

การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบในการวินิจฉัย
และรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

นายพัฒน์พงศ์ กมลดิกล

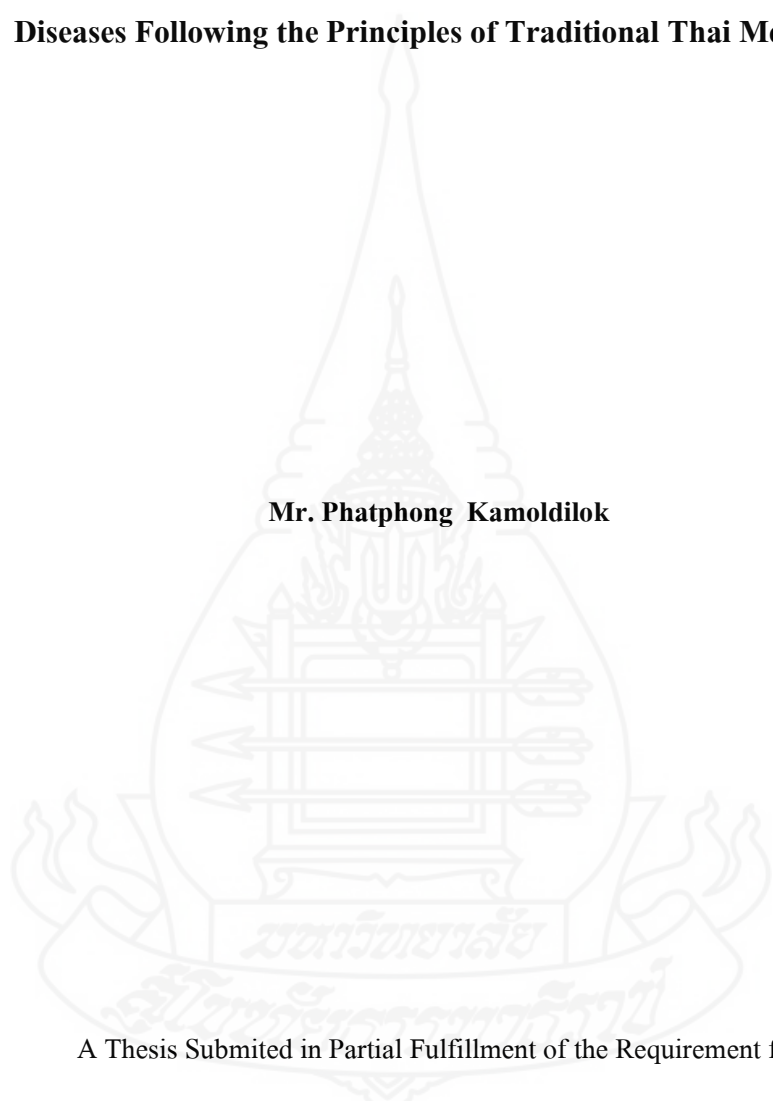

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**The Application of Astrological Knowledge in the Diagnosis and Treatment of
Diseases Following the Principles of Traditional Thai Medicine**

Mr. Phatphong Kamoldilok

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for
the Degree of Master of Arts in Thai Studies

School of Liberal Arts

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยและรักษาโรค
ตามหลักการแพทย์แผนไทย

ชื่อและนามสกุล นายพัฒนพงศ์ กมลดิถก

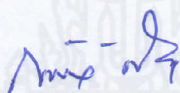
แขนงวิชา ไทยคดีศึกษา

สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
2. รองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิงปรียา หิรัญประดิษฐ์
3. อาจารย์ ดร. ชัยณรงค์ กลิ่นน้อย

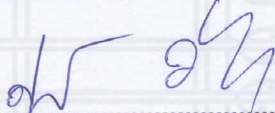
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กังวล คัชขิมา)

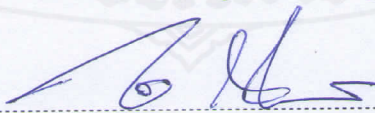
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิงปรียา หิรัญประดิษฐ์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชัยณรงค์ กลิ่นน้อย)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ค.ป.

ชื่อวิทยานิพนธ์ การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยและรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

ผู้วิจัย นายพัฒนพงษ์ กมลคิลก รหัสนักศึกษา 2501000992 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล

(2) รองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิงปรีชา หิรัญประดิษฐ์ (3) อาจารย์ ดร. ชัยณรงค์ กลั่นน้อย **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ 1) การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย และ 2) การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสารประเภทตำราโหราศาสตร์ และตำราการแพทย์แผนไทย และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพนักพยากรณ์ จำนวน 3 คน และแพทย์แผนไทย จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยนำเสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยโรค ประกอบด้วย ก) จักรราศี เป็นการวินิจฉัยโรคเพื่อให้ทราบส่วนของร่างกายที่เกิดโรค ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับราศีเกิด ข) หัตถศาสตร์ เป็นการวินิจฉัยโรคโดยบอกให้ทราบทั้งอาการของโรค และแนวโน้มของโรค ที่อาจเกิดกับเจ้าของลายมือ และ ค) เลข 7 ตัว เป็นการวินิจฉัยโรคโดยอาศัยข้อมูล วัน เดือน ปีเกิด ของผู้ป่วย ซึ่งจะบอกให้ทราบทั้งโรคทั่วไปและโรคเรื้อรัง และ 2) การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย ผู้วิจัยพบว่าแพทย์แผนไทยให้ความสำคัญกับ สมุฏฐานหรือที่ตั้งแรกเกิดของโรคเป็นหลักในการรักษา ซึ่งประกอบไปด้วย ก) การรักษาตามธาตุ โดยพิจารณารักษาตามธาตุที่แตกและพิการ เพื่อให้หายจากอาการป่วย ข) การรักษาตามธาตุเจ้าเรือน เป็นการรักษาและป้องกันโดยใช้รสยาและอาหารประจำธาตุ ค) การรักษาโรคประจำฤดู เป็นการรักษาด้วยตำรับยาประจำฤดู อาทิ ในฤดูฝน เกิดจากวาโยธาตุพิการ ทำให้ผอมเหลือง ปวดเมื่อยร่างกาย วิงเวียนศีรษะ เป็นลม ร้อนในอก ให้แก้ด้วยยาชื่อ ฤทธิจร หรือรักษาด้วยรสรยา โดยใช้ยาสมุนไพรรสเผ็ด รสร้อน และรสสุขุม ส่วนในฤดูอื่นก็รักษาด้วยยาตำรับและรสรยาที่สัมพันธ์ในฤดูนั้น และ ง) การรักษาโรคตามอายุ และตามกาลเวลา เป็นการรักษาตามอาการของโรคที่เกิดขึ้นตามอายุ และช่วงเวลาในวันหนึ่ง

คำสำคัญ โหราศาสตร์ แพทย์แผนไทย การวินิจฉัยโรค การรักษาโรค

Thesis title: The Application of Astrological Knowledge in the Diagnosis and Treatment of Diseases Following the Principles of Traditional Thai Medicine

Researcher: Mr.Phathong Kamoldilok; **ID:** 2501000992; **Degree:** Master of Arts (Thai Studies) ;

Thesis advisors: (1)Dr. Somkiat Wattanapongsakul, Assistant Professor; (2) Lt. Preeya Hirunpradith RTN, Associate Professor; (3) Dr. Chainarong Klinnoy; **Academic year:** 2013

Abstract

The objectives of this research were to study and analyze: 1) the application of astrology in the diagnosis of diseases under the principles of traditional Thai medicine; and 2) the application of astrology in the treatment of diseases under the principles of traditional Thai medicine.

This was a qualitative research based on data from astrology textbooks, traditional Thai medicine textbooks, and interviews with 6 key informants who worked as astrologers and traditional Thai medicine practitioners. The research tools consisted of data recording forms and unstructured interview forms. The data were presented through descriptive analysis.

The results showed that 1)the application of astrology in disease diagnosis consisted of a) *Jakrasee* or zodiac wheel, a way to determine which part of the body was affected based on the patient's zodiac sign; b) palm reading, a way to divine the symptoms and progression of the disease based on lines on the patient's hand; and c) Local Astrology numerology, a way to tell what chronic conditions and general diseases a patient might have based on the day, month and year of his or her birth. 2) In the treatment of diseases, the researcher found that traditional Thai medicine puts emphasis on the origin of diseases and employs the following methods a) treatment according to the elements, treating the elements in the patient that were deemed to be deficient or broken; b) treatment according to *Thad JaoReun* or "bodily elements," which entails disease treatment and prevention by prescribing medicines or foods that correspond to certain elements; c) seasonal therapy, prescribing medications based on the seasons, for instance, during the rainy season most patients suffer symptoms caused by deficiency in the air element, such as anemia, wasting, body aches, dizziness, and burning sensation in the chest, so the treatment would be *Reutijorn* medicine or herbs that have a hot, spicy, or "prudent" flavor or activity; during other seasons other medicines or herbs appropriate to that season would be administered; and d) treatment according to time and age, meaning the treatment depended on the patient's age and the time of day the illness began.

Keywords: Astrology, Traditional Thai medicine, Disease Diagnosis, Disease treatment

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รูปแบบ การเขียน การใช้คำที่ถูกต้อง ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข และให้ความสนใจติดตามการจัดทำอย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งได้วิทยานิพนธ์ที่สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เรือเอกหญิงปรีชา หิรัญประดิษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้การแนะนำและช่วยตรวจแก้ไขปรับปรุงจนสำเร็จ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ชัยณรงค์ กลิ่นน้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังวล คัชขิมา ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้โอกาสแก่ผู้ศึกษาทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษา เจ้าหน้าที่สาขาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา และขอขอบพระคุณเจ้าของงานเขียนและผลงานวิจัยที่ได้นำมาอ้างอิง ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติสืบไป

พัฒน์พงศ์ กมลดิกล

สิงหาคม 2557

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับโหราศาสตร์	6
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแพทย์แผนไทย	14
บทที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์และแพทย์แผนไทย	26
ความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์	26
ประวัติและความเป็นมาของโหราศาสตร์.....	26
โหราศาสตร์ในประเทศไทย.....	28
โหราศาสตร์กับพระพุทธศาสนา.....	33
ประเภทของโหราศาสตร์.....	33
จักรราศี	34
หัตถศาสตร์	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เลข 7 ตัว	55
ความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนไทย.....	70
ความหมายของการแพทย์แผนไทย.....	70
ประวัติความเป็นมาของการแพทย์แผนไทย.....	70
แนวคิดการแพทย์แผนไทย.....	74
หลักในการวินิจฉัยโรคตามแนวทางของทฤษฎีการแพทย์แผนไทย.....	78
ชื่อโรคตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทย.....	79
การรักษาโรคตามแนวทางเวชกรรมแผนไทย.....	79
การรักษาด้วยยาสมุนไพร	80
หลักการปรุงยาสมุนไพร	81
ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ.....	82
จรรยาแพทย์.....	84
บทที่ 3 การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยโรค	
ตามหลักแพทย์แผนไทย	87
การวินิจฉัยโรคตามจักรราศี	87
การวินิจฉัยโรคด้วยวิชาหัตถศาสตร์	89
การวินิจฉัยโรคภายในร่างกาย.....	91
การวินิจฉัยโรคภายนอกร่างกาย.....	95
การวินิจฉัยโรคเอดส์.....	97
การวินิจฉัยโรคด้วยเลข 7 ตัว.....	100
การวินิจฉัยโรคด้วยเลข 7 ตัว 9 รุาน.....	100
หลักเกณฑ์การพยากรณ์โรคทั่วไป.....	100
หลักเกณฑ์การพยากรณ์โรคร้ายแรง.....	102

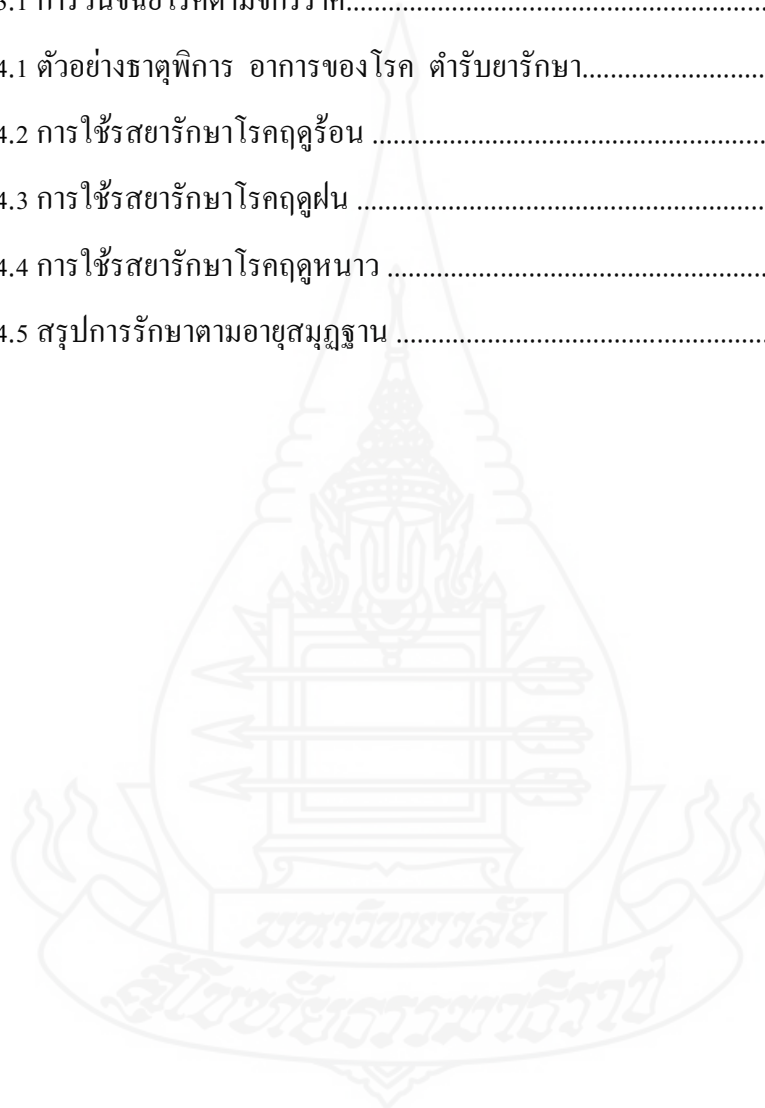
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพยากรณ์โรคที่ยังไม่เกิด.....	105
การวินิจฉัยโรคด้วยเลข 7 ตัว 4ฐาน.....	107
บทที่ 4 การนำความรู้ทางโหราศาสตร์ในการรักษาโรค	
ตามหลักการแพทย์แผนไทย.....	109
การรักษาตามธาตุ.....	109
ธาตุสมุฏฐาน	110
ธาตุเจ้าเรือน	114
การหาธาตุเจ้าเรือน	115
การรักษาโรคตามธาตุเจ้าเรือน	119
การรักษาโรคประจำฤดู	122
การรักษาโรคตามอายุสมุฏฐาน	125
การรักษาโรคตามกาลสมุฏฐาน.....	127
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	129
สรุปการวิจัย.....	129
อภิปรายผล.....	132
ข้อเสนอแนะ.....	134
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	141
ก บทสัมภาษณ์	142
ข การรักษาธาตุแตกหรือพิการ	152
ประวัติผู้วิจัย	162

ญ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ปัญหาสุขภาพ จากสีของฝ่ามือ อุณหภูมิและรอยต่าง.....	42
ตารางที่ 3.1 การวินิจฉัยโรคตามจักรราศี.....	87
ตารางที่ 4.1 ตัวอย่างธาตุพิการ อาการของโรค คำรับยารักษา.....	112
ตารางที่ 4.2 การใช้สยารักษาโรคฤดูร้อน	123
ตารางที่ 4.3 การใช้สยารักษาโรคฤดูฝน	124
ตารางที่ 4.4 การใช้สยารักษาโรคฤดูหนาว	124
ตารางที่ 4.5 สรุปการรักษาตามอายุสมุฏฐาน	126

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การโคจรของดาวเคราะห์รอบโลก	34
ภาพที่ 2.2 จักรราศี 12 ราศี.....	35
ภาพที่ 2.3 เส้นบนฝ่ามือ	47
ภาพที่ 2.4 แสดงเส้นชีวิตโรคกระเพาะ	48
ภาพที่ 2.5 เส้นชีวิตโรคเบาหวาน.....	49
ภาพที่ 2.6 เส้นสมองโรคหัวใจอ่อนมีเครื่องหมายป้องกัน	49
ภาพที่ 2.7 เส้นสมองโรคประสาท.....	50
ภาพที่ 2.8 เส้นสมองโรคสายตา	51
ภาพที่ 2.9 เส้นสมองโรคหัวใจ	51
ภาพที่ 2.10 เส้นสุขภาพโรคสมอง หัวใจ และประสาท	52
ภาพที่ 2.11 เส้นสุขภาพโรคกระเพาะและลำไส้.....	53
ภาพที่ 2.12 แสดงเส้นสุขภาพร่างกายเสื่อมโทรม.....	53
ภาพที่ 2.13 แสดงเส้นสุขภาพโรคตับและถุงน้ำดี.....	54
ภาพที่ 3.1 รูปลายมือของผู้ป่วยไทรอยด์มีเกาะขาวและซัดลึกที่เส้นพุธ	93
ภาพที่ 3.2 รูปภาพลายมือคนเป็นโรคปอดหรือวัณโรค	95
ภาพที่ 3.3 ภาพลายมือแสดงเส้นโรคหรือเส้นวาสนาร้อนใจ	96
ภาพที่ 3.4 ภาพลายมือคนเป็นโรคร้ายแรง (โรคเอดส์)	99
ภาพที่ 4.1 ธาตุทั้ง 4 ในร่างกายมนุษย์	110
ภาพที่ 4.2 ธาตุประจำราศี	116
ภาพที่ 4.3 ภาพแผ่นวงกลมหาธาตุเจ้าเรือน	118
ภาพที่ 4.4 แสดงการแบ่งเวลาตามกาลสมุฏฐาน	128

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หน้าที่ของแพทย์นอกจากจะรักษาอาการเจ็บป่วยของคนไข้ให้หาย ยังมีหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะต้องทำก่อนการรักษา คือการวินิจฉัยโรค เพื่อให้ทราบว่าคนไข้ที่มาให้การรักษาเป็นโรคอะไร จะได้ให้การรักษากับลักษณะอาการของโรคนั้น คนไข้ก็จะหายจากอาการเจ็บป่วยเร็วขึ้น ถ้าหากวินิจฉัยโรคไม่ถูก การรักษาจะไม่ได้ผล นอกจากคนไข้จะไม่หายจากโรคแล้ว อาจจะทำให้อาการทรุดหนักลงไปอีก

ในปัจจุบันวิชาการแพทย์ได้เจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก มีเทคโนโลยีและอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัย สามารถวินิจฉัยโรคและรักษาบรรเทาอาการเจ็บป่วยให้แก่คนไข้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว แต่ในอดีตแพทย์แผนโบราณหรือแพทย์แผนไทย ไม่ค่อยมีอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ช่วยในการวินิจฉัยและรักษาโรคมานัก นอกจากอาศัยความรู้ความชำนาญที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาและประสบการณ์ในการรักษาคนไข้ ซึ่งเป็นศิลปะความสามารถเฉพาะตัวของแพทย์ที่ไม่เหมือนกัน

วิธีปฏิบัติในการวินิจฉัยโรคของแพทย์แผนไทยตามที่กล่าวมานี้ เป็นวิธีปฏิบัติทั่วไปของแพทย์ ซึ่งการวินิจฉัยจะถูกต้องตามอาการ ถูกต้องตามโรคหรือไม่ ขึ้นอยู่กับแพทย์แต่ละคน ที่มีความรู้ความชำนาญไม่เหมือนกัน บางครั้งการวินิจฉัยโรคก็มีข้อผิดพลาด เนื่องจากขาดเครื่องมืออุปกรณ์สมัยใหม่ทางการแพทย์ แพทย์แผนไทยสมัยอดีตจึงได้คิดค้นวิธีการต่างๆ มาใช้ประกอบในอาชีพของตน ที่ปรากฏเป็นหลักฐานและใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน คือการนำเอาโหราศาสตร์ (Astrology) มาใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรค ซึ่งมีแทรกปรากฏอยู่ทั่วไปในตำราโหราศาสตร์ไทย

โหราศาสตร์ในวิชาแพทย์แผนไทย มีการบันทึกอยู่ในคัมภีร์แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ คัมภีร์ที่ว่านี้คือ คัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย คัมภีร์ฉันทศาสตร์ คัมภีร์ปฐุมจินดา คัมภีร์ชาตุวิวรรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคัมภีร์ฉันทศาสตร์ ท่านวิชาธิบติ (กล่อม) ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี เป็นผู้เรียบเรียง ว่าด้วยวิชาชีพจรประจำกายข้างขึ้นข้างแรม คัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย ว่าด้วยฤดูแลง ชาตุ

ประจำกาย และคัมภีร์ชาตุมบรรจบกล่าวถึง มหาภูตรูป 4 ประการ เหล่านี้ล้วนสัมพันธ์กับวิชาโหราศาสตร์ทั้งสิ้น (สุรพรรณ ศิริธรรมวานิช 2549 : คำนำ)

วิชาโหราศาสตร์ นับเป็นวิชาที่มีประโยชน์วิชาหนึ่ง และในบรรดาประโยชน์ทั้งหลาย มีอยู่ข้อหนึ่งกล่าวว่า โหราศาสตร์ใช้ประกอบในการวินิจฉัยโรคและสุขภาพ (สิงโต สุริยาอารักษ์ 2526: 7-8) สอดคล้องกับความเห็นของ วาสนา จันทภาษา (2518: 11-13) ซึ่งได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “การอ่านดวงชะตาจะทำให้ทราบถึงโรคที่เข้าชะตาจะเป็นโรคประจำตัวหรือโรคปัจจุบัน วงการแพทย์ในอเมริกาปัจจุบันนี้ เมื่อจะมีการผ่าตัดครั้งใหญ่ๆ ที่สำคัญ ซึ่งจะต้องเสี่ยงต่อการตายของคนไข้ สถาบันการแพทย์ จะสอบถามกับสถาบันโหราศาสตร์เสียก่อน เพื่อตรวจสอบดวงชะตาของคนไข้ว่าสมควรจะผ่าตัดหรือไม่ ถ้าหากไม่มีอันตรายใดๆ แพทย์จะลงมือผ่าตัดทันที ถ้าสถาบันโหราเห็นว่าการผ่าตัดจะทำให้คนไข้ถึงตาย เขาจะไม่ยอมผ่าตัด....”

ตามที่กล่าวมา สะท้อนว่าได้มีการนำเอาโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยโรคกันอยู่ทั่วไป ทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศ จากการศึกษาประวัติศาสตร์ทราบว่าได้มีการนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ในทางการแพทย์มีมานานแล้ว เรียกเป็นวิชาหนึ่งว่า โหราศาสตร์การแพทย์ (Medical Astrology) เป็นวิชาที่สำคัญวิชาหนึ่ง ซึ่งบุคคลที่เป็นแพทย์สมัยก่อนจำเป็นต้องเรียนรู้

ฮิปโปเครติส (Hippocrates) ปราชญ์ชาวกรีก ผู้ได้รับการยกย่องว่า เป็นบิดาแห่งการแพทย์ ประกาศว่า “แพทย์ที่ไม่มีความรู้ทางโหราศาสตร์ ไม่มีสิทธิ์เรียกตัวเองว่าแพทย์” (ชูศักดิ์ จงคณะพิพัฒน์ 2551: 14-15)

ในปี ค.ศ. 1645 นิโคลาส คูลเพปเปอร์ (Nicholas Culpeper) ผู้เป็นแพทย์และนักสมุนไพรที่มีชื่อเสียงแห่งประเทศอังกฤษ เคยกล่าวไว้ว่า “มีเพียงนักโหราศาสตร์เท่านั้นที่เหมาะสมจะเรียนแพทย์และแพทย์ที่ไม่มีความรู้เรื่องโหราศาสตร์ ก็เปรียบเหมือนตะเกียงที่ไร้น้ำมัน” (รักอักษร 2550: 51)

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าแพทย์ในสมัยอดีต จำเป็นต้องเรียนรู้โหราศาสตร์เพื่อนำมาใช้ประกอบในอาชีพแพทย์ของตน ในการวินิจฉัยและรักษาโรคให้ได้ผลมากขึ้น และความรู้อย่างนี้นี้ได้พัฒนาต่อเนื่องกันมาในวงการแพทย์แผนไทย ที่หมอหรือแพทย์แผนไทยได้นำมารักษาคอนไข้จนกระทั่งปัจจุบัน

แพทย์แผนไทยที่มีความรู้ทางโหราศาสตร์ เมื่อได้ทำการตรวจวินิจฉัยโรคให้แก่ผู้ป่วยไข้ ด้วยวิธีการสอบถามประวัติ ตรวจร่างกายและสอบถามอาการ ตามวิธีการของแพทย์ทั่วไปแล้ว เพื่อให้เกิดความแน่นอนมั่นใจยิ่งขึ้นในการวินิจฉัยโรค จะนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาประกอบการวินิจฉัยอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเป็นโหราศาสตร์ไทย จะสอบถามวัน เดือน ปีเกิด ของคนไข้ เพื่อตรวจสอบลักษณะในราศีเกิด เพราะมีส่วนสัมพันธ์กับสุขภาพหรือโรคภัยไข้เจ็บของผู้ที่เกิดใน

ราศีนั่นๆ ตรวจสอบอุปกรณ์เรือนชะตา ดูดวงดาวต่างๆที่โคจรมาให้คุณให้โทษ ที่ส่งผลให้เกิดอาการเจ็บป่วยในแต่ละช่วงอายุของคน โดยอาศัยการคำนวณทางสถิติจากการเคลื่อนไหวของดวงดาวบนท้องฟ้า หรือใช้หลักวิชาดาราศาสตร์มาช่วย วิธีการทางโหราศาสตร์นี้จะทำให้สามารถทราบ หรือพยากรณ์โรคร้ายไข้เจ็บของผู้ป่วยในปัจจุบัน และทราบโรคร้ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่ออายุเท่าใดอีกด้วย การทราบโรคร้ายหรือการเจ็บป่วยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้ผู้ป่วยไข้สามารถเตรียมตัวเตรียมใจที่จะรับกับเหตุการณ์นั้นๆได้ด้วยความไม่ประมาท ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมมอบหมายหน้าที่การงาน เตรียมทรัพย์สินเงินทองที่จะเป็นค่ารักษาพยาบาลหรือใช้จ่ายในยามเจ็บป่วย นับว่าโหราศาสตร์มีประโยชน์อย่างยิ่ง

โหราศาสตร์ไทยถ้าศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ถึงขั้นพยากรณ์ขั้นสูง จะให้ความแม่นยำมาก และสามารถทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น อย่างละเอียดชนิดวันต่อวันหรือชั่วโมงต่อชั่วโมงทีเดียว ซึ่งผู้ที่จะทำเช่นนั้นได้ ต้องเป็นนักโหราศาสตร์มีอาชีพระดับปรมาจารย์ หรือเป็นครูที่สอนวิชาโหราศาสตร์ หรือผู้ที่ศึกษาจนเข้าใจละเอียดถี่ถ้วน แล้วสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นหลักเกณฑ์ใหม่ๆขึ้นมา แต่แพทย์แผนไทยส่วนใหญ่จะศึกษาโหราศาสตร์ที่เกี่ยวกับสุขภาพและโรคเท่านั้น จึงได้หาวิธีการที่จะทำอย่างไรให้สามารถวินิจฉัยโรคได้เร็วขึ้น จะได้รับทำการรักษาให้คนไข้โดยเร็ว

โหราศาสตร์ ที่นิยมใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรค มีหลายประเภท เช่น จักรราศี วิชาหัตถศาสตร์ หรือการดูลายมือ วิชาเลข 7 ตัว ปัจจุบันวิชาหัตถศาสตร์ได้รับความนิยมอย่างมากในต่างประเทศ ที่สหรัฐอเมริกาได้มีการนำเอาวิชาหัตถศาสตร์มาช่วยวินิจฉัยโรคจิตเภทและมะเร็งเม็ดเลือดขาว และที่ประเทศเยอรมนี คณะแพทย์หลายแห่งได้บรรจุหลักสูตรทางหัตถศาสตร์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาแพทย์ เพราะเป็นวิชาที่ช่วยวินิจฉัยโรคที่ได้ผลดี โดยเฉพาะโรคมะเร็ง โรคหัวใจ และเบาหวาน (สม สุจีรา 2557 : 63)

การพยากรณ์โรคหรือสุขภาพ เป็นการวิเคราะห์จากฝ่ามือ คุณลักษณะมือตั้งแต่ อุณหภูมิความร้อนเย็น สีของฝ่ามือและเนินต่างๆ ลายเส้นและเครื่องหมายที่ปรากฏ จะทำให้ทราบถึงปัญหาโรคร้ายไข้เจ็บได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ

“มือที่ร้อนและแห้งออก บ่งบอกว่าต่อมไทรอยด์ทำงานผิดปกติ”

“เครื่องหมายเกาะบนเส้นสมอง บ่งบอกว่าจะ เป็นโรคปวดศีรษะข้างเดียว หรือปวดศีรษะเนื่องจากความเครียด ทั้งนี้เนื่องจากความกระวนกระวายใจและความวิตกกังวล”

“เครื่องหมายตะแกรงบนเนินศุกร์ บ่งบอกถึงปัญหาเกี่ยวกับระบบอวัยวะสืบพันธุ์สตรี และอาจต้องตัดมดลูกทิ้ง” (ศิขริน ปีเตอร์สัน 2549: 41-43)

การศึกษาโหราศาสตร์ของแพทย์แผนไทย แล้วนำเอาความรู้ทางโหราศาสตร์มาช่วยในการวินิจฉัยโรค ย่อมจะทำให้ผลที่ได้จากการวินิจฉัยเกิดความแน่นอนและเป็นที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ถ้าการพยากรณ์ตรงกับผลการตรวจสุขภาพร่างกายตามวิธีทั่วไป แพทย์สามารถให้การรักษาแก่คนไข้ได้อย่างมั่นใจและเต็มที ถ้าการวินิจฉัยของแพทย์ไม่ทราบชื่อหรือลักษณะของโรค การใช้โหราศาสตร์ช่วยวินิจฉัย ก็จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาใช้ ดังนั้นการนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบในการวินิจฉัยโรคของแพทย์แผนไทย ตามที่ปรากฏในคัมภีร์ต่างๆที่กล่าวมาแล้ว จึงนับเป็นภูมิปัญญาไทยที่สำคัญมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ยังไม่เคยปรากฏผลงานวิจัยมาก่อน ทั้งในวงการแพทย์แผนไทยและในวงการโหราศาสตร์ แต่เป็นเรื่องที่สมควรศึกษาวิจัย เพื่อได้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างลุ่มลึก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในเบื้องต้นได้นำเอาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิชาโหราศาสตร์และวิชาการแพทย์แผนไทยมาแล้ว ก่อนที่จะถึงบทเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ วิชาโหราศาสตร์มีหลายประเภท ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำประเภทที่นิยมและใช้กันมากเกี่ยวกับการวินิจฉัยและการรักษาโรคที่มีส่วนสัมพันธ์กับการแพทย์แผนไทย คือ

3.1.1 จักรราศี

3.1.2 ทศทิศศาสตร์

3.1.3 เลข 7 ตัว

3.2 ขอบเขตกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากนักโหราศาสตร์หรือแพทย์แผนไทยที่มีความรู้ในการนำเอาวิชาการทางโหราศาสตร์มาวินิจฉัยและรักษาโรค จำนวน 6 คน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มตัวอย่าง 2 ประเภท คือ

4.2.1 เอกสารประเภทตำรา คัมภีร์ หนังสือ ผลงานวิจัย รายงานและเอกสารต่างๆ

4.2.2 นักพยากรณ์อาชีพและแพทย์แผนไทย

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

4.4 วิธีการในการรวบรวมข้อมูล

4.4.1 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวถึงการนำโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรค ตามหลักการแพทย์แผนไทย

4.4.2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักพยากรณ์อาชีพและแพทย์แผนไทย

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.5.1 ศึกษาเนื้อหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับการนำโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

4.5.2 ศึกษาเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวกับการวิจัย

4.5.3 เสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบข้อมูลในการนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

5.2 ทำให้ได้ข้อมูลการนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบในการรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

5.3 เป็นการเผยแพร่การนำโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรคในคลินิกหรือสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย และช่วยกันพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 โหราศาสตร์ หมายถึง วิชาที่เกี่ยวกับการพยากรณ์ และรักษาโรค ในงานวิจัยนี้ หมายถึงความรู้ด้าน จักรราศี หัตถศาสตร์ เลข 7 ตัว และ สมุฏฐาน

6.2 จักรราศี หมายถึงเส้นทางโคจรของดาวเคราะห์ แบ่งออกเป็น 12 ราศี ใช้ดูวันเกิด เพื่อนำมาพยากรณ์และรักษาโรค

6.3 การวินิจฉัยโรค หมายถึงการตรวจวิเคราะห์จากอาการเจ็บป่วยของคนไข้ว่าเกิดจากสาเหตุใด เป็นโรคอะไร โดยวิธีการทางโหราศาสตร์

6.4 การรักษาโรค หมายถึงกรรมวิธีการช่วยให้คนไข้หายจากโรคภัยไข้เจ็บ โดยวิธีการทางโหราศาสตร์และวิธีอื่นที่เกี่ยวกับการรักษา

6.5 การแพทย์แผนไทย หมายถึง การแพทย์แบบดั้งเดิมของไทยที่ถ่ายทอดและพัฒนา สืบต่อกันมา สามารถนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบในการวินิจฉัยและรักษาโรคได้

7. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้ในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับโหราศาสตร์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย มีดังนี้

7.1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับโหราศาสตร์

พิไลรัตน์ รุจิวิชย์กุล (2524) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการ จากหมอดู โดยศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการ จากหมอดูของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย การศึกษาใช้วิธีแจกแบบสอบถามแก่ผู้มารับบริการดูหมอดู จำนวน 250 คน และแจกแบบสอบถามแก่หมอดูของสมาคมโหราศาสตร์อีก จำนวน 21 คน นอกจากนี้ยังได้เฝ้าสังเกตผู้มารับบริการอีก จำนวน 400 คน เพื่อนำเอาข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาศึกษาสรุปเป็นผลงานวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการจากหมอดูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีอายุระหว่าง 15 – 30 ปี ส่วนมากเป็นโสดและอยู่ในระหว่างการศึกษาล่าเรียน ความรู้ระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีฐานะครอบครัวปานกลาง อาศัยอยู่กับครอบครัว ยังไม่มีรายได้ของตนเอง เรื่องที่ไปปรึกษาหมอดู คือ เรื่องการงาน ตำแหน่งหน้าที่มากที่สุด เรื่องความรักคู่ครองรองลงมา

นอกนั้นมีเรื่องศึกษาเล่าเรียน โชคเคราะห์ ครอบครัวยุติธรรม เศรษฐกิจหนี้สิน เรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วย เรื่องอุกฤษยาม และเรื่องคดีความฟ้องร้อง

การศึกษาเรื่องสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้รับบริการก่อนไปหาหมอ ส่วนใหญ่มีความสนใจอยากรู้ อยากเห็น อยากลองดู นึกสนุก สบายใจ กลัดกลุ้มใจ อยากลองดี เบื่อหน่ายชีวิต ท้อแท้ผิดหวัง คับแค้นใจ แต่เมื่อไปหาหมอดูมาแล้ว ส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกเป็นสุขและสบายใจขึ้น รองลงไปรู้สึกสนุก มีกำลัง มีความหวัง คลายความวิตกกังวล วางแผนการชีวิตในอนาคตได้ คลายความคับแค้นใจ กลุ้มใจมากขึ้น หมอเคราะห์กรรม ตามลำดับ

พรทิพย์ จงเจ็ดศักดิ์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ความน่าเชื่อถือของหมอดูกับความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. พบว่าประชากรผู้ใช้บริการหมอดู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีสถานภาพโสด อายุกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่าง 26-30 ปี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และทำงานบริษัทมากเป็นอันดับหนึ่ง

2. ปัญหาหรือคำถามที่ผู้ใช้บริการหมอดูสอบถามหมอดู ประกอบด้วยคำถามเรื่อง การงานและการเงิน มากที่สุด รองลงมาคือเรื่องครอบครัวและความรัก อันดับสามคือ เรื่อง โรคภัย/ความปลอดภัย อันดับต่อไปเป็นเรื่องการศึกษา

3. การปฏิบัติตนตามคำแนะนำของหมอดู พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการหมอดู มักปฏิบัติตามคำแนะนำของหมอดู ร้อยละ 56.7 และไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของหมอดู ร้อยละ 27.9

4. สิ่งที่หมอดูแนะนำ ในการดูหมอดูครั้งนี้ คือแนะนำให้ผู้ใช้บริการประกอบ พิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การทำบุญ การสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การปล่อยสัตว์ปล่อยปลา การสะเดาะเคราะห์ การแก้เคล็ดต่างๆ และการสวดมนต์ รองลงมา แนะนำในเรื่องการดำเนินชีวิต ได้แก่ การปรับเปลี่ยนนิสัย การปฏิบัติตน การทำงาน การเรียน การแต่งกาย เป็นอันดับสอง และ แนะนำเรื่องการระวังภัย เช่น อุบัติเหตุ อุบัติภัย ทรัพย์สิน การค้าประกัน สุขภาพ ภัยต่อบุคคลรอบข้าง เป็นอันดับสาม

5. ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มกลับมาใช้บริการกับหมอดูคนเดิมอีก แต่ก็มีหลายคนที่ย้ายไปใช้บริการกับหมอดูคนอื่น

ฤทัย โชคไพศาลนุกุล (2542) ได้ศึกษา ความเชื่อเรื่องดวงของข้าราชการ กระทรวงยุติธรรม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการการวิจัย สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 ตัวอย่าง นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด ส่วนใหญ่สถานภาพเป็นโสด มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ความรู้ระดับปริญญาตรีมากที่สุด เป็นข้าราชการราชการระดับ 2

และมีรายได้ออยู่ในช่วง 4,501 – 15,000 บาท มากที่สุด แต่การศึกษาและรายได้ไม่มีส่วนสัมพันธ์กับความเชื่อของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องดวงของข้าราชการ พบว่า กลุ่มที่มีความเชื่อเรื่องดวงมีเป็นจำนวนมากถึง ร้อยละ 75.10 ส่วนกลุ่มที่ไม่มีเชื่อเรื่องดวงมีเพียง ร้อยละ 11.80 ข้าราชการที่มีความเชื่อเรื่องดวง จะให้ความสนใจการทำนายด้านบุคลิกลักษณะและความเป็นไปของชีวิตมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง อันดับต่อมาคือด้านการงานและการเงิน ด้านความรักและครอบครัว และด้านสุขภาพ กับอุบัติเหตุ ตามลำดับ

ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า การที่ข้าราชการให้ความสนใจด้านการทำนายดังกล่าวแล้ว อาจเป็นเพราะอยากจะทราบสิ่งที่ตนกำลังเป็นอยู่ และอยากรู้ความเป็นไปของชีวิตที่จะมีในวันข้างหน้าตลอดกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ทั้งในด้านการงาน การเงิน ความรัก ครอบครัว และปัญหาด้านสุขภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะไปยังผู้บริหารระดับสูงของข้าราชการกลุ่มตัวอย่างว่า ควรให้การสนับสนุนให้ข้าราชการในกระทรวงได้รับความรู้เกี่ยวกับความเชื่อ เพื่อการเลือกใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

กัญญา พงศ์เจริญ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของโหรในสังคมไทย การวิจัยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร คัมภีร์ หนังสือ ตำรา แบบเรียน นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความ รายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการ แถบบันทึกเสียงและบันทึกภาพ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก จากกลุ่มโหรที่มีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านโหราศาสตร์ จำนวน 12 คน และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้มีประสบการณ์ในการรับบริการจากโหร จำนวน 13 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้หลักตรรกเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับใช้ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโหร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 63.86 ปี นับถือศาสนาพุทธ ส่วนกลุ่มผู้มีประสบการณ์รับบริการจากโหร ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีปริมาณใกล้เคียงกัน การศึกษาระดับปริญญาตรีและสถานภาพสมรสแล้ว มีรายได้ส่วนใหญ่ 30,000 ต่อเดือนขึ้นไป

ผลการศึกษาในด้านความเชื่อ ทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน โดยเชื่อว่าชีวิตหรือดวงชะตา ขึ้นอยู่กับอำนาจของความเพียรพยายาม และกฎแห่งกรรม ภายใต้อาณาเขตเวลา ส่วนความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์ กลุ่มโหรจะมีความเชื่อมากกว่า

ผลการศึกษาด้านบทบาทของโหรที่มีต่อสังคมไทย พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าโหรมีบทบาททั้งในด้านบุคคล ครอบครัว องค์กรหรือหน่วยงาน และมีบทบาทต่อสังคม

โดยกลุ่มโหรมีความคิดสูงกว่าในด้านบุคคล ครอบครัว องค์กรหรือหน่วยงาน ส่วนในด้าน
บทบาทต่อสังคม กลุ่มประชาชนผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นที่สูงกว่า

ผู้วิจัยได้สรุปปัญหาที่เป็นอุปสรรคในเรื่องบทบาทของโหรในสังคมไทย ว่าอยู่ที่
ตัวของโหรเองที่ขาดความรู้ตามหลักวิชาการอย่างแท้จริง ขาดการค้นคว้าศึกษาพัฒนาให้ทันสมัย
ในกลุ่มโหรเองมักมีการขัดแย้งแบ่งพรรคแบ่งพวก มีเรื่องผลประโยชน์ หรือการพาณิชย์เข้ามา
เกี่ยวข้องมาก ทำให้ขาดจรรยาบรรณของความเป็นโหร ควรที่จะมีหน่วยงานหรือองค์กรกลางเข้า
มาควบคุมความประพฤติและดูแลทางด้านวิชาการโหราศาสตร์ให้อยู่ในระบบเดียวกัน

ธัญมณ รักสกุลชาญชัย (2547) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อเรื่องดวงและการปรับใช้
ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาโท โดยศึกษาจากเอกสารและวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกจาก
กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 12 คน และกลุ่มหมอดูที่มีความสามารถในการพยากรณ์ร่วมผู้สนใจ
หรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเชียงราย จำนวน 6 คน

ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่า นักศึกษาและหมอดูส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่
ในช่วงระหว่าง 30 – 40 ปี นับถือศาสนาพุทธ สมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ระหว่าง
10,000 – 20,000 บาทต่อเดือน

ในด้านความเชื่อ ผู้ไปหาหมอดูส่วนใหญ่ จะมีความเชื่อในเรื่องการดูดวงลักษณะ
ของบุคคล มีความเชื่อเรื่องการกระทำของบุคคล ตามคำสอนของพระพุทธศาสนา ความเชื่อกฎ
แห่งกรรม บุญกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ และสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ
ความถี่ในการไปหาหมอดูให้ พยากรณ์ ขึ้นอยู่กับโอกาสที่มีเวลาว่างอย่างต่ำปีละ 1 ครั้ง โดยมี
เพื่อนไปด้วยทุกครั้ง สำหรับเวลาในการเดินทางไปหาหมอดูมากกว่า 1 ชั่วโมง เสียค่าใช้จ่าย
ประมาณ 100 บาทต่อครั้งขึ้นไป

การถ่ายทอดเรียนรู้เรื่องการดูดวงจากครอบครัวพบว่า มีการพูดคุยไปหาหมอดูให้
เห็นเป็นประจำ ได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวทั้งโดยตรง และโดยอ้อม สังเกตเห็นพฤติกรรม
ของผู้ใหญ่ที่กระทำ ช่วยให้เกิดความสนใจ มีการสอบถามจากเพื่อน ติดตามอ่านจากหนังสือ
สำหรับเรื่องที่สนใจในการดูดวง ส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรื่องอาชีพการงาน ต้องการทราบ
ปัญหาอุปสรรคและคำแนะนำในการแก้ไข เรื่องที่สนใจรองลงมาคือเรื่องการเดินทาง เรื่องของ
ความรักคู่ครอง เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ การเงินโชคลาภ และการศึกษา

การนำไปใช้และการปรับใช้ในการดำเนินชีวิต หลังจากการไปหาหมอดู จะนำ
คำแนะนำที่เห็นว่ามิใช่ไปปฏิบัติตาม เช่น การทำบุญ หรือเรื่องที่เป็นมงคล ผู้ให้ข้อมูล
บางคนที่มีความเชื่อมาก จะมีการบอกต่อให้เพื่อนสนิทไปดูบ้างหรือเล่าให้ครอบครัวฟังหลังจาก

การดูดวงทุกครั้ง จากการศึกษาพบว่า การไปหาหมอดูพยากรณ์ดวง ก็เพื่อสร้างความมั่นใจ ให้มีแนวทางเลือกเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีความคิดเป็นของตัวเอง และนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทำให้มีความระมัดระวังเพิ่มขึ้น มีการตัดสินใจที่รอบคอบขึ้น

ส่วนแนวโน้มของความเชื่อเรื่อง ดวง เห็นว่าเนื้อหาหลักวิชาทางด้านโหราศาสตร์ ควรจะมีมากกว่านี้ และเป็นไปในเชิงวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น รองลงมาที่มีความเชื่อว่าการดูดวงเป็นศาสตร์ที่มีการยอมรับ และมีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา จากการศึกษาพบว่า หมอดูมีความเชื่อ และมีการศึกษาหาความรู้มากขึ้น ผู้ใช้บริการมีแนวโน้มในการดูดวงเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันศาสตร์ด้านพยากรณ์ มีการพัฒนาไปในเชิงวิทยาศาสตร์ ที่เป็นรูปธรรม มีการวิเคราะห์ วิจัย และมีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดูหมอดูอย่างแพร่หลาย ผู้ให้ข้อมูลเชื่อว่าเป็นศาสตร์ที่มีประโยชน์ใช้เป็นที่พึ่งพาของคนไทย ทำให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น สามารถพัฒนาเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่ง ก่อให้เกิดรายได้กระจายสู่สังคม

อารีรัตน์ ทองแพง (2547) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทนักศึกษาและหมอดู โดยศึกษาเฉพาะกรณีของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มาใช้บริการจากหมอดู ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อหมอดู และศึกษาทัศนคติของหมอดูที่มีต่อนักศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะวิศวกรรมศาสตร์คณะเดียวที่ไม่เคยไปรับบริการพยากรณ์ แต่นักศึกษาคณะอื่นส่วนใหญ่นิยมมารับบริการพยากรณ์ เพราะการทำนายของหมอดู ทำให้ทราบเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถเตรียมพร้อมที่จะสู้กับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น ทำให้เกิดความสบายใจ คลายความตึงเครียด ลดความกังวล นอกจากนี้ยังต้องการคำแนะนำจากหมอดูในเรื่องที่มีปัญหาหาคู่ใจ และไม่สบายใจ บางคนไปหาหมอดูเนื่องจากเพื่อนแนะนำหรือชักชวน นึกสนุกและต้องการลองภูมิหมอดู

ในเรื่องความเชื่อของนักศึกษาที่มีต่อวิชาโหราศาสตร์และคำพยากรณ์ของหมอดู นั้น นักศึกษาครุฑาในวิชาโหราศาสตร์ โดยคิดว่าคำพยากรณ์ของหมอดูเป็นเรื่องของความน่าจะเป็นแต่ไม่ได้เชื่อคำพยากรณ์ทั้งหมด และจะให้ความสำคัญแก่หลักวิชาของศาสตร์มากกว่าตัวหมอดู ดังนั้นหมอดูที่มีความเข้าใจในกฎเกณฑ์ทางโหราศาสตร์ จึงเป็นที่เลื่อมใสศรัทธามากกว่าหมอดูคนอื่น นักศึกษาบางคนไม่ยอมรับคำพยากรณ์ที่ให้ปฏิบัติทางไสยศาสตร์ ส่วนนักศึกษาที่ปฏิบัติตามคำพยากรณ์ มักเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีความวิตกกังวลจากผลของการพยากรณ์ที่ออกมาไม่สู้ดี ดังนั้นจะปฏิบัติตามคำแนะนำจากหมอดู เช่น เสดอะเคราะห์ เพื่อให้เรื่องร้ายกลับเป็นดี หรือจะทำให้ดวงดีขึ้น นอกจากนี้ นักศึกษาที่ไปดูดวง ต้องการให้หมอดูเป็นผู้คอยชี้แนะ และแนะแนวทางการดำเนินชีวิต แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ เป็นผู้ให้คำปรึกษาเรื่องราวของชีวิตทั้งในปัจจุบันและ

อนาคต รวมทั้งเป็นผู้ให้คำปรึกษาและส่งเสริมสุขภาพจิต ต้องการคำแนะนำที่มีประโยชน์ที่จะช่วยให้เกิดผลดีต่อชีวิต เช่น การสวดมนต์ การทำบุญ การนำสิ่งของมงคลมาสวมใส่ เป็นต้น ในเรื่องเกี่ยวกับหมอดูนั้น ผู้วิจัย พบว่าทุกคนสามารถเป็นหมอดูได้ แต่จะต้องเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าให้เข้าใจในหลักวิชาที่ถูกต้อง มีความรู้ที่แม่นยำแตกฉาน และต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญอยู่เสมอ นอกจากนี้ผู้ที่เรียนโหราศาสตร์ควรเป็นผู้ที่มีความชอบ มีความเชื่อถือและทัศนคติที่ดีต่อวิชานี้ หมอดูมีความคิดเห็นว่า นักศึกษาที่มาใช้บริการ เพราะต้องการความสนุกก็มี และต้องการลองภูมิความรู้หมอดูก็มี แต่หลังจากที่ได้รับคำพยากรณ์แล้ว นักศึกษาส่วนมากจะเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านความเชื่อ และหันมาให้ความสนใจในการทำนายนมากขึ้น นอกจากนี้หมอดูส่วนใหญ่เห็นว่า ตนมีบทบาทสำคัญต่อนักศึกษา ในเรื่องที่สามารถเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นที่ระบายความทุกข์ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต หมอดูบางคนคิดว่า ตนมีบทบาทต่อนักศึกษาบ้างพอสมควร ในเรื่องของความต้องการคำแนะนำ ต้องการระบายความทุกข์ ส่วนคำแนะนำในเรื่องพิธีกรรมต่างๆ นักศึกษาจะใช้วิจารณญาณไตร่ตรองว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่ และหมอดูบางคนคิดว่าตนไม่มีบทบาทต่อนักศึกษา เพราะนักศึกษาอายุน้อย และไม่มีเรื่องราวให้คิดมากนัก อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจุบันมีผู้ประกอบการอาชีพหมอดูจำนวนมาก จึงควรที่หมอดูจะต้องศึกษาค้นคว้าฝึกฝนตัวเองให้มีความรู้สามารถพยากรณ์ได้แม่นยำ จึงจะเป็นสิ่งดึงดูดผู้ใช้บริการให้กลับมาอยู่เสมอ

คณินันต์ ชื่นคำ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การรวบรวมความรู้ด้านการวินิจฉัยโรค และแนวทางการรักษาทางการแพทย์พื้นบ้านในจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นหมอพื้นบ้าน ที่มีชื่ออยู่ในทำเนียบหมอพื้นบ้านของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 208 คน และกรณีศึกษา 20 คน

การศึกษาใช้รูปแบบวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือวิจัย 3 ชนิด คือ แบบสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลของหมอพื้นบ้าน แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และแบบสังเกตการรักษาพยาบาลของหมอพื้นบ้าน

ผลการวิจัย หมอพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 61-70 ปี เป็นหมอพื้นบ้านรักษาโรคด้วยสมุนไพรมากที่สุด รองลงมาคือหมอน้ำมันดี และคาถา วิธีการวินิจฉัยของหมอพื้นบ้าน มีการซักประวัติ สืบอาการ สังเกตจากอาการภายนอก และใช้มือคลำตรวจความผิดปกติ ผลการวินิจฉัยโรคจะสอดคล้องกับความเชื่อเรื่องสาเหตุของการเจ็บป่วย

หมอพื้นบ้านที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 6 สาขา คือ กลุ่มหมอไสยศาสตร์ กลุ่มหมอสมนไพรและยาแผนโบราณ กลุ่มหมอน้ำมันดีและคาถา กลุ่มหมอพิธีกรรม กลุ่มหมอนวดประคบสมุนไพร และกลุ่มหมอดำแย กลุ่มหมอพิธีกรรมจะเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์มากที่สุด

เพราะหมอฟันบ้านกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า การเจ็บป่วยเกิดจากดวงดาวผลัดกันให้ชะตาชีวิตต้องตกอยู่ในภาวะของการเจ็บป่วย ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างเมื่อเด็กมีเคราะห์ร่างกายจิตใจอ่อนแอ จะทำให้มีเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้น เช่น อุบัติเหตุ ถูกผีหรือสิ่งร้ายต่างๆเข้าแทรก เป็นต้น การวินิจฉัยและการรักษาโรคของหมอกกลุ่มนี้ จะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับพิธีกรรม และพิธีกรรมแต่ละอย่างก็มีความแตกต่างกัน เช่น การทำพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา หรือพิธีรักษาโรคของหมอแต่ละคน เป็นต้น นอกจากนี้การรักษาและการทำพิธีกรรมยังใช้คาถาและบทสวดมนต์ในพิธีด้วยทั้งในเรื่องการสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาและพิธีรักษาโรค

ณัฐ ธรรมชาติ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของโหราศาสตร์ที่มีต่อการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญของนักศึกษามหาวิทยาลัย กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษา ปีการศึกษา 2547 ที่เป็นฆราวาส จำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่เป็นฆราวาสของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี อาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ นับถือศาสนาพุทธ และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาส่วนใหญ่ก่อนมาเรียนเคยเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์มาก่อน เช่น ดูดวง อ่านคำพยากรณ์จากวารสารและหนังสือพิมพ์ รวมทั้งมีความเชื่อในโหราศาสตร์ นักศึกษาที่มีบุตรจะตั้งชื่อบุตรตามหลักโหราศาสตร์ด้วย นอกจากนี้ยังได้นำหลักโหราศาสตร์ไปใช้ในการเปลี่ยนชื่อ เพราะเชื่อในคำทำนาย หากฤกษ์ที่เป็นมงคลในการซื้อรถใหม่ แต่งงาน การปลูกบ้านใหม่

เกี่ยวกับอิทธิพลของโหราศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสถานะภาพส่วนตัวทางด้านระดับการศึกษาสูงสุด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของโหราศาสตร์ที่มีต่อการตัดสินใจแตกต่างกันมากที่สุด ส่วนสถานะภาพทางเพศมีผลแตกต่างกันน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้ว ส่วนใหญ่ความเชื่อทางโหราศาสตร์ไม่เปลี่ยนแปลง

ศิริชัย ทรวงแสง (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์กับพฤติกรรมการดำเนินธุรกิจ กรณีศึกษากลุ่มนักธุรกิจของหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักธุรกิจหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 137 คนจากสาขาธุรกิจ 10 สาขา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนเพศหญิงและชายเท่ากัน ส่วนมากแต่งงานแล้ว และนับถือศาสนาพุทธ ระดับการศึกษา ตั้งแต่ประถมศึกษา จนถึงปริญญาเอก แต่ ปริญญาตรีมากที่สุด อาชีพส่วนใหญ่เป็นพาณิชย์กรรมและธุรกิจบริการ นอกจากนี้ยังมีอาชีพก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ หัตถอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวและส่งเสริมวัฒนธรรมคมนาคมและการขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร ธุรกิจ การเกษตรแลอุตสาหกรรมเกษตร และอื่นๆ

ผลการศึกษาระดับความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ ของนักธุรกิจหอการค้า จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ในระดับปานกลาง โดยมีความเชื่อว่าการเลือกทำเลที่ตั้งตามหลักโหราศาสตร์ หรือฮวงจุ้ย จะทำให้ประสบความสำเร็จ ความเชื่อเรื่อง การเลือกทำเลที่ตั้งตามหลักโหราศาสตร์ หรือฮวงจุ้ย จะทำให้ประสบความสำเร็จ ความเชื่อเรื่อง เลขมงคล เช่น เลข 9 หมายถึงความเจริญก้าวหน้า ความเชื่อเรื่อง การตั้งชื่อที่เป็นมงคล ย่อมนำมาซึ่งความสุข ความเจริญแก่เจ้าของ ความเชื่อเรื่อง การปฏิบัติตามความเชื่อในโชคลาง หรือฤกษ์ยาม ทำให้เกิดความสุขสบายใจและเชื่อมั่นในตนเองได้ ความเชื่อเรื่องดวงดาวมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตเจ้าของดวงชะตา และดวงชะตาเป็นเครื่องแสดงถึงวาสนาและโชคชะตาของเจ้าของ เป็นต้น

สำหรับพฤติกรรมการใช้โหราศาสตร์เพื่อการดำเนินธุรกิจ ได้มีการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย เช่น เลือกสถานที่ประกอบการ เลือกหุ้นส่วนที่มีดวงสมพงศ์สนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการนำโหราศาสตร์ไปใช้ในการตัดสินใจลงทุน ในการวางแผนดำเนินธุรกิจ การจัดหาทรัพยากร การบริหารงานบุคคล และการตลาด เป็นต้น นักธุรกิจเชื่อว่าการปฏิบัติตามหลักโหราศาสตร์ทำให้เกิดความมั่นใจสบายใจ เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ประสบผลสำเร็จราบรื่น และการที่ทราบดวงชะตา หมายถึงทราบเหตุการณ์ที่จะตามมา ทำให้เกิดความไม่ประมาทในการทำงาน มีสติรอบคอบในการดำเนินชีวิต

ณัชชา ชินธิป (2548) ได้ศึกษาเรื่อง โหราศาสตร์กับการตัดสินใจทางธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น นักธุรกิจแบบครัวเรือน จำนวน 10 คน นักธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท จำนวน 10 คน และผู้ให้บริการโหราศาสตร์หรือโหรจำนวน 10 คนเท่ากัน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบไม่มีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า นักธุรกิจแบบครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรสและเป็นเจ้าของกิจการ มีการใช้โหราศาสตร์ในชีวิตประจำวัน เช่น การไหว้เจ้าที่ การใส่บาตร การตั้งศาลพระภูมิ ส่วนการใช้โหราศาสตร์ในการตัดสินใจทางธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติตามบรรพบุรุษ โดยเป็นประเพณีสืบต่อกันมา และมีความเชื่อว่ามีประสิทธิภาพเมื่อปฏิบัติแล้ว จะทำให้อยู่เย็นเป็นสุข การประกอบธุรกิจราบรื่นสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โหราศาสตร์ที่ใช้ในกาตัดสินใจทางธุรกิจ เช่น การดูฮวงจุ้ยสถานที่ประกอบกิจการหรือโรงงาน ดูโหงวเฮ้ง การปฏิบัติธรรม การใส่บาตร กินเจในช่วงเทศกาล รวมถึงการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยและค้าขาย การสร้างบ้านใหม่หรือเปิดร้านค้าใหม่ การเลือกคู่ครอง การตั้งหิ้งพระ การตรวจดวงชะตาของตนเองทุกปี ทั้งหมดนี้ได้

ปฏิบัติตามความเชื่อเพื่อให้เกิดความสบายใจ และสร้างความคาดหวังให้ธุรกิจมีความเจริญรุ่งเรือง การใช้โหราศาสตร์ในครัวเรือน ประเภทที่นำมาใช้มาก ได้แก่ คัมภีร์มหาศตเลขในทักทายจรองลงมาคือ โหงวเฮ้ง ฮวงจุ้ย ลายมือ และไฟยิปซี ตามลำดับ ผู้ให้บริการโหราศาสตร์หรือหมอดูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในแต่ละด้านอย่างถ่องแท้ และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ

นักธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท กลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเช่นเดียวกัน อายุระหว่าง 48-59 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีการใช้โหราศาสตร์ในชีวิตประจำวัน คล้ายกับนักธุรกิจแบบครัวเรือน คือปฏิบัติเป็นความเชื่อสืบต่อกันมาจนเป็นประเพณี การใช้โหราศาสตร์ในเรื่องธุรกิจ เช่น การดูโหงวเฮ้งในการพิจารณารับสมัครงาน การตั้งศาลพระภูมิเป็นที่สักการะเพื่อขวัญและกำลังใจในชีวิตเป็นอยู่และค้าขายร่ำรวย

สรุปนักธุรกิจแบบครัวเรือน แบบห้างหุ้นส่วน และโหราผู้ให้บริการ มีความเห็นในการทำงานเดียวกันว่า โหราศาสตร์มีส่วนช่วยเหลือสังคมการค้าในชีวิต และการตัดสินใจในทางธุรกิจ ทำให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนไม่ให้อยู่ในความประมาท มีความระมัดระวังในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ และการประกอบธุรกิจให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ทำให้ชีวิตมีความหวัง มีกำลังใจในการต่อสู้ต่อไป

7.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแพทย์แผนไทย

พระยาพิศณุประสาทเวช (2450) ได้จัดพิมพ์ ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ขึ้นในปี พ.ศ. 2450 โดยยึดเอาคัมภีร์แพทย์ศาสตร์ฉบับหลวงเป็นต้นแบบ เพื่อว่าราษฎรจะได้มีไว้ประจำบ้าน รู้วิธีการรักษาตนเองเวลาป่วยไข้ ตำราชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 เล่ม เรียกว่าตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ฉบับหลวง เล่ม 1,2 ต่อมามีการพิมพ์ซ้ำขึ้นอีกหลายครั้ง เช่น ฉบับของโรงพิมพ์ห้างสมุด ของโรงพิมพ์พานิชสุขผล ของโรงพิมพ์เลี้ยงเซียง จงเจริญ เป็นต้น โดยการพิมพ์ซ้ำทุกครั้ง ส่วนใหญ่จะมีการรับรองไว้ที่ปกว่า “ได้สอบทานถูกต้องตามต้นฉบับเดิม พ.ศ. 2466 – 2475” ต่อมา ในปี พ.ศ. 2451 พระยาพิศณุประสาทเวช ได้จัดพิมพ์ตำราเวชศึกษาแพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม 1,2,3 เพื่อเป็นคู่มือของผู้ศึกษาวิชาแพทย์ที่ท่านเป็นผู้จัดการโรงเรียนอยู่ คือโรงเรียนเวชสโมสร ตำราแพทย์ที่กล่าวมาทั้ง 5 เล่มนี้ นับเป็นตำราที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับแพทย์เถรและผู้ที่กำลังศึกษาแพทย์แผนไทย เพื่อนำความรู้ไปรักษาผู้ที่เจ็บป่วย ทางกระษัตราณสุขก็ให้ความสำคัญ ประกาศระบุให้เป็นตำราหลวงแพทย์เถรศกรโบราณ ที่แพทย์แผนโบราณมีสิทธิ์นำเอาคำอธิบายหรือคำรับยาในตำราไปใช้ปรุงยา โดยไม่ต้องนำไปจดทะเบียนยาไทยอีกต่างหาก

พระบำบัตสรพรโรด (แสน แอดคำชั้น) (ม.ป.ป) เป็นอดีตนายแพทย์ใหญ่ศิริราชพยาบาล ได้เขียน คู่มือแพทย์แผนโบราณ ไว้เมื่อ พ.ศ. 2457 เป็นตำราที่รวบรวมเอาโรค

ที่สำคัญ 60 โรค มากล่าวอธิบายถึงลักษณะโรคและอาการที่เกิด พร้อมบอกตำรับยาแก้อีกหลายขนานให้เลือกใช้ นับเป็นตำราแพทย์แผนโบราณที่มีคุณค่าเล่มหนึ่ง

ขุนโยธาพิทักษ์ (2493) ได้เขียนตำราเกี่ยวกับแพทย์ขึ้นมาเล่มหนึ่ง ชื่อว่า ตำราแพทย์แผนโบราณ ชั้นที่ 1 เมื่อ ปี 2493 เป็นการเรียบเรียงรวบรวมจากตำรับตำราต่างๆและจากคัมภีร์แพทย์ นำมาแก้ไขบ้างให้ทันสมัยและเข้าใจง่าย โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนเองที่เป็นแพทย์รักษาคนไข้มากกว่า 30 ปี เพื่อหวังเป็นคู่มือและเป็นหลักในวิชาแพทย์แผนโบราณให้ยั่งยืนสืบไป

ตำราเล่มนี้ได้เน้นเกี่ยวกับจรรยาแพทย์แผนโบราณ และการตรวจโรคโดยเฉพาะ การตรวจโรค ได้ให้รายละเอียดในการตรวจร่างกายคนไข้ นับตั้งแต่การสัมผัส การสังเกต การใช้เครื่องมือ ตรวจอวัยวะร่างกาย ชักประวัติคนไข้ ตรวจดูอาการ เพื่อประกอบการวินิจฉัยโรค และจัดยารักษา นอกจากนี้ยังว่าด้วยการปรุงยา วิธีทำยา สรรพคุณยา ว่าด้วยชีวิตจร โรคทารก โลหิตระดูของสตรี มรณญาณสูตร พระคัมภีร์ปฐมสันนิบาต พระคัมภีร์ตักกสิลา เล่ม 1 พระคัมภีร์อติสารสูตร ตำราปวง เป็นต้น พระคัมภีร์ปฐมสันนิบาต ได้รวมเอายาแก้สันนิบาตสัมปชวณะ เนื้อหาตอนนี้ไม่มีในแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์

ขุนโสภิตบรรณลักษณ์ (อำพัน กิตติขจร) (2504) ได้ค้นคว้ารวบรวมและจัดพิมพ์ตำราแพทย์ชื่อ คัมภีร์แพทย์ไทย แผนโบราณ เล่ม 1,2,3 เป็นการรวมเอาคัมภีร์แพทย์ต่างๆที่ยังขาดตกบกพร่อง มารวมไว้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อสะดวกในการศึกษาเล่าเรียน และนำเอาความรู้ไปประกอบวิชาชีพทางเภสัชกรรมและเวชกรรม และนำไปใช้เป็นหลักสูตรสอนสมาชิกของสมาคมเภสัชไทยโบราณแห่งประเทศไทยวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร ตำราคัมภีร์แพทย์ไทย แผนโบราณ มีทั้งหมด 3 เล่ม เป็นตำราอีกชุดหนึ่งที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง จึงถือว่าเป็นตำรามาตรฐานเล่มหนึ่ง

คณะอาจารย์ ร.ร. แพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน (2505) ได้จัดพิมพ์ ตำราศิลาจารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม(วัดโพธิ์) โดยคัดลอกจากแผ่นศิลาจารึกที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาบำเรอราชแพทยา สืบหาคำราชยาที่ศักดิ์สิทธิ์ ใช้ได้ผลดีแน่นอน นำมาจารึกไว้ในแผ่นศิลาดัดไว้ตามวิหารศาลารายในวัดพระเชตุพนฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2375 เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาเล่าเรียน

ตำรายาจากศิลาจารึกเล่มนี้ นับเป็นตำราแพทย์แผนโบราณหรือแพทย์แผนไทยที่เก่าแก่ที่สุดเล่มหนึ่ง แม้ว่าจะมีการรวบรวมคัดลอกมาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ประมาณ 50 ปีมาแล้วแต่เนื้อหาในตำรามีอายุยาวนานถึง 130 ปี และยังเป็นตำรายาที่มีคุณค่าเชื่อถือได้ เพราะเล่ากันว่าผู้ที่ให้นำตำรายามาถวายจะต้องกล่าวสาบานว่าเป็นตำรายาที่แท้จริง ใช้รักษาคคนไข้ได้ผลมาแล้ว

เนื้อหาในตำรายาศิลาจารึกที่จัดพิมพ์ แยกออกเป็นประเภทต่างๆ คือ 1) วิชาหัตถศาสตร์ กล่าวถึง เรื่องนวดรักษาโรค 2) วิชาการบริหารร่างกาย (ฤาษีคัตตณ) 3) วิชาเวชศาสตร์ กล่าวถึงสมุฏฐาน และอาการของโรค ตั้งแต่เริ่มเป็นจนถึงอาการหนัก และบอกตำรับยาแก้ไว้เสร็จ 4) วิชาเภสัช ศาสตร์ กล่าวถึงตำรับยาแก้หรือรักษาโรคต่างๆที่แพทย์ในสมัยนั้น ทูลเกล้าถวาย และเรื่อง สรรพคุณยา เครื่องเทศ และสมุนไพรอีกด้วย

ชะลอ อุทกภษณ์ (2509) ได้เขียน คู่มือยาสมุนไพร และโรคประเทศเขตร้อน และวิธีบำบัดรักษา เป็นตำราแพทย์แผนไทยร่วมสมัย คือการประยุกต์เอายาสมุนไพรตามตำรา แพทย์แผนโบราณมาใช้รักษาโรคที่มีชื่อแบบแผนปัจจุบัน ในบรรดาโรคต่างๆในโลกนี้ที่คุกคาม มนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณก็คือโรคที่ยังคงคุกคามมนุษย์อยู่ทุกเมื่อเชื่อกันในสมัยนี้ นอกจากจะมี บางโรคที่เกิดขึ้นใหม่ บางโรคกลายพันธุ์แตกแขนงออกไปเมื่อได้รับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆในปัจจุบัน หลายๆโรคถูกเปลี่ยนชื่อโดยผู้ที่อ้างว่าเป็นคนพื้ค้นพบโรคนั้นๆด้วยตนเอง เปลี่ยนเป็นภาษาอื่น ตามสัญชาติผู้กล่าวอ้างเหล่านั้น จึงทำให้โรคในแพทย์แผนไทยในสมัยโบราณ คนไทยที่เป็น เจ้าของคัมภีร์เลยไม่รู้จักโรคในคัมภีร์ของชาติบ้านเมืองของตนเองก็มีไม่น้อย ผู้เขียนตำราเล่มนี้จึง นำเอาชื่อโรคที่เห็นว่าเป็นปัจจุบันมาอธิบาย พร้อมกับแนะนำวิธีการรักษาโดยใช้สมุนไพรแบบ โบราณ จึงนับเป็นตำราแพทย์ร่วมสมัยดังกล่าวมาแล้ว

ตำราเล่มนี้ได้กล่าวถึงโรคในประเทศเขตร้อน ซึ่งหมายถึงประเทศไทยประเทศ หนึ่ง มีโรคที่พี่น้องชาวไทยป่วยกันมาก เมื่อไปรักษาตามโรงพยาบาลโดยวิธีการของแพทย์แผน ปัจจุบันก็มีราคาแพง ไม่ได้ได้รับความสะดวกเนื่องจากแพทย์หรือหมอที่ให้บริการมีน้อย ทำให้ บางครั้งการวินิจฉัยโรคขาดความถูกต้องแม่นยำ จำยาศิครักษาไม่หาย ทำให้ผู้ป่วยได้รับความ ทุกข์ทรมานไม่น้อย จึงได้นำโรคที่คนไทยป่วยกันมาก จำนวน 61 รายการ มาอธิบายถึงสาเหตุ การเกิดโรคและอาการ พร้อมทั้งแนะนำการนำเอาสมุนไพรมาใช้ โดยบอกชื่อ ชนิด ลักษณะของ สมุนไพร การนำมาเป็นยา วิธีการใช้รักษา และบางครั้งยังบอกถึงวิธีปลูกอีกด้วย โรคที่นำมา กล่าวในหนังสือเล่มนี้ เช่น โรคไตอักเสบ โรคนิ้วในไตและในกระเพาะปัสสาวะ โรคไขมันอุด ดันเส้นโลหิตและหัวใจ โรคเกาต์ โรคเบาหวาน โรคต่อกระจกที่นัยน์ตา โรครามะนาดที่เหงือก หรือฟัน โรคพยาธิตัวจิ๊ด โรคความดันโลหิตสูง โรคกระดูกขาวหรือมุกิด โรคผมร่วง โรคหวัด ไข้หวัดใหญ่ หลอดลมอักเสบ โรคหืด โรคปอดอักเสบ โรคต่อมทอนซิลอักเสบ โรคขัดปัสสาวะ โรคท้องอืดท้องเฟ้อ รักษาคนถูกพิษกัด ถูกสุนัขบ้ากัด โรคไข้มาเลเรีย ไข้ทรพิษ คนเมาสุรา โรคมะเร็ง และโรคริดสีดวงทวาร เป็นต้น

ขุนนิเทศสุขกิจ (นิเทศ พุ่มชูศรี) (2516) มีตำแหน่งสุดท้ายเป็นอดีตหัวหน้า กองควบคุมการประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข ได้เขียนหนังสือแพทย์เรื่องอายุรเวท

ศึกษา เล่มที่ 1,2 (วิชาแพทย์แผนโบราณ) ขุนนิเทศสุขกิจ กล่าวในเล่มแรกว่า อายุรเวท เป็นวิชาแพทย์แผนโบราณอันอยู่ในฝ่าอารยัน ตามความหมายของอายุรเวท คือ วิชาที่ว่าด้วยชีวิต หมายถึงรวมถึงวิชาแพทย์ทั้งหมด ทั้งการป้องกันโรค บำบัดโรค ทั้งทางยา ทางผ่าตัด การทำให้ชีวิตคนสัตว์ และต้นไม้ มีอายุยืนต้นกำเนิดของการแพทย์อายุรเวทอยู่ในประเทศอินเดีย อายุรเวทศึกษา เล่มที่ 2 กล่าวถึงตำรับยาทั้งหมด 2,773 ตำรับ เป็นยาสมุนไพรแผนโบราณ บางอย่างเหมือนและคล้ายคลึงตำรับยาในแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ทั้งชื่อ และตัวยาในตำรับ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง สิ่งทั้งหลายในโลกเป็นยา พิภคยาต่างๆ กระจายยา การปรุงยาสมุนไพร การทำยาผง ยาเม็ดยาดม ยาหลาม ยาขง ยาตอง ยาหมัก ยาเผารมควัน ยาฝน ยาละลายน้ำ ยาเหน็บ รวมถึงการตั้งตำรับยา และหลักของการใช้ยา

ปีญจะ เกสรทองและคณะ (2542) คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสาร และจดหมายเหตุ ในคณะอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้รวบรวมและจัดพิมพ์ ตำราเวชศาสตร์ฉบับหลวง รัชกาลที่ 5 เล่ม 1, 2 เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 นับเป็นตำราคัมภีร์ทางการแพทย์แผนโบราณที่เก่าแก่ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้รวบรวมนำมาชำระตรวจสอบและจัดพิมพ์ขึ้น การจัดทำในครั้งนั้นเป็นการเขียนด้วยลายมืออย่างสวยงาม บางคัมภีร์มีทั้งข้อความที่เป็นภาษาไทย ภาษาบาลี และภาษาขอม ลงในสมุดไทยคำ กว้าง 11.5 เซนติเมตร ยาว 34.5 เซนติเมตร เท่ากันทุกเล่ม ปัจจุบันมีจำนวน 51 เล่ม เก็บรักษาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ ส่วนที่นำมาจัดพิมพ์ในครั้งนี้ ได้คัดฉบับที่มีชื่อเรื่องและเนื้อหาซ้ำกันออก เหลือเพียง 30 เล่ม 12 ชื่อเรื่อง การจัดพิมพ์ใช้วิธีถ่ายเอกสารให้เหมือนต้นฉบับจริง เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เห็นสิ่งที่เป็นมรดกอันเป็นภูมิปัญญาการจัดสร้าง ตำราฉบับหลวง ซึ่งเป็นวรรณกรรมของชาติ ในสมัยนั้น นอกจากจะได้ศึกษาภูมิปัญญาทางการแพทย์ ยังได้ศึกษาทางด้านวรรณกรรม ภาษา และตัวอักษรอีกด้วย

สำหรับเนื้อหาใน ตำราเวชศาสตร์ฉบับหลวง ทั้ง 2 เล่ม ประกอบด้วยคัมภีร์ทางด้านแพทย์แผนโบราณเหมือนแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ แต่การเรียบเรียงลำดับเนื้อหาจะแตกต่างกัน และมีจำนวนคัมภีร์น้อยกว่า บางคัมภีร์ไม่มีในตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ ได้แก่ คัมภีร์แผนนวด และพระตำรับแผนฝีดาษ ซึ่งพิมพ์อยู่ในเล่ม 2 คัมภีร์แผนนวดเป็นตำราที่มีรูปภาพแสดงจุดและเส้น ที่ใช้กดหรือนวดรักษาโรค แสดงตำแหน่งความผิดปกติของร่างกายแสดงภาพอวัยวะภายในและตำแหน่งที่ตั้ง บอกยารักษาโรค บอกยามและเวลาเมื่อจะเดินทางไปยังที่ต่างๆ ส่วนพระตำรับแผนฝีดาษ มีรูปภาพว่าด้วยโรคร้ายที่เกิดจากฝี และฝีดาษจำพวกต่างๆ ลักษณะการเกิดฝี อาการ การเลือกใช้ยารักษาโรค เป็นต้น

ชยันต์ พิเชียรสุนทร, แม้นมาส ชวลิต และวิเชียร จิรวงศ์ (2542) ได้ร่วมกันเขียนหนังสือ คำอธิบาย ตำราพระโอสถพระนารายณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราช 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2542 เป็นหนังสือแพทย์แผนไทยที่นำเอา ตำราพระโอสถพระนารายณ์ มาอธิบายเนื้อหาของเดิมที่มีอยู่ให้ผู้ที่ต้องการศึกษาคำราเล่มนี้เข้าใจง่ายขึ้น แต่เดิมตำราพระโอสถพระนารายณ์เป็นตำราเล่มเล็ก จารไว้เป็นคัมภีร์ใบลาน 1 ผูก เมื่อนำเอามาพิมพ์เป็นหนังสือปัจจุบันจะได้เพียง ประมาณ 20 หน้า ในสมัยรัชกาลที่ 6 สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2460 จากนั้นมาก็ได้มีการคัดลอกจัดพิมพ์ขึ้นอีกสิบกว่าครั้ง การจัดพิมพ์ครั้งนี้ได้นำเอาฉบับเดิมมาชำระใหม่ และเพิ่มคำอธิบายลงไป พร้อมทั้งนำเอาสมุนไพรที่ปรากฏเป็นเครื่องยาในตำรา ซึ่งมากกว่า 300 ชนิด มาอธิบายประกอบรูปภาพ บอกแหล่งที่มาสรรพคุณยาตามตำราโบราณ ได้เป็นหนังสือที่สวยงามมีคุณค่าทั้งรูปเล่มและเนื้อหาหนาเกือบ 800 หน้า

การศึกษาจากตำราโอสถพระนารายณ์ จะได้รับความรู้ในตำรับยาที่ใช้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถึง 81 ตำรับ ซึ่งถวายเป็นถวายโดยคณะแพทย์ที่มีชื่อเสียงสมัยนั้น 9 คน เครื่องยาในตำรับส่วนใหญ่ก็ยังใช้กันอยู่ในปัจจุบัน นอกจากจะได้รับความรู้ด้านการแพทย์ ยังได้รับความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาอีกด้วย

สมทรง ณ นคร (ศุภศิลป์), นวลจันทร์ สอนปัญญาและคณะ (2529) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค ของชาวชนบทและบุคลากรสาธารณสุข โดยการสัมภาษณ์พร้อมแบบสอบถามเชิงโครงสร้างจากชาวชนบทจำนวน 295 ราย ในเขตจังหวัดสกลนคร ขอนแก่น และอุดรราชธานี พบว่าประชาชนมีความรู้เรื่องสมุนไพร สามารถนำมารักษาโรคได้ ส่วนใหญ่เคยใช้สมุนไพรรักษาโรคและหาขายสำหรับความรู้เรื่องยาสมุนไพรได้จากที่เคยใช้มาตั้งแต่บรรพบุรุษ รู้จากหมอแผนโบราณและจากบิดามารดา

สำหรับในด้านบุคลากรสาธารณสุข ได้สุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ปฏิบัติงาน ณ สถานีอนามัยประจำตำบลหรือหมู่บ้านในเขตจังหวัดขอนแก่น รวม 114 ราย พบว่าบุคลากรสาธารณสุขบางคนให้ความหมายคำว่า สมุนไพร ได้ถูกต้อง เกือบทุกคนรู้จักสมุนไพรหลายสิบชนิดที่ระบุในหนังสือ ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรค เกือบครึ่งหนึ่งเคยใช้สมุนไพรรักษาโรคแล้วหาขายเป็นส่วนมาก บุคคลที่แนะนำให้ใช้สมุนไพรคือบิดา มารดา และบุคลากรการแพทย์แผนปัจจุบัน ในด้านการรักษาผู้ป่วย บุคลากรสาธารณสุขเพียงครึ่งหนึ่งได้ใช้สมุนไพรรักษาโรคและแนะนำผู้ป่วยใช้

พรทิพย์ อุกุภรัตน์ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง การรักษาโรคด้วยยาแผนโบราณ กรณีศึกษา: ร้านขายยาเจ้ากรมเปือ เพื่อให้ทราบว่า การรักษาโรคด้วยยาแผนโบราณยังมีบทบาทอยู่ในสังคมไทย จากการศึกษพบว่า การรักษาด้วยยาแผนโบราณมีบทบาทและดำรงอยู่ในสังคมไทย มาช้านาน นับตั้งแต่ได้มีการยอมรับเอาระบบการแพทย์ระบบอายุรเวทของอินเดียเข้ามาผสมผสานกับการรักษาดั้งเดิมด้วยยาสมุนไพร และควบคู่กับวิธีการทางไสยศาสตร์ และแม้ว่าจะมีระบบการแพทย์แผนปัจจุบันเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง แต่ก็มีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังคงเลือกรักษาด้วยยาแผนโบราณ โดยเฉพาะโรคเรื้อรังต่างๆ ที่การแพทย์สมัยใหม่รักษาไม่ได้ผล ดังนั้นการรักษาโรคด้วยยาแผนโบราณจึงกลายเป็นภูมิปัญญาไทย เป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดมาจนทุกวันนี้ ร้านขายยาแผนโบราณก็มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การรักษาโรคด้วยยาแผนโบราณดำรงอยู่ต่อไป

ร้านเจ้ากรมเปือเป็นร้านขายยาเก่าแก่ ดำเนินกิจการมาได้เกือบ 100 ปี ได้พัฒนาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการนำเทคโนโลยี และเครื่องจักรมาใช้ในการผลิต การให้ความรู้ประชาชนเรื่องยาสมุนไพร มีคำรับยาทั้งที่เป็นยาต้มและยาบรรจุสำเร็จจำนวน 45 ชนิด รักษาได้เกือบครบทุกโรค เพื่อให้คนไข้ได้รับความสะดวกในการจัดซื้อ นอกจากร้านเจ้ากรมเปือ ยังมีร้านขายยาแผนโบราณประเภทเดียวกันอีกจำนวนมาก ที่เปิดกิจการมานาน และสามารถดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน แสดงว่าการรักษาด้วยยาแผนโบราณยังมีความนิยม และมีบทบาทอยู่ในสังคมไทย อยู่จนทุกวันนี้

สุภารัตน์ ตันตะอาริยะ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ตำรายาแผนโบราณจากสมุดไทยของจังหวัดพังงา โดยได้สำรวจตำรายาที่มีอยู่ในอำเภอต่างๆของจังหวัดพังงา พบว่ายังมีตำรายาแผนโบราณอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เก็บรักษาไว้ในวัดและผู้ที่เป็นหมอโบราณ ผู้วิจัยสามารถรวบรวมมาศึกษาวิจัยเป็นสมุดไทยขาว จำนวน 35 เล่ม เป็นสมุดไทยดำ จำนวน 2 เล่ม ส่วนใหญ่มีสภาพไม่สมบูรณ์ ขาดปกหน้าปกหลัง เนื้อหาขาดหลุดลุ่ยไปบ้าง บางเล่มมีรอยถูกมอดปลวกกัดแทะก็มี ตำรายาทั้งหมดเขียนด้วยอักษรไทย และแทรกด้วยตัวอักษรขอมบ้าง ทางด้านเนื้อหาในตำราส่วนใหญ่กล่าวถึงวิธีดูลักษณะไข้ สรรพคุณยา การปรุงยาและส่วนผสมของยาแต่ละขนาน นอกจากนี้ยังสอดแทรกสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ความเชื่อทางด้านต่างๆ เช่น ความเชื่อทางพุทธศาสนาในเรื่องของบุญกรรม เรื่องนรก ความเชื่อในทางไสยศาสตร์ การใช้คาถาอาคม การลงเลขยันต์ การทำบัตร์พลี ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเคล็ดและข้อห้าม เป็นต้น ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะนำมาประกอบในการรักษาโรค การปรุงยา เพื่อให้การรักษาได้ผลเร็วขึ้น นอกจากความเชื่อดังกล่าว ตำรายาแผนโบราณยังกล่าวถึง พิธีกรรมบางอย่าง ได้แก่ พิธีไหว้ครู พิธีทำเครื่องบัตร์พลี นับเป็นวัฒนธรรมทางการแพทย์ที่สำคัญของคน

ในสังคมสมัยนั้น การศึกษาครั้งนี้นอกจากจะให้ความรู้ทางการแพทย์แผนโบราณแล้ว ยังได้รับประโยชน์ในการศึกษาด้านวรรณกรรมท้องถิ่นและคติชนวิทยาด้วย

ประยงค์ ลิ่มตระกูล, วรรณิการ์ กันชะรักษา และคณะ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ความเชื่อแผนโบราณและพฤติกรรมการรักษาเยียวยาแบบพื้นบ้าน บ้านห้วยสะแพท อำเภोजอมทองจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ส่วนใหญ่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป อาการเจ็บป่วยที่พบบ่อย ได้แก่ ไข้หวัด ปวดท้อง ท้องร่วง ปวดศีรษะ ปวดเข่า กล้ามเนื้อ รวมทั้งโรคเรื้อรังรักษายาก เช่น อัมพฤกษ์ โรคกระเพาะอาหาร หอบหืด ปวดหลังปวดเอว เป็นต้น สาเหตุที่เจ็บป่วย มีความเชื่อว่าเกิดจากการลงโทษของผี เกิดจากการรับประทานอาหารแสลง สุกๆดิบๆ และเกิดจากการไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่สั่งสอน สำหรับการเยียวรักษายาจะใช้วิธีการเลี้ยงผีมากที่สุด ร่วมกับพิธีกรรมอื่น เช่น การผูกข้อมือ การสะเดาะเคราะห์ การใช้น้ำมันต์ การเรียกขวัญ เป็นต้น ส่วนการรักษาด้วยสมุนไพรก็เป็นอีกวิธีการหนึ่ง รวมถึงการไปโรงพยาบาล เพื่อฟังระบบแพทย์แผนปัจจุบัน

ทัศนีย์ นิมนต์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง แบบแผนการดูแลสุขภาพตนเองด้วยวิธีการแพทย์พื้นบ้าน ของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง บ้านมอเกอรัยง อำเภอบพพระ จังหวัดตาก พบว่าชาวบ้านในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วย มีอยู่ 3 ประการ คือเกิดจากธรรมชาติ ได้แก่ ความผิดปกติของร่างกาย รับประทานอาหารผิด เกิดจากอุบัติเหตุ เกิดจากความเสื่อมโทรมหรือเสียสมดุลของร่างกาย สาเหตุประการที่สอง เกิดจากอำนาจเหนือธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ วิญญาณบรรพบุรุษ ภูตผีปีศาจ ประการที่สาม เกิดจากเคราะห์กรรม มีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ที่ตามมาส่งผลในชาตินี้

เรื่องการรักษาโรค ชั้นแรกชาวบ้านจะมีแบบแผนการดูแลสุขภาพตนเองด้วยวิธีการแพทย์พื้นบ้านซึ่งได้เรียนรู้สืบทอดกันมาจากประสบการณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม การรักษาความเจ็บป่วย มักใช้สมุนไพรตามบ้านที่หาง่าย รู้จักกันเป็นอย่างดีในชุมชน ส่วนการรักษาสุขภาพที่เป็นกรณีพิเศษ เช่น การตั้งครรภ์ หรือหลังคลอด จะมีความเชื่อหรือข้อปฏิบัติ รวมทั้งข้อห้ามมากมาย หญิงหลังคลอดควรงดอาหารที่มีกลิ่นรุนแรง เช่น ผักชะโอม ชะพลู งดรับประทานปลาที่ไม่มีเกล็ด ไข่มดแดง ควรอยู่ไฟนาน 7-15 วัน คั้นน้ำต้มใส่ปุ๋ยเลย (ไฟล) ไม่อาบน้ำเย็นและห้ามถูกฝน สิ่งเหล่านี้เป็นแบบแผนการดูแลสุขภาพที่พึ่งตนเองก่อนใช้บริการของรัฐ แต่การรักษาโดยทั่วไปก็ยังต้องพึ่งพาการรักษาจากหมอพื้นบ้าน จากความเชื่อว่าการป่วยไข้เกิดจากอำนาจเหนือธรรมชาติ และกฎแห่งกรรม หมอพื้นบ้านบ้านจะประกอบพิธีกรรมตามวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา ตั้งแต่ การดูเมื่อ (เป็นพิธีการแบบโบราณพื้นบ้านใช้ตุ๊กต๋ยามของหาย -

ผู้วิจัย) เพื่อหาสาเหตุที่เจ็บป่วย การมัดมือเรียกขวัญ การรักษาโดยวิธีเป่าเวทมนต์คาถา การทำคลอดโดยหมอตำแย แต่อาศัยน้ำมนต์ของหมอพื้นบ้าน เพื่อให้คลอดง่ายและเกิดความเป็นสิริมงคล

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย (2544)

ศึกษาเรื่อง โครงการสังคายนาองค์ความรู้ “หมอเมือง” เพื่อพัฒนาระบบและตำราอ้างอิงของการแพทย์พื้นบ้านล้านนา เป็นการรวบรวมและฟื้นฟูองค์ความรู้จากหมอเมืองและตำราต่างๆ ในเขตล้านนา หรือภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด พบว่าชาวล้านนามีวิถีการดูแลสุขภาพที่มีลักษณะเฉพาะ มีการบันทึกและได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา เป็นการผสมผสานความเชื่อดั้งเดิม ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรมเป็นระบบการแพทย์ของตนเอง กลายเป็นทฤษฎีองค์ความรู้ที่มองร่างกายคนเราเป็น 2 ส่วน คือ กาย ประกอบด้วยธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟและธาตุพระเจ้าหรืออากาศธาตุ อีกส่วนหนึ่งคือ จิต มีหน้าที่ควบคุมการทำงานของร่างกาย แบ่งออกเป็นหน่วยย่อยเรียกว่า ขวัญ มีทั้งหมด 32 ขวัญ การเจ็บไข้ได้ป่วยมีสาเหตุจากการปฏิสัมพันธ์ของธาตุในกาย ขวัญ บุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม เกิดความไม่สมดุล กลายเป็นกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ร่วมกับกรรมเก่าที่สืบทอดมาจากพ่อแม่และกรรมในอดีต ดังนั้นการรักษาดูแลสุขภาพเมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้น จึงต้องรักษาทั้งทางกายทางจิต รวมทั้งสร้างการปฏิสัมพันธ์ขององค์รวมที่กล่าวมาให้เกิดความสมดุล การรักษาจึงประกอบด้วย พิธีกรรมกายบำบัด และสมุนไพรบำบัด.

พิสิษฐ บัญไชย (2545) ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชาวงบรุ จังหวัดมุกดาหาร พบว่าชาวงบรุส่วนใหญ่ที่เจ็บป่วยจะไปพึ่งบริการของรัฐก่อนถ้ารักษาไม่หายจึงกลับมารักษาแบบพื้นบ้าน มีพิธีการเสี่ยงทายหาสาเหตุของโรค หรือไปพบหมอสมุนไพรในหมู่บ้าน โรคที่รักษาหาย ได้แก่ อาการธาตุล้น ทำให้เสื่อมสมรรถนะทางเพศ ร่างกายอ่อนแอ โรคภัยไข้เจ็บ โรคนี้ในท้องทางเดินปัสสาวะ การดูแลหญิงหลังคลอด เป็นต้น จากการที่รักษาหาย ทำให้ชาวงบรุเชื่อว่าการรักษาแบบพื้นบ้านยังมีประโยชน์

หมอสมุนไพรที่เป็นหมออาชีพได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ จากหมอพระ จากอาจารย์ จากตำรับยาโบราณ และจากเรียนรู้จากประสบการณ์การอบรมจากโครงการต่างๆ ทำให้สามารถรักษาโรคที่ร้ายแรง และอาการเจ็บป่วยได้หลายโรค สำหรับชาวบ้านทั่วไปส่วนใหญ่จะมีความรู้เรื่องสมุนไพรระดับสาธารณสุขมูลฐาน รู้เรื่องยาสามัญประจำบ้าน สามารถดูแลครอบครัวในปัญหาสุขภาพ หรืออาการเจ็บป่วยที่ไม่รุนแรง เช่นปวดศีรษะ เป็นไข้ ดูแลหญิงหลังคลอด และมีความรู้เรื่องพืชผักที่มีประโยชน์ในการหารับประทาน การรักษาของหมอพื้นบ้านส่วนใหญ่จะจ่ายยาให้คนไข้เข้าไปต้มกินเอง สำหรับแหล่งสมุนไพรจะหาได้จากการปลูกด้วยตนเองตามบริเวณบ้าน สวนครัว ที่หัวไร่ปลายนา หากจากป่าชุมชน บริเวณป่าดอนปู่ตา ป่าละเมาะ ป่าช้า วัด ป่าเชิงเขา บนเขาและอุทยานแห่งชาติ.

อาทร ธีวไพบูลย์ และคณะ (เอกสารประกอบการสัมมนา การเผยแพร่ ผลงานวิจัยด้านการพัฒนาสมุนไพร (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษามูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านร้านขายยาในประเทศไทย ปี 2546 เป็นการสำรวจวิจัยจากผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบยาแผนโบราณและอาหารเสริมสุขภาพ จากร้านขายยาทั่วประเทศ 121 ร้าน พบว่าในปี 2546 ประชาชนคนไทยทั้งประเทศจ่ายเงินเพื่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านร้านยา เป็นเงินถึง 2,240 ล้านบาท สมุนไพรกลุ่มที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับแรกได้แก่ กลุ่มยาบำรุงโลหิต 576 ล้านบาท กลุ่มยาสตรี ยาหลังคลอด 213 ล้านบาท กลุ่มยาแก้ท้องผูก ยาระบาย 204 ล้านบาท ยาแก้ไอ 196 ล้านบาท และยาหอม ยาแก้ลมวิงเวียน 162 ล้านบาท

จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อบ่งชี้ถึงความนิยม ความเชื่อในการรักษาสุขภาพ การป้องกันและรักษาโรคด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพรยังมีอยู่มากในสังคมไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปวางแผนด้านการเกษตรกรรมการปลูกสมุนไพรตลอดถึงการส่งเสริมควบคุมผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ได้คุณภาพ จัดทำกลุ่มสรรพคุณของยา ตำรับยา ขนาดบรรจุ ให้ชัดเจนถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของผู้ผลิตและผู้บริโภค.

ศุภกกิจ ปันมูล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน บ้านยางหลวง หมู่ที่ 6 ตำบลท่าผา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เชื่อว่าความเจ็บป่วยได้ป่วยมาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ สาเหตุจากธรรมชาติเช่น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล เกิดจากธรรมชาติของร่างกาย ความแก่ชรา เป็นต้นอีกประการหนึ่ง สาเหตุเกิดจากสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น การกระทำของผีร้าย เกิดจากโชคชะตาราศี เกิดจากกรรมปรุงแต่ง เกิดจากการถูกทำร้ายด้วยคาถาอาคม และเกิดจากทำผิดระเบียบของสังคมและวัฒนธรรมชุมชน การรักษาจึงมีวิธีการที่หลากหลายตามความเชื่อสาเหตุที่ทำให้เกิดความป่วยไข้ ถ้าป่วยจากสาเหตุธรรมชาติ พบว่าร่างกายคนป่วยขาดความสมดุลของธาตุทั้งสี่ ก็รักษาด้วยวิธีปรับธาตุ ถ้าเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของผีร้าย ก็ต้องทำพิธีกรรมเกี่ยวกับผี ได้แก่ การไหว้ การเลี้ยงผี ตามที่ได้สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ มีผีหลายประเภท มีอยู่ทั่วไปทุกแห่ง มีทั้งผีดีผีร้าย การตรวจสอบว่าผีใดที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วย จะกระทำโดยหมอเมื่อ เมื่อทราบแล้วจึงจัดพิธีกรรมเลี้ยงผีตามแบบที่สืบทอดกันมา

การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านหลากหลายวิธีการดังกล่าวนับเป็นความเชื่อที่ถ่ายทอดกันมา แต่ละวิธีส่วนใหญ่เป็นการรักษาจากอาการป่วยไข้ที่เกิดจากสิ่งเหนือธรรมชาติการรักษาจะประกอบด้วยพิธีกรรมที่มีการยอมรับและตอบสนองในสังคม

ลักษณะ ว่องประทานพร (2551) ได้ศึกษาเรื่อง สถานภาพและบทบาทของภูมิปัญญาด้านการนวดแผนไทย ในสถานบริการของรัฐ : กรณีศึกษาศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การนวดไทยมีมาก่อนสมัยกรุงสุโขทัย แต่มารุ่งเรืองที่สุดในสมัยกรุงศรีอยุธยา เริ่มเสื่อมความนิยมในสมัยกรุงธนบุรีและในรัชกาลที่ 6 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ 9 จึงมีการฟื้นฟูขึ้นใหม่ โดยการก่อตั้งศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทยขึ้น ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้การนวดไทยมี สถานภาพและมีบทบาทมากขึ้นในสถานบริการของรัฐ ผู้รับบริการและผู้ให้บริการต่างมีความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีในการนวดรักษา แต่รัฐจะต้องมีแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสถานภาพและบทบาทการนวดไทยให้มากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านงบประมาณและกำลังคน ตลอดจนเพิ่มการลงทุนด้านครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง และควรมีมาตรการทางด้านกฎหมายควบคุมดูแลการนวดไทยอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แพทย์แผนไทยประเภทการนวดไทยเจริญมากขึ้นในที่สุด

นิเวศน์ บวรกุลวัฒน์, ปรีชา หนูทิม และคณะ (ม.ป.ป) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย : กรณีศึกษาของหมोजรูญ ดอนคำไพโร จังหวัดพิษณุโลกโดยศึกษาด้านการตรวจวินิจฉัย การรักษา ผลการรักษา รวมทั้งบทบาทและการดำรงอยู่ของหมอพื้นบ้านจากการศึกษาพบว่า หมोजรูญ ดอนคำไพโร เป็นหมอพื้นบ้าน อยู่ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โรคที่รักษามากที่สุด คือ โรคมะเร็ง โรคคิดเชื่อภูมิแพ้ ไตวายเรื้อรัง อัมพฤกษ์ อัมพาต และโรคทั่วไป การวินิจฉัยโรค จะมีการซักประวัติ สอบถามอาการจากผู้ป่วย จับชีพจร และตรวจร่างกาย เมื่อทราบโรคที่เป็นอยู่ จะแจ้งให้ผู้ป่วยและญาติทราบ พร้อมทั้งขอคำยินยอมเมื่อต้องการรักษา จากนั้นจึงแนะนำการปฏิบัติตัวบอกราคายาที่จ่ายให้ และแนะนำการใช้ยา ยาที่ใช้รักษาคอนไซ้จะเป็นตำรับยาสมุนไพร ตัวอย่างเช่น ตำรับยาต้มรักษามะเร็งมดลูกและเต้านม ประกอบด้วย รากนมแมว ๑ หัวพุทธรักษา ๑ หัวยาข้าวเย็นเหนือ ๑ หัวข้าวเย็นใต้ ๑ หนอนตายอยาก ๑ เนื้อไม้คางทรวง ๑ ว่านชั้กมดลูก ๑ อังกาบ ๑ เอาสิ่งละ ๔ บาท เกลือแกลง ๑ กำมือ ด้วยยาทั้งหมดต้มกิน วันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร ครั้งละครึ่งแก้ว เป็นต้น หมोजรูญ ดอนคำไพโร เป็นผู้ที่มีอริยาศัยที่ดี ให้การต้อนรับผู้ป่วยและญาติอย่างเป็นกันเอง คอยให้กำลังใจผู้ป่วยเสมอ ผู้ที่มีอาการรุนแรงจะให้นอนพักที่บ้านเพื่อจะได้ดูอาการอย่างใกล้ชิด การรักษาจะมีการติดตามผล ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา โดยคิดว่าผู้ป่วยเป็นญาติของตนเองคนหนึ่ง.

เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ และคณะ (ม.ป.ป) เรื่อง การศึกษาการดำรงอยู่และบทบาทของหมอพื้นบ้าน ด้านการดูแลสุขภาพ : กรณีศึกษาพ่อทองอ่อน สิทธิไกรพงษ์ จากการศึกษาพบว่า พ่อทองอ่อน เป็นหมอพื้นบ้าน อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เป็นหนึ่งใน

หมอพื้นบ้านที่ได้ยอมรับว่าเป็นผู้มีชื่อเสียงและมีความสามารถด้านการรักษาโรค จากประสบการณ์ที่ยาวนานกว่า 30 ปี จึงสามารถรักษาโรคได้หลากหลาย นับเป็นที่พึ่งของผู้ที่เจ็บป่วยได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการรักษาโรคที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ที่ดำรงชีวิตแบบธรรมชาติรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่ปฏิบัติกันมา มีความเชื่อในเรื่องผี เรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่งหมอพื้นบ้านมีความเข้าใจเรื่องเหล่านี้อยู่แล้ว ประกอบกับการรักษาโรคแล้วหาย ใช้ต้นทุนต่ำและมีความพอใจในรูปแบบบริการ ปัจจัยที่กล่าวมานี้จึงมีผลต่อการดำรงอยู่ของพ่อทองอ่อน และมีบทบาทในด้านการดูแลสุขภาพในชุมชนตลอดไป.

ปรีชา หนูทิม และคณะ (ม.ป.ป) เรื่อง การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย : กรณีศึกษาของหมอพา รักนุ้ย จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า หมอพา รักนุ้ย เป็นหมอพื้นบ้าน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการนวดจากมารดาและด้านสมุนไพรจากบิดา การรักษาของหมอพาจะทำให้การทรมานอย่างเต็มที่ และไม่เคยเรียกร้องค่ารักษาจากผู้ป่วย มีความเป็นกันเอง ให้การต้อนรับผู้ป่วยและญาติเป็นอย่างดี หากผู้ป่วยมาไกลหรือมีอาการรุนแรง จะจัดที่พักให้ที่บ้าน และให้การดูแลอย่างใกล้ชิด

การรักษาของหมอพา จะทำการตรวจวินิจฉัยโรค โดยการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และให้การรักษาโดยการนวดตามอาการ โรคที่รักษาส่วนใหญ่จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มเกี่ยวกับโรคประสาท มีอาการเป็น อัมพฤกษ์ อัมพาต ใช้วิธีการนวดแบบจับเส้นคลายเส้นที่ยึด กลุ่มเกี่ยวกับกระดูก มีกระดูกแตก กระดูกหัก ใช้คาถาต่อกระดูกร่วมกับน้ำมันมะพร้าว กลุ่มสุดท้ายเกี่ยวกับกล้ามเนื้อ เช่น ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ จะนวดที่ปวดเพื่อให้กล้ามเนื้อคลายตัว นอกจากนี้เป็นหมอพื้นบ้านรักษาโรค หมอพายังมีผลงานในด้านสาธารณะจัดหาทุนสร้างศาลาเอนกประสงค์ สร้างอาคารแพทย์แผนไทย ภูมิปัญญาไทย เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข และเคยเป็น อสม. จากคุณสมบัติดังกล่าวนี้ เป็นปัจจัยให้สามารถดำรงอยู่และมีบทบาทในฐานะของหมอพื้นบ้านในชุมชนได้เป็นอย่างดี.

จากการประมวลวรรณกรรมทางด้านโหราศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญและความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์ ความเชื่อในผลของการพยากรณ์ที่จะนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนบทบาทของโหรและลักษณะของผู้ใช้บริการ ผู้วิจัยยังพบอีกว่า งานวิจัยหลายเรื่องให้ข้อมูลว่า ผู้มารับการพยากรณ์มักต้องการทราบเกี่ยวกับ หน้าที่การเงิน การเงิน ความรัก เรื่องของครอบครัว เรื่องการเจ็บป่วย และเรื่องการศึกษา โหรที่พยากรณ์เรื่อง การเจ็บป่วย ส่วนใหญ่จะแนะนำให้ไปรักษาทางด้านพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ การเสดาะเคราะห์ การเรียกขวัญ การอาบน้ำมันต์ การทำบุญถือศีล การใช้คาถาอาคม เป็นต้น สำหรับวรรณกรรมทางด้านการแพทย์แผนไทยมีทั้งคำภีร์ตำราที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ และมีผู้แต่งขึ้นภายหลัง

งานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวของการวินิจฉัยและการรักษาของหมอพื้นบ้าน ที่เกี่ยวข้องกับ พิธีกรรม บางคนเชื่อว่าการเจ็บป่วยเป็นการกระทำของผี มีการรักษาด้วยการเลี้ยงผี รักษาทางไสยศาสตร์ รักษาด้วยสมุนไพร โดยวิธีการปรับธาตุ รับประทานยาสมุนไพรตามตำรับที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และรักษาด้วยการนวดประคบ นอกจากนี้ให้การรักษาโรคทั่วไปแล้ว ยังมีการรักษาโรคเฉพาะ ได้แก่ โรคกระดูก แก้ไขเรื่องกระดูกหักหรือแตก โรคปวดกล้ามเนื้อ โรคอัมพฤกษ์ อัมพาต โรคประสาทหรือเป็นบ้า โรคชัษไตพิการ และโรคเกี่ยวกับครรภ์รักษา เป็นต้น

จากผลงานวิจัยที่ผู้วิจัยรวบรวมได้ มีเพียง ผลงาน สุภักกิจ ปันมูล (2549) ที่กล่าวถึงการแพทย์แผนไทยที่สัมพันธ์กับความรู้ทางโหราศาสตร์ กล่าวคือ งานวิจัยดังกล่าว ได้กล่าวถึง สาเหตุที่คนเกิดป่วยไข้ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล เกิดจากธรรมชาติของร่างกายที่แก่ชรา และเกิดจากการขาดสมดุลของธาตุทั้งสี่ แก้โดยวิธีปรับธาตุ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาการวิจัย เป็นไปได้ว่าแพทย์แผนไทยและผู้ป่วยไข้ได้รู้จักนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรคอยู่บ้างแล้ว ส่วนงานวิจัยที่ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ อาจเกิดจากการไม่ได้ศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ และอาจเห็นว่าไม่เกี่ยวข้องหรือให้ความสำคัญกับปัญหาการป่วยไข้ จึงไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร.

บทที่ 2

ความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์และการแพทย์แผนไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์และแพทย์แผนไทย เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ในงานวิจัยต่อไป โดยผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอในบทนี้ เป็น 2 ประเด็นคือ

1. ความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์
2. ความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนไทย

1. ความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์

โหราศาสตร์ คือศาสตร์ที่ใช้ทำนายหรือพยากรณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลและบ้านเมือง ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต นักโหราศาสตร์ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องคล้ายกัน เช่น โหราศาสตร์ เป็นวิชาพยากรณ์ ที่เนื่องมาจากอำนาจของดวงดาวนพเคราะห์ต่างๆ ที่โคจรอยู่รอบจักรราศี เป็นวิชาที่มีหลักฐานและเหตุผล (สิงห์โต สุริยาอารักษ์ 2526: 1) โหราศาสตร์ เป็นวิชาที่ตั้งอยู่บนรากฐานของสถิติศาสตร์ และ ดาราศาสตร์ ซึ่งหมายความว่า วิชาโหราศาสตร์คือวิทยาศาสตร์นั่นเอง เพราะ มีเหตุ มีผล มีหลักฐาน มีสถิติเป็นเครื่องยืนยันรับรอง (วาสนา จันทรภาษา 2518: 1) และ โหราศาสตร์ เป็น “วิชาว่าด้วยการพยากรณ์ โดยอาศัยการโคจรของดวงดาวเป็นหลัก”(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ 2556: 1357)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า โหราศาสตร์ หมายถึงวิชาที่ใช้ในการทำนายหรือพยากรณ์เรื่องราวของชีวิตมนุษย์และปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นบนโลก โดยอาศัยการคำนวณทางดาราศาสตร์ซึ่งเกี่ยวกับการโคจรของดวงดาวบนท้องฟ้า และอำนาจของดวงดาวเหล่านี้ ต่างมีอิทธิพลต่อชีวิต และสรรพสิ่งทั้งหลายที่มีอยู่บนโลก

1.1 ประวัติและความเป็นมาของโหราศาสตร์

โหราศาสตร์ เป็นวิชาที่เก่าแก่โบราณ เกิดขึ้นนานมาแล้ว ได้รับการเชื่อถือในการทำนายดวงชะตาและเหตุการณ์บ้านเมือง มีการค้นคว้าบันทึก สรุปเป็นหลักเกณฑ์ที่มีเหตุมีผล มีการพัฒนาศึกษาและจดจำสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เชื่อกันว่า วิชาโหราศาสตร์ และดาราศาสตร์ เกิดขึ้นในสมัย ก่อนพุทธกาล สมัยนั้นมนุษย์มีความเชื่อถือเกี่ยวกับ

เทพเจ้าและเทวดา รวมทั้งพระอาทิตย์ และพระจันทร์ ที่โคจรอยู่บนท้องฟ้า มีการเฝ้าสังเกต
พิจารณาท้องฟ้าขึ้นอย่างละเอียด นานวันเข้าจึงเริ่มเข้าใจเรื่องดวงดาวมากขึ้น และเกิดเป็นความรู้
จดจำสังเกตตลอดมา (โหราญาณ โชติ 2535: 42)

การที่มนุษย์เฝ้าสังเกตพิจารณาท้องฟ้า ทำให้ทราบว่า มีดวงดาวอยู่ 2 ประเภท
คือ ประเภทที่เคลื่อนไหวได้ กับประเภทที่เคลื่อนไหวไม่ได้ มนุษย์รู้จักดาวต่างๆเพิ่มขึ้น และเชื่อว่า
พระอาทิตย์ กับ พระจันทร์ต่างโคจรรอบโลก พระอาทิตย์โคจรมาอยู่ในตำแหน่งเดิม ใช้เวลา 1 ปี
จึงแบ่งวิถีการโคจรของดวงดาวเป็น 12 ส่วนหรือจักรราศี สมัยนี้ มนุษย์เริ่มรู้จักนับ วัน เดือน ปี
และมีฤดูกาลเกิดขึ้น จากการสังเกตจันทรุปราคา และสุริยุปราคา ทำให้ทราบว่าเกิดขึ้นเพราะสาเหตุ
อะไร และการที่เห็นเงาของโลกที่ทับดวงจันทร์ ก็ทำให้ทราบว่า โลกของเรามีลักษณะกลม จาก
การสังเกตเรื่องดวงดาวบนท้องฟ้า และปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น ฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง
ฟ้าผ่า ลมพายุ น้ำท่วม ซึ่งสมัยนั้นเชื่อว่าเป็นการลงโทษของเทวดา เมื่อเกิดขึ้นครั้งหนึ่งก็จดจำ
บันทึกไว้ และคอยดูว่าเมื่อใดจะเกิดขึ้นอีกก็บันทึกไว้ ทำแบบเดียวกันนี้ในทุกเรื่องทุกเหตุการณ์
แม้กระทั่งลักษณะชะตาของมนุษย์ ที่เกิดในวัน เวลา ปี ที่ต่างกัน จะมีนิสัย โชคเคราะห์ต่างกัน
อย่างไรและเมื่อใดจะมีเหตุการณ์แบบเดิมเกิดขึ้นซ้ำขึ้นมาอีก ความรู้เหล่านี้ได้รวบรวมบันทึก สรุปล
เป็นกฎเกณฑ์ทางโหราศาสตร์ ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่ไปกับความรู้ทางดาราศาสตร์ตั้งแต่นั้น ต่อมาได้มี
การสร้างปฏิทินขึ้น โดยชาวไอยคุปต์ ตั้งแต่ 3689 ก่อนพุทธกาล มีรูปเครื่องหมายแสดงดาว
เคราะห์ และอาศัยแสงของดาวเหนือในการเดินทาง ประเทศจีนก็รู้จักการทำปฏิทินในสมัยอั้งตี้
ฮ่องเต๋ และรู้จักคำนวณ จันทรคราส และสุริยคราส มากกว่า 3000 ปี ดังนั้น โหราศาสตร์น่าจะ
เกิดขึ้นครั้งแรกในทวีปเอเชียแห่งใดแห่งหนึ่งเมื่อ 5000 ปีมาแล้ว แล้วแพร่ไปยังประเทศต่างๆ
ได้แก่ ไอยคุปต์ แคลเดีย เปอร์เซีย ฮิบต จีน ญี่ปุ่น พม่า มอญ เขมร และประเทศไทย ส่วน
ทางทวีปยุโรป ชาวกรีกโบราณเป็นผู้นำไปเผยแพร่ (สิงห์โต สุริยาอารักษ์ 2526: 1-6)

ชาวสุเมเรียน (Sumerians) ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ใน เมโสโปเตเมีย (Mesopotemia)
หรืออิรัก ในปัจจุบัน มีการทำปฏิทิน ยึดหลักจันทรคติ 1 ปีมี 360 วัน รู้จักการนับเวลาเป็นชั่วโมง
โดยสังเกตเงาที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ จึงรู้ว่าเวลากลางวันมี 12 ชั่วโมง และ 1
ชั่วโมง มี 60 นาที ต่อมาประมาณ 1000 ปี ก่อนคริสตกาล ชาวแคลเดียน (Chaldeans) ที่อยู่
ตอนกลางเมโสโปเตเมีย สามารถคำนวณเวลาในหนึ่งปีได้ใกล้เคียงกับเวลาในปัจจุบัน ชาว
แคลเดียนได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางโหราศาสตร์มาจากชาวสุเมเรียน ทำให้สามารถรู้เรื่อง
ดวงดาวเป็น 7 ดวง คือ ดาวพุธ ดาวศุกร์ ดาวอังคาร ดาวพฤหัสบดี ดาวเสาร์ ดวงอาทิตย์ และดวง
จันทร์ นำเอาชื่อของดาวเหล่านี้มาเป็นชื่อของวันต่างๆในสัปดาห์ และนำเอาลักษณะของดาว มา
ใช้ในการพยากรณ์ดวงชะตาของมนุษย์อีกด้วย (อรพินท์ ปานนาค 2542 : 81-93)

บัวแก้ว ไชยหลวงผา (มปป. : 16-28) กล่าวถึงจุดกำเนิดของโหราศาสตร์ สอดคล้องกับออร์พินท์ ปานนาค ว่าเกิดขึ้นในดินแดนอารยธรรมแรกของโลก ที่บริเวณตอนปลายของกลุ่มน้ำไทกริส และ ยูเฟรติส ไหลมาบรรจบกัน คือ อีรัก หรือเมโสโปเตเมีย เมื่อประมาณสามพันปีก่อนคริสตกาล ซึ่งเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวสุเมเรียนพวกเขาบูชาเทพเจ้าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว นับถือดวงดาวต่างๆเป็นเทพเจ้า มีการเฝ้าสังเกตดูดวงดาวบนท้องฟ้า มีการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลของดวงดาวขึ้น และในบรรดาดวงดาวเหล่านี้เป็นสิ่งที่บันดาลโชคชะตาของมนุษย์ทั้งในด้านดีด้านร้าย การโคจรของดวงดาว หรือตำแหน่งของดวงดาวที่ปรากฏบนท้องฟ้า ในแง่มุมที่ซ้ำๆกัน และทำให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆขึ้นกับมนุษย์หรือบนโลก ชาวสุเมเรียนจะนำเอาสิ่งเหล่านี้มาเป็นข้อทำนายว่าจะเกิดเหตุการณ์ขึ้นอีกเมื่อใด นับเป็นการเริ่มต้นของวิชาโหราศาสตร์

ต่อมาดินแดนแถบนี้ถูกแทนที่โดยชาวเคลเดียล มีเมืองบาบิโลน เป็นเมืองหลวง ซึ่งเป็นพวกที่ชอบดูดาวเหมือนกัน มีการค้นพบว่าดวงอาทิตย์เหมือนดาวเคราะห์ดวงอื่นที่โคจรไปตามเส้นทางโคจร พวกเขาได้แบ่งราศีเป็น 12 ราศี แต่ละราศี มี 30 องศา เหมือนเช่นปัจจุบัน ในปี 539 ก่อนคริสตกาลพวกเปอร์เซียเข้ามาเป็นใหญ่แทน ในสมัยนี้ได้เอาตำแหน่งของดวงดาวมาให้ความสำคัญกับเวลาตลอดของมนุษย์ โดยพบว่าตำแหน่งดวงดาวต่างๆในเวลาคนเกิดหรือเวลาตกฟาก ย่อมเป็นสัญลักษณ์แทนรูปร่าง นิสัย และโชคชะตา ของคนๆนั้น นับว่าโหราศาสตร์ได้พัฒนาขึ้นมาในสมัยนี้อย่างเต็มที่

จากประวัติและความเป็นมา ของวิชาโหราศาสตร์ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ามีความที่สอดคล้องกัน พอสรุปได้ว่า โหราศาสตร์มีกำเนิดขึ้นมา ประมาณ 5,000 ปีมาแล้ว หรือ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาล โดยมีจุดกำเนิดที่ เมโสโปเตเมีย ซึ่งเป็นแหล่งอารยธรรมเริ่มแรกของโลกแถบดินแดนตะวันออกกลาง มนุษย์ในสมัยนั้นเริ่มศึกษาวิชาดาราศาสตร์และวิชาโหราศาสตร์ไปพร้อมๆกัน เริ่มแรกโดยชาวสุเมเรียน ชาวเคลเดียล จนถึงสมัยชาวเปอร์เซีย โหราศาสตร์จึงเริ่มเผยแพร่ไปตามส่วนอื่นๆของโลก

1.2 โหราศาสตร์ในประเทศไทย

จากการค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่าโหราศาสตร์ได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทย ในราวสมัยที่พระเจ้าอโศกราชปราบปรามพวกอินเดียภาคใต้ ทำให้ชาวอินเดียจำนวนหนึ่งอพยพลงมายังดินแดนเขมร และได้นำเอาความรู้ทางโหราศาสตร์ ลัทธิทางศาสนา และพิธีพราหมณ์มาเผยแพร่ ไทยจึงได้รับการศึกษาไปพร้อมกันด้วย (สิงห์โต สุริยาอารักษ์ 2526 : 7) สอดคล้องกับความเห็นของ โหราปริญา (2530: 2-3) กล่าวว่า โหราศาสตร์ในประเทศไทยมีหลักฐานบางประการบ่งบอกว่า โหราศาสตร์เกิดขึ้นกว่า 1,000 ปีมาแล้ว โดยได้รับอิทธิพลความรู้มาจากอินเดีย

เช่นเดียวกัน โดยมีสาเหตุจากการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้ามาทางนครเชียงใหม่ ทางเหนือของประเทศไทย และพม่าเป็นผู้นำเอาความรู้นี้มาถ่ายทอด โหราศาสตร์ไทยน่าจะมียุ่ก่อนแล้วและมีหลักวิชาที่แน่นอน พระยาบริรักษ์เวชชการ (อ้างในมรดกแห่งโหราศยาม 2527: 3) ได้กล่าวถึงกาผูกดวงชะตาตามหลักโหราศาสตร์ในประเทศไทย มีมากกว่า 900 ปีมาแล้ว โดยยกตัวอย่างในหนังสือพงศาวดารโยนก ส่วนแหล่งที่มาที่ก็มาจากอินเดีย เพราะหลักการพยากรณ์ที่สำคัญ ชื่อจักรราศี ชื่อดาวเคราะห์ ดาวฤกษ์และศัพทต่างๆที่เราใช้กันอยู่ มาจากต้นตอของอินเดียเกือบทั้งสิ้น เพียงแต่มีบางส่วนที่รับช่วงมาจากพม่าและมอญ เช่น การคำนวณปฏิทินทางโหราศาสตร์ ได้มาจากพม่า การคำนวณสุริยุปราคาและจันทรุปราคาก็ได้มาจากมอญ นอกจากนี้ในคัมภีร์ทักษาพยากรณ์ ก็มีคำบางคำที่ใช้ภาษามอญอีกด้วย

จากความเห็นของนักโหราศาสตร์ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า โหราศาสตร์จะเผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทยเมื่อใด ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน นอกจากทราบว่ามีการเผยแพร่เข้ามาทางเหนือของประเทศ โดยได้รับความรู้มาจากอินเดีย พม่า และมอญ และอาจมาผสมผสานกับโหราศาสตร์ไทยที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้วิชานี้เกิดความสมบูรณ์ มีความแม่นยำถูกต้องในการคำนวณหรือการพยากรณ์ และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะความเป็นอยู่ สังคมและวัฒนธรรมของไทย จนกระทั่งปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม โหราศาสตร์ในประเทศไทย ได้มีประวัติบันทึกเป็นหลักฐานตั้งแต่ในสมัยกรุงสุโขทัย เมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น

1.2.1 สมัยกรุงสุโขทัย

เรื่องราวของโหราศาสตร์ในสมัยกรุงสุโขทัย ปรากฏในหลักศิลาจารึกหลักที่ 5 จารึกเป็นภาษาไทยสรุปได้ว่า ในปีพุทธศักราช 1890 สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พระยาสิทธิ) ได้เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ หลังจากได้สถาปนาวัดวาอารามและสิ่งต่างๆแล้ว ได้ทรงศึกษาเล่าเรียนจบพระไตรปิฎก เรียนพระวินัย และพระอภิธรรม ได้ทรงบัญญัติคัมภีร์ต่างๆ ทางโหราศาสตร์ และทรงเชี่ยวชาญคัมภีร์สุริยยาตร์อีกด้วย สมัยนี้พระองค์ยังได้ทรงพระราชนิพนธ์ตำราวิชาโหราศาสตร์ไว้หลายเล่ม ที่ปรากฏหลักฐานใช้เป็นแบบอย่างในการพยากรณ์ทุกวันนี้ ชื่อ “ลิลิตทักษาพยากรณ์” เป็นตำราทักษาของไทย ที่มีวิธีพยากรณ์เป็นแบบไทยอย่างพิสดาร อีกเล่มหนึ่งถอดเป็นคำฉันท์ ชื่อ “จักรทิปนีคำฉันท์” เป็นตำราหลักของวิชาโหราศาสตร์ไทย ภาคพยากรณ์ นอกจากนี้สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ 1 ยังได้ทรงเปลี่ยนวันขึ้นต้นปีศักราชใหม่ โดยกำหนดเริ่มต้นปี เป็นวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 ตามหลักที่นิยมในคัมภีร์ สุริยยาตร์ กำหนดพิธีการต่างๆ และยังได้คำนวณฤกษ์พระจันทร์ไว้ทุกตอนด้วย (เอื้อน มนเชิทรทอง อ้างในมรดกแห่งสยาม 2527: 8-10)

ในสมัยนี้ยังมีหนังสือเกี่ยวกับโหราศาสตร์อีกเล่มหนึ่งคือ “ไตรภูมิพระร่วง” คณะกรรมการโครงการวรรณกรรมอาเซียน(2528: 194) กล่าวว่า เป็นหนังสือที่ พระมหาธรรมราชาที่ 1 ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้น เมื่อประมาณ พ.ศ. 1888 มีเนื้อหาทางด้านโหราศาสตร์เกี่ยวกับ พระอาทิตย์พระจันทร์ ดาวนพเคราะห์ และคารากร สอดคล้องกับความเห็นของ ยอดธง ทับทิวไม้ (2541: 120-122) ที่ได้กล่าวถึงหนังสือ ไตรภูมิพระร่วง ว่าเป็นตำราโหราศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพราะได้ศึกษาเรียนรู้เรื่องดวงดาว รู้จักท้องฟ้า รู้จักการหมุนเวียนของโลก การเปลี่ยนแปลงของโลกในรอบปีหนึ่งๆ ว่าเกิดจากอะไร ความหนาวเย็น ความร้อน ฝนตก แดดออก น้ำขึ้นน้ำลง เกิดขึ้นได้อย่างไร เป็นเพราะอะไร ซึ่งเป็นการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โลก ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ และจักรวาลทั้งหมด นับว่าคนไทยในสมัยพระร่วงเจ้า ที่ผ่านมา 900 กว่าปีมาแล้ว ได้เรียนรู้โหราศาสตร์ ในแง่ที่เป็นวิทยาศาสตร์มาเป็นอย่างดี หนังสือไตรภูมิพระร่วงจึงเป็นตำราโหราศาสตร์เบื้องต้น ที่กล่าวถึงเรื่องของจักรวาล เรื่องของนักจักร หรือกลุ่มดาวฤกษ์ ที่นักโหราศาสตร์จะต้องเรียนรู้เพื่อให้การทำนายตามจักรวาลได้ถูกต้องแม่นยำ นอกจากนี้ สิ่งหัตถ์สุริยาอาร์กซ์ (2526: 4) ยังได้กล่าวถึง พระมหาธรรมราชาที่ 1 ผู้พระราชนิพนธ์ไตรภูมิพระร่วง ว่า ทรงเป็นจอมปราชญ์ และเป็นนักโหราจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ ทรงคำนวณย้อนหลังไปถึงสมัยพุทธกาล และได้วางดวงชะตาของพระพุทธเจ้าวันตรัสรู้และปรินิพพานไว้ด้วย

จะเห็นว่า โหราศาสตร์ในสมัยกรุงสุโขทัย ได้มีการศึกษาเล่าเรียน และนำมาใช้ในการทำนายหรือพยากรณ์กันอยู่แล้ว โหรที่มีชื่อเสียงในสมัยนี้เท่าที่ปรากฏหลักฐาน คือ สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ 1 กษัตริย์พระองค์หนึ่งของกรุงสุโขทัย พระองค์ทรงเป็นนักปราชญ์ที่เชี่ยวชาญโหราศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง ทรงพระราชนิพนธ์คัมภีร์ตำราทางโหราศาสตร์ไว้หลายเล่ม และทรงปรับเปลี่ยนปรับปรุงเนื้อหาวิชาโหราศาสตร์ให้ใช้สะดวกและเข้าใจง่ายขึ้น หนังสือที่พระองค์พระราชนิพนธ์สมัยนั้น ได้นำมาเป็นตำราให้นักโหราศาสตร์ศึกษากันจนกระทั่งปัจจุบัน

1.2.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา

โหราศาสตร์ในสมัยอยุธยา มีหลักฐานยืนยันไม่มากนัก พบหลักฐานเพียงแต่ ว่า พระมหाराชครูเจ้านายชั้นสูง นักปราชญ์ราชบุรุษ เท่านั้นที่เรียนรู้โหราศาสตร์ เข้าใจว่าจะมีผู้ที่ศึกษาเล่าเรียน และมีความเชี่ยวชาญทางด้านโหราศาสตร์มากกว่าสมัยกรุงสุโขทัย ที่มีหลักฐานปรากฏชัดคือ ในหนังสือ “ลิลิตยวนพ่าย” ระบุว่า สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ กษัตริย์พระองค์หนึ่งของกรุงศรีอยุธยา ทรงรอบรู้เชี่ยวชาญในวิชาโหราศาสตร์มากคนหนึ่ง ทรงรอบรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและการพยากรณ์ สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ตามหลักวิชาโหราศาสตร์ด้วยพระองค์เอง โหรที่มีชื่อเสียงอีกคนหนึ่ง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ พระโหราธิบดีหรือโหรทายหนู หรือพระมหाराชครู ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผู้เป็นบิดาของศรีปราชญ์นั่นเอง

พระโหราธิบดี เป็นโหรที่ถนัดทำนายได้แม่นยำเป็นที่เลื่องลือกล่าวขานกันมาก มีกล่าวไว้ในพงศาวดารว่าครั้งหนึ่ง สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาสมัยนั้น เสด็จอยู่ในพระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์มหาปราสาท ได้มีมุสิกตัวหนึ่งตกลงมาต่อหน้าพระพักตร์ พระองค์จึงเอาขันทองครอบไว้ แล้วตรัสสั่งให้หาพระโหราธิบดีมาทนาย พระโหราธิบดีได้คำนวณตามหลักโหราศาสตร์ แล้วทูลว่าเป็นสัตว์สี่เท้า และมีอยู่สี่ตัว พระองค์จึงตรัสบอกว่าเป็นสัตว์สี่เท้านั้นถูกแต่สี่ตัวไม่ถูก ครั้นเปิดขันทองออกจึงเห็นมีมุสิกคลานอยู่สี่ตัว คือแม่ตัวหนึ่งและลูกฟุ้งเกิดอีกสามตัว พระเจ้าปราสาททองจึงตรัสชมว่า ทนายแม่นกว่าตาเห็น และพระราชทานเงินตราชั่งหนึ่ง กับเสื้อผ้าสองตำรับ ตั้งแต่นั้นมา พระองค์ทรงให้ความเชื่อถือพระโหราธิบดีเป็นอย่างมาก อีกเรื่องหนึ่งในพุทธศักราช 2146 พระโหราธิบดีได้ถวายฎีกาทายว่า ภายในสามวันจะเกิดเพลิงไหม้พระราชวัง พระเจ้าปราสาททองที่เชื่ออยู่แล้ว จึงให้ขันของลงเรือไปอยู่ที่วัดไชยวัฒนาราม ห้ามกองไฟหุงข้าวในพระราชวัง แล้วให้เรือตำรวจคอยเฝ้าดูอยู่ จนสามวันผ่านไป เวลาเพลชาชาตินาฬิกา เรือตำรวจได้กราบทูลว่ายังปกติอยู่ พระองค์จึงตรัสว่าคราวนี้พระโหราธิบดีคงทายผิด และให้เตรียมกลับวัง ครั้นถึงห้านาฬิกา เกิดเมฆพยับคลุ้มขึ้นทางประจิมทิศ ฝนตกพรำลงมา เกิดฟ้าผ่าเปรี้ยงที่พระมหาปราสาทเป็นเพลิงลุกไหม้ขึ้น และลูกกลมติดต่อกัน ไปทั้งหัวค้งเรือนหน้าเรือนหลัง ร้อยสิบเรือนจึงดับได้ (เอื้อน มณเฑียรทอง เรื่องเดียวกัน 2537: 10-11)

นอกจากพระโหราธิบดี ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยังมีพระภิกษุที่มีชื่อเสียงในด้านการพยากรณ์รูปหนึ่งชื่อ พระพิมลธรรม วัดระฆัง สามารถพยากรณ์ด้วยวิธีการจับยามสามตา และสมเด็จพระนารายณ์ให้ความเชื่อถือมาก ภิญโญ พงศ์เจริญ (2543: 68 อ้างถึงบรรยง บุญฤทธิ 2534: 164-167)

จากหลักฐานเรื่องโหรในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่กล่าวมา ส่วนมากจะเป็นโหรที่เกี่ยวข้องกับราชสำนัก คอยให้คำปรึกษาทำนายเหตุการณ์ของบ้านเมือง ทั้งเหตุการณ์ทั่วไปและการทำศึกสงคราม และโหรจะเป็นผู้ที่มีวิชาความรู้ทางโหราศาสตร์อย่างถ่องแท้ จึงสามารถถวายคำทำนายต่อพระมหากษัตริย์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ นับว่าวิชาโหราศาสตร์ และโหรในสมัยนั้น มีประโยชน์ต่อบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง

1.2.3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แม้ว่าคำรามกัมภีร์ต่างๆ จะสูญหายไปบ้างเมื่อครั้งไทยเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 2 ในพุทธศักราช 2310 แต่ก็ยังปรากฏหลักฐานพอที่ให้ทราบว่าโหราศาสตร์ในสมัยนี้ได้มีการศึกษาเล่าเรียนกันมาก และปรากฏโหรที่มีความรู้ในการทำนายพยากรณ์มากมาย เริ่มตั้งแต่ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงเป็นบรมโหราจารย์ที่มีพระปรีชาสามารถ ทรงคำนวณหาฤกษ์สร้างกรุงเทพมหานครด้วย

พระองค์เอง และทรงพยากรณ์ดวงชะตากรุงเทพมหานครว่า จะมีกษัตริย์ปกครองในระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ต่อไปอีก 150 ปี ซึ่งก็เป็นจริงเมื่อคณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อปี พ.ศ. 2475 นอกจากนี้ ในบทพระราชนิพนธ์ของพระองค์ ในเรื่อง “รามเกียรติ์” ยังได้ แทรกความรู้ด้านโหราศาสตร์ไว้ในท้องเรื่อง ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา และถูกต้องตามหลักวิชา โหราศาสตร์อีกด้วย ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ที่นับเป็นโหราใหญ่มีชื่อเสียงเลื่องลืออีกพระองค์ หนึ่ง คือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเชี่ยวชาญทั้ง คาราศาสตร์และโหราศาสตร์ ทรงคำนวณปฏิทินรายปีด้วยพระองค์เองและประกาศให้ประชาชน ได้ทราบทุกปี ทรงทราบเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นตามหลักวิชาดาราศาสตร์ และเตือนให้ประชาชน ทราบล่วงหน้า ทรงแก้ดวงฤกษ์กรุงเทพมหานคร รวมทั้งการคำนวณเรื่องสุริยุปราคาที่ทำบลหน้า กอ นับเป็นความรู้ความสามารถของพระองค์เป็นที่ประจักษ์แล้ว (เอื้อน มณเฑียรทอง เรื่อง เดียวกัน 2527 : 8-10)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาวิชาโหราศาสตร์ อย่างเจนจบชำนาญ ทรงนำวิถีโคจรของดาวยูเรนัสมาผนวกกับสูตรคัมภีร์สุริยศาสตร์ เรียกชื่อใหม่ว่า ความฤกษ์ และทรงคิดวิธีการโคจรของดาว พระเกตุ นำดาวทั้งสองดวงนี้มาประกอบในการ พยากรณ์ได้อย่างสนิทแนบเนียนและไม่ซ้ำแบบใคร นับเป็นความก้าวหน้า เป็นความรู้ใหม่ในวิชา โหราศาสตร์ บรรดาโหราทั้งหลายจึงยกย่องและขนานนามของพระองค์ว่า “บิดาแห่งโหราศาสตร์ ไทย” นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ก็ทรงศึกษาโหราศาสตร์อย่างเชี่ยวชาญ จะเห็นได้จากบทพระราชนิพนธ์ของพระองค์เรื่อง อีเหนา มีเรื่องราวเกี่ยวกับโหราศาสตร์และ ดวงดาวบนท้องฟ้า ในราชสำนักยังมีโหราหลวงที่คอยให้คำปรึกษา ในด้านฤกษ์ยามต่างๆแก่ พระมหากษัตริย์ ช่วยคำนวณปฏิทินประจำปี หัวหน้าโหราหลวง คือพระยาโหราธิบดี ซึ่งในสมัย กรุงรัตนโกสินทร์มีผู้ครองตำแหน่งพระโหราธิบดี 6 ท่าน ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงเปิด หอสมุดแห่งชาติ ทรงรวบรวมตำรับตำราคัมภีร์ต่างๆทางด้านโหราศาสตร์ไปไว้ในหอสมุด เปิด โอกาสให้ประชาชนศึกษาค้นคว้าได้อย่างอิสระเสรี วิชาโหราศาสตร์จึงเข้าสู่มือประชาชนคนไทย ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา (สิงห์โต สุริยาอารักษ์ 2526 : (5-12))

โหราศาสตร์ ที่ในอดีตดูเหมือนว่าเป็นวิชาการที่ลึกลับสูงสุดเอี่ยมสำหรับคน ทั่วไปที่จะศึกษาเรียนรู้ เป็นศาสตร์สำหรับพระมหากษัตริย์และคนชั้นสูงเท่านั้น แต่ปัจจุบันคนทุก ชนชั้นสามารถเข้าถึงได้ศึกษาวิชานี้อย่างเต็มที่ตามสติปัญญาของตน มีการจัดตั้งสมาคมและ โรงเรียนเปิดสอนโหราศาสตร์หลายแห่ง มีการเรียนรู้ค้นคว้าเพิ่มความรู้เดิม เขียนเป็นตำรับตำรา เผยแพร่กันอย่างกว้างขวาง และได้นำโหราศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ทั่วไป

1.3 โหราศาสตร์กับพระพุทธศาสนา

ตามพุทธประวัติ พระพุทธเจ้าประสูติ ณ ป่าลุมพินี ได้ร่มไม้สาละ ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ ในวันศุกร์ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีจอ ก่อนพุทธศักราช 80 ปี เมื่อประสูติได้ 3 วัน อสิตดาบส (กาลเทวิลดาบส) ได้เห็นพระราชโอรสมีลักษณะต้องตามคำรับมหาบุรุษลักษณะ จึงกล่าวคำทำนายว่า ถ้าได้ครองฆราวาส จะเป็นจักรพรรดิราชมีมหาสมุทรทั้ง 4 เป็นขอบเขต ถ้าออกผนวชจักได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าศาสดาเอกของโลก เมื่อประสูติได้ 5 วัน พระราชบิดาชุมนุมญาติและเสนามาตย์ เชิญพราหมณ์ 108 คน มาทำพิธีมงคลและขนานพระนามว่า “สิทธัตถะ” (ศูนย์พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม 2546 : 12) ในบรรดาพราหมณ์ทั้งหมด เป็นศูดยอดปรมาจารย์ด้านโหราทั้งสี่หลังจากถวายพระนามแล้ว พราหมณ์ 107 คน ได้ถวายคำทำนายเหมือนกับที่ อสิตดาบส ได้กราบทูลไว้แล้ว แต่มีพราหมณ์หนุ่มน้อยอีกคนหนึ่ง คือ โกณฑัญญะ ได้กล่าวคำทำนายเป็นหนึ่งเดียวว่า สิทธัตถะกุมาร จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าอย่างแน่นอน ซึ่งในกาลต่อมาได้ปรากฏเป็นจริงตามคำทำนาย โกณฑัญญะ ได้บวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา มีนามว่า “พระอัญญาโกณฑัญญะ” นับเป็นโหราจารย์ที่ยิ่งใหญ่ ที่เชื่อมั่นในคำทำนายในวิชาชีพของตนเองอย่างแน่วแน่ สาวกของพุทธศาสนาเริ่มต้นจากพราหมณ์ที่เป็นนักโหราศาสตร์ ดังนั้นพิธีกรรมต่างๆทางพุทธศาสนาในปัจจุบัน จึงมีทั้งพิธีของพราหมณ์และพิธีของหลักวิชาโหราศาสตร์ควบคู่กัน (มังกรยาลักษณ์ อุณวัฒน์กุล 2549: 100-132)

พระพุทธเจ้าในขณะที่ยังทรงเป็นมกุฏราชกุมาร ได้ทรงศึกษาศิลปศาสตร์วิชาการต่างๆถึง 18 สาขา ในจำนวนนี้นับเอาโหราศาสตร์ เป็นสาขาวิชาหนึ่ง ดังนั้นหลักพุทธศาสนาในปัจจุบัน จึงมีบางอย่างคล้ายคลึงกับหลักโหราศาสตร์ แสดงว่าพระองค์ยึดเอาหลักวิชาการทางโหราศาสตร์มาเป็นแนวพื้นฐาน ตัวอย่างข้อนี้คือหลัก “กาลัญญตา” คือทำอะไรให้รู้จักกาลเวลาที่เหมาะสม ตรงกับหลักการคือ “ฤกษ์” ในทางโหราศาสตร์นั่นเอง เพราะการดูฤกษ์นั้นคือการดูเวลาสุกมงคลที่เหมาะสมในการประกอบกิจการงานต่างๆ เพื่อความสุข ความเจริญ ตามที่ต้องการ (สิงห์โต สุริยาอารักษ์ 2526: 15)

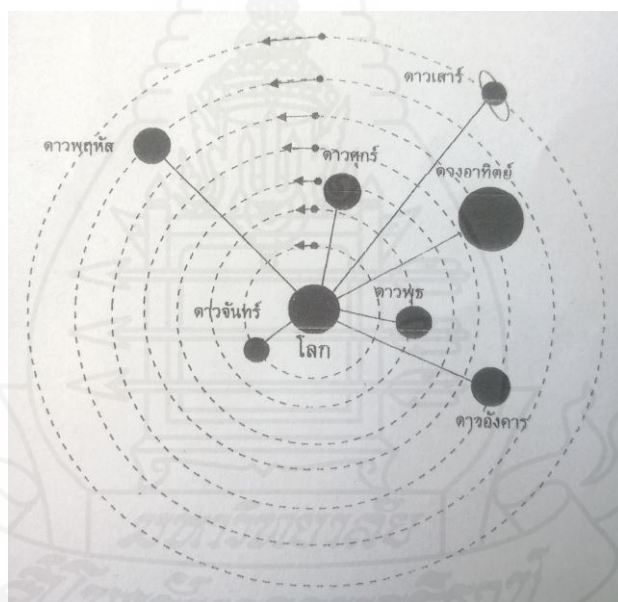
1.4 ประเภทของโหราศาสตร์

โหราศาสตร์ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย มีการศึกษาเล่าเรียนและนำมาใช้ในการพยากรณ์กันอย่างกว้างขวาง มีอยู่มากมายหลายประเภท เช่น โหราศาสตร์ไทย โหราศาสตร์สากล เลข 7 ตัว โหงวเฮ้ง(นรลักษณ์) ไฟทาโรต์ ไฟยิปซี หัตถศาสตร์ กราฟชีวิต อี้จิง เชียมซี หมอคู่ใบไม้ เป็นต้น แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาประเภทที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยโรค

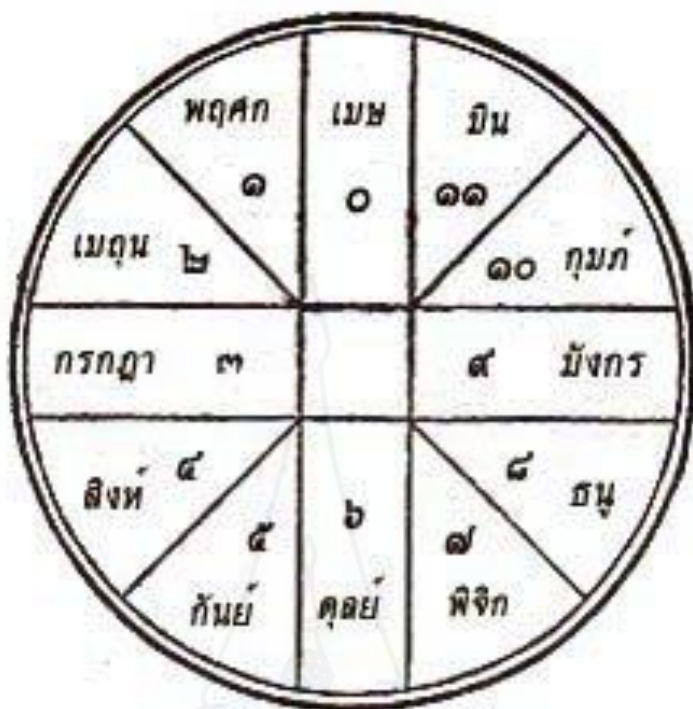
ตามหลักการแพทย์แผนไทย และใช้ในการพยากรณ์สุขภาพกันอยู่ทั่วไปของนักโหราศาสตร์และแพทย์แผนไทย ตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัย มีอยู่ 3 ประเภท คือ จักรราศี ทัศนศาสตร์ และ เลข 7 ตัว ดังมีรายละเอียดของแต่ละประเภทต่อไปนี้

1.4.1 จักรราศี

ในระบบสุริยจักรวาลมีดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง แต่ในทางโหราศาสตร์ถือว่าโลกเป็นจุดศูนย์กลาง มีดาวเคราะห์เป็นบริวารอยู่รอบโลก รวมเป็นจักรวาล เมื่อแบ่งจักรวาลออกเป็น 12 ส่วน แต่ละส่วนจะเรียกว่า ราศี มีไว้เพื่อใช้ดูดาวเคราะห์ที่โคจรมาอยู่ในตำแหน่งเหล่านั้น การที่ดาวดวงใดจะโคจรไปอยู่ในตำแหน่งไหน ขึ้นอยู่กับการโคจรของดาวดวงนั้นว่าช้าหรือเร็วอย่างไร ดาวที่อยู่ใกล้โลกมีวงโคจรสั้นจะเดินเร็วกว่าดาวที่อยู่ห่างไกลออกไป ราศีทั้งหมดมี 12 ราศี เมื่อรวมกันจะเรียกว่า จักรราศี (สิงห์โต สุริยาอารักษ์ 2526: 22)

ภาพที่ 2.1 แสดงการโคจรของดาวเคราะห์รอบโลก
ที่มา แก่นกมล (2545 : 16)

ภาพที่ 3.2 แสดง จักรราศี 12 ราศี

จักรราศี แบ่งออกเป็น 12 ราศี แต่ละราศี มี เลข ชื่อประจำราศี ความหมาย กลุ่มดาว อวัยวะของร่างกายที่สัมพันธ์กับราศี ดังนี้คือ

1) เลขและชื่อประจำราศี

ราศีทั้งหมดจะมีชื่อเรียกคล้ายกับชื่อเดือนแต่ย่อให้สั้นลง แต่ละราศีจะมี เลขกำกับเพื่อความสะดวกในการเขียนตำแหน่งในจักรราศี และอ่านปฏิทินโหร โดยมีตัวอย่าง ได้แก่ เลข ๐ คือ ราศีเมษ เลข ๑ คือ ราศีพฤษภ เลข ๒ คือ ราศีเมถุน เลข ๓ คือราศี กรกฏ เลข ๔ คือ ราศี สิงห์ ตามลำดับ (วาสนา จันทรภาษา 2518 : 20-21)

2) ความหมายของราศี

ราศีทั้ง 12 ราศี ก็คือกลุ่มดาวนักษัตร 12 กลุ่มที่โคจรอยู่บนท้องฟ้า จะมีชื่อเรียกแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่มดาว ในราศีหนึ่งๆจะมีกลุ่มดาวประจำราศี ผู้ที่มีลัคนา อยู่ในราศีกลุ่มใด มักจะแสดงลักษณะโน้มเอียงไปตามราศีนั้น คือ

๐ ราศีเมษ มีกลุ่มดาวรูปแพะ ประจำราศี หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ เจ้าชะตา คือเป็นคนมีแบบเลี้ยงแพะ ที่ได้ทั้งนมและเนื้อ ผู้ที่มีลัคนาอยู่ในราศีนี้ รูปร่างสันทัด จี๋ร้อน มีขน ชอบอิสระ แต่มักพลัดจากญาติ ชอบจู้จุกจิก อยากรู้อยากเห็น จี๋ต้น ชอบค้นคว้า

๑ ราศีพฤษภ มีกลุ่มดาวรูปโค ประจำราศี แสดงว่าอุดมสมบูรณ์ เหมือนกัน แต่น้อยกว่า เพราะใช้โคเป็นแรงงานทำไร่ไถนา นิสัยแข็งแรงแต่ไม่กระด้าง คือร้อน เอาแต่ใจตัวเอง อดทน ถือตัว ชอบโอ้อวด ไม่จู้จุก

๒ ราศีเมถุน มีกลุ่มดาวเป็นรูปคนคู่หญิงชาย หมายถึงมีความสุข สมบูรณ์ในเรื่องเพศตรงข้าม รูปร่างอ้วน ใบหน้าอูม ชอบเข้าสังคม เรื่องกามารมณ์ ชอบ มีความรัก รักง่ายหน่ายเร็ว ใจง่าย

๓ ราศีกรกฎ มีกลุ่มดาวเป็นรูปปู มักล่าตัวแบน เดินขาโกงๆแบบปู ทำอะไรเชิงซ้าแต่มั่นคง นิสัยเจ้าระเบียบ มีพิธีรีตอง อ่อนโยน และชอบเอื้อเฟื้อ

๔ ราศีสิงห์ มีกลุ่มดาวเป็นรูปราชสีห์ หมายถึงท่าทางสง่าผ่าเผย เป็นที่ น่าเกรงขาม มีอิทธิพล เป็นคนหยิ่งถือตัว ชอบเป็นหัวหน้า กล้าคิดกล้าทำ รักเกียรติ ใจกว้าง

๕ ราศีกันย์ กลุ่มดาวเป็นรูปหญิงสาว หมายถึงความอ่อนโยน แบบ บาง รูปร่างสมส่วน จิตใจอ่อนไหวง่าย มีเสน่ห์ เจ้าชู้ รักสวยรักงาม เจ้าแง่แสนงอน ฉลาดอยากรู้ อยากเห็น

๖ ราศีตุล กลุ่มดาวเป็นรูปตราชั่ง ลำตัวและเอวเท่ากัน รูปร่างท้วม ใหญ่ ออกกว้าง ชอบตรงไปตรงมา รักความยุติธรรม ไม่ชอบเอาเปรียบใคร ชอบรำเริง ชอบศิลปะ จิตใจละเอียดรู้เท่าทันคนอื่น

๗ ราศีพิจิก กลุ่มดาวเป็นรูปแมลงป่อง ร่างใหญ่เอวคอด ตัวแบน ใหญ่กว้าง หน้ากลม ตาเล็ก เท้าเล็ก มักติดที่อยู่ ชอบซุกซนวางท่า มีนิสัยลึกลับ ซ่อนเร้น ซ่อน ความรู้สึก ชอบกามารมณ์แบบลับๆซอๆ แบบเมียเก็บจะทำอะไรมักเอาให้ได้ดังใจ ชอบวิวาท

๘ ราศีธนู กลุ่มดาวเป็นรูปคนโก่งธนู เป็นราศีนักต่อสู้โดยธรรมชาติ คนในราศีนี้ มักรูปร่างผอมบาง หลังอเล็กน้อย ทำงานหนักหลายอย่าง ชอบท่องเที่ยว ชอบอิสระ เจ้าชู้ ไม่มีมารยา

๙ ราศีมังกร เป็นรูปมังกรประจำราศี มีอายุยืนยาวแบบมังกร หน้า เชิด เดินขาพันกัน สายเป็นงูเลื้อย เป็นนักต่อสู้ ถือดี เบ่งกับผู้ใหญ่ ใจคอหนักแน่น แต่มัก หวาดระแวง

๑๐ ราศีกุมภ์ เป็นรูปคนถือหม้อน้ำ ช่วยระงับความเดือดร้อนของผู้อื่น ที่ขาดน้ำ ช่วยดับไฟ บุคคลในราศีนี้รูปร่างอ้วนท้วม หน้าอูม ศีรษะล้าน ปากหนา นิสัยเป็นนัก ประชดษฐ์ ช่างคิด ใจเย็น รักอิสระ

๑๑ ราศีมีน เป็นรูปปลาคู่ หันหัวกลับกัน คลอเคลียกันอยู่อย่างมีความสุข หมายความว่าไม่มีความทุกข์ร้อนอะไรเลย รูปร่างลำตัวแบน ชอบสังคัม ชอบกิน จับจด ไม่แน่นอน และมักจะมีคู่ 2 คน

3) ราศีกับส่วนของร่างกายที่เป็นโรค

จากการวิจัยค้นคว้า พบว่า ผู้ที่มีดวงชะตาเกิดในแต่ละราศี จะมีแนวโน้มในเรื่องการเจ็บป่วยในตำแหน่งของร่างกายที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากอวัยวะของร่างกายจะมีส่วนสัมพันธ์กับราศี คนที่เกิดในราศีใดจึงต้องระวังการเจ็บป่วยที่จะเกิดขึ้นกับอวัยวะที่มีส่วนสัมพันธ์กับราศีนั้น ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ราศีเมษ อวัยวะที่สัมพันธ์กับราศี คือ สมอง ผม ไบหน้า เส้นประสาท และฟัน มักเป็นโรคเกี่ยวกับอวัยวะเหล่านั้น ได้แก่ ริดสีดวงจมูก นอนไม่หลับ ลมบ้าหมู โรคผมร่วง
- (2) ราศีพฤษภ อวัยวะ คือ ขากรรไกร ไบหู ดั้งจมูก ลำคอ มักเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ต่อมทอนซิล หลอดลมอักเสบ หัวดลงคอ หัวดี เรื้อรัง ไอ หอบ ไอกรน ริดสีดวงจมูก โรคสายตา
- (3) ราศีเมถุน อวัยวะ คือ อก ปอด หลอดลม แขน มือ ไหล่ มักเป็นโรคปอด หลอดลม หืด อัมพาต โรคเกี่ยวกับโลหิต หัวใจวาย เส้นประสาท โรคลม
- (4) ราศีกรกฎ อวัยวะ คือ ทรวงอก เต้านม มักเป็นโรคท้องมาน นิวมอเนีย มะเร็ง ไอมิเสมหะ หัวใจพิการ ไข้ทรพิษ
- (5) ราศีสิงห์ อวัยวะ คือ หัวใจ ซี่โครง กระดูกสันหลัง สี่ข้าง มักเป็นโรคกระดูก ไขสันหลังอักเสบ ฉี่ซ่าน เบาหวาน โรคไต ถุงน้ำดีอักเสบ จุกเสียด ขัดขอก แน่นในอก อ่อนเพลีย
- (6) ราศีกันย์ อวัยวะ คือ ตับ ม้าม ลำไส้ ภาวะอาหาร ท้อง มักเป็นโรคท้องเสีย ภาวะอาหาร ลำไส้พิการ ปวดหลัง ปวดเอว ท้องมาน ฮีสทีเรีย โรคเกี่ยวกับอวัยวะเพศของหญิง
- (7) ราศีตุล อวัยวะ คือ บั้นเอว ท้องน้อย ภาวะปัสสาวะ ไต มดลูก รังไข่ มักเป็นโรคไต เป็นนิ้ว กษัย น้ำกามวิปริต โรคมดลูก กะบังลมเคลื่อน โรคเกี่ยวกับอวัยวะเพศหญิง ตับพิการ
- (8) ราศีพิจิก อวัยวะ คือ อวัยวะเพศ ก้นกบ ทวารหนัก สะโพก ไข่ตัน หัวเข่าขาหนีบที่ลับ กระบังลม มดลูก หลอดน้ำกาม ท่อปัสสาวะ มักเป็นโรค ไข่เลื่อน

ริดสีดวงทวาร นิ้ว กามโรค แผลเปื่อยเรื้อรัง เรื้อน โรคหย่อนสมรรถภาพทางเพศ โรคกามวิถถาร
น้ำกามเคลื่อน อีตที่เรียข ต่อมลูกหมากอักเสบ

(9) ราศีธนู อวัยวะ คือ โคนขา สะโพก ไข้คัน เส้นประสาท สะโพก
ลาดสะโพก ง่ามกัน ขาอ่อน มักเป็นโรค อัมพาต ปวดตามข้อ ปวดเอว ลมบั้งจัน

(10) ราศีมังกร อวัยวะ คือ หัวเข่า โคนขาท่อนล่าง กระดูกข้อต่อทุก
ส่วน มักเป็นโรค ปวดตามข้อ มะเร็ง ขาเก ขาเสีย โรคผิวหนัง โรคเรื้อน

(11) ราศีกุมภ์ อวัยวะ คือ ขา หน้าแข้ง น่องถึงตาตุ่ม ข้อเท้า มักเป็น
โรค ประสาท ตะคิว ไข้เส้น ไข้กระดูก ข้อเท้าเคล็ด โรคเท้าช้าง โรครองพื้น โรครองขี้ ข้อเท้า
พิการ

(12) ราศีมีน อวัยวะ คือ เท้า ข้อเท้าถึงปลายเท้า มักเป็นโรค หัวด
พุงอง ฝิ โรคคัน ข้อเท้าพิการ เท้าบิด เท้าเก วัณโรค ผอมแห้งแรงน้อย ขาพิการ

4) ธาตุประจำราศี

ร่างกายของมนุษย์ประกอบไปด้วยธาตุทั้ง 4 คือ ธาตุ ดิน น้ำ ลม และ
ไฟ ประจำอยู่ในราศีต่างๆ ดังนี้ คือ

- (1) ธาตุดิน อยู่ในราศี มังกร พฤษภ กันย์
- (2) ธาตุน้ำ อยู่ในราศี กรกฎ พิจิก มีน
- (3) ธาตุลม อยู่ในราศี ตุล กุมภ์ เมถุน
- (4) ธาตุไฟ อยู่ในราศี เมษ สิงห้ ธนู

ในการนำเอาจักรราศีมาใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรค แพทย์แผนไทย
จะพิจารณาถึงอวัยวะที่มีส่วนสัมพันธ์กับราศี ดังที่กล่าวมาข้างบนนี้ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดโรค
โดยต้องคำนึงถึงลักษณะอาการของโรคและชื่อโรค รวมทั้งพิจารณาถึงธาตุประจำราศีที่เป็นมูลเหตุ
ทำให้เกิดโรคของคนที่เกิดในราศีต่างๆ และให้การรักษาไปตามมูลเหตุนั้น

1.4.2 วิชาหัตตศาสตร์

1) ความหมายของหัตตศาสตร์

หัตตศาสตร์ (palmistry) หมายถึง วิชาดูลายมือ เป็นโหราศาสตร์ประเภทหนึ่ง ที่พยากรณ์โดยอาศัยจากการดูลักษณะของมือ สี อุณหภูมิ เนิน และเส้นที่ปรากฏบนฝ่ามือสามารถบอกถึงอุปนิสัย ความสามารถ โชคชะตา เหตุการณ์ในชีวิตเจ้าของมือ รวมถึงเรื่องโรคภัยไข้เจ็บที่กำลังเป็นอยู่และกำลังจะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า การวิเคราะห์ลายมือในเบื้องต้นไม่ต้องใช้ วัน เดือน ปีเกิด แต่ถ้าต้องการรายละเอียดอยากทราบเหตุการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งหรือพยากรณ์อายุจร จำเป็นต้องใช้เหมือนโหราศาสตร์ประเภทอื่นเช่นกัน

2) ประวัติและความเป็นมา

หัตตศาสตร์ เป็นวิชาการพยากรณ์ที่มีมานาน กล่าวว่าจะจะเป็นวิชาที่มีอายุประมาณ 7,000 – 8,000 ปีมาแล้ว เพราะลายมือเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดตัว ทุกคนต่างมีเส้นลายมือกันทุกคน วิชาหนึ่งในชนเผ่าฮินดู ปรากฏเป็นหลักฐานครั้งแรกโดยพวกโยคีได้ใช้กันมาตั้งแต่บรรพกาลแล้วเผยแพร่ไปยังดินแดนต่างๆพร้อมกับคำสอนทางศาสนาและคัมภีร์พระเวท เช่น จีน ทิเบต เปอร์เซีย และอียิปต์ตามลำดับ จนกระทั่งถึงยุครุ่งเรืองของอารยธรรมกรีก หัตตศาสตร์จึงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับของบรรดานักปราชญ์ในสมัยนั้น และได้พบว่ามี การเรียนการสอนวิชาหัตตศาสตร์ขึ้นที่ประเทศกรีกในปี พ.ศ. 120 ต่อมา มีการศึกษาค้นคว้าและพิมพ์เป็นตำราแพร่หลายมากขึ้น นักปราชญ์ในสมัยนั้นที่สนใจหัตตศาสตร์มีมากมาย เช่น อริสโตเติล พาราเซลซุส คาร์ดามุส จักรพรรดิออกุสตุส พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ซึ่งพระองค์ได้ให้ความเห็นว่า “หัตตศาสตร์เป็นวิชาการอันควรค่าแก่การสนใจ ของผู้ที่ได้ยกระดับจิตใจและใฝ่รู้” (สิริภพ อาตยา ม.ป.ป. : 1 ; ชีรเมธา ธรรมภณ 2537: 20-24)

อริสโตเติล กล่าวไว้ในหนังสือของเขาว่า “เส้นลายมือไม่ได้ปรากฏบนฝ่ามือของมนุษย์อย่างไม่มีสาเหตุ มันเกิดขึ้นมาจากอิทธิพลของสวรรค์ และจากลักษณะเฉพาะตัวของมนุษย์แต่ละคน” (ศรีกรมล วงศาธรรม 2544: 21)

ในยุคต่อมาวิชาหัตตศาสตร์ได้ถูกกีดกันจากบาทหลวงที่ต้องการเผยแพร่ศาสนา มีการใส่ร้ายและบิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้หัตตศาสตร์ซบเซาลงไปบ้าง แต่ก็มีการฟื้นฟูทำให้รุ่งเรืองขึ้นเป็นระยะๆ มีการพิมพ์หนังสือเผยแพร่หลายครั้ง เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2033 - พ.ศ. 2382 หนังสือบางเล่มปัจจุบันยังเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของอังกฤษ หลังจากนั้นวิชาหัตตศาสตร์ก็เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในยุโรป อเมริกา จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินเดีย และทั่วโลก

สำหรับประเทศไทย จากการค้นคว้าวิจัยพบว่า น่าจะเข้ามาพร้อมกับการเผยแพร่ทางพุทธศาสนาและวิชาโหราศาสตร์ประเภทอื่น แต่ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัด พึ่งมาปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อไทยมีการติดต่อไปมาหาสู่กับต่างประเทศ มีผู้นำตำราวิชาหัตถศาสตร์ที่เป็นภาษาต่างๆ ซึ่งมีผู้เขียนไว้ มาศึกษาเล่าเรียนและได้แปลเรียบเรียงขึ้นเป็นภาษาไทย จัดพิมพ์เผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจ จึงทำให้เกิดนักหัตถศาสตร์หรือนักพยากรณ์ลายมือเกิดขึ้นในประเทศมากมาย บางท่านก็วิเคราะห์คัมภีร์เพิ่มเติม จนมีแนวการพยากรณ์ทำนายที่แตกต่างกันออกไปก็มี บางท่านก็บอกว่าจะของตนเองให้ความแม่นยำมากกว่าตำราของต่างประเทศ แต่เท่าที่ค้นคว้าวิจัยมาเห็นว่ส่วนใหญ่ นักดูลายมือของไทยจะยึดถือของตำราต่างประเทศเป็นหลัก แต่มีรายละเอียดข้อปลีกย่อยที่คัมภีร์เพิ่มเติมในภายหลังแตกต่างกันออกไปบ้าง

3) หลักการวิชาหัตถศาสตร์

การพยากรณ์ทางหัตถศาสตร์ หรือการดูลายมือ เป็นการวิเคราะห์ดูจากลักษณะมือและลายเส้นบนฝ่ามือของเจ้าชะตา จะสามารถทราบเรื่องราวของผู้ที่มาให้พยากรณ์ได้ทั้งเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มนุษย์ที่ถือกำเนิดมาจะมีลักษณะของมือ ลักษณะของนิ้ว เส้นที่ปรากฏบนฝ่ามือและ ที่นิ้วไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ดังนั้นจะเห็นว่าในการทำสัญญาณดิกรรมของผู้ที่เขียนหนังสือไม่ได้ จะให้มีการพิมพ์ลายหัวแม่มือแทน ในอดีตประเทศจีนมักใช้ลายพิมพ์นิ้วมือแทนลายเซ็นและเอกสารทางการก็มีลายพิมพ์หัวแม่มือขององค์จักรพรรดิจีนกดประทับไว้ (ดาวเนปจูน 2536: 11) ปัจจุบันแม้แต่ในวงการสืบสวนสอบสวนของตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร วงการธนาคารหรือแม้แต่ระบบบริการต่างๆของประตูดยคยานพาหนะและที่อยู่อาศัย ก็ได้้นำระบบสแกนลายนิ้วมือมาใช้กันอย่างแพร่หลาย เป็นการแสดงให้เห็นว่าลายมือของคนเราไม่เหมือนกัน สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของแต่ละคนได้

นักปราชญ์สมัยก่อนได้มีการศึกษาค้นคว้าในเรื่องมือของมนุษย์ ทราบว่ามือมีบทบาทต่อเจ้าของมืออย่างมากมาย นอกจากเราสามารถทำงาน ยังนำมือมาใช้ประโยชน์ในการอ่านชะตาชีวิตเจ้าของมืออีกด้วย มือเปรียบเสมือนลายแทงหรือแผนที่ที่สามารถบ่งบอกชะตาของแต่ละคน และสามารถทราบได้ เมื่อศึกษาค้นคว้าอย่างมีกฎเกณฑ์ มีรายละเอียด มีหลักการที่ถูกต้อง

นักวิทยาศาสตร์ได้ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้าเส้นสายที่ปรากฏอยู่บนฝ่ามือ ซึ่งคนเราจะมีไม่เหมือนกัน เกิดจากสาเหตุหลายประการ แต่พอจะสรุปได้ว่า เป็นเพราะมนุษย์เราได้รับพลังงานมาจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน แล้วซึมซับพลังงานเหล่านั้นผ่านคลื่นสมองส่งกระจายไปยังอวัยวะต่างๆทั่วร่างกาย พลังงานที่ผ่านมือจะเกิดเป็นเส้นสายของพลังงานตามเรื่องราวต่างๆที่ได้รับทั้งเหตุการณ์ที่เกิดในอดีต ปัจจุบัน และที่จะเกิดในอนาคต พลังงาน

บางส่วนจะถูกเก็บไว้ตามเส้นลายมือ เนินฝ่ามือ เนินนิ้ว และทั่วตลอดทั้งมือ แล้วจะถูกส่งไปยังสมองเล็กกลับมาที่มือวนเวียนอยู่ตลอดเวลา คนที่มีเรื่องราวของชีวิตที่ยุ่งเหยิง กระทบกับสิ่งแวดล้อมที่มากมายก็จะมีเส้นสายลายมือที่ยุ่งเหยิงมากมายด้วย ผู้ที่ไม่ค่อยมีเรื่องราวในชีวิตมากนัก เช่น นักบวชกรรมฐานตามป่าเขา คนป่วยเป็นอัมพาต เป็นอัลไซเมอร์ หรือเด็กสมองพิการมาแต่กำเนิด จะมีเส้นสายลายมือไม่มากนัก

ในแง่ของพุทธศาสนา ตามกฎแห่งกรรม ลักษณะของมือและเส้นลายมือที่มนุษย์มีอยู่คือชะตาชีวิตที่ถูกกำหนดมาตามบุญกรรมที่ได้กระทำมาในอดีตชาติ และเส้นลายมืออาจจะมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นหรือลดน้อยลงตามกรรมใหม่ที่มนุษย์สร้างขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งมนุษย์ทุกคนสามารถทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงนั้นได้ ตามบุญบารมีของแต่ละคน

ตามที่กล่าวมาจะเห็นว่าวิชาลายมือ หรือลายมือของคนเรา สามารถบอกเรื่องราวเจ้าของมือของแต่ละคนได้ ซึ่งไม่ค่อยจะซ้ำกัน เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของคนๆ นั้น ตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต มีทั้งเรื่องราวของชีวิตความเป็นอยู่ ความสุขความทุกข์ การสังคม การศึกษา โชคลาภคู่ครอง ความรัก บุตรธิดา บุคลิกลักษณะนิสัย ตลอดถึงปัญหาสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บ และอื่นๆ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถอ่านได้จาก การวิเคราะห์จากลายมือ

4) ลักษณะของมือ

มือของคนเราจะมีลักษณะไม่เหมือนกัน ลักษณะของมือที่แตกต่างกันย่อมบ่งบอกบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ที่เป็นส่วนตัวของแต่ละคนได้ การวิเคราะห์ลักษณะมือจึงเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการนำมาประกอบในการพยากรณ์ของนักหัตถศาสตร์ การศึกษาข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การพยากรณ์มีความแม่นยำและละเอียดยิ่งขึ้น ดังนั้นนอกจากดูลักษณะของมือแล้ว จะต้องวิเคราะห์ดูส่วนประกอบอื่นๆ ได้แก่ สีของมือ ลักษณะของนิ้วมือ เนินในฝ่ามือ เส้นลายมือ จุดดำหนิ หรือเครื่องหมายต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) สีของฝ่ามือ อุณหภูมิ รอยด่าง

ลักษณะของมือที่นักดูลายมือไม่ควรละเลย คือการสังเกตดูสีของฝ่ามือ อุณหภูมิ และรอยด่าง จะทำให้ทราบบางอย่างเกี่ยวกับเจ้าของมือ โดยเฉพาะความผิดปกติของร่างกายทางด้านสุขภาพ และอาจทราบถึงลักษณะนิสัยจิตใจเจ้าของมืออีกด้วย สีของฝ่ามือจึงมีประโยชน์ในการวินิจฉัยโรคของแพทย์แผนไทยที่มีความรู้ในเรื่องนี้

สีของฝ่ามือ อุณหภูมิ และรอยด่าง ทำให้ทราบปัญหาสุขภาพดังนี้ คือ

ตารางที่ 2.1 ปัญหาสุขภาพ จากสีของฝ่ามือ อุณหภูมิและรอยต่าง

ปัญหาสุขภาพ	สีของมือ อุณหภูมิ รอยต่าง	ทำนายลักษณะนิสัย
ระบบการหมุนเวียนโลหิตไม่ดี	ฝ่ามือสีซีดมาก	เป็นคนเห็นแก่ตัว งานไม่สำเร็จ
เป็นโรคเกี่ยวกับน้ำดี ตับ	ฝ่ามือสีเหลือง	
ร่างกายแข็งแรงสมดุล	ฝ่ามือสีชมพู	เป็นคนอารมณ์ดี
โรคความดันโลหิต	ฝ่ามือสีแดงจัด	อารมณ์รุนแรง
โรคเกาต์, โรคไขข้ออักเสบ	ฝ่ามือเป็นมัน	
อุณหภูมิในร่างกายสูง เป็นไข้	ฝ่ามือแห้ง	
เป็นโรคเกี่ยวกับตับ ไต	ฝ่ามือเปื่อยขึ้น	
เป็นโรคหัวใจ หรือระบบ การหมุนเวียนโลหิตไม่ดี	ฝ่ามือสีฟ้า	มองโลกในแง่ร้าย
สุขภาพดี	มือร้อน	มีพลังชีวิต กระตือรือร้น
ต่อมไทรอยด์ทำงานมากกว่าปกติ	มือร้อนและมีเหงื่อ	
สุขภาพดี	มือเย็นอารมณ์เย็น	ใจระวาง
โรคประสาท ตื่นเต้นตกใจง่าย	มือเย็นและมีเหงื่อ	
สุขภาพดี ได้รับความรู้สึกคนอื่นซ้ำ	หลังมือผิวหยาบย่น	ติดดิน ทำงานหนัก
โรคพิษของกล้ามเนื้อและตับ	รอยต่างสีดำ	ใจอายใจน้อย โกรธ ง่าย
บกพร่องในเรื่องเพศ	รอยต่างสีดำใต้หัวแม่มือ	
โรคเกี่ยวกับการหมุนเวียนโลหิต	รอยสีแดงรอบๆเล็บปลายนิ้ว	เป็นคนตกใจง่าย และชอบวิตกกังวล
ตับ ไต ผิดปกติ	รอยสีเหลือง	
มีปัญหาเกี่ยวกับดวงตา	รอยสีเหลืองคล้ำหรือน้ำตาล	
ถุงน้ำดีและตับทำงานผิดปกติ หรือ บอกรอาการไข้ไทฟอยด์	รอยสีคล้ำเกือบดำ	

(2) เนินในฝ่ามือ

การพยากรณ์ทางหัตถศาสตร์ เรื่องของเนินมีความสำคัญมาก จะแสดงให้เห็นเรื่องราวเข้าของมือโดยการอ่านความหมายจากลักษณะของเนินในขณะนั้น เส้นลายมือที่กำเนิดจากเนิน หรือเส้นที่พุ่งไปหาเนินต่างๆในฝ่ามือ จะให้ความหมายในการพยากรณ์ทั้งสิ้น

สมยศ กิตติมั่นคง (2552 : 8) แบ่งเนินบนฝ่ามือออกเป็น 10 เนิน ตามชื่อวันทั้ง 7 ในรอบสัปดาห์ แต่เนินอังคารแบ่งเป็นเนินย่อย 3 เนิน คือ อังคารสูง อังคารต่ำ และที่ราบอังคาร แล้วเพิ่มเนินเนปจูนอีกเนินหนึ่ง ศ. คูสิต (เรื่องเดียวกัน: 14) แบ่งเนินไปนทำนองเดียวกัน แต่ตัดที่ราบอังคารออก เพราะเป็นที่ราบต่ำกลางฝ่ามือ ไม่ใช่เนิน ดังนั้นจึงมีเพียง 9 เนิน นอกจากนี้ยังเรียกชื่อเนินเนปจูนว่า เนินหลักฐาน ส่วน โหรฉานศิลป์ (2511 : 61-63) ได้แบ่งเนินออกเป็น 14 เนิน แต่ละเนินมีชื่อที่มีความหมายในตัวของมันเอง เมื่อเส้นลายมือผ่านเนินใด ก็สามารถตีความหมายของเส้นนั้นบวกกับความหมายของเนิน จะทำให้แปลเป็นข้อความเรื่องราวต่างๆได้มากมาย ชื่อของเนินเช่น เนินอารมณฺ์ เนินรอนรน เนินสำคัญ เนินเรื่องคู่ เนินฐาน เป็นต้น

ความหมายของเนิน เป็นมัดกล้ามเนื้อเล็กๆภายในฝ่ามือมนุษย์ น่าจะแบ่งเนินทางด้านหัตถศาสตร์ออกเป็น 8 เนิน คือ ตัดที่ราบอังคาร และเนินเนปจูนหรือเนินหลักฐานออกไป ดังนั้นจะคงเหลือ เนินพฤหัสบดี เนินเสาร์ เนินอาทิตย์ เนินพุธ เนินอังคารบน เนินจันทร์ เนินศุกร์และเนินอังคารล่าง (ศรีกรมล วงศาธรรม 2544: 103-104)

ในการวิจัยเรื่องนี้เน้นเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคภัยไข้เจ็บ หรือปัญหาสุขภาพ เห็นว่าควรจะให้ครอบคลุมในเรื่องดังกล่าวข้างพอสมควร จึงขอเสนอเนินทั้ง 10 ชนิด ตามแบบของสมยศ กิตติมั่นคง มาอธิบายสรุปรายละเอียด ดังนี้

ก. เนินพฤหัสบดี อยู่ใต้นิ้วชี้ หมายถึงการมีเมตตา ความถูกต้อง ความยุติธรรมใจกว้าง รับผิดชอบ ถ้าเนินพฤหัสบดีมีเนื้อนุ่มมากกว่าปกติ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการไหลเวียนของโลหิต อาจเป็นโรคเกาต์ โรคปวด ระบบย่อยอาหาร

ข. เนินเสาร์ อยู่ใต้นิ้วกลาง หมายถึง การศึกษา อาชีพการงาน ความอดทนความมั่นคง เนินเสาร์ผิดปกติ อาจเป็นโรคประสาทหวาดระแวง โรคกระดูกและฟัน โรคไขข้ออักเสบ ขาอ่อนแรง เป็นอัมพาต มะเร็ง ริดสีดวง

ค. เนินอาทิตย์ อยู่ใต้นิ้วนาง หมายถึง การมีชื่อเสียง เกียรติยศ อำนาจ การมีโชคลาภ ความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ร่าเริงเบิกบาน ชื่นชมความงาม เนินอาทิตย์ที่ผิดปกติ จะมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา โรคหัวใจ กระดูกสันหลัง

ง. เนินพุท อยู่ใต้นิ้วก้อย หมายถึงความคิด การกระทำที่รวดเร็ว พุด เก่ง มีเสน่ห์ ชอบการแสดงออก การเปลี่ยนแปลง การสื่อสาร การเงิน การธุรกิจ สติปัญญาดี เนินพุทที่ผิดปกติ ระวังเป็นโรคเกี่ยวกับถุงน้ำดี ตับ โรคประสาท ไอ โรคทางสมอง

จ. เนินอังคารสูง อยู่ริมฝ่ามือถัดจากเนินพุท หมายถึงความกล้าหาญ เข้มแข็งอดทน มีอารมณ์รุนแรง แต่ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม เนินที่ผิดปกติให้ระวังระบบการ หมุนเวียนของโลหิต เจ็บคอ และระบบทางเดินหายใจ อุบัติเหตุจากของมีคม

ฉ. ที่ราบอังคาร อยู่กึ่งกลางฝ่ามือ หมายถึงความสุขุมรอบคอบ เป็น แหล่งรวมของพลังงาน

ช. เนินอังคารต่ำ อยู่ทางขวามือที่ราบอังคาร ใต้เนินพุดหัส หมายถึง ความรักอารมณ์ทางเพศ ความกล้าหาญทางกายและใจ ความสงบเยือกเย็น โรคที่ควรระวังคือโรค เกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์

ซ. เนินจันทร์ อยู่ริมฝ่ามือถัดจากเนินอังคารสูง หมายถึงความมี จินตนาการอ่อนไหว ละเอียดย อ่อนโยน มีอารมณ์โรแมนติก มีญาณลางสังหรณ์ เนินที่ผิดปกติ ให้ระวังโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร ทางเดินปัสสาวะ ข้ออักเสบ ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ

ณ. เนินศุกร์ อยู่ภายในเส้นชีวิต ถัดจากเนินอังคารต่ำใต้หัวแม่มือ หมายถึงความมีชีวิตชีวา กระตือรือร้น ความรักใคร่ การสืบเผ่าพันธุ์ ครอบครัว ถ้าเนินศุกร์ ผิดปกติให้ระวังปัญหาเกี่ยวกับหลอดเลือด และระบบอวัยวะสืบพันธุ์

ด. เนินเนปจูน หรือเนินหลักฐาน อยู่ตรงสร้อยข้อมือ หมายถึงการรับ มรดก สิ่งที่ไม่คาดฝัน และแสดงถึงความมีอายุยืน

(3) เล็บมือ

เล็บมือเป็นส่วนประกอบของมือ อยู่บนปลายนิ้วทุกนิ้ว ลักษณะของ เล็บมือจะแสดงอาการผิดปกติของร่างกาย ของต่อมต่างๆ หัวใจ เลือด และลำไส้ ในทิเบตเชื่อกัน ว่าการสังเกตเล็บมืออย่างละเอียด จะสามารถช่วยป้องกันการเจ็บไข้ได้ (สมประสงค์ น่วมบุญลือ, เรื่องเดียวกัน : 128)

ลักษณะของเล็บมือที่สามารถบ่งบอกปัญหาสุขภาพ จะมีตั้งแต่ ขนาด ของเล็บมือรูปร่าง สี และลายเส้นที่ปรากฏ สีจริน ปีตะวัน (เรื่องเดียวกัน: 64) กล่าวว่าง พระจันทร์ของเล็บก็แสดงสุขภาพได้ คือ ถ้าวางพระจันทร์ใหญ่ แสดงว่าหัวใจแข็งแรง ระบบ หมุนเวียนโลหิตดี วงพระจันทร์เล็ก สุขภาพดี และ ถ้าไม่มีวงพระจันทร์ ระบบหมุนเวียนโลหิต ไม่ดี

ส่วน ม. อังอรุณ (2553 : 64-103) กล่าวว่า วงพระจันทร์ไม่มีผลเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ จุดขาว และลายเส้นสีขาวในเล็บมือก็เช่นเดียวกัน แต่ถ้าเนื้อใต้เล็บมือปรากฏสีขาว เป็นลางบอกเหตุของโรคไตและตับ นอกจากนี้ลักษณะของสีเล็บประการอื่น จะทำให้เราสามารถอ่านโรคได้ คือ

เล็บมือสีขาว เล็บเป็นสีขาวขุ่นมัว อาจเป็นโรคตับแข็ง เล็บมีสีขาวซีด เป็นโรคโลหิตจาง และเล็บมือที่มีลายจุดสีขาวขนานไปกับวงพระจันทร์ กว้างประมาณ 2-3 มิลลิเมตรแสดงว่าไตมีปัญหา

เล็บมือสีแดง ปกติคนที่มึนร่างกายแข็งแรง เล็บจะมีสีชมพูเป็นมัน ถ้าเปลี่ยนเป็นสีแดงเข้ม แสดงว่าเป็น โรคโลหิตจางมาก และโรคหัวใจ มีอาการเหนื่อย อ่อนเพลีย เวียนศีรษะ หูอื้อ หายใจลำบาก ถ้าเล็บมือเป็นจุดแดงอาจมีเลือดออกใต้เล็บมือ อาจเป็นโรคภายใน หรือเกิดจากอุบัติเหตุ ถ้าประการหลังจะค่อยๆเปลี่ยนเป็นสีดำแล้วหายไป

เล็บมือสีดำ อาจเห็นเล็บมือปรากฏเป็นสีดำหรือสีน้ำตาล เกิดจากการสร้างเซลล์ของธาตุสีซึ่งเป็นเรื่องของกรรมพันธุ์ ถือว่ามีร่างกายปกติ ถ้าเล็บมือปรากฏเป็นลายเส้นสีดำแสดงว่าป่วยเป็นโรคสมรรถภาพของต่อมไทรอยด์ทำงานผิดปกติ ซึ่งเรียกว่า โรคอาร์ดิสัน

เล็บมือสีเหลือง จะออกสีเหลืองขาวจางๆ เป็นลักษณะของโรคเชื้อราในเล็บ และโรคเล็บหลุด

เล็บมือสีเขียว เกิดจากเชื้อโรคเข้าไปในร่องเล็บแล้วเกิดการอักเสบกลายเป็นหนอง จึงปรากฏสีเขียวขึ้นที่เล็บบางส่วน

นอกจากเราจะอ่านโรคได้จากสีของเล็บแล้ว ลักษณะของเล็บที่ปรากฏเห็นทั้งหมดก็จะสามารถแสดงอาการของโรคได้เช่นเดียวกัน คือ

เล็บมือมีจุดเว้า เป็นโรคปวดตามข้อ เป็นลางของเส้นผมร่วง รูปกลมทำให้ศีรษะล้าน และเป็นโรคผิวหนังประเภทจี้กลากอีกด้วย

เล็บมือมีร่องแนวขวาง เกิดจากอาการป่วยไข้อย่างฉับพลัน เช่น โรคไทฟอยด์อีดำอีแดง ผื่นคันจากการแพ้ยา หรือเป็นโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน น้ำปัสสาวะเป็นพิษ

เล็บมือมีลายตรง มีลักษณะทั้งนูนและเป็นร่อง เกิดขึ้นเมื่อมีอายุ 40 ปีขึ้นไปเป็นสัญลักษณ์ของความชรา ยิ่งอายุมากขึ้น ยิ่งเห็นเด่นชัด

เล็บหลุด เป็นสัญลักษณ์ของโรคคอหอยพอก โรคเหงื่อออกมาก ติดเชื้อจากคนอื่น สัมผัสน้ำและพวกกรดต่างบ่อยๆ แพทย์ปฏิบัติฉีดยา

เล็บช้อน เกิดขึ้นเพราะโลหิตไหลไปถึงโคนเล็บไม่สะดวก เนื่องจากโลหิตจางหรือสวมถุงมือ

เล็บสาก เป็นलगของโรคปอด หายใจลำบาก เป็นไข้ตัวร้อน ผิวหนัง
หนาบงครั้งปวดข้อต่อกระดูก

เล็บมืออ่อนนุ่ม เป็นโรคเหงื่อออกมาก ส่วนใหญ่เป็นกับสาววัยรุ่น

(4) เส้นลายมือ

การดูลักษณะมือที่กล่าวมา ไม่ว่าจะเป็ประเภทของมือ สีของมือ เนิน
ของมือและเล็บมือก็ดี นับเป็นเพียงส่วนประกอบที่จะทำให้การพยากรณ์ละเอียด ถูกต้อง และเพิ่ม
ความแม่นยำขึ้น แต่ส่วนใหญ่แล้วนักดูลายมือจะดูเส้นลายมือเป็นหลัก แล้วนำมารวมกันต้อออกมา
เป็นความหมายของคำพยากรณ์ที่ถูกต้องเป็นจริงที่สุด เส้นลายมือที่นักหัดศาสตร์พากันแบ่งแยก
ออกมาจะมีลักษณะชื่อเรียกซ้ำๆกันและแตกต่างกันก็มี

โหร ฆานศิลป์ (เรื่องเดียวกัน : 85-103 และ เล่ม 4 2510 : 11) ได้
แบ่งเส้นลายมือเป็นเส้นหลัก จำนวน 27 เส้น เป็นเส้นประธานหรือเส้นหลักใหญ่ 3 เส้น คือเส้น
ชีวิต เส้นสมอง เส้นหัวใจ เส้นที่เหลือ ได้แก่ เส้นวาสนา เส้นสำคัญ เส้นเรื่องคู่ เส้นคุ้มกัน
เส้นกามารมณ์ เส้นเกียรติยศ เส้นผู้ช่วย เส้นมรดก เส้นศัตรู เส้นรุ่งเรือง เส้นคู่ เส้นจาก เป็นต้น
เขากล่าวว่าเป็นการแบ่งที่สมบูรณ์ที่สุด คลุมลายมือของคนทั้งโลก สามารถอ่านเส้นลายมือของ
คนเราออกทุกๆคนทุกๆเส้น ไม่ว่าจะคนนั้นจะเป็นชาติใดภาษาใด นักพยากรณ์อีกคนหนึ่ง คือ
สุรพล ธีรรัตนพันธุ์ (2543: 7-11) แบ่งเส้นหลักบนฝ่ามือออกเป็น 14 เส้น ประกอบด้วยเส้น
ประธานมาตรฐานตามตำราทั่วไป 3 เส้น คือเส้นชีวิต เส้นหัวใจ เส้นสมองนอกจากนั้นก็มื เส้น
วาสนา เส้นอาทิตย์ เส้นแห่งความรัก(เส้นสมรส) เส้นพหู เส้นอังคาร เส้นกำไลมือ เส้นวงพระ
ศุกร์ เส้นวงพฤษ์ เส้นวงพระเสาร์ เส้นเวียลาสซีเวีย และเส้นดางตั้งหรณ์

สิรภพ อาฒยา (เรื่องเดียวกัน: 19) แบ่งเป็นเส้นหลักพื้นฐานของวิชา
หัตถศาสตร์ จำนวน 9 เส้น ประกอบด้วยเส้นประธาน 3 เส้น และเพิ่มเส้นวาสนา เส้นอาทิตย์
เส้นพหู เส้นคู่ครอง เส้นพฤษ์ และเส้นสมรส

ในการวิจัยครั้งนี้จะนำเอาเส้นหลักมาอธิบายรายละเอียด 9 เส้น ตาม
หลักการแบ่งของ สิรภพ อาฒยา ส่วนเส้นอื่นที่นอกเหนือจากนี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับโรคภัยไข้เจ็บก็จะ
นำมาเอามากล่าวไปพร้อมกัน

สำหรับมือข้างที่จะนำมาดูเพื่อพยากรณ์นั้น ชีรเมธา ธรรมภณ (เรื่อง
เดียวกัน : 122-123) ให้ข้อสังเกตที่จะยึดเป็นหลักว่า มือซ้ายจะบ่งบอกถึงลักษณะที่มาจาก
ธรรมชาติตั้งแต่เกิด ส่วนมือขวาจะบอกถึงประสบการณ์ การฝึกฝน และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับมาสู่
ชีวิตภายหลัง ความเห็นนี้สอดคล้องกับ ญาณเทพย์ (2520: 2-3) ว่ามือซ้ายแสดงถึงอุปนิสัยใจคอ
ตั้งแต่เกิดมา คือกรรมเก่า วิธีชีวิต วาสนา ฐานะ และตระกูล ส่วนลายมือขวาแสดงให้เห็น

ความสำเร็จหรือล้มเหลวหรือเจริญรุ่งเรืองเพียงใด การดูลายมือจึงต้องดูมือซ้ายก่อนแล้วจึงจะดูมือขวาประกอบ สมยศ กิตติมั่นคง (เรื่องเดียวกัน: 20) ได้ให้ข้อสรุปในเรื่องมือซ้ายมือขวาว่า“ถ้าต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว อ่านจากมือข้างซ้าย ถ้าต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับงานคู่มือข้างขวา”

ตามปกติคนเราจะมีเส้นลายมือเป็นเส้นประธานหลักอยู่ 3 เส้น ตามที่กล่าวมาแล้วอาจมีข้อยกเว้นที่บางคนสนใจกับเส้นสมองมาทับรวมเป็นเส้นเดียวกัน ที่เรียกว่าลายมือขาดจึงคล้ายมีเพียง 2 เส้น นอกจากนี้แล้วทุกคนก็จะมีเส้นอื่นๆอีกมากมายเต็มฝ่ามือ แต่มีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน บางคนเส้นสั้น บางคนเส้นยาว บางคนเส้นสั้น บางคนเส้นลึก ที่คาดเดายากก็มีทั้งงอขึ้นลงก็มี แตกต่างกันอย่างออกไป เป็นลักษณะเฉพาะที่บ่งบอกถึงความเป็นมาเป็นไปของแต่ละคน ทำให้นักหัตถศาสตร์เมื่ออ่านเส้นลายมือของใคร ก็สามารถที่จะอธิบายและพยากรณ์ได้ตามที่ต้องการ เส้นลายมือหลักที่สำคัญในการอ่านเพื่อการพยากรณ์ มีชื่อและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. *เส้นชีวิต* เป็นเส้นที่โค้งโอบรอบเนินศูกร์ เริ่มตั้งแต่ใต้เนินพฤษ์ลงไปยังเส้นหลักฐานตรงข้อมือ เส้นชีวิตเป็นเส้นที่บ่งบอกเรื่องชีวิตสุขภาพ ความเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง อ่อนแอ หรือไข้โรค การเจ็บป่วย สุขภาพจิต การดำรงชีวิตที่สุขสบายหรือทุกข์ยากลำบาก ราบรื่นหรือมีอุปสรรค มีอุบัติเหตุ ความมีชีวิตชีวา

ภาพที่ 2.3 แสดงเส้นสำคัญ 9 เส้น บนฝ่ามือ

หมายเลข 1. เส้นชีวิต	6. เส้นพุธ
2. เส้นสมอง	7. เส้นคู่ครอง
3. เส้นใจ	8. เส้นพฤษ
4. เส้นวาสนา	9. เส้นสมรส
5. เส้นอาทิตย์	

ที่มา : สิริภพ อาตยา (ม.ป.ป : 19)

เส้นชีวิตนอกเหนือจากที่กล่าวมา นอกจากจะบอกลักษณะความเป็นไปของชีวิตแล้ว ยังแสดงให้เห็นปัญหาสุขภาพ หรือโรคภัยไข้เจ็บในปัจจุบันหรือในอนาคตอันใกล้ ดังตัวอย่างตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.4 แสดงเส้นชีวิตโรคกระเพาะ

ภาพที่ 2.4 เส้นชีวิตมีเครื่องหมายเกาะตามรูป แสดงว่าเจ้าของกำลังเป็นโรคกระเพาะอาหาร จะรุนแรงมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของเกาะนั้น ถ้าชัดเจน แสดงว่ามีอาการหนัก อาจต้องผ่าตัด ถ้าไม่ชัดก็เป็นน้อย อาจรักษาธรรมดาก็หาย (ชนินทร์ ชัยคุณ ม.ป.ป : 6)

ภาพที่ 2.5 แสดงเส้นชีวิตโรคเบาหวาน

ภาพที่ 2.5 เส้นชีวิตโค้งตามปกติ จนถึงประมาณกลางเส้นหรืออายุ 30 ปีขึ้นไปกลายเป็นบวมงอ ที่เนินจันทร์มีลายเส้นขวางเป็นกลุ่ม เนินจันทร์อ่อนนุ่มและบวม ลักษณะเช่นนี้บ่งว่าเป็นโรคเบาหวาน หรือกำลังจะเป็น ควรรีบหาหมอตรวจร่างกายและรักษาสุขภาพให้แข็งแรง จะป้องกันโรคเบาหวานได้ (ม. อึ้งอรุณ ม.ป.ป: 59-60)

ข. **เส้นสมอง** เป็นเส้นที่ลากจากริมฝ่ามือด้านหัวแม่มือ เช่นเดียวกับเส้นชีวิตซึ่งอาจเริ่มต้นที่จุดเดียวกัน อยู่ใกล้กัน หรืออยู่ห่างกันก็ได้ แล้วลากไปยังฝ่ามือด้านตรงข้าม ถ้าโค้งไปยังเนินจันทร์บ่งบอกถึงจินตนาการ จิตใจอ่อนไหว ถ้าปลายอยู่บริเวณเนินอังคาร จะเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว มีความตั้งใจจริง เส้นสมองที่ดีจะคมชัด สม่่าเสมอตลอดเส้น ถ้าหักงอหรือเส้นขาด หรือมีเครื่องหมายเกาะ ลูกโซ่ สมองอาจมีปัญหา

ภาพที่ 2.6 แสดงเส้นสมองโรคหัวใจอ่อนมีเครื่องหมายป้องกัน

ภาพที่ 2.6 เส้นสมองที่มีดาวอยู่ปลายเส้น แสดงว่าเจ้าของมือนั้นจะเป็นโรคหัวใจอ่อน มีอาการปวดที่หัวใจ รู้สึกวาบหวิวอยู่บ่อยๆ บางครั้งมีอาการเหมือนคนบ้า ถ้าดาวใหญ่จะให้ผลรุนแรงกว่าดาวเล็ก

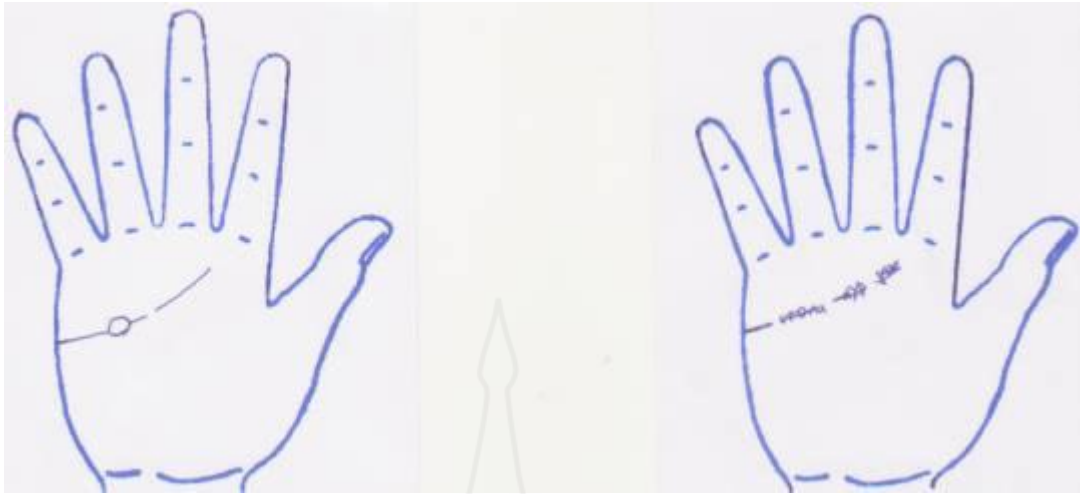
จากรูปภาพจะเห็นว่านอกจากมีดาวแล้ว ยังมีเครื่องหมายสี่เหลี่ยมแอบอยู่กับรูปดาวแสดงว่าเจ้าของมือเป็นโรคหัวใจอ่อนก็จริง แต่จะมีลักษณะเป็นๆหายๆ หรือเป็นครั้งหนึ่งแล้วหายไปนานๆก็ได้ เพราะเครื่องหมายสี่เหลี่ยมเป็นเครื่องหมายป้องกัน (โหรมานศิลป์ 2510: 188)

ภาพที่ 2.7 แสดงเส้นสมองโรคประสาท

ภาพที่ 2.7 เส้นสมองมีเกาะใหญ่เกิดขึ้นบริเวณตรงกลางเส้น เส้นบนของเกาะยังมีเกาะเล็กๆยาวๆซ้อนกันอยู่ แสดงว่าเจ้าของมือต้องเป็นโรคเส้นประสาท มีอาการปวดหัวและมีลักษณะเป็นบ้าๆบอๆเป็นประจำ มีความคิดสับสนยุ่งยาก มีแนวโน้มอยากทำสิ่งที่ชั่ว เช่น เป็นนักเลงการพนัน ค้าของเถื่อน เป็นหญิงโสเภณี เส้นสมองที่โค้งไปหาบริเวณเส้นใจและเป็นเกาะมักกระทบกระเทือนในด้านความรัก (โหรมานศิลป์ เรื่องเดียวกัน: 193)

ก. เส้นใจ เป็นเส้นที่เกิดริมฝ่ามือด้านนิ้วก้อย ระบุว่าเนินพุทกับเนินอังคารบนและเนินจันทร์ ผู้ที่มีเส้นใจยาวเรียบ ลึกและชัดเจน บ่งให้ทราบว่า เป็นคนที่ตรงไปตรงมา มีจิตใจกว้างขวาง เป็นเพื่อนแท้ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นผู้ที่มีเมตตากรุณา สุขุมเยือกเย็น

ภาพที่ 2.8 แสดงเส้นสมองโรคสายตา

ภาพที่ 2.9 แสดงเส้นสมองโรคหัวใจ

ภาพที่ 2.8 เส้นใจที่มีเกาะเกิดขึ้น หรือเป็นเส้นขาดบริเวณใต้โคนนิ้วนาง หรือเนินอาทิตย์ จะเป็นโรคเกี่ยวกับสายตา มองเห็นไม่ชัด เช่น ตาต้อ ตาบอดสี ตาฟาง เป็นต้น ส่วนในภาพที่ 2.9 จะเห็นเส้นหัวใจที่ขาดและแตกเป็นฝอยตลอดเส้น บ่งบอกถึงอาการเป็นโรคหัวใจ และเจ้าของมือจะไม่มีความรักที่แท้จริง (สิริภพ อาตยา ม.ป.ป.: 36-37)

ตามที่กล่าวมาจะเห็นว่าเส้นลายมือหลักทั้ง 3 เส้น นอกจากนำมาอธิบายเรื่องราวต่างๆของเจ้าของมือ ยังบอกถึงเรื่องสุขภาพหรือโรคภัยไข้เจ็บได้อีกด้วย แม้ว่าจะดูเพียงเส้นเดียวโดดๆก็ตาม ส่วนเส้นอื่นบางเส้นไม่สามารถบ่งเรื่องราวของโรคได้ นอกจากจะไปมีส่วนสัมพันธ์กับเส้นอื่นๆและเนินฝ่ามือ ดังนั้นในการวิจัยเรื่องนี้จึงไม่ขอกล่าวรายละเอียดของเส้นเหล่านั้น เพราะอยู่ในนอกขอบเขตของการวิจัย แต่มีอีกเส้นหนึ่งมีส่วนสำคัญกับเรื่องที่วิจัยนี้โดยตรง และเป็นเส้นที่บ่งบอกปัญหาเรื่องราวของโรคให้เราราบมากที่สุด คือ เส้นสุขภาพ โดยมีความหมายรายละเอียด และตัวอย่างเส้นสุขภาพที่แสดงโรค ต่อไปนี้

ง. เส้นสุขภาพ

เส้นสุขภาพหรือเส้นดับ บางที่เรียกว่าเส้นพุท เป็นเส้นที่แสดงถึงโรคภัยไข้เจ็บ ความจำ ความสำเร็จ การงานอาชีพ การค้าขาย การพูดเจรจา การเดินทางและชื่อเสียง เริ่มจากโคนมือใกล้ๆเส้นชีวิต ตรงเฉียงขึ้นไปยังเนินพุทได้นิ้วก้อย (ญาณเทพย์ 2520: 195-208)

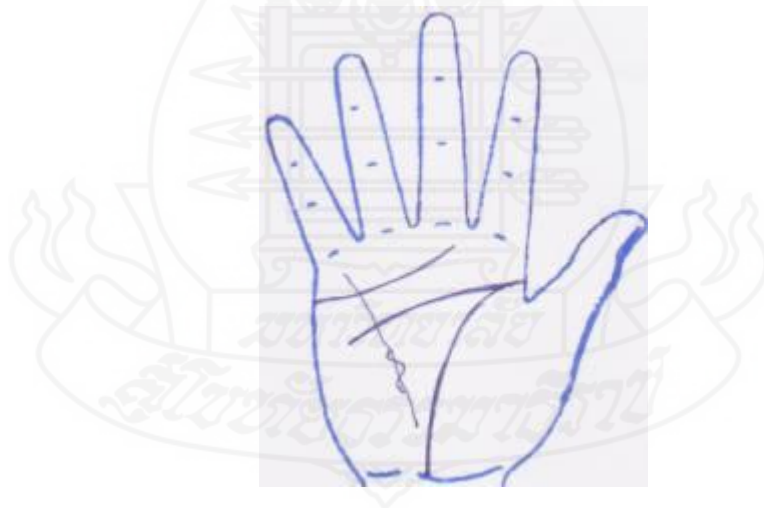
เส้นสุขภาพหรือเส้นดับ มีจุดเริ่มต้นที่เนินจันทร์ แล้ววิ่งตรงไปยังเนินพุท เส้นสุขภาพที่ดีบ่งบอกว่าเจ้าของมือจะมีกระเพาะอาหารที่แข็งแรง (ควาเนปจูน เรื่องเดียวกัน: 100) ความเห็นนี้สอดคล้องกับ ศรีกรมล วงการธรรม (เรื่องเดียวกัน: 258) ที่กล่าวว่า เส้นสุขภาพ

จะเป็นตัวบ่งบอกสภาพการทำงานที่ดีหรือเลวในระบบการย่อยอาหาร และยังให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า เส้นสุภาพมักเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเนินพุธ เส้นสุภาพที่ดีส่งเสริมให้สมองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกลียวฉลาดขึ้น เป็นผลให้ธุรกิจการงานประสบผลสำเร็จเพิ่มขึ้นด้วย

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า เส้นสุภาพก็คือเส้นพุธนั่นเอง และอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเส้นดับ เป็นเส้นที่แสดงให้เห็นโรคภัยไข้เจ็บในร่างกาย โดยเฉพาะโรคตับและโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร เส้นสุภาพยังเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในชีวิต ในด้านการเงิน ธุรกิจการงาน และการพูดเจรจา

เส้นสุภาพที่ดี จะมีลักษณะชัดเจน เส้นลึก บริสุทธิ์ เป็นเส้นตรง ไม่มีเครื่องหมายร้ายแรง ไม่มีเส้นตัด จะส่งผลให้เจ้าของมือมีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัย และประสบความสำเร็จในชีวิตอยู่เสมอ

เส้นสุภาพที่ไม่ดีย่อมเป็นไปในทางตรงกันข้าม การดำเนินชีวิตมีแต่ปัญหาไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ร่างกายมีโรคมานเบียดเบียนอยู่เป็นประจำ ถ้าเส้นขาด กระท่อนกระแท่น และมีเส้นมาไขว้ตัดขวาง จะเป็นโรคหลายโรคพร้อมกัน หรือโรคหนึ่งหายก็มีโรคอื่นมาแทน เช่น โรคเบาหวาน โรคประสาท โรคตา โรคหูจมูก โรคมุตกิดระดูขาว เป็นต้น

ภาพที่ 2.10 แสดงเส้นสุภาพโรคสมอง หัวใจ และประสาท
ที่มา : สิริภพ อาตยา (เรื่องเดียวกัน : 49)

เส้นสุภาพ ตัดผ่านเส้นสมองและเส้นหัวใจ ตรงกลางเส้นสุภาพมีเครื่องหมายเกาะ (ภาพที่ 2.10) บ่งบอกให้ทราบว่าเจ้าของมือจะเป็นโรคเกี่ยวกับสมอง โรคหัวใจ และโรคเกี่ยวกับระบบประสาท

ภาพที่ 2.11 แสดงเส้นสุภาพโรคกระเพาะและลำไส้

ที่มา : พัลลภ อัมพันกุล (2550: 209)

เส้นสุภาพ ขาดตอนแบบปะติดปะต่อ (ภาพที่ 2.11) บ่งบอกให้ทราบว่าเจ้าของมือเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร กระเพาะและลำไส้ อาจอักเสบได้ง่าย และอาจเป็น โรคปอดและกระบังลมอักเสบอีกด้วย

ภาพที่ 2.12 แสดงเส้นสุภาพร่างกายเสื่อมโทรม

ที่มา : จำลอง พิศนาคะ (2532 : 135-136)

เส้นสุภาพ เกิดข้างนอกจากเส้นชีวิต ย้อยถึงขอบฝ่ามือด้านนิ้วก้อย (ภาพที่ 2.12) บ่งบอกถึงชีวิตเจ้าของลายมือขาดการบำรุงรักษาสุขภาพ ทำให้กำลังวังชาเสื่อมโทรมลดน้อยถอยลง

ภาพที่ 2.13 แสดงเส้นสุภาพโรคตับและถุงน้ำดี

ที่มา : ชิน วัฒนผาสูกานนท์ และสมบัติ เตชอักษรเสถียร (มปป.: 154)

เส้นสุภาพ เป็นลักษณะเส้นโค้งไปมาคล้ายคลื่นทะเล (ภาพที่ 2.13) บ่งบอกให้ทราบว่า มีโรคตับกับโรคถุงน้ำดีผิดปกติ โดยเฉพาะผู้ที่ดื่มสุราเป็นประจำให้ระมัดระวัง อาจเป็นโรคตับแข็งตายได้

ตามที่ได้อธิบายมา ผู้วิจัยพบว่า การพยากรณ์ด้านสุขภาพหรือโรคภัยไข้เจ็บ โดยใช้วิชาหัตถศาสตร์ ต้องวิเคราะห์ลักษณะของมือทั้งหมด แต่ที่ใช้เป็นหลักในการพยากรณ์ ได้แก่ สี อุณหภูมิ รอยค่าง เส้นชีวิต เส้นสุภาพ เส้นสมอง เส้นหัวใจ ตลอดจนตำแหน่งเครื่องหมายต่างๆที่ปรากฏบนฝ่ามือ

1.4.2 วิชา เลข 7 ตัว

1) ความหมายของเลข 7 ตัว

เลข 7 ตัว เป็นศาสตร์ที่พยากรณ์โดยใช้ตัวเลข 7 ตัว ซึ่งใช้แทนดาวเคราะห์ 7 ดวง มาเรียงกันบนตำแหน่งของเรือนภพ โดยอาศัยตัวเลขจาก วัน เดือน ปีเกิด ของผู้มาให้พยากรณ์ นับเป็นโหราศาสตร์ประเภทหนึ่ง ที่ใช้พยากรณ์โชคชะตา เหตุการณ์เรื่องราวของมนุษย์ ตลอดจนปัญหาสุขภาพหรือโรคภัยไข้เจ็บ

2) ประวัติและความเป็นมา

วิชาเลข 7 ตัว เป็นวิชาเก่าแก่โบราณ เข้าใจว่าจะเข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยเชียงแสนพร้อมกับวิชาโหราศาสตร์ไทย โดยการแตกแขนงออกมา แล้วปรับปรุงให้เหมาะสม นำไปใช้ตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น มีการวางหลักเกณฑ์ในการทำนาย และมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป ต่อมาเมื่อนำไปใช้ในการพยากรณ์แพร่หลายมากขึ้น จึงพบว่าวิชานี้มีการทำนายที่ไม่เหมือนกันอยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อปลีกย่อยเพื่อให้การพยากรณ์ง่ายขึ้น หรือสามารถลงลึกไปในรายละเอียดของการพยากรณ์ เพื่อให้เกิดความแม่นยำถูกต้อง แต่ก็ยังคงไว้ตามหลักเกณฑ์ที่ยึดมาแต่เดิม

3) หลักการพยากรณ์

การพยากรณ์เลข 7 ตัว ผู้พยากรณ์จะต้องทราบวันเดือนปีเกิดของเจ้าชะตาเหมือนกับวิชาโหราศาสตร์ไทย ในขั้นแรกให้รู้วันเดือนปีเกิดในระบบสากลหรือทางสุริยคติ โดยดูได้จากสูติบัตรที่อำเภอหรือเทศบาลออกให้ ส่วนเวลาเกิดหรือเวลาตกฟากในวิชานี้จะดูเพียงว่าเกิดก่อนหรือหลังเที่ยงคืน เพื่อเทียบวันเกิดให้ถูกต้องตามหลักของโหราศาสตร์ไทยเท่านั้น เมื่อทราบวันเดือนปีเกิดแล้ว จะนำมาเทียบให้เป็นระบบจันทรคติแบบไทยที่ใช้กันมาในสมัยโบราณ โดยวิธีการเทียบจากปฏิทินโหราศาสตร์ที่มีจำหน่ายอยู่ทั่วไป เช่นสมมติว่า มีผู้มาดูดวงเกิดวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 เวลา 20.00 น. จากปฏิทินโหราศาสตร์ 100 ปี (2468 – 2568) โดยปีฉลูวศก ตรงกับวันพุธ เดือนสาม ปีชวด ซึ่งเป็นวัน เดือน ปีเกิดในระบบจันทรคติที่จะนำไปใช้ในการตั้งตัวเลขพยากรณ์ของเลข 7 ตัว

วิชานี้ หากผู้มาให้พยากรณ์ ไม่รู้ วัน เดือน ปีเกิด ก็ให้เอาวันที่มาเป็น วัน เดือน ปีเกิด แล้วตรวจดูว่าเขามาในยามไหน ก็เอายามนั้นมาทายได้เช่นเดียวกัน (ศ. คุณิต 2557 : 60)

การพยากรณ์เลข 7 ตัวโดยทั่วไปมีหลักการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) วันเกิด

หมายถึงวันใดวันหนึ่งใน 7 วันของสัปดาห์นั่นเอง เช่น เกิดวันอาทิตย์ วันจันทร์และวันอังคาร เป็นต้น วันเกิดนี้ไม่ต้องเทียบปฏิทินโหราศาสตร์ แต่การพยากรณ์จะต้องเขียนเป็นตัวเลขแทนวันเกิดทั้ง 7 วัน ดังนี้

เลข 1 แทนเกิดวันอาทิตย์

เลข 2 แทนวันจันทร์

เลข 3 แทนวันอังคาร

เลข 4 แทนวันพุธ

เลข 5 แทนวันพฤหัสบดี

เลข 6 แทนวันศุกร์

เลข 7 แทนวันเสาร์

สำหรับเวลาเกิด ผู้ที่เกิดก่อนเที่ยงคืน หรือ 24.00 น. จะเป็นวันเกิดจริงที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ ส่วนผู้ที่เกิดหลังเที่ยงคืน ในระบบสากลหรือสุริยคติจะเปลี่ยนเป็นวันใหม่ เช่น เดิมเกิดวันจันทร์ หลังเที่ยงคืนจะกลายเป็นเกิดวันอังคาร แต่ในระบบโหราศาสตร์ไทยจะเป็นวันจันทร์ตามเดิม จนกว่าจะเลยเวลา 6.00 น. จึงจะเป็นวันอังคาร เพราะโหราศาสตร์ถือว่าวันใหม่จะเริ่มต้นเมื่อพระอาทิตย์ขึ้น หรือเลย 6.00 น. เท่านั้น

(2) เดือนเกิด

หมายถึงเดือนทั้ง 12 เดือน ตามหลักสากลที่ทราบกันอยู่แล้ว เช่น เดือนมกราคม เดือนกุมภาพันธ์ และเดือน มีนาคม เป็นต้น การพยากรณ์เลข 7 ตัว จะต้องนำชื่อเดือนเกิดนี้ไปเทียบในปฏิทินโหราศาสตร์ว่าตรงกับเดือนใดในระบบจันทรคติ ที่เรียกชื่อเดือนเป็นเดือนอ้าย เดือนยี่ เดือนสาม เดือนสี่ ไปเรื่อยๆจนถึงเดือนสิบสอง การพยากรณ์ใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์เหมือนวันเกิด แต่เดือนมีจำนวนมากกว่าเลข 7 ตัว ดังนั้นเดือนที่เกินคือตั้งแต่เดือนแปดขึ้นไปจึงมาใช้เลข 1 ใหม่เหมือนเดือนแรก ดังนี้

เลข 1 แทน เดือนอ้ายและเดือนแปด

เลข 2 แทน เดือนยี่และเดือนเก้า

เลข 3 แทน เดือนสามและเดือนสิบ

เลข 4 แทน เดือนสี่และเดือนสิบเอ็ด

เลข 5 แทน เดือนห้าและเดือนสิบสอง

เลข 6 แทน เดือนหก

เลข 7 แทน เดือนเจ็ด

(3) ปีเกิด

หมายถึงการนำปี พ.ศ. หรือพุทธศักราชที่เกิด มาเทียบเป็นปีนักษัตร ในระบบจันทรคติ มีทั้งหมด 12 ปีนักษัตร ได้แก่ ปีชวด ปีฉลู ปีขาล เป็นต้น การพยากรณ์จะใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์เช่นเดียวกัน เมื่อครบ 7 ปีแล้ว จึงให้ปีที่ 8 มาเริ่มต้นใหม่เหมือนกับเดือนเกิดดังนี้

เลข 1 แทน ปีชวดและปีมะแม

เลข 2 แทนปีฉลูและปีวอก

เลข 3 แทนปีขาลและปีระกา

เลข 4 แทนปีเถาะและปีจอ

เลข 5 แทนปีมะโรงและปีกุน

เลข 6 แทนปีมะเส็ง

เลข 7 แทนปีมะเมีย

การเริ่มปีใหม่ ในระบบสากลหรือปีพุทธศักราชจะเริ่มก่อน คือในวันที่ 1 มกราคม แต่ในปีนักษัตรจะเริ่มในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 เช่น ในปี พ.ศ. 2553 จะตรงกับวันที่ 16 มีนาคม ดังนั้นผู้ที่เกิดก่อนวันนี้ จะนับเป็นปีนักษัตรเดิม แม้จะเปลี่ยนปีพุทธศักราชใหม่แล้วก็ตาม

(4) หลักการผูกดวงชะตาของเลข 7 ตัว

สมมติว่าเจ้าชะตาหรือผู้มาผูกดวง เพศชาย เกิดวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2525 เมื่อเทียบปฏิทินโหราศาสตร์จะตรงกับวันอังคาร เดือนยี่ ปีจอ ใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้

วันเกิด วันอังคาร แทนด้วยเลข 3

เดือนเกิด เดือนยี่ แทนด้วยเลข 2

ปีเกิด ปีจอ แทนด้วยเลข 4

การลงเลขพยากรณ์จะนำเลขวันเดือนปีเกิดมาเขียนเป็น 3 แถว หรือเรียกว่า 3 ฐาน เริ่มด้วยฐานวันเกิด ฐานเดือนเกิด ฐานปีเกิด ตามลำดับ โดยใช้เลขที่เทียบได้มาดังกล่าวเป็นตัวแรก และเขียนต่อไปจนครบ 7 ตัว จากตัวอย่างจะเขียนได้ดังนี้คือ

ฐานวันเกิด 3 4 5 6 7 1 2

ฐานเดือนเกิด 2 3 4 5 6 7 1

ฐานปีเกิด 4 5 6 7 1 2 3

ตัวเลขทั้ง 7 ตัวในแต่ละฐานก็คือดาวพระเคราะห์ทั้ง 7 ดวงในวิชาโหราศาสตร์ที่กล่าวมาแล้ว ดังนี้

เลข	1	หมายถึง ดาวอาทิตย์
เลข	2	หมายถึง ดาวจันทร์
เลข	3	หมายถึง ดาวอังคาร
เลข	4	หมายถึง ดาวพุธ
เลข	5	หมายถึง ดาวพฤหัสบดี
เลข	6	หมายถึง ดาวศุกร์
เลข	7	หมายถึง ดาวเสาร์

ดาวทั้ง 7 ดวงจะโคจรอยู่ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน แล้วแต่วันเดือนปีเกิดของเจ้าชะตา ตำแหน่งที่ประจำอยู่เรียกว่าเรือนภพ มีฐานละ 7 เรือน รวมทั้งหมด 21 เรือนภพ มีชื่อเรียกและให้ความหมายในการพยากรณ์ หรือทำนายแตกต่างกัน ถ้าทราบความหมายของเรือนภพจะสามารถพยากรณ์ได้ระดับหนึ่ง โดยดูจากความสัมพันธ์ของดวงดาวที่อยู่ในเรือนภพของแต่ละฐาน ชื่อของเรือนภพทั้ง 3 ฐาน มีดังต่อไปนี้

ฐานวันเกิด	อັดตะ	หินะ	ชนัง	ปีตา	มาตา	โกคา	มัชฌิมา
ฐานเดือนเดือน	ตนะ	กคฺมุพะ	สหัสชะ	พันธุ	ปุตตะ	อริ	ปัตนิ
ฐานปีเกิด	มรณะ	ศุกะ	กัมมะ	ลาณะ	พยายะ	ทาสา	ทาสี

จากวันเดือนปีเกิดเจ้าชะตาดังกล่าว สามารถใส่ตำแหน่งของดวงดาวให้ตรงกับเรือนภพ คือ

ฐานวันเกิด	อັดตะ	หินะ	ชนัง	ปีตา	มาตา	โกคา	มัชฌิมา
	3	4	5	6	7	1	2
ฐานเดือนเกิด	ตนะ	กคฺมุพะ	สหัสชะ	พันธุ	ปุตตะ	อริ	ปัตนิ
	2	3	4	5	6	7	1
ฐานปีเกิด	มรณะ	ศุกะ	กัมมะ	ลาณะ	พยายะ	ทาสา	ทาสี
	4	5	6	7	1	2	3

(5) ความหมายของเรือนภพ

ในตำราเลข 7 ตัว จะให้ความหมายของเรือนภพคล้ายๆกัน จะมีแตกต่างกันบ้างในด้านรายละเอียดข้อปลีกย่อยเท่านั้น เจษฎา คำไหล และจารึก เพชรจรัส (ม.ป.ป: 10-11) ได้ให้ความหมายของศัพท์เรือนภพทั้ง 3 ฐานดังนี้

ก.ฐานวันเกิด

อัตตะ	หมายถึง	ตัวของเจ้าชะตาเอง
หิณะ	หมายถึง	ความชั่วช้าเลวทราม ความดีร้าย ความเสื่อม ความเสียหาย ความผิดหวัง
ชนัง	หมายถึง	ทรัพย์สมบัติข้าวของเคลื่อนที่ได้ (สังหาริมทรัพย์)
ปีตา	หมายถึง	พ่อหรือญาติข้างพ่อ ผู้ที่อุปการะเหมือนพ่อ เจ้านาย หรือ ผู้บังคับบัญชา(ชาย)
มาตา	หมายถึง	แม่ หรือญาติข้างแม่ ผู้ที่อุปการะเหมือนแม่ เจ้านาย หรือ ผู้บังคับบัญชา(หญิง)
โภคา	หมายถึง	ทรัพย์สมบัติที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เป็นต้นว่า เรือกสวน ไร่นา สิ่งปลูกสร้างทั้งปวง (อสังหาริมทรัพย์)
มัชฌิมา	หมายถึง	พอประมาณ ปานกลาง เพศตรงข้าม หรือคู่ชู้ คู่รอง

ข.ฐานเดือนเกิด

ตนะ	หมายถึง	ตัวของเจ้าชะตาเอง
กคฺมพะ	หมายถึง	เงินทอง เอกสารแทนเงิน รายได้ต่างๆทาง ฐานะการเงิน
สหัสชะ	หมายถึง	เพื่อนฝูง คนคุ้นเคย การสังคม การสื่อสาร
พันธุ	หมายถึง	ญาติพี่น้อง คนที่สนิทเหมือนญาติ วงศ์ตระกูล ที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ
ปุตตะ	หมายถึง	บุตรชายหญิง หลาน เด็กที่อุปการะไว้ เรื่องเกี่ยวกับเด็กๆ
อริ	หมายถึง	อุปสรรค ความขัดข้อง ศัตรู คู่แข่ง หนี้สิน การ ฟ้องร้อง คดีความ ของมีค่าหนี
ปัตนิ	หมายถึง	คู่ครอง หุ่นส่วน คู่กรณี เพศตรงข้าม

ค.ฐานปีเกิด

มรณะ	หมายถึง	ความตาย ความเจ็บป่วย ไร้ผล เกิดอุบัติเหตุ การสูญเสียชีวิต การพลัดพราก เดินทางกะทันหัน การเดินทางระยะไกลๆ
------	---------	---

สุภะ	หมายถึง	ความดีงาม เกียรติยศชื่อเสียง ยศตำแหน่ง ความสวยงาม ความสุขสมบูรณ์ การเดินทางไปต่างประเทศ
กัมมะ	หมายถึง	กิจการงานที่เรากระทำ ความขยันหมั่นเพียร เวิร์กกรรมที่ผูกพันกันมา
ลาภะ	หมายถึง	ลาภผลที่ได้มา ความสำเร็จ ผลกำไร เงินพร้อมใช้
พยายะ	หมายถึง	ความเจ็บป่วย จี๊โรค อ่อนแอ ไม่สมหวัง ของมีตำหนิ ผิดปรกติ ปิดบัง ซ่อนเร้น
ทาสา	หมายถึง	ผู้รับใช้ บริวารชาย ผู้มีฐานะด้อยกว่าเจ้าชะตา งานที่ทำเพื่อส่วนรวม เพศตรงข้าม คู่ชู้คู่ออง
ทาสี	หมายถึง	ผู้รับใช้ บริวารหญิง ผู้มีฐานะด้อยกว่าเจ้าชะตา งานที่ทำเพื่อตนเองและครอบครัว เพศตรงข้าม คู่ชู้คู่ออง

(6) การพยากรณ์เลข 7 ตัว 3 ฐาน

เมื่อทราบความหมายของเรือนภพทั้ง 3 ฐาน ก็นำไปเป็นพื้นฐานในการพยากรณ์ โดยพิจารณาจากดาวดวงเดียวกันที่อยู่ในตำแหน่งของเรือนภพทั้ง 3 ฐาน ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ มาตีความหมายในเรื่องที่ต้องการทราบ

ตัวอย่างดวงชะตาของหญิง เกิดวันจันทร์ที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 เทียบปฏิทินโหราศาสตร์ ตรงกับวันจันทร์ เดือนหก ปีวอก เขียนเป็นตัวเลข 3 ฐานได้ดังนี้

2	3	4	5	6	7	1
6	7	1	2	3	4	5
2	3	4	5	6	7	1

การพยากรณ์ต้องการทราบเรื่อง “คู่อองความรัก” ของเจ้าชะตาว่าเป็นอย่างไรร ดังนั้นต้องไปดูเรือนภพ “ปัตนิ” ซึ่งหมายถึง คู่ออง เป็นดาวหมายเลข “5” ในฐานเดือนเกิด ตรงกับ “ปีตา” ในฐานวันเกิด และตรงกับ “ลาภะ” ในฐานปีเกิด เมื่อนำเอามารวมกันจะได้

ปัตนิ ปีตา ลาภะ

เมื่อดูความหมายทั้ง 3 เรือนภพ พยากรณ์ได้ว่า “เจ้าชะตาจะได้คู่อองที่ญาติผู้ใหญ่ หรือ ฝ่ายบิดาเป็นคนจัดหาให้ หรือ ได้คู่อองที่แก่กว่าคราวน้ำอาที่เคยช่วยเหลืออุปถัมภ์กันมาก่อน จะนำความสำเร็จลาภผลมาให้ ฟังพาได้”

ถ้าต้องการทราบฐานะหลักทรัพย์ การเงินของเจ้าชะตาว่าเป็นอย่างไร ให้ดูที่เรือน “โกคา” ในฐานวันเกิด เป็นเลข 7 เป็นตัวเลขเดียวกับ “กคุมกะ” ในฐานเดือนเกิด และ “ทาสี” ในฐานปีเกิด จะได้เรือนที่สัมพันธ์กันดังนี้

โกคา กคุมกะ ทาสี

พยากรณ์ได้ว่า เจ้าชะตาเป็นผู้มีชีวิตตกกระทบลำบากในการสร้างหลักประกัน เพราะต้องรับผิดชอบภาระต่างๆในครอบครัวมากมาย ครูโหราท่านว่า เรือนชะตาประเภทนี้ เจ้าชะตาหาเงินทองได้มากเท่าใดก็ตาม จำต้องนำไปซบคิดใช้หนี้สิน พอหนี้ใกล้หมดก็สร้างหนี้ใหม่เกิดขึ้นอีก (ปริญญา นิมประยูร 2549: 193)

(7) ลักษณะของดวงดาวในเลข 7 ตัว

ส่วนใหญ่การพยากรณ์จะทราบได้จากความหมายของเรือนภพที่มีดาวดวงเดียวกันทั้ง 3 ฐาน แต่ถ้าจะให้ได้รายละเอียดที่แม่นยำมากขึ้น ต้องดูความหมายของดาวที่เกี่ยวข้องในภพนั้นๆมาประกอบในการทำนายด้วย ภัตสร ตามวงษ์วาน (2537: 27) ได้ให้ความหมายของดาวที่ใช้กับวิชาเลข 7 ตัว ดังนี้

ดาวอาทิตย์	(1)	หมายถึง	ยศศักดิ์ ชื่อเสียง ผู้ที่รับราชการ ถ้าดาวอาทิตย์อยู่ในภพเสียด (หิณะ อริ พยายะ มรณะ) ฐานบวกเป็นคู่ศัตรู อีกด้วย จะได้ยศตำแหน่งสูงกว่าคนอื่น และมีแนวโน้มที่จะออกจากราชการก่อนเกษียณอายุ
ดาวจันทร์	(2)	หมายถึง	รูปร่าง ความสวยงาม ความมีจิตตมา ยา มีเสน่ห์นิยม ต้องไม่อยู่ในภพเสียด ฐานบวกไม่เป็นคู่ศัตรูจะดี
ดาวอังคาร	(3)	หมายถึง	ความกล้า ขยัน อยู่ในภพดีเป็นคนขยันขันแข็ง ถ้าอยู่ในภพเสียด ฐานบวกเป็นศัตรู เป็นคนไม่ค่อยขยัน
ดาวพุธ	(4)	หมายถึง	สมอง ปาก ฟัน การพูดจาเฉียบแหลม เอกสารสัญญา ถ้าดาวพุธตกภพเสียด ฐานบวกเป็นคู่ศัตรู เอกสารสัญญา ไม่ค่อยรอบคอบ
ดาวพฤหัสบดี	(5)	หมายถึง	สติปัญญา ถ้าฐานบวกไม่ตกที่ภพเสียด เป็นคนฉลาดไหวพริบดีมาก รอบรู้หลายด้าน ถ้าดาวพฤหัสบดีตกที่ภพเสียด คือเป็น หิณะ พยายะ มรณะ ประกอบอาชีพเป็นครู หนายความ แพทย์ มีหัวพลิกแพลง
ดาวศุกร์	(6)	หมายถึง	การเงิน และความรัก ถ้ามีฐานบวกดี การเงินมั่นคง ความรักก็ดี มีความสุขดี ถ้าดาวศุกร์ตกที่ภพเสียด

ดาวเสาร์ (7) หมายถึง อริ พยายาม เรื่องความรักมีปัญหา ไม่ค่อยมีความสุขในชีวิตครอบครัว ยกเว้นดาวศุกร์อยู่ในภพ มรณะ ไม่ทายเป็นเสีย แต่ฐานบวกต้องดีด้วย ถ้าดาวเสาร์อยู่ในภพกัมมะ เป็นทหารตำรวจดี

(8) วิชัยกรรม ปาก ใจ ที่นั่ง

เป็นวิธีการพยากรณ์ของเลข 7 ตัว ที่จะขาดมิได้ เป็นการช่วยเสริมรายละเอียดของเรื่องราวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยให้ความหมายและตำแหน่งเรือนภพของ ปาก ใจ และที่นั่งไว้ดังนี้

ก. การพยากรณ์ ปาก หมายถึง คำพูด การเจรจาติดต่อ การสื่อสารของเจ้าชะตว่ามีลักษณะอย่างไร ตำแหน่งที่ใช้พยากรณ์ ปาก คือ ตำแหน่ง ปีตา

ข. การพยากรณ์ ใจ หมายถึง ลักษณะอุปนิสัย จิตใจ อารมณ์ การแสดงออกว่าเป็นอย่างไร ตำแหน่งที่ใช้พยากรณ์ ใจ คือ ตำแหน่ง พันธู

ค. การพยากรณ์ ที่นั่ง หมายถึง ฐานะ ความเป็นอยู่ อารมณ์เพศ ลากผลของเจ้าชะตาว่าเป็นอย่างไร ตำแหน่งที่ใช้พยากรณ์ คือ ตำแหน่ง ลากะ

จากตัวอย่างดวงชะตาที่กล่าวมาข้างต้น จะได้ ปาก ตรงกับเลข 5 (ปีตา)ใจ ตรงกับเลข 2 (พันธู) และ ที่นั่ง ตรงกับเลข 5(ลากะ) การเขียนตำแหน่ง ปาก ใจ และที่นั่ง จะนิยมเขียนเป็นเส้นตารางเพื่อให้ดูง่ายดังนี้

2	3	4	5	6	7	1
6	7	1	2	3	4	5
2	3	4	5	6	7	1
10	13	9	12	15	18	7

การพยากรณ์ ปาก

ตรงกับหมายเลข 5 (ดาวพฤหัสบดี) ทายว่า เจ้าชะตาเป็นคนที่พูดจาเป็นที่น่าเชื่อถือแก่คนทั้งหลาย มีเหตุมีผล ไม่เพ้อเจ้อ ชอบพูดเกี่ยวกับหลักธรรมวิชาการ การพยากรณ์ต้องดูเพื่อนที่มีดาวดวงเดียวกันไปสถิตอยู่ จะเป็นการขยายทั้งด้านดีด้านเสียของดวงชะตา ตัวอย่างนี้ จะเห็นว่า ปากหรือเลข 5 ไปตรงกับตำแหน่ง ปีตนิ และ ลากะ หมายความว่า

เป็นคนพุดจาดี มีเสน่ห์ต่อเพศตรงข้ามหรือหุ้นส่วน ในการวิ่งเต้นติดต่อ ทำให้ประสบผลสำเร็จในการเจรจา ซึ่งจะนำลาภผลหรือรายได้มาให้

การพยากรณ์ ใจ

ตรงกับหมายเลข 2 (ดาวจันทร์) ทายว่า เจ้าชะตาเป็นคนรักสวยรักงาม เจ้าชู้ รักง่ายหน่ายเร็ว ได้แล้วเอาอีก เป็นคนอ่อนไหว ความรักไม่แน่นอน ใจไปตรงกับภพอิตตะ แสดงว่าเอาใจตัวเองเป็นใหญ่ ชอบคือร้อน ไม่ชอบให้ใครมายุ่งเรื่องส่วนตัว และใจไปตรงกับภพมรณะ แสดงว่าเป็นผู้มีจิตใจไม่แน่นอน อารมณ์ร้อนก่อให้เกิดความเสียหายได้ง่าย

การพยากรณ์ ที่นั่ง

ตรงกับหมายเลข 5 (ดาวพฤหัสบดี) ทายว่า เจ้าชะตาไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัยและความรัก ข้าวของเงินทองหามาได้ง่ายและเก็บรักษาไว้ได้นาน และจัดว่าเป็นคนที่มีความต้องการทางเพศสูง ดาว 5 ไปตรงกับบิดาและปิตินิ แสดงว่าอาชีพฐานะความเป็นอยู่จะได้รับความช่วยเหลืออุปถัมภ์จากบิดา คู่ครองหรือหุ้นส่วน

การใช้ ปาก ใจ และที่นั่ง พยากรณ์โรค

ตามที่กล่าวมาแล้วเลข ปาก ใจ ที่นั่ง เมื่อไปตรงกับภพอื่นจะทำให้ความหมายของดวงชะตาเปลี่ยนไป ซึ่งจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือร้ายก็แล้วแต่ตำแหน่งของดาวนั้นไปสถิตอยู่ในภพใด นอกจากจะทำให้ทราบชีวิต ความเป็นอยู่ การพุดจา โดยทั่วไปของเจ้าชะตาแล้ว ยังจะแสดงให้เห็นถึงปัญหาสุขภาพ หรือโรคร้ายให้ทราบอีกด้วย เทพย์ สาริกบุตร (2549 : 56) กล่าวว่า เลขปิตาถือว่าเสมือนเป็นปาก ถ้าไปตรงกับภพอริ พยาชะ และมรณะ แสดงว่าเจ้าของดวงชะตานั้นจะเป็นคนปากเสียหรือเป็นโรคเกี่ยวกับปาก เช่น เป็นโรคฟันหัก ฟันผุ แพ้ฟันก่อนวัยอันสมควร ถ้าไปตรงกับพยายะจะหนีไม่พ้นเรื่องโรคฟันกันทุกคน

เลขพันธุ หรือใจ ถ้าไปตรงกับภพอริ พยาชะ และมรณะ เจ้าชะตาจะเป็นคนที่มีใจโลเลไม่แน่นอน อำนาจไฟต่ำชกุงได้ง่าย นอกจากนั้นเจ้าชะตาก็เป็นโรคเกี่ยวกับเส้นประสาท โรคหัวใจพิการ รักษาไม่ค่อยหาย

เลขลาภะหรือที่นั่ง ก็ทำนองเดียวกัน ถ้าไปตกตำแหน่งภพเสียคืออริ พยาชะ และมรณะ เจ้าชะตาจะมีโรคร้ายรบกวนที่เกี่ยวกับโรคอวัยวะสืบพันธุ์ เกี่ยวกับมดลูก

ในการพิจารณาว่าโรคที่เกิดจากปาก ใจ และที่นั่งนี้จะร้ายแรงมากน้อยเพียงใด ให้ดูถึงอำนาจอิทธิพลของดวงดาวที่ประจำอยู่ ถ้าเป็นดาวที่ดีซึ่งเรียกว่า ดาวสมพระเคราะห์ ได้แก่ ดาว 2 4 5 และ 6 เรื่องร้ายจะลดลงมา แต่ถ้าเป็นดาวบาปพระเคราะห์ ได้แก่ 1 3 และ 7 เรื่องร้ายจะรุนแรงขึ้น โรครักษาหายยาก

(9) การดูโรคจาก “ดาว” ในเลข 7 ตัว

การดูโรคนอกจากจะดูดาวในตำแหน่ง ปาก ใจ และที่นั่งแล้ว ยังสามารถดูดาวในตำแหน่งอื่นได้ทุกดวง ถ้าดาวเหล่านั้นไปอยู่ในภพเสี่ย (มรณะ พยาษะ) ภัตสร ตามวงษ์วาน (2537 : 28) ได้สรุปชื่อโรคต่างๆเมื่อดาวทั้ง 7 ดวง ไปอยู่ในภพเสี่ยไว้ดังนี้

ดาวอาทิตย์ (1)	อยู่ในตำแหน่ง ใจ	แล้วชนเสี่ย เป็นโรคหัวใจ สายตา ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ
ดาวอาทิตย์ (1)	อยู่ในภพ มรณะ	ระวังอุบัติเหตุ โรคสายตาสั้นหรือเอียง ปวดหัว ปวดหลัง
ดาวจันทร์ (2)	อยู่ในภพ พยาษะ	เป็นโรคมุมิแพ้ โรคลำไส้ (ผ่าตัด)
ดาวจันทร์ (2)	อยู่ในภพ มรณะ	ระวังอุบัติเหตุทางน้ำ หรือตกน้ำตาย และเป็นโรคมุมิแพ้ ลำไส้
ดาวอังคาร (3)	อยู่ในภพพยาษะ	ดวงตายโหลง หรืออุบัติเหตุถึงตาย ปวดเท้า ข้างเดียว ปวดเส้นเอ็นต่างๆ
ดาวอังคาร (3)	อยู่ในภพมรณะ	เป็นโรคลมต่างๆ เป็นริดสีดวงถึงผ่าตัด เป็นมะเร็ง
ดาวพุธ (4)	อยู่ในภพพยาษะ	โรคทางเดินอาหาร โรคกระเพาะ ลำไส้ โรคปอดบวม
ดาวพุธ (4)	อยู่ในภพมรณะ	โรคกินอาหารผิด กินยาผิด หรือของผิด ลำแดง โรคลำไส้
ดาวพุธ (4)	ฐานเสาร์ (10)	โรคเบาหวาน ตอนมีอายุสูง
ดาวพฤหัสบดี (5)	อยู่ในภพ มรณะ	โรคเกี่ยวกับตับ ปวดหัวใจ โรคมะเร็ง
ดาวพฤหัสบดี (5)	อยู่ในภพ พยาษะ	โรคเกี่ยวกับนิ้วในถุงน้ำดี ไล่เลื่อน ทางเดินอาหาร โรคมุมิแพ้
ดาวศุกร์ (6)	อยู่ในภพ มรณะ	ผ่าตัดทำหมัน
ดาวศุกร์ (6)	อยู่ในภพ พยาษะ	โรคเกี่ยวกับมดลูก ไล่เลื่อน โรคมะเร็ง
ดาวเสาร์ (7)	อยู่ในภพ มรณะ	เคยตกจากที่สูง เช่น ต้นไม้หรือบันได บ้าน ปวดกระดูกตามร่างกาย
ดาวเสาร์ (7)	อยู่ในภพ พยาษะ	โรคเกี่ยวกับกระดูก เป็นเรื้อรังไม่หายขาด โรคหัวใจ
ดาวเสาร์ (7)	อยู่ในตำแหน่ง ใจ	แล้วชนเสี่ย เป็นโรคหัวใจ ระบบสืบพันธุ์

เจษฎา คำไหล และจารึก เพชรจรัส (มปป. : 166) ได้กล่าวถึงดาว
ทุกดวงที่ตกอยู่ในภพเสีย ได้แก่ ภพหิณะ, อริ, มรณะ, พยาชะ และมหาอุบาทว์ (ในฐานที่ 8)
เป็นดาวที่จะก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บทั้งสิ้น โดยจำแนกถึงโรคร้ายไข้เจ็บของดาวต่างๆที่อยู่ในภพ
เสียภพใดภพหนึ่งดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

ดาวอาทิตย์ (1) เป็นโรคเกี่ยวกับดวงตา สายตา โรคหัวใจ โรค
เกี่ยวกับความดันโลหิต โลหิตเสีย โลหิตน้อย โรคผิวหนัง

ดาวจันทร์ (2) เป็นโรคเกี่ยวกับดวงตา ระบบการทำงานของต่อม
ต่างๆ น้ำหล่อเลี้ยงในร่างกาย ระบบขับถ่าย เบาหวาน โรคไต ดี เต้านม เนื้อเยื่อ มะเร็งและ
ภูมิแพ้

ดาวอังคาร (3) เป็นโรคเกี่ยวกับจมูก กล้ามเนื้อ เส้นเอ็น อวัยวะ
สืบพันธุ์ ม้าม โรคผิวหนัง แพ้อากาศ การเกิดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ

ดาวพุธ (4) เป็นโรคเกี่ยวกับปาก ฟัน ภาวะอาหาร ลำไส้
ริดสีดวงทวาร โรคเกี่ยวกับปอด หลอดลม ภูมิแพ้ โรคสมองเสื่อม ประสาทพิการ มือเท้าพิการ

ดาวพฤหัสบดี (5) เป็นโรคเกี่ยวกับหู สมอง ประสาทความทรงจำ
ระบบหัวใจ ความดันโลหิต ปวดศีรษะ โรคลม ตับ เบาหวาน และเหน็บชา

ดาวศุกร์ (6) เป็นโรคเกี่ยวกับคอ หลอดลม ไต นิ้ว ต่อมน้ำเหลือง
ไข่ม้วนอุดตัน ระบบทางเดินปัสสาวะ มดลูก ต่อมน้ำนมมาก สมรรถภาพทางเพศ หรือโรคเกี่ยวกับ
เพศสัมพันธ์ โรคมะเร็ง

ดาวเสาร์ (7) เป็นโรคเกี่ยวกับฟัน กระดูก ข้อต่อ เส้นประสาท
ใหญ่ เซลล์เสื่อมสภาพ เส้นโลหิตตีบตัน อัมพฤกษ์ อัมพาต โรคตับ ม้าม ประสาทฟุ้งซ่าน โรค
ซึมเศร้า

ความร้ายแรงของโรคขึ้นอยู่กับชนิดของดาว ถ้าเป็นดาวบาปพระ
เคราะห์จะให้โทษร้ายแรงกว่าดาวสุกเคราะห์ (ดาวสมพระเคราะห์) และยังขึ้นอยู่กับฐานกำลังพระ
เคราะห์หรือฐานบวกของดาวแต่ละดวง ถ้ามีฐานอยู่ในกลุ่มดีมาก โรคร้ายไข้เจ็บเป็นไม่มาก
ร่างกายมีภูมิต้านทานดี รักษาง่าย ถ้าเป็นฐานในกลุ่มปานกลาง โรคที่เป็นมีโอกาสเป็นได้หายได้
ไม่ร้ายแรงเท่าใด แต่ถ้าเป็นฐานในกลุ่มไม่ดีหรือเป็นคู่ศัตรูกับดาวที่อยู่ข้างบน โอกาสที่จะได้รับ
ทุกข์ทรมานจากโรคนั้นๆก็จะมีสูงและอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

การพยากรณ์เรื่องโรคที่เกี่ยวกับ ปาก ใจ ที่นั่ง และเรื่องของ
ดวงดาวต่างๆที่อยู่ในภพเสียตามที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นการพยากรณ์ทั่วไปในแนวกว้าง
ของดวงชะตาที่ปรากฏอยู่ในลักษณะแบบนั้น โดยมีแนวโน้มว่าจะมีโอกาสเป็นโรคดังกล่าว หรือ

โรคดังกล่าวจะเป็นโรคประจำตัวของเจ้าชะตา ที่จะเกิดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของชีวิต เป็นอยู่บ่อยๆ เป็นแล้วหาย หรือเป็นโรคร้ายแรงที่อาจเป็นเหตุให้เสียชีวิตเลยก็ได้ แต่ไม่ทราบว่าจะเป็นหรือเกิดขึ้นในเวลาใด

(10) เลข 7 ตัว 4 ฐาน

การพยากรณ์เลข 7 ตัว ที่กล่าวมา เป็นหลักการพยากรณ์ของเลข 7 ตัว แบบ 3 ฐาน คือมีเพียง 3 แถว หรือ 3 ฐาน ฐานแรกหรือฐานที่ 1 เป็นฐานวันเกิด ฐานที่ 2 เป็นฐานเดือนเกิด และฐานที่ 3 เป็นฐานปีเกิด หากนำทั้ง 3 ฐานมาบวกกันในแนวดิ่ง จะได้ ฐานที่ 4 เป็นฐานบวกหรือฐานกำลังพระเคราะห์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ดวงชะตาคนเกิด	วันพฤหัสบดี	เดือนอ้าย	ปีมะเมีย				
ฐานที่ 1	5	6	7	1	2	3	4
ฐานที่ 2	1	2	3	4	5	6	7
ฐานที่ 3	7	1	2	3	4	5	6
ฐานที่ 4	13	9	12	8	11	14	17

ฐานที่ 4 เป็นฐานที่มีผลในด้านการพยากรณ์เป็นอันมาก ปัญหาในด้านโชคละตา ปัญหาสุขภาพ และอื่นๆ จะมีผลในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง ต้องพิจารณาจากฐานที่ 4 ซึ่งมีความหมายดังตารางต่อไปนี้

- 3 อังคารเล็ก หมายถึง อุบัติเหตุ เข้าโรงพยาบาล ผ่าตัด มีเรื่องทะเลาะ
- 4 พุธเล็ก หมายถึง เชื้อคนง่าย เพื่อฝันในทางที่ผิด แพ้คดีความ
- 5 พฤหัสเล็ก หมายถึง การสร้างกุศล การศาสนา การศึกษาระดับเล็กๆ
- 6 กำลังพระอาทิตย์ หมายถึง เกียรติยศชื่อเสียง มักใหญ่ใฝ่สูง ความสำเร็จ
- 7 เสาร์เล็ก หมายถึง ความตกต่ำเสื่อมโทรม ความเสียหาย ผิดสัญญา
- 8 กำลังพระอังคาร หมายถึง อุบัติเหตุ แยกทำลาย รถชนกัน ชัดใจกัน
- 9 พระเกตุ หมายถึง ญาณ การหยั่งรู้ แคล้วคลาด ปาฏิหาริย์
- 10 กำลังพระเสาร์ หมายถึง เสียหาย อุบัติเหตุ ไฟไหม้ ความลำบาก มานะ
- 11 ราชาโชค หมายถึง บารมี ได้รับความช่วยเหลือแบบยัดเยียด
- 12 กำลังพระราหู หมายถึง นักเลงการพนัน การเดินทางต่างประเทศ
- 13 มหาอุจจ์ หมายถึง วาสนา เลื่อนชั้น ตำแหน่ง ได้เป็นเจ้าของกิจการ
- 14 จักรพรรดิ หมายถึง เกียรติยศ ให้คุณทางชื่อเสียง ตามตระกูล เครียด
- 15 กำลังพระจันทร์ หมายถึง คล่องตัวทางสังคม ด้านบริการ โภชนาการ
- 16 โสฬส หมายถึง ทรัพย์ ให้คุณทางมรดกดั้งเดิม โชคลาภไม่ขาด

- 17 กำลั้งพระพุทฺธ สติปัญญาดี ความสำเร็จในด้านการพูด การเอกสาร
- 18 มหาจักร หมายถึง อำนาจการปกครอง การปฏิบัติ มีชัยในการจัดตั้ง
- 19 กำลั้งพระพุทฺธหัส หมายถึง การศึกษาทุกแขนง ความรอบรู้ ไหวพริบ
- 20 กำลั้งพระเสาร์ หมายถึง เหตุร้ายกะทันหัน ถูกเนรเทศ ถูกยึดทรัพย์
- 21 กำลั้งพระศุกร์ หมายถึง การเงิน ศิลปะทุกสาขา ได้รับรางวัลการแสดง

(11) เลข 7 ตัว 9 ฐาน

การพยากรณ์เลข 7 ตัว 4 ฐาน เป็นที่นิยมของนักพยากรณ์เป็นจำนวนมาก ถึงกับมีการเรียนการสอนโดยเฉพาะ เพราะสะดวกและรวดเร็ว และพยากรณ์ได้ทุกเรื่อง แต่มีโหราจารย์บางสำนักได้บัญญัติหลักวิชาเพิ่มฐานขึ้นไปอีก เพื่อให้การพยากรณ์เกณฑ์ชะตาชีวิตได้ละเอียดถี่ถ้วนและมีความแม่นยำยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของดวงเดิมและดวงจรในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันรวมถึงอนาคต จำนวนฐานที่เพิ่มขึ้นที่นิยมกัน มีเปิดสอนและตำรับตำราให้ศึกษาเล่าเรียนกันอยู่ทั่วไป คือ เลข 7 ตัว 9 ฐาน

การเพิ่มฐานมีสูตรและกฎเกณฑ์ที่มาตรฐาน ได้บันทึกจดจำเป็นวิธีการปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างดวงชะตาที่กล่าวมาข้างบน เมื่อเพิ่มเป็น 9 ฐาน จะได้ดังนี้

ฐานที่ 1	5	6	7	1	2	3	4
ฐานที่ 2	1	2	3	4	5	6	7
ฐานที่ 3	7	1	2	3	4	5	6
ฐานที่ 4	13	9	12	8	11	14	17
ฐานที่ 5	6	2	5	1	4	7	3
ฐานที่ 6	5	4	3	2	1	7	6
ฐานที่ 7	3	1	6	4	2	7	5
ฐานที่ 8	6	4	2	7	5	3	1
ฐานที่ 9	6	1	3	5	7	2	4

การเรียกชื่อตำแหน่งเรือนภพของฐานที่ 8 และ ฐานที่ 9 ก็มีเช่นเดียวกันกับ เลข 7 ตัว 4 ฐาน คือ

ฐานที่ 8 มีชื่อเรียงตามลำดับ คือ อาตมา ทาสา สิทธิโชค โภคสมบัติ มหาโจร มหาอุบาทว์ และมหาอุปถัมภ์ แต่ละเรือนภพมีความหมาย ดังนี้

อาตมา หมายถึง ตัวตน ความเป็นไปของตนเอง

ทาสา หมายถึง ความขยันอดทน คนรับใช้

สิทธิโชค หมายถึง ความมีโชคลาภ ถูกโฉลก

โภคสมบัติ หมายถึง หลักทรัพย์ที่ดินไร่นา รวยเงิน

มหาโจร หมายถึง พวกมิจฉาชีพ สิ่งปองล้างผลาญ ความทุจริต

มหาอุบาทว์ หมายถึง ความชั่วช้าเลวทราม ความเหลวไหล ผู้มี

บาปกรรม

มหาอุปถัมภ์ หมายถึง ได้รับการอุปการะค้ำจุน บุญวาสนา ผู้

เกื้อหนุน

ฐานที่ 9 มีชื่อเรียงตามลำดับ คือ อัดตะ สักกะ ญาติ ระนัง เเคห่ง

นาวัง และกริย้ง มีความหมายดังนี้

อัดตะ หมายถึง ความเป็นไปของตนเอง เช่นเดียวกับ อาตมา

สักกะ หมายถึง มิตรสหายเพื่อนฝูง ผู้ร่วมงาน

ญาติ หมายถึง วงศาคณาญาติ พี่น้องชายหญิง

ระนัง หมายถึง การเงิน

เเคห่ง หมายถึง เหย้าเรือน มีที่อยู่เป็นหลักมั่นคง

นาวัง หมายถึง การอยู่ไม่เป็นที่ โยกย้ายที่อยู่บ่อยครั้ง การเดินทางไกล

ทางไกล

กริย้ง หมายถึง คู่ครองสามี ภรรยา ที่อยู่กันเป็นหลัก

ตัวอย่างการพยากรณ์เลข 7 ตัว 9 ฐาน

เพื่อให้เข้าใจและรู้หลักการในการพยากรณ์เลข 7 ตัว 9 ฐาน จะ
ขอนำเอาตัวอย่างการพยากรณ์ของ ภัตสร ตามวงษ์วาน (2537: 42) มาเป็นแนวทาง พร้อมกับ
อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

ดวงชะตาชาย วัน เดือน ปีเกิด คือ วันเสาร์ เดือน 5 ปีชวด

อายุ 41 ปี

7 1 2 3 4 5 6

5 6 7 1 2 3 4

3 4 5 6 7 1 2

15 11 14 10 13 9 12

1 4 7 3 6 2 5

2 1 7 6 5 4 3

4 2 7 5 3 1 6

1	6	4	2	7	5	3
3	5	7	2	4	6	1

พิจารณาความหมายและตำแหน่งของดวงดาวในฐานที่ 1 ซึ่งสัมพันธ์กับดวงดาวในฐานอื่น แปลความหมายออกมาโดยคำนึงถึงกำลังฐานดาวพระเคราะห์ที่ดาวเหล่านั้นไปตั้งอยู่ว่าจะให้คุณให้โทษอย่างไร ดังนั้นจะพยากรณ์ดวงชะตาดังนี้ได้คือ

อัคร	สหัสชะ	พยายะ	เจ้าชะตาชอบเร่ร่อนเปลี่ยนแปลงย้ายที่อยู่ (ฐานกำลัง 13) ตามบ้านเพื่อนฝูงบ้านญาติ (ฐานที่ 9) เกิดอุบัติเหตุบาดเจ็บถึงกระดูก ปวดขา รักษาไม่หายขาด (7 ตรงกับ มหาโจร ในฐานที่ 8 และมีเลขกำลังเป็น 7/13)
ตฤ	กัมมะ	โกคา	เป็นคนที่ชอบการศึกษา การศาสนา ทำงานที่มีเกียรติฐานะดี ขยันในการทำงานรู้จักหาทรัพย์สินเกี่ยวกับที่ดิน (5/14)
หิณะ	พันธุ	ทาสา	มีญาติพี่น้องคู่ครอง ก็เหมือนไม่มี ฟังพวาอาศัยไม่ได้ แต่เจ้าชะตาเป็นมีเกียรติ คนเคารพนับถือ (1/9)
ธนัง	ปุตตะ	ทาสี	เป็นคนมีหลักฐานทรัพย์สิน ที่อยู่อาศัย เมื่อเกิดมักได้โชคลาภ บุตรฟังพวาอาศัยได้ เชื้อฟังและอยู่ในโอวาทดี มีคู่สมพล (2/12)

ตำราการพยากรณ์เลข 7 ตัว มีกฎเกณฑ์ในการพยากรณ์ที่เป็นหลักการและทฤษฎีมากมาย แต่ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในด้านรายละเอียดเนื้อหา ที่มุ่งแสดงให้เห็นว่าสามารถนำเอาความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยและรักษาโรคเท่านั้น ความรู้ทางโหราศาสตร์ทั่วไปจึงนำมาประกอบการวิจัยเฉพาะความรู้ด้านพื้นฐาน เพราะหากนำมาทั้งหมด อาจทำให้ได้ตำราโหราศาสตร์เล่มใหญ่เพิ่มขึ้นมาอีกหลายร้อยหน้า ทั้งเป็นการอยู่นอกเหนือขอบเขตการวิจัยอีกด้วย ผู้ที่สนใจศาสตร์ด้านนี้สามารถหาได้จากตำราทั่วไป

2. ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย

2.1 ความหมายของการแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine) หมายถึง ปรัชญา องค์ความรู้ และวิถีการปฏิบัติเพื่อการดูแลสุขภาพ และการบำบัดโรคความเจ็บป่วยของประชาชนไทยแบบดั้งเดิมสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบไทยวิถีการปฏิบัติของการแพทย์แผนไทยประกอบด้วยการใช้สมุนไพร หัตถบำบัดการรักษาระดุกแบบดั้งเดิมการใช้พุทธศาสนา หรือพิธีกรรมเพื่อการดูแลสุขภาพจิตการลดการดูแลสุขภาพแบบไทยเดิม และธรรมชาติบำบัด ซึ่งได้จากการสะสมและถ่ายทอดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ โดยการบอกเล่า การสังเกต การบันทึก และการศึกษาผ่านสถาบันการศึกษาด้านแพทย์แผนไทย(เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ 2550: 10)

2.2 ประวัติและความเป็นมาของการแพทย์แผนไทย

ความรู้เกี่ยวกับแพทย์แผนไทย ปรากฏหลักฐานในสมัยสุโขทัย เรื่อยมาจนถึงสมัยปัจจุบันดังมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1762 – 1981)

เป็นสมัยที่มีกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีในสมัยนี้สังคมไทยมีลักษณะแบบครอบครัวเป็นศูนย์กลาง ตัวบ้านเรือนรวมกันเป็นชุมชนหมู่บ้าน ตำบลและชุมชนเมือง โดยมีพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางแต่ละชุมชนจะมีหมอกกลางบ้านรักษาผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วย ซึ่งส่วนใหญ่ใช้สมุนไพรที่เก็บมาจากป่า หรือปลูกไว้รอบบ้าน และมีการสร้างสวนป่าสมุนไพรขนาดใหญ่ไว้บนเขาหลวง หรือเขาสรรพยา หมอให้การรักษาด้วยความเอาใจใส่แบบไทยด้วยความรักความอบอุ่น ผสมผสานกับพิธีทางไสยศาสตร์และพุทธศาสตร์ นอกจากหมอกกลางบ้านในวัดยังมีพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ทางแพทย์แผนไทยคอยให้การรักษาอีกทางหนึ่งด้วย (ประทีป ชุมพล 2545: 55-56; ศักดิ์ชัย จันทรสังเคราะห์และคณะ 2549: 5)

2.2.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 – 2310)

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับแพทย์แผนไทย จนถึงสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เกิดไข้ทรพิษระบาดมีผู้คนล้มตายจำนวนมาก แต่ก็มี การดูแลสุขภาพจนโรคภัยหายสิ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 1998 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ โปรดฯให้มีการสถาปนาระบบการแพทย์แผนไทยขึ้น ปรากฏในทำเนียบศักดิ์ดินาข้าราชการฝ่ายทหาร และพลเรือน แบ่งระบบแพทย์ออกเป็นกรมต่างๆแบ่งหน้าที่และผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน การเล่าเรียนของหมอในสมัยนั้นไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีโรงเรียนหรือสถาบันการเรียน เข้าใจว่าเป็นการ

เรียนในวงศ์ตระกูลที่สืบทอดต่อกันมา หรือศิษย์ที่คอยรับใช้เรียนกับอาจารย์โดยตรง เมื่อมีความรู้แล้วจึงออกรักษาคนไข้ด้วยตนเอง ผู้ที่เข้ารับราชการจะเรียกว่าเป็น หมอหลวง ส่วนผู้ที่ไม่รับราชการจะเรียกว่า หมอเฉลยศักดิ์ การจัดหาเครื่องยาหรือสมุนไพรมีจำหน่ายเป็นหลักแหล่งเป็นย่านร้านขายยา เรียกว่า “ถนนป้ายา ลักษณะของการแพทย์ไทย และวิธีการรักษาในสมัยนั้นตามมุมมองของชาวต่างชาติบันทึกว่า “บำบัดให้หายไปได้มีใช้น้อย” แสดงว่ายาไทยก็ได้ผลดีทีเดียว (เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ 2550: 132 – 138)

ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199 – 2231) มีการติดต่อกับประเทศตะวันตกมากกว่ารัชกาลใดๆ ชาวฝรั่งเศสที่เป็นมิชชันนารีมาเผยแพร่ศาสนาได้นำเอา การแพทย์ตะวันตกเข้ามาเป็นเครื่องมือโดยการจัดตั้งสถานพยาบาลและแจกยาฟรีจนสามารถขยายเป็นโรงพยาบาลรับทั้งคนไข้ในและคนไข้ นอก นอกจากนี้ยังโปรดเกล้าฯ ให้ มร. โปมาร์ต เป็นแพทย์หลวงประจำพระองค์ด้วย (ศักดิ์ชัย จันทรสังเคราะห์ 2549: 7, อ้างในประทีป ชุมพล 2541: 48) ในสมัยนี้บรรดาหมอหลวงได้ร่วมกันรวบรวมตำรับยาต่างๆ ที่ใช้กันอยู่และเป็นพระโอสถที่ได้ประกอบถวายสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเรียกว่า ตำราพระโอสถพระนารายณ์ การรวบรวมตำรับยานี้มาสำเร็จในรัชกาลพระเพทราชา กษัตริย์องค์ต่อมา ตำราพระโอสถพระนารายณ์นับเป็นตำราคัมภีร์ที่มีค่า ทำให้ทราบเรื่องราวการแพทย์แผนไทยในอดีตได้อย่างถูกต้อง แต่ตำราเล่มนี้เพิ่งค้นพบในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์และได้รับการจัดพิมพ์ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2460 โดยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถฯ โปรดให้พิมพ์พระราชทาน ในงานศพพระยาแพทยพงษา (นาก โรจนแพทย์) สำหรับเรื่องโรคภัยไข้เจ็บและวิธีการรักษาในสมัยนั้น มร. ลาลูแบร์ ได้เขียนบันทึกไว้ในจดหมายเหตุพระราชพงศาวดารสยามครั้งกรุงศรีอยุธยาแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ไว้ว่า เรื่องโรคอาพาธของชาวสยามในกรุงศรีอยุธยา มีตั้งแต่โรคป่วง โรคบิด ไข้กำเดา ไข้หวัด ไข้จับสั่น โรคพิษบาดทะยัก โรคลมจับ โรคอัมพาต โรคคุดทะราด ฝี่ต่างๆ แผลเปื่อย และอื่นๆ (สมพร ภูติยานันต์ 2542: 12 – 13)

2.2.3 สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. 2310 – 2325)

เป็นสมัยที่มีกรุงธนบุรีเป็นราชธานีหลังจากที่เสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าเป็นช่วงเวลาที่ต้องฟื้นฟู ก่อสร้าง ปรับปรุงเมืองหลวงใหม่ ไม่ปรากฏหลักฐานด้านการแพทย์แผนไทยที่ชัดเจน เข้าใจว่าตำรับตำราคัมภีร์ต่างๆคงจะถูกเผาผลาญและสูญหายไปพร้อมกับการเสียกรุงเป็นจำนวนมาก แต่ก็คงจะเสียหายเฉพาะในบริเวณเมืองหลวงและรอบๆเท่านั้นตามหัวเมืองที่อยู่ห่างไกลก็ยังมีทั้งหมอเฉลยศักดิ์และตำแพทย์อยู่อีกจำนวนไม่น้อย

2.2.4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 – ปัจจุบัน)

ในสมัยรัชกาลที่ 1 พระองค์ได้ทรงปฏิสังขรณ์ วัดโพธารามเป็นพระอารามหลวง ให้ชื่อว่าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โปรดให้รวบรวมและจารึกตำรายา ฤกษ์ตัดคนตำรา การนวดไทยไว้ตามศาลารายสมุนไพรมะพร้าวที่หายากและไม่ค่อยมีผู้รู้จัก ก็นำมาปลูกไว้จำนวนมาก ในรัชกาลที่ 2 ทรงโปรดเกล้าฯให้ รวบรวมเลือกสรรตำราดีและจดไว้เป็นตำราหลวงสำหรับโรงพระโอสถตำรานี้มีชื่อว่า ตำราพระโอสถครั้งรัชกาลที่ 2 ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามขึ้นใหม่ และโปรดเกล้าฯ ให้จารึกตำรายาไว้บนแผ่นหินอ่อนตามผนังโบสถ์และศาลารายโดยมีพระยาบำเรอราชแพทย์ พระราชโอรสพระองค์หนึ่งของพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นหัวหน้ารวบรวมคัมภีร์ตำรายาจากหมอหลวงหมอพระ หมอเชลยศักดิ์ มาตรวจสอบว่าใช้ได้ผลดีจริงจึงจะนำมาจารึกในรัชกาลนี้ การแพทย์ตะวันตกเข้ามาเผยแพร่มากขึ้นจากการนำของนายแพทย์บริดเลย์ คณะมิชชันนารีชาวอเมริกัน มีการตั้งสถานพยาบาลรักษาคนไข้เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2378 สมัยนั้นแพทย์ไทยที่มีชื่อเสียง มีความรู้ทั้งการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ตะวันตก คือ กรมหลวงวงศาธิราชสนิทได้ทรงนิพนธ์ “ตำราสรรพคุณยา” กล่าวถึงสรรพคุณของสมุนไพรมะพร้าวที่ใช้ในการรักษาโรคกว่า 100 ชนิด โดยแยกส่วนต่างๆของพืชสมุนไพรมะพร้าวและบอกสรรพคุณของแต่ละส่วนไว้อย่างชัดเจน แตกต่างจากตำรายาสมุนไพรมะพร้าวที่มีมาแต่เดิมตำราสรรพคุณยาเล่มนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งที่น่ามาจารึกไว้ที่วัดพระเชตุพนฯสมัยนั้นอีกด้วย

ตัวอย่างจากตำราสรรพคุณยาฉบับของ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท ลำดับที่ ๑๕ เช่น

“(๑๕) จะกล่าวสรรพคุณกระเม็ง ต้นนี้รู้แก้ลมให้กระจายแลแก้โลหิตอันกระทำให้ร้อนคอกันรู้แก้ค้อนฟุ้งชานให้บริบูรณ์ ลูกนี้รู้แก้ลมให้กระจาย รากนี้รู้แก้ลมอันเวียนอยู่ในอุทรให้ขึ้นเบื้องบน กล่าวสรรพคุณกระเม็งมาสิ้นแต่เท่านี้ ฯ” (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2548: 27)

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้มีการฟื้นฟูคัมภีร์ตำรับตำราแพทย์ นำมารวบรวมตรวจสอบให้ถูกต้องตรงกันเรียกว่า “เวชศาสตร์ฉบับหลวง” นอกจากนี้ยังมีตำรายาอีกเล่มหนึ่งรวบรวมโดย พระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์ พระโอรสกรมหลวงวงศาธิราชสนิทชื่อ “ตำรายาพระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์” ในปี พ.ศ. 2430 มีการสร้างโรงพยาบาลศิริราชปี พ.ศ. 2432 จึงตั้งโรงเรียนฝึกหัดแพทย์ขึ้น เรียกว่าโรงเรียนแพทยากร พ.ศ. 2450 มีการพิมพ์ตำราออกมา 2 เล่มคือ ตำราเวชศาสตร์พรรณานา กล่าวถึงคัมภีร์แพทย์แผนไทยต่างๆเรียบเรียงโดย พระยาประเสริฐสุทศสรั้ง (หมอมหุ) อีกเล่มหนึ่งคือ ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ ต่อมาปี พ.ศ. 2451 พระยาพิชณุประสาทเวช (หมอดอง) เห็นว่าตำราเหล่านี้ยากแก่ผู้ศึกษาจึงได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ให้ง่ายขึ้น ชื่อว่าตำรา

แพทยศาสตร์สังเขป หรือเวชศึกษา มี 3 เล่ม ตำราแพทยศาสตร์สงเคราะห์ ฉบับหลวง เล่ม 1,2 ในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขรับรองให้เป็นตำรามาตรฐานใช้เป็นหลักสูตรในการเรียนการสอน แพทย์แผนไทยทุกวันนี้ ในรัชกาลที่ 6 ได้ยกเลิกการสอนการแพทย์แผนไทยโดยให้เหตุผลว่าการสอนแพทย์ทั้ง 2 ระบบไปพร้อมกันทำให้นักเรียนสับสน แพทย์ไทยส่วนใหญ่มักปิดบังและหวงตำราเครื่องยาที่ต่างกัน ผู้รู้ผู้ชำนาญก็มีน้อยต้องหาประสบการณ์และความชำนาญเอาเอง ในสมัยรัชกาลที่ 7 การแพทย์แผนไทยเริ่มตกต่ำและเสื่อมโทรมลง การใช้สมุนไพรในรูปแบบยาไทยไม่ได้รับความนิยมนิยมเหมือนแต่ก่อน สมัยรัชกาลที่ 8 มีการจัดตั้งกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับสมุนไพรและเภสัชกรรมไทยว่า“จะจัดให้มีการตรวจค้นหาความรู้ในเรื่องสรรพคุณยาสมุนไพรและอื่นๆในประเทศเพื่อนำมาดัดแปลงเป็นยาแผนตะวันตก และขยายการทำยาให้มากขึ้นและมีปริมาณมากขึ้น”

สมัยรัชกาลที่ 9 จนถึงปัจจุบัน ได้ขยายการตั้งโรงพยาบาลทั่วประเทศจนครบทุกจังหวัด ในด้านการแพทย์แผนไทยมีการรวบรวมตำราคัมภีร์เก่าๆมาจัดพิมพ์เป็นหมวดหมู่เพื่อจัดเก็บไว้เป็นหลักฐานเป็นตำราหลักของชาติสำหรับใช้ค้นคว้าศึกษาเล่าเรียนสำหรับผู้ที่จะประสงค์ในการประกอบอาชีพ หรือศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้การแพทย์แผนไทยให้เจริญก้าวหน้าสืบไป ประเทศไทยเริ่มมีนโยบายและแผนการพัฒนาการแพทย์สมุนไพรและเภสัชกรรมไทย ในนโยบายและแผนสาธารณสุขมูลฐานซึ่งเป็นผลมาจากองค์การอนามัยโลก ได้จัดประชุมเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนในการส่งเสริม และพัฒนาการแพทย์พื้นบ้าน ในปี พ.ศ. 2520 ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ได้ออกแถลงการณ์แห่ง อัลมา-อตา ผลักดันให้ประเทศสมาชิกฝึกการรักษาแบบพื้นบ้านและสมุนไพรเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสาธารณสุขมูลฐานซึ่งเป็นผลให้รัฐบาลไทยหันกลับมาสนใจศึกษาและพัฒนาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2522 มีการเริ่มนโยบายสาธารณสุขมูลฐานอย่างเป็นทางการ โดยเพิ่มโครงการสาธารณสุขมูลฐานเข้าไปในแผนพัฒนาการสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) และในขณะนั้นให้มีการควบคุมนโยบายในรูปแบบคณะกรรมการชื่อ “คณะกรรมการพัฒนาการใช้สมุนไพรแห่งชาติ” (เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ 2550 : 163)

ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มโครงการส่งเสริมการใช้สมุนไพร มีการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมให้เกิดการใช้สมุนไพรรักษาโรคมะเร็งให้ทุนวิจัย สนับสนุนการจัดทำระบบข้อมูลสมุนไพรการผลิตยาสามัญประจำบ้านจากสมุนไพรโครงการสมุนไพรกับการสาธารณสุขมูลฐาน ต่อมามีการนำสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยมาให้บริการรักษาคนไข้เป็นแห่งแรกที่โรงพยาบาลวังน้ำเย็น จังหวัดปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2535 ได้จัดตั้ง สถาบันการแพทย์แผนไทย สังกัดกรมการแพทย์เพื่อ

ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาการประสานงานการสนับสนุน และให้ความร่วมมือด้านการแพทย์แผนไทย ทำให้การแพทย์แผนไทยและการใช้สมุนไพรเป็นยาเริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น จนในปี พ.ศ. 2542 สถาบันแพทย์แผนไทยถูกยกฐานะเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและโอนไปอยู่กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในปี พ.ศ. 2545

การส่งเสริมการพัฒนาการใช้สมุนไพรมาใช้ในด้านการดูแลสุขภาพการผลิตเป็นยารักษาโรค รวมทั้งความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยการแพทย์พื้นบ้านการนวดไทยได้บรรจุไว้ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อๆมาทุกฉบับ ในแผนที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีการเพิ่มการใช้แพทย์แผนไทย เพื่อลดการใช้ยาที่ฟุ่มเฟือยสนับสนุนการใช้ยาแบบแผนไทยกับระบบการสาธารณสุขของประเทศ การพัฒนาการวิจัยไปสู่ยาสมุนไพร และเทคโนโลยีทางเภสัชกรรมการอบรมแพทย์แผนไทย และการใช้ยาสมุนไพรและแพทย์แผนไทยอย่างเป็นทางการซึ่งในที่สุด ในปี 2542 การแพทย์แผนไทยได้ถูกรวมเข้าไปเป็นการบริการสุขภาพในศูนย์สาธารณสุขเกือบทั่วประเทศ

2.3 แนวคิดการแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทยเป็นการแพทย์แบบองค์รวมเกี่ยวข้องกับชีวิตคนไทยมานานับพันปี โดยมีพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตั้งแต่การเกิดเจ็บป่วย และตาย มีพิธีกรรมตามธรรมชาติที่กลายเป็นแบบแผนเป็นวัฒนธรรมที่ยึดถือกันมา เป็นลักษณะของทฤษฎีการแพทย์แผนไทยที่เป็นเอกลักษณ์ (เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ 2542: 221)

ในสมัยกรีกโบราณ ฮิปโปเครติส แพทย์ที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นก็เห็นว่าความเจ็บป่วยของมนุษย์มีความสัมพันธ์กันในด้านร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆรวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรม ต่อมาในศตวรรษที่ 20 องค์การอนามัยโลกได้กล่าวถึงเรื่องภาวะความสุขสมบูรณ์ของมนุษย์หรือสุขภาพแบบองค์รวม ประกอบด้วยมิติทางร่างกาย จิตใจอารมณ์สังคม เศรษฐกิจ และจิตวิญญาณ (สิวลี ศิริโล 2552: 62-63)

สมัยปัจจุบันมีแนวคิดทางการแพทย์ที่แตกต่างจากกัน แต่เดิมทฤษฎีเก่าเป็นการแพทย์ที่ถือเรื่องโรคเป็นหลัก (Disease – oriented Medicine) อาจเรียกสั้นๆว่า “ทฤษฎีโรค” แต่ทฤษฎีใหม่เป็นการแพทย์ที่ถือเรื่องสุขภาพเป็นหลัก (Health – oriented Medicine) อาจเรียกสั้นๆว่า “ทฤษฎีสุขภาพ” และในทฤษฎีสุขภาพนี้มีเรื่องโรครวมอยู่ด้วย แนวทางการรักษาในทฤษฎีเก่านำไปสู่การรักษาโรคมกกว่ารักษาคน เพราะถือโรคเป็นตัวตั้งในทฤษฎีใหม่จะนำไปสู่การรักษาคน คนมีมิติทั้งทางกาย จิต สังคม และสิ่งแวดล้อม (ประเวศ วะสี 2547: 33-35)

ในร่างกายของมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตจะประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 รวมทั้งหมด 42 ประการต่างอยู่ในลักษณะสมดุลที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ มิฉะนั้นจะเกิดการแปรปรวนเสียสมดุล ทำให้ร่างกายเจ็บป่วยได้ การเสียสมดุลของธาตุเป็นการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมถ้าเปลี่ยนไปในทางที่เพิ่มขึ้น เรียกว่า กำเริบ ถ้าน้อยลงไปจากเดิม เรียกว่า หย่อน ถ้าอาการกำเริบและหย่อนเกิดขึ้นแปรมาขึ้นจนธาตุเสียหน้าที่ในการทำงาน จะเรียกว่า พิการ การวินิจฉัยโรคของแพทย์จะต้องรู้การเปลี่ยนแปลงของธาตุหรือธาตุสมุฏฐาน เป็นอันดับแรกก่อนที่จะพิจารณาอาการประวัตการเกิดโรคตรวจร่างกาย และอื่นๆ

การเสียสมดุลของธาตุในร่างกายของสิ่งมีชีวิต จนกระทั่งทำให้เจ็บป่วยมาจากสาเหตุหลายอย่างประการแรกเกิดจากลักษณะธาตุประจำตัวของแต่ละคนที่ถือกำเนิดมาในขณะที่ปฏิสนธิจากกรรมมารดา หรือเรียกว่าธาตุเจ้าเรือน ซึ่งจะเป็นลักษณะที่เป็นจุดอ่อนจุดแข็งในด้านสุขภาพที่ติดตัวมาทำให้เกิดการเจ็บป่วยตามลักษณะที่เป็นจุดอ่อนของตนเองได้เช่น ถ้าผู้ป่วยมีอาการไข้ ตัวร้อน และท้องเสีย ถ่ายเหลวมากหมายความว่ากำเริบครั้งนี้เป็นอาการของธาตุไฟและธาตุน้ำ หากธาตุเจ้าเรือนเป็นธาตุไฟบุคลิกปัจจุบันค่อนข้างจะเป็นธาตุน้ำกำเริบครั้งนี้สอดคล้องกับจุดอ่อนทางสุขภาพที่ติดตัวมาเขามีแนวโน้มที่จะเจ็บป่วยด้วยธาตุไฟและธาตุน้ำ อันเนื่องมาจากธาตุเจ้าเรือนของเขานั่นเอง(เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ 2540 : 28-29)

2.3.2 อิทธิพลของฤดูกาล(อุตสมุฏฐาน)

ตามทฤษฎีของการแพทย์แผนไทยเห็นว่าฤดูกาลหรือการเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ มีอิทธิพลต่อสุขภาพของร่างกายเป็นอย่างยิ่ง โดยปกติมีการแบ่งฤดูออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนฤดูเช่น ฤดูหนาวย่างเข้าฤดูร้อน จะมีความเย็นเจือมากระทบความร้อน เมื่อฤดูร้อนย่างเข้าฤดูฝนจะมีความร้อนเจือเข้าไปกระทบกับธาตุลมที่เจือเข้ามากระทบร้อน เมื่อฤดูฝนย่างเข้าฤดูหนาว อากาศหนาวกำลังมากระทบกับละอองฝนและลมปลายฤดูฝน การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศดังกล่าวหากร่างกายปรับตัวไม่ได้ ก็จะเกิดการเสียสมดุลทำให้เจ็บป่วย ร่างกายจึงต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับฤดูกาลต่างๆ

2.3.3 อายุสมุฏฐาน

หมายถึงอายุที่เปลี่ยนไปแบ่งออกเป็น 3 ช่วงอายุ คือ

1) **ปฐมวัย** เริ่มตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ 16 ปี มีสมุฏฐานอาโปหรือธาตุน้ำ เป็นธาตุเจ้าเรือนหลักพิภคเสมหะกับโลหิตระคนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 8 ขวบ มีเสมหะเป็นเจ้าเรือน โลหิตแทรกอายุ 8 ขวบขึ้นไปโลหิตเป็นเจ้าเรือน เสมหะยังเจืออยู่การเจ็บป่วยวัยนี้มักมีสาเหตุมาจากเสมหะเช่น เป็นหวัดน้ำมูกไหลท้องเสีย

2) *มัชฌิมวัย* เริ่มตั้งแต่อายุ 16 - 32 ปี มีปีตตะสมุฏฐานหรือธาตุไฟ เป็นเจ้าเรือนหลักวัยนี้จะมีไข้เป็นตัวนำเพราะเจ็บป่วยด้วยธาตุไฟ(ความร้อน)ประกอบด้วยพิภคโลหิต 2 ส่วนวาโย 1 ส่วนระคนกัน

3) *ปัจฉิมวัย* เริ่มตั้งแต่อายุ 32 ปีขึ้นไป จนถึง อายุ 64 ปี มีวาโยสมุฏฐานหรือธาตุลม เป็นเจ้าเรือนแต่เมื่อพ้นอายุ 64 แล้ว จะมีอาโปแทรกและเสมหะกับเหงื่อระคนวัยนี้เป็นวัยสูงอายุจะมีอาการหอบเหนื่อยเป็นตัวนำ

2.3.4 ประเทศสมุฏฐาน

หมายถึงลักษณะภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศอันเป็นถิ่นกำเนิดหรือที่อยู่อาศัย ย่อมเป็นที่ตั้งของโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เช่นคนที่เคยอยู่ในประเทศร้อนย้ายไปอยู่ในประเทศหนาว หรือคนที่เคยอยู่ในที่สูง ป่าเขา ย้ายไปอยู่ชายทะเล ย่อมไม่คุ้นเคยกับอากาศหรือประเทศที่อยู่ใหม่ หากร่างกายปรับตัวไม่ทันย่อมเป็นเหตุให้เกิดโรคได้

ประเทศสมุฏฐานแบ่งออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

- 1) *ประเทศร้อน* หมายถึง ประเทศซึ่งมีสถานที่หรือภูมิประเทศเป็นที่สูงเช่นภูเขาที่ราบสูงมักเจ็บป่วยด้วยธาตุไฟ หรือสมุฏฐานเตโช
- 2) *ประเทศเย็น* หมายถึงสถานที่ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นโคลนตมลมฝนชุกและอากาศเย็นมักเจ็บป่วยด้วยธาตุลม หรือสมุฏฐานวาโย
- 3) *ประเทศอุ่น* หมายถึงสถานที่ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นน้ำ กรวดทรายเป็นที่เก็บน้ำไม่อยู่มักเจ็บป่วยด้วยธาตุน้ำ (ดีและโลหิต) หรือสมุฏฐานอาโป
- 4) *ประเทศหนาว* หมายถึงสถานที่ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นน้ำเค็ม เป็นเปือกตมมีอากาศหนาว เช่น ชายทะเล มักเจ็บป่วยด้วยธาตุดิน หรือปถวีสมุฏฐาน

2.3.5 อิทธิพลของกาลเวลา (กาลสมุฏฐาน)

กาลสมุฏฐาน คือสาเหตุของการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากกาลเวลาจากการที่โลกหมุนรอบตัวเองทำให้เกิดกลางวันและกลางคืนรวมเป็น 24 ชั่วโมง หรือ 1 วัน ตลอดทั้งวัน อากาศจะเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา การเกิดโรคหรืออาการเจ็บป่วยก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามอากาศในแต่ละช่วง ซึ่งมี 6 ช่วงเวลา แบ่งเป็นกลางวัน กลางคืน อย่างละ 3 ช่วง คือ

- 1) เวลา 06.00 - 10.00 น. และ 18.00 - 22.00 น. เป็นช่วงเสมหะหรือธาตุน้ำกระทำโทษมักมีอาการน้ำมูกไหลหรือท้องเสีย

2) เวลา 10.00 - 14.00 น. และ 22.00 - 02.00 น. เป็นช่วงปิดตะหรือธาตุไฟ
กระทำโทษมักมีอาการไข้แสบท้อง หรือปวดท้อง

3) เวลา 14.00 - 18.00 น. และ 02.00 - 06.00 น. เป็นช่วงวาทะหรือธาตุ
ลมกระทำโทษ มักมีอาการวิงเวียน ปวดเมื่อย อ่อนเพลียเป็นลม โดยเฉพาะคนอยู่ในระยะปัจฉิม
วัย

2.3.6 พฤติกรรมมูลเหตุก่อโรค

จากสมุฏฐานที่เป็นบ่อเกิดของโรค 5 ประการที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็นธาตุ
สมุฏฐาน อุดสมุฏฐาน กาลสมุฏฐานประเทศสมุฏฐาน และอายุสมุฏฐานล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง
ตามธรรมชาติถ้าหากมนุษย์สามารถปรับปรุงหรือปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติเหล่านั้นจะเป็น
การป้องกันโรคได้ระดับหนึ่ง หรือช่วยบรรเทาอาการของโรคจากที่เป็นมากให้เหลือน้อยและหาย
จากโรคเร็วขึ้น โดยการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดโรค

เพ็ญญา ทริพย์เจริญ (2537: 83 – 86) ได้สรุปพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดโรคจาก
คัมภีร์ธาตุวิวัฒน์ และตำราเวชศึกษาของพระยาพิษณุประสาทเวชมี 8 ประการดังนี้

- 1) การกินอาหารไม่ถูกต้องกับธาตุไม่สะอาด บุคเน่าการกินอิมเกินไป น้อยเกินไป
- 2) อริยาบถที่ผิดปกติ ผันธรรมชาติ
- 3) กระทบร้อนจัด เย็นจัดเกินไป
- 4) อदनอน อดข้าว อดน้ำ
- 5) กลั่นอุจจาระ กลั่นปัสสาวะ
- 6) ทำงานเกินกำลัง หมกมุ่นในกามารมณ์มากเกินไป
- 7) โสกเศร้าเสียใจเกินไป ดีใจเกินไป ขาดอุเบกขา
- 8) มีโทษะมาก มีความโกรธเป็นนิจ

2.4 หลักในการวินิจฉัยโรคตามแนวทางของทฤษฎีการแพทย์แผนไทย

ที่กล่าวมาเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับที่ตั้งแต่แรกเกิดของโรค หรือสาเหตุที่ทำให้เกิด
โรคอันกระทำแก่มนุษย์ให้เจ็บไข้ได้ป่วย เมื่อรู้ถึงสาเหตุแล้วแพทย์ผู้รักษาโรคที่มีความรู้ มี
สติปัญญา ความสามารถจะทำการปรุงยาให้ถูกต้องตรงกับสาเหตุนั้น โรคที่เป็นอยู่ก็จะหายโดยเร็ว
แต่ก่อนที่แพทย์จะทำการรักษาจะต้องมีการตรวจไข้เพื่อวินิจฉัยโรคก่อน ดังนี้คือ

2.4.1 ประวัติบุคคล

มีการซักประวัติ ถ้ามชื่อที่อยู่ถิ่นเกิด เพื่อให้ทราบประเทศสมุฏฐาน เพื่อ
ทราบอายุสมุฏฐาน แพทย์บางคนอาจถามเวลาตกฟากและวัน เดือน ปีเกิด เพื่อทราบถึงธาตุเจ้า

เรื้อนและวินิจฉัยโรคโดยทางโหราศาสตร์ ถ้ามถึงครอบครัวเผ่าพันธุ์เพื่อทราบโรคที่ติดมาตั้งแต่เกิด (กรรมพันธุ์) ถ้ามถึงอาชีพและพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดโรค

2.4.2 ประวัติของโรค

โรคภัยที่เคยเป็นมาก่อนถ้ามถึงวันเวลาที่เริ่มเจ็บป่วยครั้งนี้ เพื่อทราบถึงกาล สมภูฐานอตุสมภูฐาน และอายุของโรคถ้ามถึงอาการของโรคก่อนเจ็บป่วยเวลาป่วยการรักษาที่ผ่าน มาอาการหนักเบาในวันหนึ่งๆเป็นอย่างไร เพื่อทราบกาลสมภูฐาน

2.4.3 ตรวจร่างกาย

ได้แก่การตรวจลักษณะรูปร่างบุคลิกนิสัยทั่วไปของคนไข้ประกอบในการ วิเคราะห์ธาตุเจ้าเรือน ตรวจโครงสร้างของร่างกายผิวพรรณ อวัยวะภายนอก หู ตา ลิ้น ระบบ หายใจชีพจร และตรวจเฉพาะบริเวณที่ป่วย เช่น ฝี แผล เป็นต้น

2.4.4 ตรวจอาการ

ตรวจดูอาการที่เป็นด้วยการสังเกตและสัมผัส รวมทั้งใช้เครื่องมืออย่างง่าย เช่น ปรอทวัดไข้ เครื่องวัดความดัน รวมทั้งสอบถามอาการจากคนไข้และญาติ ความรู้สึกที่เป็น ทั้งภายในภายนอกในปากในคอ การนอนหลับ ถ้ามหรือตรวจอุจจาระปัสสาวะ (พระยาพิสนุ ประสาทเวช 2513 : 41 – 47)

2.5 ชื่อโรคตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทย

ในคัมภีร์แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ได้กำหนดบัญญัติชื่อโรคไว้แล้ว ซึ่งบางโรค อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันไปจากปัจจุบัน ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป แพทย์แผนไทยถือว่าชื่อโรคเป็นชื่อ สมมุติ ย่อมจะเรียกชื่อต่างกันบ้างเช่น โรคอย่างเดียวกันในท้องถิ่นหนึ่งเรียกอย่างนี้แต่อีกถิ่นหนึ่ง อาจจะเรียกไม่เหมือนกันหรือบรรดาแพทย์เรียกกันอย่างนี้ แต่ในคัมภีร์แพทย์ที่เรียนมาเรียกอีก อย่างหนึ่งก็มี

2.6 การรักษาโรคตามแนวทางเวชกรรมแผนไทย

การแพทย์แผนไทยเป็นการแพทย์แบบองค์รวมมีสาเหตุหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเจ็บป่วยดังนั้นการรักษาโรคจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่

2.6.1 ปัจจัยซึ่งเป็นสิ่งที่ธรรมชาติกำหนด ได้แก่ ธาตุเจ้าเรือนฤดูกาลหรือดินฟ้า อากาศ ลักษณะภูมิประเทศถิ่นที่อยู่อาศัยตลอดจนอายุขัยของมนุษย์ที่เป็นอนิจจัง เกิด แก่ เจ็บ ตายไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ มนุษย์จึงต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับปัจจัยหรือสมภูฐานของโรคด้วย การกินอาหารและยาสมุนไพรที่ช่วยในการป้องกันและรักษาโรค

2.6.2 พฤติกรรมที่เป็นมูลเหตุให้เกิดโรคได้แก่ การอดอาหาร การกลืนอุจจาระ ปัสสาวะควรหลีกเลี่ยงการฝืนอริยาบถจนทำให้ร่างกายเสียสมดุล จะทำให้ธาตุทั้ง 4 แปรปรวน โดยเฉพาะธาตุดินซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งกองโรคทั้งหลายเมื่อร่างกายเสียสมดุลควรแก้ไขด้วยวิธีออกกำลังกาย การตัดตนด้วยท่าฤๅษีดัดตน การนวดไทยก็สามารถช่วยแก้ไขปัญหากระดูกเส้นเอ็นให้อยู่ในสภาพปกติได้ นอกจากทางกายแล้ว การรักษาสุขภาพทางจิตต้องเน้นในเรื่องความสำคัญที่จะต้องทำการแก้ไขด้วย

2.7 การรักษาด้วยยาสมุนไพร

สมุนไพรหมายถึง พืช สัตว์ จุลชีพ ธาตุวัตถุสารสกัดดั้งเดิมจากพืชหรือสัตว์ที่ใช้หรือแปรสภาพ หรือผสม หรือปรุงเป็นยาหรืออาหาร เพื่อการตรวจวินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือส่งเสริมสุขภาพร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ และให้หมายความรวมถึงถิ่นกำเนิดหรือถิ่นที่อยู่ของสิ่งดังกล่าวด้วย (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 2551 : 83 – 84 อ้างในนิยามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542)

การใช้ยาสมุนไพรรักษาโรค แพทย์แผนไทยจะต้องรู้จักสมุนไพรที่จะนำมาใช้เป็นยารู้อักชื่อและสรรพคุณของสมุนไพรตลอดจนวิธีแปรสภาพหรือผสมเป็นยาหรืออาหารสำหรับรักษาโรคโดยแบ่งเป็น 4 ประการ คือ

2.7.1 เกษัษวัตถุ คือรู้อักชื่อวัตถุนานาชนิด ที่จะนำมาใช้เป็นยารักษาโรคและอาการไข้เป็นวัตถุดิบที่ยังมีได้ผ่านขั้นตอนการปรุงหรือแปรสภาพไปจากเดิมแบ่งออกเป็น 3 จำพวก ได้แก่ พืชวัตถุ สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ

2.7.2 สรรพคุณเกษัษ คือสรรพคุณของเกษัษวัตถุ พืช สัตว์ และแร่ธาตุ ว่ามีสรรพคุณอย่างไร รักษาโรคอะไรการที่จะเรียนรู้เรื่องสรรพคุณของยา จะต้องรู้จักรสของยาก่อนเพราะรสนั้นจะบอกสรรพคุณของยาให้ทราบ การจำแนกรสยา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ จำแนกแบบรสประธานมี 3 รส และจำแนกแบบละเอียดมี 9 รส

2.7.3 คณาเกษัษ เป็นการเรียนรู้เรื่องพิภคหรือพิภคยา หรือตัวยาหลายอย่าง มารวมเรียกชื่อเป็นอย่างเดียวกันเพื่อสะดวกในการตั้งตำรับยาและจดจำง่าย อาจเรียกชื่อเป็นคำศัพท์หรือเรียกตามชื่อของยากก็ได้พิภคยาแบ่งออกเป็น 3 จำพวก คือจุลพิภค พิกัดยา และมหาพิภค

2.7.4 เกษัษกรรม คือรู้จักการปรุงยาตามตำราแผนโบราณตามหลักสูตรเกษัษกรรมแบ่งออกเป็น 23 วิธีการปรุงยาตามเวชศึกษามี 24 วิธี คือเพิ่มยาพอกทั้งหมดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทน้ำ 11 วิธี ประเภทผง 7 วิธี ประเภทลูกกลอนปั้นเป็นแท่ง 2 วิธี และประเภทยาเอาควัน ไอรรม ดมกลิ่น 4 วิธี (มัชยัสต์ ดาโรจน์ 2515 : 24)

2.8 หลักการปรงยาสมุนไพร

เพื่อให้ได้ยาที่มีคุณภาพ และมีสรรพคุณในการรักษาคนไข้ในการปรงยาของแพทย์แผนไทยจะต้องให้ความสำคัญในการเตรียมสมุนไพรเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.8.1 การเก็บสมุนไพร จะต้องเก็บในช่วงที่สมุนไพรให้ตัวยาสูงสุดคือเก็บตามยามหรือเวลาเก็บตามวันเก็บตามทิศ และเก็บตามฤดู ในเวลาใดสรรพคุณของยาจะอยู่สูงที่สุดในส่วนใดของพืช เช่น ในฤดูร้อน เก็บ รากแก่น ในฤดูฝน เก็บใบดอกผล และในฤดูหนาว เก็บต้นเปลือก กระพี้ เป็นต้น นอกจากนี้ต้องรู้ลักษณะส่วนของพืชในส่วนที่ให้ตัวยาสูงสุด เช่น เก็บใบต้องเก็บในช่วงที่พืชเริ่มออกดอกเป็นใบที่ไม่แก่ไม่อ่อนเกินไป (ใบเพสลาด)หรือเก็บผลต้องได้ผลที่แก่เต็มที่แล้วไม่สุกเกินไป การเก็บยาตามแบบแผนโบราณนี้จะทำให้ได้ยาที่มีสรรพคุณสูงซึ่งต่างกับในสมัยปัจจุบันที่สมุนไพรหายาก เป็นการยากที่จะได้สมุนไพรในช่วงเวลาดังกล่าว บางครั้งหมอไม่มีเวลาไปเก็บ ก็ได้แต่หาซื้อที่มีจำหน่ายตามร้านขายสมุนไพร จึงได้ยาที่ไม่มีคุณภาพและมีสรรพคุณตามที่ต้องการ วิธีแก้ไขที่ดีที่สุดคือการส่งเสริมให้แพทย์แผนไทยทำการปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้เอง

2.8.2 การเตรียมยาสมุนไพร เมื่อเก็บยามมาแล้วจะต้องนำตัวยามาคัดเลือกให้ตรงกับตำรับยาที่กำหนดว่าจะใช้ส่วนใดของพืช มีสมุนไพรอะไรบ้าง ตัวไหนเป็นยาตรงตัวไหนเป็นยาช่วยที่ป้องกันโรคแทรก ตัวไหน เป็นยาบำรุงกำลังหรือเจริญอาหาร ตัวไหนช่วยขับถ่าย และตัวไหนใช้ปรงกลั่นรสเพื่อให้รับประทานง่ายตัวย่า ทั้งหมดต้องนำมาทำความสะอาดแยกเป็นสมุนไพรสดหรือสมุนไพรแห้งตามลักษณะที่ใช้ นอกจากนี้สมุนไพรบางชนิดที่มีพิษเป็นอันตรายต่อร่างกายจะต้องนำมาฆ่าพิษก่อนเรียกว่าการฆ่าตัวยาคารสะตุ การประสะเพื่อให้พิษของยานั้นมีฤทธิ์อ่อนลง เช่น ยาค่า สารหนู รงทองสลอด จี้แมลงสาบ หมามู๋ เป็นต้น

เมื่อได้สมุนไพรที่จะนำมาใช้ปรงยา และเพื่อให้ได้ยาที่มีคุณภาพดีมีหลักการปรงยาที่ควรคำนึงและพิจารณา ดังนี้

- 1) **เลือกตัวย่า** ให้ตรงกับชนิดที่ระบุไว้ในตำรับให้ถูกส่วนถูกลักษณะของสมุนไพรที่ใช้ เป็นแบบสดหรือแบบแห้ง
- 2) **ขนาดและปริมาณ** ถูกต้องตามตำรับซึ่งส่วนมากกำหนดโดยการชั่งน้ำหนักหรือโดยการตวง
- 3) **การปรงยา** ให้ปรงหรือผสมตามวิธีแผนโบราณ 24 วิธี ตามที่ต้องการและถูกต้อง

4) *ความสะอาด* การปรุงยาต้องคำนึงถึงความสะอาดไม่ว่าตัวยาและเครื่องมือเครื่องใช้ รวมทั้งภาชนะที่ใช้เก็บรักษายาที่ปรุงเสร็จขณะปรุงต้องมีความละเอียดรอบคอบไม่ให้เกิดความผิดพลาดเพื่อให้ได้ยาที่มีคุณภาพและสรรพคุณสูงสุด

2.8.3 *น้ำกระสายยา*

หมายถึงน้ำที่ใช้รับประทานควบคู่กับยาสมุนไพรแผนโบราณ เพื่อเป็นการเสริมฤทธิ์ยาในการรักษาโรคให้ได้ผลดีและหายเร็วขึ้นนอกจากนี้ยังช่วยให้ออกง่ายขึ้น ไม่ติดคอก น้ำกระสายยาที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ น้ำสะอาด น้ำต้มสุก น้ำชาข้าว น้ำเหล้า น้ำดอกมะลิ น้ำลูกยอ น้ำเปลือกลูกทับทิม น้ำปูนใส น้ำ ลูกผักชี ฯลฯ การใช้น้ำกระสายยากำหนดให้ตรงกับโรค เช่น แก้อาเจียนใช้น้ำลูกยอ หรือน้ำลูกผักชี เป็นต้น

แพทย์แผนโบราณถือว่าน้ำกระสายยาเป็นตัวยาแทรกที่สำคัญมากถ้าแพทย์คนใดไม่รู้จักใช้ ไม่รู้จักยกกระสายยาถือว่าเป็นแพทย์ไม่ได้ และกลเม็ดของการวางยาโบราณ ก็สำคัญอยู่ที่กระสายยา (จุนนิทเทศสุขกิจ 2516 : 292)

2.9 *ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ*

รัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมการใช้ตำรับยาไทยเพื่อเป็นยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณโดยในปี พ.ศ. 2498 มีอยู่ 16 ขนานในปี 2537 มีอยู่ 28 ขนาน ต่อมาในปี 2542 ได้ยกเลิกตำรับยานาวหอย จึงเหลือเพียง 27 ขนาน และในประกาศของกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. 2556 ฉบับล่าสุดเหลือเพียง 24 ขนานไม่มีตำรับยา บำรุงโลหิต ยาไฟประลัยกัลป์ และตำรับยาไฟห่ากอง โดยประกาศฉบับนี้ไม่ได้ให้เหตุผลในการยกเลิกแต่อย่างใด

ในประกาศฉบับนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดกลุ่มอาการของโรค จำนวน 22 กลุ่มอาการแบ่งเป็นยาสำหรับใช้รับประทาน และยาสำหรับใช้ภายนอกและทุกกลุ่มจะกำหนดตัวยาตรงหรือตัวยาสำคัญที่จะต้องมีเพื่อรักษาโรคในกลุ่มอาการนั้นๆและมีตัวยาช่วยตัวอย่างได้แก่

2.9.1 *กลุ่มยาขับลม (แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อบำรุงธาตุ)*

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) *ตัวยาตรง* คือ ตัวยาหลักใช้แก้โรคและอาการของโรคโดยตรง ได้แก่ กระเทียม(หัว) กระวาน(ผล) กะทือ(เหง้า) กะเพราแดง(ใบ) กานพลู(ดอก) กุ่มน้ำ(เปลือกต้น) กุ่มบก(เปลือกต้น) ขมิ้นชัน(เหง้า) ขมิ้นอ้อย(เหง้า) ข่า(เหง้า) ขิง(เหง้า) จันทน์เทศ(รกหรือเมล็ด) เจตพังคี(ราก) ข่าพลู(ราก) ดีปลี(ผล) ตะไคร้(ต้นหรือเหง้า) เบญจกูล ผักแพวแดง(ต้น) พริกไทย

(เมล็ดหรือผล) มหาหิงค์(ยาง หรือ gum – oleoresin) เร่ว(เมล็ดหรือผล) สมุลแว้ง(เปลือกต้น) สะค้าน(เถา) หัสคุณเทศ(ต้น) เหหัวหมู(หัว) อบเชย(เปลือกต้น)

2) *ตัวยาช่วย* คือ ยาที่ช่วยเสริมฤทธิ์ให้มีสรรพคุณดีและแรงยิ่งขึ้น ช่วยคุมฤทธิ์ตัวยาตรงให้สม่าเสมอ ช่วยกระตุ้นน้ำย่อยให้อายากอาหาร ช่วยการขับถ่าย และช่วยแต่งกลิ่นรสให้รับประทานง่าย ได้แก่ กระพังโหม(ต้น) กะเพราขาว(ใบ) การบูร กำจัด(เปลือกผล) ข่าต้น(เนื้อไม้) ข่าลิง(เหง้า) จันทน์แปดกลีบ(ผล) เทพทาโร(เปลือกต้นหรือเนื้อไม้) เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนดำเทียนแดง เทียนตาตึกแต่น เทียนเขาวพานิ เทียนสัตตบงกช เปราะป่า(หัว) เปราะหอม(หัว) เปล้าน้อย(ใบ) ผักชีลา(ผล) ผักชีล้อม(ผล) แฝกหอม(ราก) พริกหอม(ผล) พริกหาง(ผล) มะกรูด(ผิวผลหรือใบ) มะนาว(ผิวผลหรือใบ) มะรุม(เปลือกต้น) ลำพันขาว(เหง้า) ลำพันแดง(เหง้า) ลำพันหางหมู(เหง้า) สวาด(ใบ) สะค้าน(ผล) สะระแหน่(ใบ) หอม(หัว) หอมแดง(หัว)

โดยสูตรส่วนประกอบวิธีทำสรรพคุณ ขนาดการใช้ และขนาดบรรจุ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

2.9.2 การวิเคราะห์ตำรับยา

ตำรับยาแผนโบราณก่อนที่จะปรุงเป็นยารักษาโรคแพทย์แผนไทยจะคำนึงถึงสรรพคุณยาแต่ละชนิดที่นำมาใช้ทั้งที่มีสรรพคุณโดยตรง ยางบางตัวก็เป็นตัวช่วยให้ฤทธิ์ยาแรงขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ตำรับยาไทยจะมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (สมพร ภูติยานันต์ 2542 : 345)

- 1) *ตัวยาหลัก* หรือตัวยาตรงใช้รักษาอาการของโรคโดยตรง
- 2) *ตัวยาช่วย* ใช้เสริมฤทธิ์ให้มีสรรพคุณแรงขึ้นและใช้ป้องกันโรคแทรก
- 3) *ตัวยาคุม* ใช้คุมฤทธิ์ตัวยาหลักให้เป็นไปตามต้องการ สม่าเสมอ หรือต้านฤทธิ์ที่ไม่ต้องการ

- 4) *ตัวยารักษา* ช่วยในการบำรุงและเจริญอาหารกระตุ้นน้ำย่อย
- 5) *ตัวยาระบาย* ช่วยขับถ่ายของเสียไม่ให้หมักหมมคั่งค้างในร่างกาย
- 6) *ตัวยาแต่งกลิ่นรส* ใช้ปรุงแต่งให้รับประทานง่าย

ชาคริยา หลิน และคณะ (2554 : 87 – 88) คณาจารย์คณะแพทย์แผนตะวันออกมหาวิทยาลัยรังสิต ได้วิเคราะห์ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณตามประกาศฉบับเดิม 27 ขนานสำหรับยา ชื่อ ประสะมะแว้ง แก้วโอ แก้วเสมหะได้รวมอยู่ในรายการวิเคราะห์นี้ด้วย จะขอนำผลการวิเคราะห์มาบางส่วนดังนี้

1) *ตัวยาตรง*

แก้วโอคือ สารส้ม ใบสวาด ลูกมะแว้งต้น(สุก) ลูกมะแว้งเครือ

แก้เสมหะ คือ ไบสวาด น้ำคั้นจากไบกะเพรา ลูกมะแว้งต้น ลูกมะแว้งเครือ

2) ตัวยาช่วย

แก้แผลในปากในคอ คือสารส้ม

แก้ครั่นเนื้อครั่นตัว คือขมิ้นอ้อย

แก้พิษตานซาง คือใบตาลหม่อน

แก้จุกเสียด คือใบกะเพรา

3) ตัวยาคุม

แก้ฟกบวม อักเสบ คือขมิ้นอ้อย

คุมธาตุ คือใบตาลหม่อน

บำรุงธาตุ คือใบกะเพรา

บำรุงน้ำดี คือลูกมะแว้งต้น ลูกมะแว้งเครือ

เจริญอาหาร คือลูกมะแว้งต้น

3.0 จรรยาแพทย์

จรรยาแพทย์ หรือแพทยาลังการว่าด้วยคุณธรรมอันเป็นเครื่องประดับของหมอ หรือคุณธรรมที่หมอกควรประพฤติปฏิบัติโดยเคร่งครัด

คนที่จะเป็นหมอใช้ว่าจะมีความรู้ในทางยา และรู้จักรักษาโรคอย่างเดียวไม่ ควรต้องเป็นคนที่มีอัธยาศัยอันเรียบร้อย เป็นที่พอใจของคนทั้งหลายจึงจะเป็นหมอที่ดีได้ ถ้ารู้แต่วิชาของหมอแต่ไม่เป็นผู้มีความโอบอ้อมอารีต่อคนทั้งหลายแล้ว ก็ไม่มีใครนับถือ ความรู้ที่มีอยู่ก็เสื่อมไปไม่มีใครหาไปรักษาไข้ ลาภผลก็ไม่มี ฉะนั้นหมอต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติปฏิบัติมีอัธยาศัยที่ดี (พระยาพิศณุประสาธเวช 2513: 87)

หมอที่ดีย่อมประกอบด้วยคุณธรรมต่อไปนี้

3.0.1 มีเมตตาจิตแก่คนไข้ เอาใจใส่ให้การรักษาอย่างเสมอภาคไม่คำนึงถึงชั้นวรรณะแต่อย่างใด

3.0.2 ไม่เห็นแก่ลาภ ตั้งใจรักษาให้หายโดยไม่เห็นแก่ลาภหรือค่ารักษาที่มากเกินไป ควร ไม่ออกอูบายหรือหน่วงเหนี่ยวให้โรคหายช้า เพื่อจะได้ค่ายาค่ารักษาเพิ่มขึ้น

3.0.3 ไม่เป็นคนโอ้อวด แสดงถ้อยคำโอ้อวดในความรู้ของตนที่เกินจริง

3.0.4 ไม่ปิดบังความเขลาของตนเองไว้ เมื่อไม่มีความรู้เรื่องโรคที่คนไข้มาทำการรักษา ก็ไม่ควรรักษาโดยการเดาหรือการคาดคะเน อาจทำให้ไข้นั้นทรุดลงได้ ควรที่จะแนะนำ ให้ไปหาหมออื่นซึ่งสามารถรักษาได้

3.0.5 ไม่ปิดบังความดีของคนอื่น และให้ความชื่นชมยินดีเมื่อได้ยินได้ฟังเขา
สรรเสริญคุณวิชาวของผู้อื่น

3.0.6 ไม่หวงกันลาภผู้อื่น การรักษาใจให้หากเกินความสามารถของตนถ้ามีผู้มาให้
คำปรึกษาช่วยเหลือเป็นการป้องกันความผิดพลาดไว้ที่รักษาก็จะหายเร็วขึ้นดังนั้นจึงไม่ควรหวงกัน
ลาภของคนอื่น

3.0.7 ไม่อวดอำนาจเกอศติทั้ง 4 กือนั้นทาคติความรักใคร่พอใจ โทสาคติความ
โกรธ ภัยาคติความกลัวและโมหาคติความหลง

3.0.8 ไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม คือลาภผลที่จะได้หรือไม่ได้ความนิทานความ
สรรเสริญความมียศศักดิ์ หรือปราศจากยศศักดิ์ความทุกข์หรือความสุขไม่หวั่นไหวต่อสิ่งเหล่านี้มี
ใจหนักแน่น

3.0.9 มีหิริโอตตัมปะ ละอายสะอึ้งกลัวต่อบาปอันจะเป็นเวรกรรมต่อภพชาติใน
ภพหน้า

3.0.10 ไม่เป็นคนเกียจคร้านและมั่งง่าย ตั้งใจอุทิศสทาหะทำการรักษาพยาบาลไข้
โดยเต็มกำลังใช้สติปัญญาพิจารณาโดยรอบคอบทั้งในการวินิจฉัยโรคและการจัดยาให้ครบ
ตรงกับโรคคนไข้

3.0.11 มีโยนิโสมนสิการ ตริตrongในใจโดยแยกกายตรวจอาการของโรคด้วย
ความพินิจพิจารณาเหตุผลโดยรอบคอบประกอบยารักษาอย่างใคร่ครวญใช้ปัญญาสอดส่องให้แน่
แก่ใจทุกสิ่งทุกอย่าง อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของวิชาแพทย์

3.0.12 ไม่เป็นคนมีสันดานอันประกอบด้วยความมัวเมาในสิ่งที่เป็นอบายมุข เช่น
เสพสุรา สูบฝิ่นชายาฝิ่น ยาบ้าและเล่นการพนัน อันเป็นทางที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนเพราะเป็น
ความประพฤติที่เป็นข้าศึกกับคุณวิชาวของตน

ที่กล่าวมาทั้ง 12 ข้อเป็นจรรยาของผู้ที่ประกอบอาชีพโรคศิลป์ หรือเป็น
แพทย์รักษาไข้ซึ่งควรใส่ใจยึดถือเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องประดับอันประเสริฐเพื่อไม่ให้เกิดความ
ผิดพลาดในการรักษาคนไข้ หลักคำสอนเหล่านี้เรียกว่า “จรรยาแพทย์” ส่วนใหญ่ยึดหลักคำสอน
ในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางชี้แนะ เช่น

...ศีลแปดแลศีลห้า	เร่งรักษาสมათาน
ทรงไว้เป็นนิจกาล	ทั้งไตรรัตนัสสรณา
เห็นลาภอย่าโลภนัก	อย่าหาญหักด้วยมารยา
ใช้น้อยว่าใช้นา	อุบายกล่าวให้ฟังกลัว

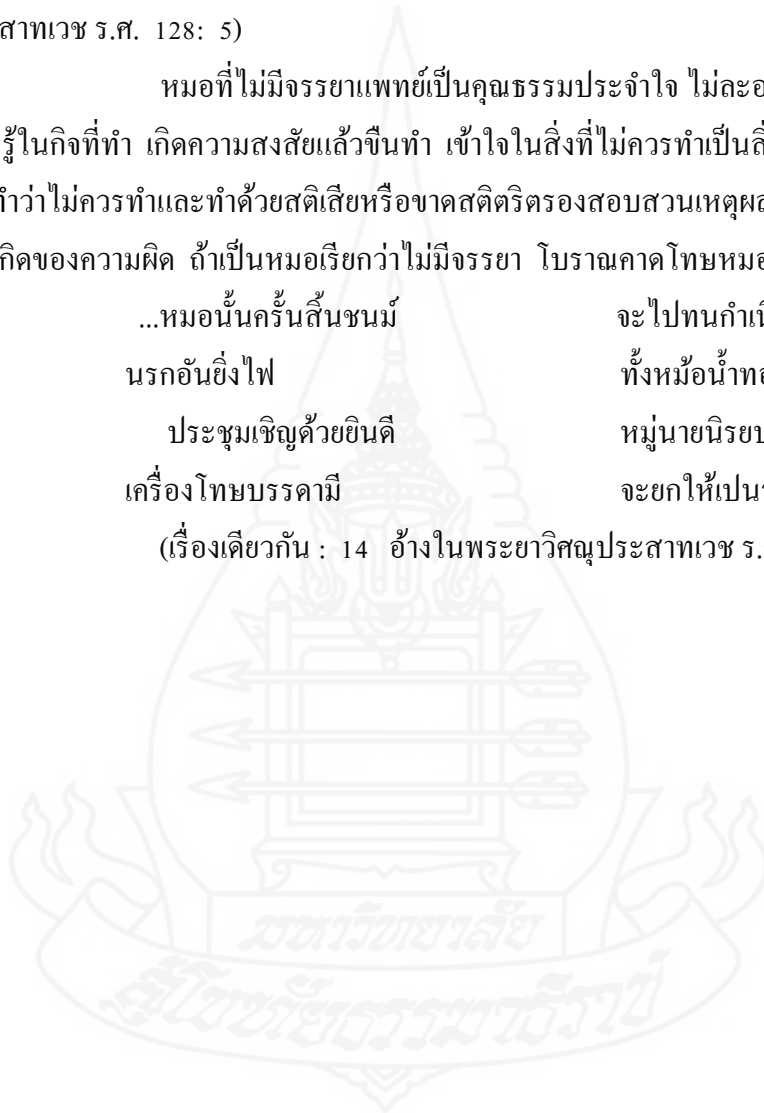
โทโสจงอดใจ	สุขุมไว้อยู่ในตัว
คนไข้อย่างร่ำกแล้ว	มิควรชู้ให้ออดใจ
โมโหอย่าหลงเล่ห์	ด้วยกามมิจนาใน
พยายามแก่คนไข	ทั้งผู้อื่นอันกล่าวกล

(สถาบันภาษาไทยกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ 2542: 11-12, อ้างใน พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. 128: 5)

หมอที่ไม่มีจรรยาแพทย์เป็นคุณธรรมประจำใจ ไม่ละอายต่อความทุจริต ไม่มีความรู้ในกิจที่ทำ เกิดความสงสัยแล้วจึงทำ เข้าใจในสิ่งที่ไม่ควรทำเป็นสิ่งที่ควรทำ เข้าใจในสิ่งที่ควรทำว่าไม่ควรทำและทำด้วยสติเสียหรือขาดสติตรองสอบสวนเหตุผลให้ถี่ถ้วน ทั้งหมดนี้เป็นบ่อเกิดของความผิด ถ้าเป็นหมอเรียกว่าไม่มีจรรยา โบราณคาดโทษหมอที่ไม่มีจรรยาว่า

...หมอนั้นครั้งสิ้นชนม์	จะไปทนกำเนิดใน
นรกอันขึงไฟ	ทั้งหมอน้ำทองแดงมี
ประชุมเชิญด้วยยินดี	หมุ่นายนิรยบาล
เครื่องโทษบรรดามี	จะยกให้เปนรางวัล

(เรื่องเดียวกัน : 14 อ้างในพระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. 128: 75)

บทที่ 3

การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยโรคตามหลักแพทย์ แผนไทย

การวินิจฉัยโรคให้กับผู้ป่วยเป็นพื้นฐานการรักษาทางการแพทย์ทั้งแผนไทยและแผนปัจจุบันหากวินิจฉัยผิด ต้องถือว่าทำการรักษาและจ่ายยาให้กับคนไข้ที่ไม่ถูกต้องตามอาการของโรค การใช้ความรู้ทางโหราศาสตร์ประกอบการวินิจฉัย จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่แพทย์จะนำมาใช้แพทย์แผนไทยที่มีความรู้ทางโหราศาสตร์ เมื่อทำการตรวจโรคให้แก่คนไข้ที่เข้ามาขอรักษาตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย ซึ่งได้แก่ การซักประวัติ การตรวจร่างกาย ชีพจร การวัดอุณหภูมิ วัดความดันโลหิต อาการป่วยไข้ที่มีมาในอดีตและในปัจจุบัน จนสามารถรู้สาเหตุที่เกิดโรค ตามวิธีการของแพทย์แผนไทย เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าวินิจฉัยได้ตรงกับโรค จึงได้นำเอาวิธีการทางโหราศาสตร์มาวินิจฉัยหรือพยากรณ์อีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงให้การรักษา ทำการวางยาหรือให้ยาที่ตรงกับโรค เพื่อให้คนไข้หายจากอาการเจ็บป่วยตามที่ได้มุ่งหวังมาหาแพทย์

1. การวินิจฉัยโรคตามจักรราศี

จากการค้นคว้าเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า การวินิจฉัยโรค ที่ใช้ความรู้ทางโหราศาสตร์เป็นพื้นฐาน คือการใช้ จักรราศี ซึ่งแบ่งออกเป็น 12 ราศี มนุษย์ที่เกิดมาแต่ละราศีจะมีตำแหน่งของร่างกายที่ทำให้เกิดโรคแตกต่างกันไปดังนี้

ตารางที่ 3.1 การวินิจฉัยโรคตามจักรราศี

ชื่อราศี และ วัน เดือน ปีเกิด	แนวทางการวินิจฉัย
ราศีเมษ (13 เม.ย. – 13 พ.ค.)	อวัยวะที่สัมพันธ์กับราศีนี้ คือ สมอ ฝม ไบหน้ำ เส้นประสาท และฟัน ผู้เกิดในราศีนี้มักเป็นโรค ริดสีดวง งุมก นอนไม่หลับ ลมบ้าหมู และผมร่วง

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ราศีพฤษภ (14 พ.ค. – 14 มิ.ย.)	อวัยวะคือ ขากรรไกร ไบหู ตั้งจมูก และลำคอ มักเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ต่อมทอนซิล หลอดลมอักเสบ หัวดลงคอ ไอหอบ ริดสีดวงจมูก และโรคสาวยตา
ราศีเมถุน (15 มิ.ย. – 15 ก.ค.)	อวัยวะคือ ออก ปอด หลอดลม แขน มือ ไหล่ ดังนั้นมักเป็นโรค ปอด หลอดลม หืด เป็นอัมพาต โรคเกี่ยวกับโลหิต หัวใจวาย เส้นประสาท และโรคลม
ราศีกรกฎ (16 ก.ค. – 16 ส.ค.)	อวัยวะประจำราศีคือ ทรวงอก เต้านม ราศีนี้มักเป็นโรคท้องมาน นิวมอเนี่ย มะเร็ง ไอมีเสมหะ หัวใจพิการ
ราศีสิงห์ (17 ส.ค. – 16 ก.ย.)	อวัยวะคือ หัวใจ ซี่โครง กระดูกสันหลัง สีข้าง ราศีนี้มักเป็นโรคกระดูก ไขสันหลังอักเสบ ดีซ่าน เบาหวาน โรคไต ถุงน้ำดีอักเสบ จุกเสียด ชักยอก แน่นในอก และอ่อนเพลีย
ราศีกันย์ (17 ก.ย. – 16 ต.ค.)	อวัยวะคือ ตับ ม้าม ลำไส้ กระเพาะอาหาร ท้อง มักเป็นโรคท้องเสีย กระเพาะอาหาร ลำไส้พิการ ปวดหลังปวดเอว ท้องมาน ฮีสทีเรีย และโรคเกี่ยวกับอวัยวะเพศหญิง
ราศีตุล (17 ต.ค. – 15 พ.ย.)	อวัยวะคือ บั้นเอว ท้องน้อย กระเพาะปัสสาวะ ไต มดลูก และรังไข่ มักเป็นโรคไต เป็นนิ่ว กษัย น้ำกามวิปริต โรคมดลูก กระบังลมเคลื่อน โรคเกี่ยวกับอวัยวะเพศหญิง
ราศีพิจิก (16 พ.ย. – 14 ธ.ค.)	อวัยวะประจำราศีคือ อวัยวะเพศ ก้นกบ ทวารหนัก สะโพก ไข่ตัน หัวเหน่า กระบังลม มดลูก หลอดน้ำกาม ท่อปัสสาวะ มักเป็นโรคไส้เลื่อน ริดสีดวงทวาร นิ่ว กามโรคเรื้อน โรคหย่อนสมรรถภาพทางเพศ โรคกามวิถิตาร น้ำกามเคลื่อน ฮีสทีเรีย และต่อมลูกหมากอักเสบ
ราศีธนู (15 ธ.ค. – 13 ม.ค.)	อวัยวะคือ โคนขา สะโพก ไข่ตัน เส้นประสาทสะโพก ลาดสะโพก ง่ามก้น และขาอ่อน มักเป็นโรคอัมพาต ปวดตามข้อ ปวดเอว และโรคลมปัจจุบัน
ราศีมังกร (14 ม.ค. – 12 ก.พ.)	อวัยวะคือ หัวเข่า โคนขาท่อนล่าง และกระดูกข้อทุกส่วน มักเป็นโรคปวดตามข้อ มะเร็ง ขาเก ขาเสีย โรคผิวหนังและโรคเรื้อน

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ราศีกุมภ์ (13 ก.พ. 13 มี.ค.)	อวัยวะ คือ ขา หน้าแข้ง น่องถึงตาตุ่ม และข้อเท้า มักเป็นโรคเกี่ยวกับประสาท ตะคิว ไข้เส้น ไข้กระดูก ข้อเท้าเคล็ด โรคเท้าช้าง โรครองพื้น โรครองซ้า และเท้าพิการ
ราศีมีน (14 มี.ค. – 12 เม.ย.)	อวัยวะคือเท้า ข้อเท้าถึงปลายเท้า มักเป็นโรคเท้าพุพอง ฝี โรคคัน ข้อเท้าพิการ เท้าบิด เท้าเก วัณโรค ผอมแห้งแรงน้อย และขาพิการ

จากตารางข้างต้น พบว่า คนที่เกิดราศีเมษ จะมีแนวโน้มอาการป่วยที่อวัยวะเบื้องสูง บริเวณส่วนบนของศีรษะ ราศีพฤษภจะมีอาการป่วยในตำแหน่งถัดลงมาจนถึงลำคอ ราศีเมถุนจะเป็นตำแหน่งทรงอกด้านบน ตามลำดับ จนถึงราศีมีน จะเจ็บป่วยบริเวณข้อเท้าถึงปลายเท้า

การวินิจฉัยโรคตามจักรราศี เมื่อทราบ วัน เดือน ปีเกิด ของผู้ป่วย ก็เอามาเทียบว่าตรงกับราศีใด จะทำให้ทราบตำแหน่งของอวัยวะที่เจ็บป่วยในราศีนั้น โดยดูจากลักษณะอาการที่ปรากฏจะทำให้การวินิจฉัยโรคแคบเข้าและมีส่วนถูกต้องยิ่งขึ้น แต่บางครั้งโรคที่เกิดขึ้นอาจไม่ตรงกับราศี เพราะการเกิดโรคร้ายไข้เจ็บมีสมุฏฐานมูลเหตุการณ์เกิดโรคอีกมากมายหลายประการ ซึ่งหมจะต้องนำมาประกอบในการวิเคราะห์หาสาเหตุตำแหน่งที่แน่นอน ความรู้ทางจักรราศีช่วยให้ข้อมูลเบื้องต้นในการวินิจฉัยโรคได้ อย่างไรก็ดี ความรู้ในด้านนี้อาจต้องนำไปใช้ร่วมกับความรู้ทางโหราศาสตร์อื่นๆ ดังจะเสนอต่อไป

2. การวินิจฉัยโรคด้วยวิชาหัตถศาสตร์

วิชาหัตถศาสตร์ เป็นวิชาที่ใช้พยากรณ์หรือวินิจฉัยโรคได้วิชาหนึ่ง ปัญหาสุขภาพหรือการเจ็บป่วยจะปรากฏให้เห็นบนเส้นของฝ่ามือ ถ้ามีรหัสหรือเครื่องหมายที่อยู่บนเส้นจะบอกให้ทราบว่าป่วยมากหรือน้อยเพียงใด (สัมภาษณ์ กมลธร บุญเลี้ยง เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) การวินิจฉัยโรคด้วยลายมือให้ความสะดวกรวดเร็ว ส่วนจะแม่นยำมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักพยากรณ์เอง (นิโรธมวัตร ชินปัญชนะ 2555: 23)

การพยากรณ์ลายมือเพื่อดูโรคร้ายไข้เจ็บของมนุษย์ ส่วนใหญ่จะพิจารณาเส้นพุช หากเส้นพุชเรียบและลึกชัดเจน มีแนวเส้น ตรงไปยั้งเนินพุชไม่ขาดหรือแตกเป็นงาม ไม่มีเส้นอื่นวิ่งมา

ตัดอย่างรุนแรง เจ้าของมือก็จะมีสุขภาพที่ดี ไม่ค่อยป่วยไข้ อย่างมากแค่เป็นหวัดคัดจมูก (ยกเว้น การเจ็บที่เกิดจากอุบัติเหตุ) แต่ถ้าเส้นพुरुไม่ดี ไม่ชัดเจนและมีรอยแตกแยก หรือมีเส้นมาตัดขวาง รุนแรง หมายความว่าเจ้าของมือจะมีโรคร้ายไข้เจ็บมารบกวนอยู่บ่อยๆ อาจจะได้กับเป็นคนไข้โรค หรือมักจะมีโรคประจำตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเส้นที่วิ่งมาตัดนั้นวิ่งมาจากเนินอังคารสูง(จากริม มือด้านนอก) การเจ็บป่วยจะรุนแรง หรือเป็นโรคที่รักษาไม่หายหรือหายยากด้วย แต่ถ้ามีเส้นที่ โยงมาจากเส้นอาทิตย์มาตัด ก็ทายได้เลยว่ามักจะเป็นโรคเกี่ยวกับสายตา ถ้าโค่นตัดที่เนินพुरुเลย ส่วนใหญ่จะเกิดโรคในช่องท้องหรืออาจเป็นภูมิแพ้ (ศ. คุณิต 2550 : 81-82)

จากการค้นคว้าเรื่องหัตถศาสตร์ พบว่านักพยากรณ์ลายมือ บางท่านอาจมีความเห็น สอดคล้องหรือตรงกัน แต่บางท่านอาจผิดแผกต่างกันเพียงเล็กน้อย หรือมากไปคนละทางก็มี อยู่ที่ ประสบการณ์และการศึกษาค้นคว้าของแต่ละท่านที่ไม่เหมือนกัน ดังข้อความที่กล่าวถึงการ พยากรณ์เรื่องโรคหรืออาการป่วยไข้ทางลายมือต่อไปนี้

ถ้ามีรูปเกาะอยู่บนเส้นพระพुरु จะแสดงถึงการเจ็บป่วยอย่างแรง หรือเรื้อรังประจำตัว (OPTIMIST 2523 : 254)

เส้นพुरुเป็นรูปเกาะหรือลูกโซ่ทั้งสองมือ เส้นจางแตกกระจาย แสดงถึงการประสบ โศคร้าย เป็นโรคเกี่ยวกับปอดเรื้อรัง เช่น หลอดลมอักเสบ (พ.ต. หลวงเสนานิติการ 2511: 184)

เส้นสุขภาพมีลายเกาะ แสดงว่าเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจได้ง่าย ถ้ามีลาย ตารางหรือลายเหลี่ยมด้วย แสดงว่าต้องผ่าตัดแน่นอน (พัลลภ อัมพันกุล 2550 : 209)

ผู้ใดที่เส้นสุขภาพเป็นเกาะบนมือทั้งสองข้าง หรือด้านใดด้านหนึ่งก็ตาม แสดงว่า สุขภาพจะไม่ดี มีโรคร้ายไข้เจ็บมาเบียดเบียน จะเป็นโรคนิวโมเนีย หลอดลมอักเสบ วัณโรค หากเส้นชีวิตเป็นเกาะเพิ่มเข้าไปด้วย (สุรพล ธีรรัตนพันธุ์ 2543 : 239)

จากหลายข้อความที่กล่าวมา เป็นการให้ความสำคัญของเครื่องหมายเกาะที่ปรากฏบน เส้นสุขภาพ ย่อมมีผลให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ เรื่องของเกาะนี้ อาจแบ่งตามลักษณะได้หลายแบบ บาง แบบก็บ่งบอกอาการของโรคที่หายากเรื้อรัง บางแบบก็เจ็บป่วยไม่มาก เช่น ลักษณะของเกาะรูป มนและรูปเม็ดข้าวสาร จะมีอิทธิพลเพียงการติดขัดชั่วคราว หรือเจ็บป่วยเล็กน้อย (ศ. คุณิต เรื่อง เดียวกัน : 116 – 117)

นอกจากนี้ การวินิจฉัยโรคด้วยลายมือ ยังมีการพัฒนาความรู้เรียกว่า เรียกว่า “วิชาการอ่านโค้ดวิทยุแห่งจักรวาล (READING SCIENCE OF RADIO CODE OF UNIVERSE.)” เรียกเส้นสุขภาพหรือเส้นพระพุทธรูปเป็นเส้นโรคหรือเส้นวาสนาร้อนใจ เพราะเส้นนี้นอกจากจะแสดงไปถึงโรคภัยไข้เจ็บแล้วยังแสดงให้เห็นถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความทุกข์เดือดเนื้อร้อนใจต่างๆ เป็นความระทมทุกข์ที่ขมขื่นรุ่มร้อนที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ เส้นโรคหรือเส้นวาสนาร้อนใจเมื่อเกิดขึ้นในลายมือใดแล้ว เรื่องดีที่จะเกิดขึ้นในลายมือนี้นี้ไม่มีเลย จะมีแต่เรื่องที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วย ความเดือดร้อนกระวนกระวาย ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นอาจเป็นเรื่องทรัพย์สินสมบัติหรือเรื่องอื่นใดก็ได้ทั้งสิ้น การวินิจฉัยโรคของโหรฉานศิลป์ไม่ได้ดูจากเส้นโรคหรือเส้นวาสนาร้อนใจเพียงอย่างเดียว บางครั้งต้องดูเส้นอื่นๆ ประกอบหรืออาจใช้เป็นเส้นหลักในการวินิจฉัย เช่น ถ้าปรากฏรูปดาวอยู่ปลายเส้นสมอง แสดงว่าเจ้าของมือนั้นจะเจ็บป่วยเป็นโรคหัวใจอ่อน บางครั้งมีอาการคล้ายคนที่สติไม่ดีบ้างบอๆ อยากทราบว่าจะหนักไปทางใด ก็ให้ดูเส้นอื่นๆ ประกอบอีก หรือถ้ามีเกาะอยู่กลางเส้นสมอง มีลักษณะเป็นเกาะโป่งคล้ายผลแดงโม แสดงว่าเจ้าของมือนั้นจะเป็นโรคเกี่ยวกับความดันโลหิตสูง ถ้าเกาะมืออยู่ทางท่อนปลายของเส้นชีวิต เกิดเป็นรูปเกาะ 2 เกาะติดๆ กัน เกาะนี้มีลักษณะยาวๆ เหมือนเมล็ดแตงกวา แสดงว่าเจ้าของมือนั้นจะเป็นโรคที่เกี่ยวกับกระดูก หรือโรคไขข้ออักเสบ ก็จะมีอาการปวดตามข้อหรือตามกระดูกสันหลัง หรือบั้นเอว หรือตามเข่าก็ได้ ทำนองเดียวกันถ้าเกาะเกิดขึ้นบนเส้นหัวใจ บริเวณเนินร้อนรนและเป็นเกาะใหญ่ แสดงว่าเจ้าของมือนั้นจะเป็นโรคหัวใจรั่ว หรือหัวใจพิการอย่างรุนแรง เป็นต้น ดังนั้นการวินิจฉัยโรคจากลายมือต้องดูเส้นลายมืออื่นๆ ประกอบในการวินิจฉัย จึงจะให้ความแม่นยำได้มากขึ้น (โหรฉานศิลป์ 2510 : 56-104)

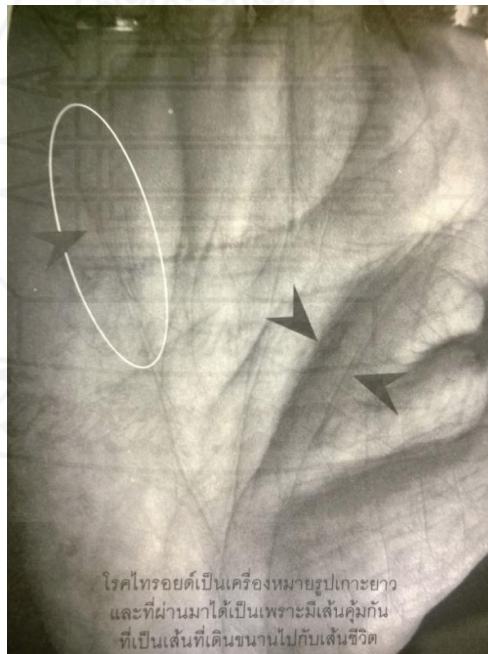
2.1 การวินิจฉัยโรคภายในร่างกาย

2.1.1 โรคไทรอยด์

โรคไทรอยด์ เป็นโรคที่เกิดจากต่อมไทรอยด์ซึ่งเป็นต่อมไร้ท่อ (Endocrine Glands) ที่ทำหน้าที่ผลิตและส่งฮอร์โมนออกสู่กระแสเลือดเพื่อไปทำงานตามหน้าที่ ถ้าต่อมไทรอยด์ทำงานผิดปกติ อาจส่งผลให้ทุกระบบในร่างกายเกิดความแปรปรวนขึ้น คือถ้าต่อมไทรอยด์ทำงานมากเกินไปจนต่อมไทรอยด์เป็นพิษ คนไข้จะมีอาการเหนื่อยง่าย ใจสั่น ชี้อ่อน ตาโปน น้ำหนักลด เหงื่อออกมาก มีประจำเดือนน้อยลง แต่ถ้าฮอร์โมนไทรอยด์น้อยเกินไป จะมี

ความจำเสื่อม ผม่วาง ความคิดเฉื่อยชา ง่วงนอน อ่อนเพลีย กินน้อยแต่น้ำหนักเพิ่ม ตัวบวมหน้าบวม ผิวน้ำแข็ง ขี้หนาว (เทพ หิมะทองคำ 2556 : 5–31) ปัญหาของโรคที่เกี่ยวกับต่อมฮอร์โมนคือต่อมไร้ท่อ ต่อมฮอร์โมนในสมอง ต่อมไทมัส และต่อมไทรอยด์ ในการดูแลสุขภาพจะสังเกตได้จากเส้นหลายเส้นในแนวตั้งที่ปรากฏบนปลายนิ้ว จากต่อมทั้งสี่นี้ มีเพียงต่อมเดียวที่หาข้อสรุปได้แน่นอน คือการกระทำที่ผิดปกติของต่อมไทรอยด์ ซึ่งจะสังเกตได้จากกลุ่มเส้นบนปลายนิ้วก้อย ผู้ที่มีลายมือลักษณะนี้ธาตุต่างๆในร่างกายอยู่ในภาวะไม่สมดุล มักจะเกิดภาวะตึงเครียดขึ้นทางจิตใจ และมักวิตกกังวล ทำให้ไม่สบายหรือป่วยไข้ ร่างกายทรุดโทรม (ไชย ชาญธรรม ม.ป.ป: 208)

การวินิจฉัยโรคเกี่ยวกับไทรอยด์ บางครั้งอาจจะดูจากผิวสีของมือ เนื่องจากลักษณะของผิวหนังถูกควบคุมด้วยฮอร์โมน เป็นตัวบ่งชี้สิ่งที่ซ่อนอยู่ในร่างกาย ผู้ป่วยที่เป็นโรคนี้เมื่อตรวจดูจะพบว่ามือจะแห้ง เย็น หยาด และเล็บเปราะ มีอาการลำ เหนื่อยอ่อน จิตใจไม่สงบ เป็นลักษณะของต่อมไทรอยด์ทำงานไม่เต็มที่ (ไฮโปไทรอยด์ – hypothyroid) เมื่อทำการรักษาภายในสามเดือน อาการก็ดีขึ้น มืออุ่นกว่าเดิม เล็บก็แข็งแรงขึ้น ในการวิเคราะห์จากมือ ในบางกรณีเป็นการวินิจฉัยที่ดีกว่าเครื่องมือที่ทันสมัยเสียอีก (ศิริชัย ธรรมวานิช 2354 : 37)

ภาพที่ 3.1 รูปลายมือของผู้ป่วยไทรอยด์มีเกาะยาวและซัดลึกที่เส้นพुरु

จากการดูลายมือคนไข้โรคไทรอยด์อีกคนหนึ่ง (ตามรูป) พบว่าเส้นพुरु บริเวณเนินอังคารนอก มีลักษณะเป็นเกาะยาวมากกว่า 1 ซม. และเป็นทั้งสองมือ เครื่องหมายแบบนี้บ่งบอกว่าเป็นโรคไทรอยด์เหมือนกัน และจากลักษณะเกาะที่ยาวและชัดลึก แสดงว่าเป็นมานานแล้ว คนป่วยแจ้งว่า เริ่มป่วยมา 4 ปีแล้ว จนไทรอยด์ขึ้นไปถึงตา และลงไปถึงลำไส้ รับประทานอาหารไม่ได้ น้ำหนักจากเดิม 75 กก. ลดลงไปเหลือเพียง 45 กก. จนสุดท้ายหมดสติต้องหามส่งโรงพยาบาล แต่หมอสามารถช่วยชีวิตไว้ได้ เส้นลายมือที่ช่วยชีวิตคนป่วยคือ มีเส้นค้ำกันที่ขนานไปกับเส้นชีวิต ช่วยป้องกันเภทภัยต่างๆจากหนักให้เป็นเบา และยังมีเครื่องหมายกากบาทบนกลางฝ่ามือซ้าย เป็นเครื่องหมายศักดิ์สิทธิ์ที่แสดงว่ามีเทวดาค้ำครองอีกด้วย (นิโรจนมวัตร ชินปัญชชนะ เรื่องเดียวกัน : 88-98)

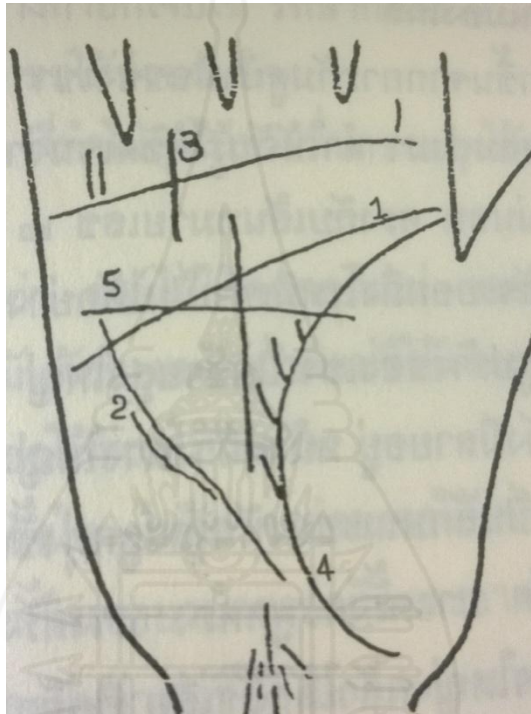
สำหรับเส้นค้ำกันที่ขนานไปกับเส้นชีวิต ช่วยป้องกันเภทภัยจากหนักให้เป็นเบาของคนไข้ บางตำราเรียกว่าเส้นค้ำครอง ซึ่งอาจสั้นหรือยาวก็ได้ ถ้าเส้นยาวบ่งถึงการปกป้องคุ้มครองและความเรียบง่ายของชีวิต ถ้าเส้นนี้สั้น จะพบว่าบางช่วงของชีวิตของคนคนนั้นได้เกิดอันตรายบางอย่าง เป็นต้น เส้นค้ำกันนี้อาจเรียกว่า “เส้นกุศลช่วย” เพราะเส้นนี้มีอยู่ในมือของใคร ก็หมายความว่าในอดีต เจ้าของมือเคยสร้างกุศลช่วยชีวิตผู้อื่นไว้ กุศลนั้นจึงสนองตอบ เจ้าของมือที่มี เส้นกุศลช่วยนี้ มักจะแคล้วคลาดอยู่เสมอ ถ้าถึงคราวจะเจ็บมากก็เป็นเจ็บน้อย ถ้าเจ็บน้อยก็เลยหายไปไม่เป็นพิศายโหง ยกเว้นไว้เพื่อคนที่มีการหมกแทนนั้น (วรมัย กบิลสิงห์ 2551: 86-87)

2.1.2 โรคปอดหรือวัณโรค

ในคัมภีร์แพทย์แผนไทย โรคปอด (ปับผาสัง) เป็นอาการชนิดหนึ่งของธาตุคินที่พิการหรือแตก อาการคุดังไข้พิษ ให้อ่อนในอก กระจายน้ำ ให้หอบจนโครงลด รักษาให้หายได้ด้วยยาสมุนไพร การวินิจฉัยนอกจากดูอาการตามที่กล่าว อาจดูได้จากลายมือ จากตัวอย่างต่อไปนี้

การวินิจฉัยโรคเกี่ยวกับปอด นอกจากดูเส้นพुरुและเส้นชีวิตที่มีรูปเกาะพร้อมกันหรือเส้นพुरुที่เป็นรูปเกาะหรือลูกโซ่ทั้งสองมือแล้ว อาจพิจารณาที่เส้นใจหรือเส้นอารมณ์ หากเส้นลึกลงและชัดจน สีสดใส ไม่มีลายจุกจิกตัดขาด แสดงถึงอารมณ์ที่สมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ แต่ถ้าเส้นใจช่วงได้นี้วกกลางขาดจากกัน บ่งบอกว่าสมรรถภาพของหัวใจและปอดไม่สู้ดี อาจเสียชีวิตเพราะโรคดังกล่าว (ม. อึ้งอรุณ เรื่องเดียวกัน: 85, 96)

กรณีตัวอย่างเป็นการวิเคราะห์จากเส้นพुरुหรือเส้นสุขภาพ ของผู้ป่วยอายุ 63 ปี จากการดูลายมือ (ตามรูป) เส้นสมองขาว(เลข 1) แสดงว่าเป็นคนฉลาด ประกอบกับเส้นใจยาว และเส้นอายุก็ยาว นับเป็นคนอายุยืนและแข็งแรงมาแต่หนุ่ม ไม่มีโรคภัยรบกวนบ่อยนัก แต่ดูเส้นสุขภาพที่เลข 2 แสดงว่าสุขภาพไม่ดี ลักษณะเส้นอย่างนี้เป็นโรคปอด จากการซักประวัติ และสอบถามอาการ

ภาพที่ 3.2 รูปลายมือชายอายุ 63 ปี

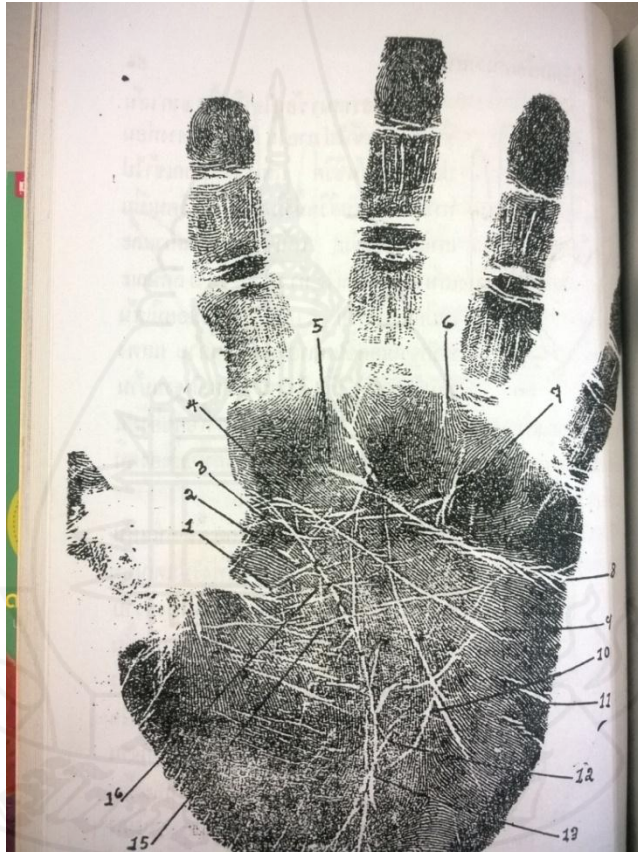
เจ้าของมือบอกว่าป่วยไข้ไม่สบายมาถึงก็หอบ เมื่อวิเคราะห์ลายมือและกลิ่นลมปากของชายคนนี้เวลาพูด จึงพยากรณ์ได้ว่ากำลังป่วยไข้ด้วยโรคปอดอย่างแน่นอน (วรมัย กบิลสิงห์ เรื่องเดียวกัน : 87-90)

2.2 การวินิจฉัยโรคภายนอกร่างกาย

2.2.1 โรคเหน็บชา

โรคเหน็บชาส่วนใหญ่เกิดจากระบบการหมุนเวียนของโลหิตตีบตัน ไปเลี้ยงส่วนของอวัยวะ เช่น ปลายมือ ปลายเท้า ไม่เพียงพอ จึงทำให้มีอาการชาปลายมือ เท้า แต่บางครั้งโรคนี้อาจเกิดจากระบบประสาทและสมอง ดังที่ โทรมานศิลป์ (เรื่องเดียวกัน : 103-104)

ได้บันทึกการดูลายมือของผู้ป่วยรายหนึ่ง เป็นหญิง อายุ 21 ปี ได้พิมพ์ลายมือของเจ้าของมือรายนี้ไว้ด้วย (ตามรูปภาพ) พร้อมทั้งได้เขียนเส้นบอกตำแหน่งเส้นต่างๆอย่างละเอียด ที่เส้นชีวิต แสดงจุดไว้ 5 จุด จุดที่สำคัญที่สุดเป็นจุดกึ่งกลางของเส้นชีวิต จุดนี้คืออายุ 29 ปีเต็ม จุดถัดขึ้นไปคือจุดอายุ 26 ปีเต็ม ถัดขึ้นไปอีกคือจุดอายุ 23 ปีเต็ม ถัดไป 20 ปีเต็ม และถัดไป 17 ปีเต็ม ตามลำดับ การพยากรณ์ตามหลักวิชานี้ เรื่องสำคัญที่สุดคือการวัดเส้นชีวิต ถ้าวัดได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ จะพยากรณ์ได้แม่นยำอย่างตาเห็น คือสามารถบอกเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นกับเจ้าของมือในช่วงอายุได้อย่างถูกต้อง

ภาพที่ 3.3 ภาพลายมือจริง หญิงอายุ 21 ปี แสดงเส้นโรคหรือเส้นวาสนาร้อนใจ

จากบันทึกของโหรฆานศิลป์ได้กล่าวพยากรณ์ให้เจ้าของมือน้อย่างละเอียดในทุกด้าน แต่ในที่นี้จะนำมากล่าวเฉพาะด้านโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งปรากฏตามรูป และที่ลูกศรชี้หมายเลข 10 คือเส้นโรคหรือเส้นวาสนาร้อนใจมีลักษณะเป็นรูปกนก แสดงว่าเจ้าของมือมีการเจ็บป่วยเป็นโรคเหน็บชา แต่ปลายแหลมของเส้นกนกยังไม่ทับท่อนปลายของเส้นสมอง อาการ

จึงไม่ร้ายแรงมากนัก แต่จะเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือเสียไป เดินไปไหนมาไหนได้บ้าง แต่ไม่ค่อยถนัดนัก ข้อของเส้นเอ็นข้อข้อมือเข้าไปภายใต้เส้นสมอง จะทำให้กระทบกระเทือนสมองเหมือนกัน แต่ไม่รุนแรง ส่วนที่เส้นโรคเอ็นข้อข้อมือทับกับเส้นประสาทที่มาจากเนินวิปริต และเป็นรูปกากบาทไขว้กันนั้น หมายความว่าเส้นโรคเอ็นข้อข้อมือทำให้เกิดความกลัวใจด้วย แต่ภายหลังทำให้เกิดมีเงินทองขึ้นด้วย นอกจากเส้นที่แสดงโรคเอ็นข้อข้อมือ บนเส้นสมองที่ตรงกับเส้นประสาทขึ้นมาจากเส้นชีวิต จะเห็นเส้นสามเหลี่ยมมีเส้นผ่ากลางเกาะอยู่กับเส้นสมองนั้นด้วย แสดงว่าเจ้าของมือนั้นจะเป็นกามโรคขึ้นสมอง อาจจะเกี่ยวมาทางกรรมพันธุ์ก็ได้ เกิดขึ้นทางตอนปลายเส้นสมอง จะทำให้ปวดที่ท้ายทอย และทำให้เจ้าของมือมีลักษณะไม่สมบูรณ์ทางจิตใจด้วย

การวินิจฉัยโรคในวิชาหัตถศาสตร์หรือลายมือ สามารถวิเคราะห์โรคจากมือของผู้ป่วยตั้งแต่คุณลักษณะมือ ระยะห่างหรือติดกันของนิ้ว ลักษณะของเล็บ คู่มือของฝ่ามือ อุณหภูมิ คุณเนิน คุณเส้นสายลายมือ เครื่องหมายหรือตำหนิบนฝ่ามือ นอกจากสังเกตอาการตามที่กล่าวมา ยังสามารถดูได้จากอาการเคลื่อนไหวของนิ้วซึ่งจะแสดงให้เห็นลักษณะการสั้น หรือบิดงอที่คนไข้ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งเป็นลักษณะอาการของความผิดปกติของระบบประสาท หรืออาจเกิดจากเส้นโลหิตในสมองตีบ เกิดจากการได้รับสารพิษ เช่น สุรา เกิดจากโรคบางโรค เช่น พาร์กินสัน ต่อมาไทรอยด์ทำงานมากกว่าปกติ

2.2.2 การวิเคราะห์มือกับอาการทางสายตา

โรคเกี่ยวกับสายตา ถ้าดูตามราศี มักจะเกิดกับผู้เกิดในราศีพฤษภ แต่ก็สามารถวิเคราะห์ดูลายมือเพื่อให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น การวิเคราะห์ลายมือของผู้ป่วยต่อกระจกให้ดูที่เส้นสมอง ซึ่งเป็นตัวกำหนดสายตาและประสาทตา โดยเฉพาะเส้นสมองที่ผูกพันกับเนินอังคารต่ำ มีเส้นตัดที่ไม่สวย ก่อให้เกิดอาการทางสายตา ถึงกับกลายเป็นต้อ เช่น ต้อหิน และต้อกระจกได้ (ดวงสุริยะเนตร มปป. : 104-108)

2.3 การวินิจฉัยโรคออดส์

วิชาหัตถศาสตร์สามารถนำมาเอามาใช้วินิจฉัยโรคต่างๆทั้งโรคภายในและโรคภายนอกในร่างกาย โรคทั่วไปและโรคเรื้อรังหายยาก ศิริชัย ธรรมวานิช (เรื่องเดียวกัน : 99-100) กล่าวว่าวิชาลายมือเป็นศาสตร์ที่มีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎีที่ว่า มือของคนเราสามารถสะท้อนให้เห็น

ถึงปัญหาด้านสุขภาพ ที่เกิดกับเจ้าของทั้งในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เราเชื่อแน่ว่า น่าจะตรวจพบอะไรบางอย่างในมือของผู้ป่วย กรณีการวินิจฉัยโรคเอดส์ก็เช่นเดียวกัน ควรพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงต่อไปนี้ คือ

2.3.1 เส้นบนฝ่ามือ

เส้นชีวิต ดูจากรูปเกาะ ความตื้นลึก ความชัดเจน และการแตกของเส้น
เส้นอิทธิพล (influence line) ที่พาดขวางข้ามเนินสุจรหรือเส้นชีวิต เส้น
ชนิดนี้มักจะเป็นสัญญาณบ่งถึงอันตรายถึงแก่ชีวิต ที่เกิดจากการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ

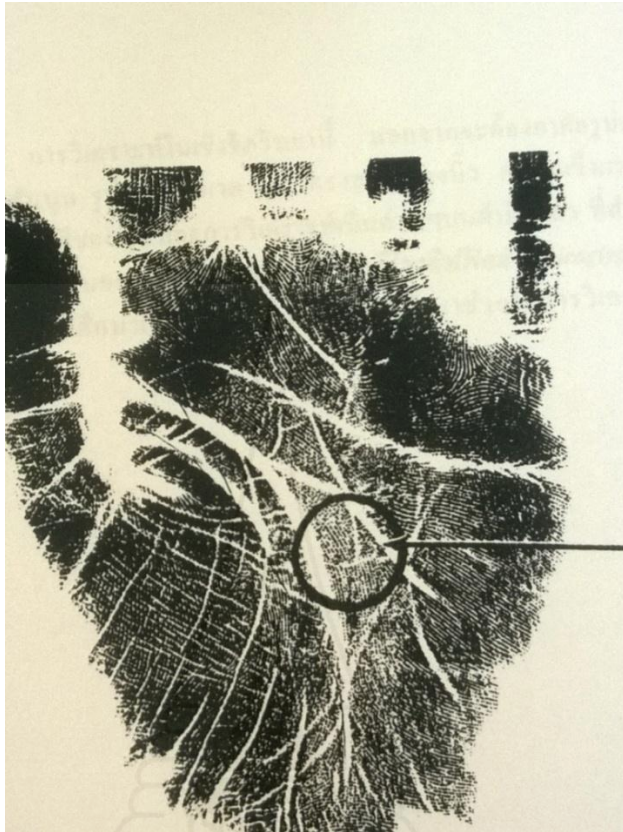
เส้นหัวใจหรือเส้นสมอง ตรวจเช่นเดียวกับเส้นชีวิต รวมถึงเส้นรองที่พาด
ผ่านเส้นหลักทั้งสองนี้ด้วย รายละเอียดที่ตรวจพบนอกจากจะช่วยยืนยันผลการตรวจเส้นชีวิตแล้ว
ยังบอกถึงสุขภาพจิตและอารมณ์ด้วย

เส้นสุขภาพ (Mercury line หรือ health line) บอกถึงความสมดุลระหว่าง
ร่างกายและระบบประสาทพื้นฐาน

การตรวจสอบจะต้องทำทั้งสองมือ โดยดูมือข้างที่ถนัด (ข้างที่ใช้เขียน
หนังสือ) เป็นหลัก เพราะมือข้างนี้บอกถึงสิ่งที่เจ้าของกำลังทำให้เกิดขึ้นต่อชีวิตของตนเอง ส่วน
มืออีกข้างจะบ่งบอกถึงสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาทางพันธุกรรม บ่อยครั้งปัญหาที่ตรวจพบจากมือ
ข้างที่ไม่ถนัดไม่รุนแรงอย่างที่ควรจะเป็น เพราะลักษณะบางอย่างที่ปรากฏในมือข้างที่ถนัด เช่น
เส้นชีวิตในมือซ้าย (ของคนทีถนัดขวา) มีรูปเกาะปรากฏอยู่ แต่เส้นชีวิตในมือขวาไม่พบสิ่ง
ผิดปกติ ปัญหาทางสุขภาพใดๆที่ตรวจพบในมือซ้ายก็จะไม่รุนแรงอย่างที่ควรจะเป็น ในทาง
กลับกันถ้าตรวจพบรอยแตกหรือรูปเกาะบนเส้นชีวิตในมือขวาด้วยแล้ว ปัญหาทางสุขภาพก็จะมี
โอกาสเกิดขึ้นได้มากยิ่งขึ้น

2.3.2 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของลายสันนูน เกิดจากความผิดปกติทั้งทาง
ร่างกายและจิตใจ พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดที่สุด คือการเกิด สายไข่มุก (String of pearls)
ซึ่งเป็นสัญญาณชนิดหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเจ็บป่วยที่กำลังเกิดขึ้นหรือน่าจะเกิดขึ้น

ในฝ่ามือของคนไข้โรคเอดส์ที่เคยนำมาศึกษาทุกคน ล้วนแต่มีสายไข่มุกในฝ่ามือใน
ระดับที่มากน้อยแตกต่างกัน

ภาพที่ 3.4 ลายสันนูนที่ขาดเป็นท่อนๆเหมือนไข่มุกที่ร้อยเป็นสาย (ลูกศรชี้)

การตรวจใช้ในการวินิจฉัยโรค ก่อนให้การรักษาของแพทย์แผนไทย ต้องคำนึงถึง 1) ฐัประวัติบุคคล 2) ฐัประวัติโรค 3) ตรวจร่างกาย 4) ตรวจอาการ เมื่อทำการตรวจครบทุกประการจึงให้การวินิจฉัยแล้วทำการรักษาต่อไป การตรวจร่างกายจะช่วยในการวินิจฉัยโรคได้แม่นยำระดับหนึ่ง ทำให้เราทราบว่าคนไข้เป็นคนมีรูปร่างอย่างไร มีสติอารมณ์ มีความทุกข์เวทนาอย่างไร การหายใจ การเดินของชีพจรเป็นอย่างไร การตรวจหัวใจ ปอด ลิ้น ตา ผิวพรรณ บาดแผลที่ป่วย เป็นเรื่องของแพทย์ทำเป็นประจำอยู่แล้ว ถ้าแพทย์มีความรู้เรื่องโหราศาสตร์วิชาลายมือ เพียงพลิกฝ่ามือคนไข้ดูก็จะทำให้ให้การวินิจฉัยโรคเกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น ดังนั้นหัตถศาสตร์หรือวิชาลายมือจึงมีความสำคัญที่แพทย์แผนไทยทุกคนควรศึกษาเรียนรู้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีความรู้ทางโหราศาสตร์ประเภทอื่นที่สามารถนำมาใช้วินิจฉัยโรค ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาเสนอต่อไป

3. การวินิจฉัยโรคด้วยเลข 7 ตัว

เลข 7 ตัว เป็นวิชาการพยากรณ์อีกประเภทหนึ่งของโหราศาสตร์ แต่การพยากรณ์เพื่อวินิจฉัยโรคจะมีความยุ่งยากและใช้เวลามากกว่า เนื่องจากต้องทราบวัน เดือน ปีเกิด ของคนไข้ ที่มาให้การรักษา แล้วนำเอาวัน เดือน ปีเกิด นั้นมาเรียงเป็นแถวๆละ 7 ตัว เลขตัวหนึ่งเป็นตัวแทนของดวงดาวที่โคจรไปอยู่ตามตำแหน่งเรือนภพ ที่สามารถชี้หรืออ่านดวงชะตาเจ้าของวัน เดือน ปีเกิดได้เหมือนโหราศาสตร์ประเภทอื่น นอกจากวินิจฉัยโรคหรือปัญหาด้านสุขภาพแล้ว อาจพยากรณ์ด้านโชคลาภ ความรัก การเดินทาง การศึกษา ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ปัญหาบุตรหลานได้เช่นเดียวกัน สำหรับในหัวข้อนี้จะนำเอาวิธีการวินิจฉัยโรคหรือสุขภาพมาแสดงเท่านั้น ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีการวินิจฉัยดังต่อไปนี้ คือ

3.1 การวินิจฉัยโรคด้วยเลข 7 ตัว 9 ฐาน

3.1.1 หลักเกณฑ์การพยากรณ์โรคทั่วไป

การจะดูว่าดวงชะตาของผู้ใดมีโรครกข์ไข้เจ็บอันใดเบียดเบียน ทำลายสุขภาพให้อ่อนแอลง มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1) พิจารณาดำแหน่งของดวงดาว ถ้าโคจรมาอยู่ในภพเสีย หมายถึงโรครกข์ไข้เจ็บโดยตรง คือ ภพพยายะ และภพมรณะ ส่วนภพอื่นๆ ได้แก่ ภพอิ หินะ และมหาอุบาทว์ มีโอกาสก่อให้เกิดโรคต่างๆขึ้นได้เช่นกัน แต่มีน้ำหนักความเป็นไปของโรคที่เกิดขึ้นในลำดับรองลงมา

2) โรคใดจะมีอาการร้ายแรงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประเภทของดาวเคราะห์ ตำแหน่งเรือนภพที่สัมพันธ์ถึง และฐานตั้งรับว่าดีหรือไม่ เพียงใด ฐานตั้งรับของดาวมีความสำคัญมาก ถ้าเป็นฐานใน กลุ่มดีมาก โรครกข์ไข้เจ็บจะเป็นไม่มาก รักษาง่าย ถ้าเป็นฐานในกลุ่มปานกลาง โรคที่เป็นขึ้นมีโอกาสเป็นได้หายได้ ไม่ร้ายแรงเท่าใดนัก แต่ถ้าเป็นฐานในกลุ่มไม่ดีหรือเป็นคู่ศัตรู กับดาวที่ตั้งอยู่ข้างบน โอกาสที่จะได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคนั้นๆ ก็จะมีสูง และอาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

3) โรคต่างๆมิได้เกิดพร้อมกัน ขึ้นอยู่กับวัยและอายุจรว่า เมื่อใดจะเกิดโรคอันใด

4) ผู้ที่มีดวงชะตาเหมือนกัน ไม่จำเป็นต้องมีโรคอย่างเดียวกันทุกอย่างเสมอไป เพราะดาวแต่ละดวงระบุนโรคไว้หลายอย่าง พึงพิจารณาจากรูปร่าง ผิวพรรณ อาชีพ ฐานะ และพื้นเพเดิมของผู้มารับการพยากรณ์ประกอบด้วย

ตัวอย่างการพยากรณ์โรคทั่วไป

การพยากรณ์หรือการวินิจฉัยโรคโดยวิธีการใช้เลข 7 ตัว ของโรคทั่วไป จะมีกฎเกณฑ์แน่นอนที่ใช้เป็นหลักในการอ่านดวงชะตา ถ้ามีอาการไข้หรือเจ็บป่วยจะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน และบอกตำแหน่งหรือ อวัยวะที่เกิดโรค และชื่อโรค รวมทั้งทราบถึงลักษณะอาการหนักเบา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ชาย) เกิดวันอาทิตย์ เดือนอ้าย ปีกุน

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

5 6 7 1 2 3 4

7 10 13 9 12 15 18

7 3 6 2 5 1 4

7 6 5 4 3 2 1

7 5 3 1 6 4 2

7 5 3 1 6 4 2

1 3 5 7 2 4 6

จากดวงชะตานี้ เมื่อพิจารณาแล้ว สามารถได้วิเคราะห์ว่าดังนี้

ดาวจันทร์ (2) ชนภพเสียด (หิณะ - พยายะ) ฐาน 12 (ฐานไม่ดี) เป็นเหตุให้เป็นโรคผอมแห้ง ภูมิแพ้ชนิดเรื้อรังไม่หายขาด (หิณะ - พยายะ) ต่อมาเป็นโรคต่อมไทรอยด์โต และผ่าตัดดวงตา ทุกโรคได้รับการดูแลด้วยดี (ชนมหาอุปลัมภ)

ดาวพุธ (4) ชนภพเสี่ย (มหาอุบาทว์) ฐาน 18 (ฐานดีมาก) เป็นเหตุให้เกิดโรคปอด หลอดลม หายใจขัด โดยยึดเชื้อทำให้เปื้อนหน้าย รำคาญ (มหาอุบาทว์) แต่ไม่มีอาการรุนแรง (เพราะฐานดี)

ดาวพฤหัสบดี (5) ชนภพเสี่ย (มรณะ) ฐาน 7 (ไม่ดี) เป็นเหตุให้หัวใจไม่สู้ดี เป็นโรคความดันโลหิตสูงถาวร ต้องกินยาประจำ และยังเป็นโรคหุื้อ (มีเสียงดังในหู) อยู่ตลอด

ดาวศุกร์ (6) ชนเสี่ย (อริ) ฐาน 10 (ไม่ดี) เป็นเหตุให้เกิดโรคเกี่ยวกับคอ หลอดลม หอบหืด และหายใจลำบาก สร้างความทุกข์และยุ่งยาก (ฐานไม่ดีและเป็นคู่ศัตรู)

ดาวทั้งหมดคือ 2, 4, 5, 6 เป็นดาวสุกเคราะห์ โรคภัยไข้เจ็บจึงไม่ออกอาการรุนแรงเท่ากับเป็นดาวบาปเคราะห์ (เจษฎา คำไหล และคณะ เรื่องเดียวกัน: 168-170)

3.1.2 หลักเกณฑ์การพยากรณ์โรคร้ายแรง

1) โรคอัมพฤกษ์ – อัมพาต

ดวงชะตาคนไข้ที่แสดงอาการเส้นโลหิตในสมองแตก หรือบางคนกลายเป็น อัมพฤกษ์อัมพาตตลอดชีวิต เนื่องจากความดันโลหิตสูง ส่วนใหญ่จะมีลักษณะดวงชะตาในเลข 7 ตัว ดังต่อไปนี้

- (1) อัฒตะ หรือ ตะนุ ชนเสี่ย
- (2) มี 3/12, 1/13 (มีสองอย่างพร้อมกันในดวงชะตา)
- (3) มี 2/7, 2/10, 3/7, 3/10, 4/8 (อย่างใดอย่างหนึ่งในดวงชะตา)
- (4) มี 3/13, 4/13 (อย่างใดอย่างหนึ่งในดวงชะตา)
- (5) ดาวเสี่ยหลายดวง หรือดวงเดียวชนเสี่ยหลายต่อในดวงชะตา
- (6) เกิดคดีร้าย
- (7) ปีตาชนเสี่ย ฐานไม่ดี คือ 6, 8, 12, 13 หรือเป็นคู่ศัตรู

ดวงชะตาใดมี 4 ข้อใน 6 ข้อ ระวังดวงชะตานั้นมักจะเป็นโรคความดันสูง อาจทำให้เส้นโลหิตในสมองแตกเสียชีวิต หรือกลายเป็นอัมพฤกษ์อัมพาตได้ตามตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง คนไข้มชาย เกิดวันจันทร์ที่ 11 พฤศจิกายน 2483 ขึ้น 11 ค่ำ
เดือน 12 ปีมะโรง

2	3	4	5	6	7	1
5	6	7	1	2	3	4
5	6	7	1	2	3	4
12	15	18	7	10	13	9
5	1	4	7	3	6	2
3	2	1	7	6	5	4
6	4	2	7	5	3	1
5	3	1	6	4	2	7
4	6	1	3	5	7	2

ดูตามดวงชะตาของชายคนนี้จะตรงตามกฎ 4 ข้อ ในจำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นลักษณะดวงชะตาของผู้ที่จะมีเส้นโลหิตในสมองแตก คือ

- (1) อัฒตะ (2) ชนพยายะ + มหาอุบาทว์, ตนุ (5) ชนมรณะ
- (2) ดาวจันทร์ (2) อยู่บนฐานเสาร์ 10 (2/10)
- (3) ดาวอังคาร (3) อยู่บนฐาน 13 (3/13)
- (4) ดาวในดวงชะตาเสียหลายดวง ดาวเดียวเสียหลายต่อ ดาว
พฤษ์สบัติ (5) ชนมรณะ, ดาวอังคาร (3) ชนหิณะ - อริ, ดาวจันทร์ (2) ชนพยายะ - มหาอุบาทว์
ลักษณะดวงชะตาแบบนี้มีความดันโลหิตสูงมาก คนไข้เส้นสมองแตก
เมื่ออายุอย่าง 50 ปี ไม่เสียชีวิตทันที แต่ก็ป่วยเป็นอัมพฤกษ์-อัมพาตอยู่หลายสิบปี จึงเสียชีวิตใน
เวลาต่อมา (เจษฎา คำไหลและคณะ ม.ป.ป. : 310; เอกลักษณ์ ปญญาคโม และคณะ ม.ป.ป. : 9-12)

2) โรคที่ต้องผ่าตัด

การพิจารณาถึงโรคที่ต้องผ่าตัด ให้ตรวจดูดาวเสี่ยในพื้นที่ดวงชะตา (เสี่ย หมายถึง ดาวที่ชนเสี่ย ฐานรองรับเสี่ย โดยเฉพาะดาวบาปพระเคราะห์ให้ถือว่าเสี่ยมากกว่าดาวศุภเคราะห์) ดาวไหนเสี่ยมากในดวงชะตาจะผ่าตัดเรื่องนั้น หรือก็ไม่ปีจร จรไปตกฐานไม่ดีและชนเสี่ย ชนเสี่ยดาวใดจะผ่าตัดเรื่องนั้นๆ เช่น

ตกดาวอาทิตย์ (1) ผ่าตัดตา – ผ่าตัดหัวใจ

ตกดาวจันทร์ (2) ผ่าตัดกระเพาะอาหาร ลำไส้ ต่อมม้ามเหลือง ผ่านม
ไต และดี

ตกดาวอังคาร (3) ผ่าตัดเครื่องเพศ ผ่าจมูก ผ่าไซนัส ผ่ากระดูก

ตกดาวพฤหัสบดี (5) ผ่าตัดหัวใจ ผ่าเท้า ต้นขา โคนขา

ตกดาวศุกร์ (6) ผ่าตัดริดสีดวงทวาร ไล่เลื่อน ต่อมลูกหมาก มดลูก
ไต หรือผ่าตัดเกี่ยวกับความสวยงามทุกชนิด

ตกดาวเสาร์ (7) ผ่าตัดเกี่ยวกับกระดูกขา หัวเข่า ข้อต่อทุกชนิด ตับ ม้าม

ดวงชะตาที่จะต้องผ่าตัดใหญ่ จะมีดาวอังคาร (3) เป็นฐานบาปพระ
เคราะห์ (ฐาน 7 – 8 – 10 และ 12) ถ้าดวงชะตาใดตรงตามกฎที่กล่าวมานี้ ดวงชะตานั้นจะต้องมี
การผ่าตัดใหญ่อย่างแน่นอน

ตัวอย่าง (หญิง) เกิดวันอาทิตย์ที่ 2 มีนาคม 2501 ตรงกับวันขึ้น 12 ค่ำ
เดือน 4 ปีระกา

1 2 3 4 5 6 7

4 5 6 7 1 2 3

3 4 5 6 7 1 2

8 11 14 17 13 9 12

1 4 7 3 6 2 5

2 1 7 6 5 4 3

4 2 7 5 3 1 6

1 6 4 2 7 5 3

3 5 7 2 4 6 1

จากดวงชะตานี้พยากรณ์ได้ว่า “ปีนี้ระวางญาติผู้ใหญ่ชาย หรือไม่ก็ตัวเอง จะมีการผ่าตัด” เพราะในพื้นที่ดวงชะตาดาวอังคาร (3) ชนเสียด (ชนมรณะ) และฐานรองรับเป็นบาป พระเคราะห์ (ฐาน 8 กำลังพระอังคาร) อายุจร 29 ปี ฐานรองรับเป็นบาปพระเคราะห์ชนเสียด (ชนหิณะ + อริ) เลข 4 (พุทธ) เป็นตนุ (ตัวเอง) 4 (พุทธ) เป็นปีตา (ญาติผู้ใหญ่ผู้ชาย) รวมความแล้วปีนี้ (อายุ 29 ปี) ถ้าญาติผู้ใหญ่ชายไม่ผ่าตัด ตัวเองก็ต้องผ่าตัด

ดวงชะตานี้อายุจร 29 ปี ตก 4 (พุทธ) จับคู่กับ 2 (จันทร์) ชนเสียด ฐานรองรับ ปีจรเป็นคาปพระเคราะห์ 8 (กำลังดาวพระอังคาร) และดาวจันทร์ (2) ในพื้นที่ดวงชะตา เสียดมาก คือชนทั้งหิณะและอริ ฐานรองรับบาปพระเคราะห์ 12 (กำลังพระราหู) โรคประจำตัวของดวงชะตา จึงเป็นดาว จันทร์ (2) เจ้าของดวงชะตาจะต้องผ่าตัดนิ้วในไต (เฉยๆ คำไหล และ คณะ เรื่องเดียวกัน: 254-255)

3.1.3 การพยากรณ์โรคที่ยังไม่เกิด

การนำเอาวิชาเลข 7 ตัวมาพยากรณ์โรค สามารถพยากรณ์ได้ล่วงหน้าใน อนาคตว่าเมื่อใดจะเกิดโรคภัยไข้เจ็บ เรียกว่าเป็นการพยากรณ์อายุจร จากการสัมภาษณ์ทรงพล แซ่เต้ 2557, มิถุนายน 12) แสดงความเห็นเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่มารับบริการจะสอบถามเรื่องสุขภาพที่มีในอนาคตมากกว่าที่เป็นอยู่แล้ว หรือกำลังทำการรักษาอยู่ ทรงพลได้ยกตัวอย่างดวงชะตาคนป่วย พร้อมคำอธิบายดังนี้

ตัวอย่าง เจ้าชะตาเกิดวันพุธ เดือน 4 ปีเถาะ

4 5 6 7 1 2 3

4 5 6 7 1 2 3

4 5 6 7 1 2 3

12	15	18	21	3	6	9
5	1	4	7	3	6	2
3	2	1	7	6	5	4
6	4	2	7	5	3	1
5	3	1	6	4	2	7
4	6	1	3	5	7	2

สำรวจตำแหน่งเสีย คือ หินะ (5) อริ (2) มรณะ (4) และ พยายะ (1)
 เลขประกบ คือ ฐาน 5, 6, 7 จะเห็นว่า หินะ (5) ประกบกับ (1) เป็นคู่มิตร ผ่อนหนักเป็นเบา
 เกณฑ์อายุ 40 ปี ตกภพพยายะ (1) มี (5) จากฐาน 7 เป็นคู่มิตรประกบ พอจะ
 เอาตัวรอดได้ แต่ (1) ตั้งอยู่บนฐาน (3) เป็นคู่ศัตรู
 (1) คือ หัวใจ ตา เลือด กระดูกสันหลัง
 (5) คือ กระทบง่าไม้ (ระบบย่อยอาหาร) สมอง หัวใจ
 พยากรณ์ได้ว่า อายุ 40 ปี ถ้าไม่เป็นโรคกระทบง่าไม้ ก็เป็นโรคเกี่ยวกับ
 ความเครียด (ไมเกรน) แต่อาการไม่มากนัก ไปหาหมอรักษา 1-2 ครั้งก็หาย
 อายุ 47 ปี ตรงกับ มาตา (1) ชนพยายะ ฐาน (3) อีก ระบุได้ว่าต้องถึงขั้น
 ผ่าตัดหรือนอน โทรมเป็นเดือน เนื่องจากเป็นคู่ศัตรู และประกบตำแหน่งอยู่เป็นคู่ศัตรูอีก (ฐาน 3)
 ข้อสังเกต เหตุที่ต้องใช้ พยายะ (1) เป็นเกณฑ์ทำนาย เพราะถ้าดูดาวประกบ
 ของ มรณะ(4) ดาวประกบไม่เสีย ส่วน อริ (2) ดาวประกบก็ไม่เสีย ฐาน (6) ก็ไม่เสีย ก็มีเพียง
 ดาว (1) กับ (5) เท่านั้นที่ต้องพิจารณา ดาว (5) ตำแหน่ง หินะ ก็ได้ (1) คู่มิตร เป็นตัวประกบ
 ฐานกำกึ่ง เพราะดาว (5) ฐาน 15 ถือเป็นคู่ธาตุคู่ศัตรูร้ายพอกัน (1) ฐาน 15 เป็น หยินหยาง
 เกือบคู่กัน ดังนั้น หินะ (5) จึงห่างน้อยกว่า

การพยากรณ์โรคที่จะมีในอนาคต เป็นการทราบล่วงหน้า ทำให้มีโอกาส
 เตรียมตัวเตรียมความพร้อมต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ถึงแม้จะมีความเชื่อว่าดวง
 ชะตามนุษย์จะถูกลิขิตไว้ตามหลักวิชาการโหราศาสตร์ แต่สาเหตุการเกิดโรคภัยไข้เจ็บ มีมากมาย

หลายสมมุติฐาน ไม่ได้ขึ้นกับอายุเพียงอย่างเดียว ดังนั้นช่วงเวลาที่คิดว่าจะเป็นโรคตามคำพยากรณ์ อาจจะไม่ได้เกิด หรือเกิดเพียงเล็กน้อย หรืออาจมีอาการหนักก็ได้

3.2 การวินิจฉัยโรคด้วยเลข 7 ตัว 4 ฐาน

การพยากรณ์ด้วยเลข 7 ตัว 4 ฐาน มีวิธีการและหลักเกณฑ์ในการพยากรณ์ เหมือน 9 ฐาน ทุกประการ เพียงแต่เอามาพยากรณ์เพียง 4 ฐาน ดังนั้นการตั้งฐานตัวเลขจึงใช้เวลาน้อยกว่า การวิเคราะห์ดาวที่โคจรมาชนภพต่างๆก็น้อย ดังนั้นการพยากรณ์ก็จะทราบผลในเวลาที่ไม่มากนัก เหมาะสำหรับแพทย์แผนไทยที่มีเวลาเร่งรีบ มีคนไข้มารอคิวอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับในเรื่องความแม่นยำในการพยากรณ์โรค จากการสัมภาษณ์ ณิชชา ปราณีรัตน (2557,กรกฎาคม 13) กล่าวว่ามีความแม่นยำสามารถใช้วินิจฉัยโรคเช่นเดียวกัน

ตามที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากการสัมภาษณ์ การวินิจฉัยโรคของเลข 7 ตัว 4 ฐาน ส่วนใหญ่ก็เหมือนกับ 9 ฐาน คือพิจารณาถึงดวงดาวที่โคจรไปชนภพเสี่ย อันได้แก่ ภพ หินะ อริ มรณะ และ พยาษะ โรคที่เกิดก็คือโรคที่มีความสัมพันธ์กับดวงดาวนั้นๆ เช่น ดาวอาทิตย์ (1) เป็นโรคเกี่ยวกับสายตา หัวใจ ความดันโลหิต อัมพฤกษ์อัมพาต ดาวจันทร์ (2) เป็นโรคเกี่ยวกับกระเพาะ ทางเดินอาหาร ต่อมน้ำเหลือง ดาวอังคาร (3) เป็นโรคเกี่ยวกับกระดูก ฟ่าตัด ภูมิแพ้ อุบัติเหตุ เป็นต้น นอกจากดูจากลักษณะของดวงดาว ยังพิจารณาถึงฐานบวกลบที่เป็นกำลังพระเคราะห์ ความสัมพันธ์ของดาวคู่มิตร คู่ศัตรู และอื่นๆเช่นเดียวกับเลข 7 ตัว 9 ฐาน ทุกประการ การทำนายเพียงแต่จำกัดเพียง 4 ฐานเท่านั้น

ตัวอย่างการพยากรณ์ ชาย เกิดวันเสาร์ เดือน เก้า ปีฉลู พ.ศ. 2492

วันเสาร์ 7 1 2 3 4 5 6

เดือนเก้า 2 3 4 5 6 7 1

ปีฉลู 2 3 4 5 6 7 1

ผลบวก 11 7 10 13 16 19 8

จากดวงชะตา อັตตะ (7) มีส่วนสัมพันธ์ถึง หินะ (1) ดังนี้

หิณะ ตั้งอยู่บนฐานบวก 8 กำลังพระอังคารคู่ศัตรู หมายถึงความตายอันเกิดแก่
อาวุธ ของแหลมคม ไฟและความร้อน หรือพลังงานที่แผ่รังสีของความร้อนที่ร้ายแรง

สุกะ ตั้งอยู่บนฐานบวก 7 เสาร์เล็กคู่ศัตรู หมายถึงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากต่าง
แดน ต่างประเทศ ของจากต่างประเทศ

ผู้พยากรณ์ได้บอกถึงปัญหาสุขภาพแก่เจ้าชะตาว่า จะเสียชีวิตเพราะการแพ้
พลังงานและรังสี หากเจ้าชะตาทำงานเกี่ยวกับระบบพลังงาน หรือรังสีที่มีพิชร้ายแรงแล้ว ให้ระวัง
ให้มาก ชะตามีเกณฑ์แพ้จนเสียชีวิต

ต่อมาเจ้าชะตาก็ป่วยเพราะการแพ้พลังงานนั้น เป็นมะเร็ง และเสียชีวิตในที่สุด ผู้
พยากรณ์ได้ให้ข้อควรจำในระบบเลข 7 ตัว 4 ฐาน จุดที่ทำให้ถึงแก่อายุขัยหรือตายนั้น พิจารณา
จากหิณะเป็นตัวนำ ส่วน อริ มรณะ พยาชะ และเลขที่ตั้งอยู่บนฐานบวกคู่ศัตรูเป็นตัวประกอบ
อ่านผสมกันไป เมื่อวัจร เดือนจร วันจร มีความสัมพันธ์บ่งถึง ย่อมทำให้เจ้าชะตาต้องมี
เหตุการณ์ที่ร้ายแรงเกิดขึ้นเสียเป็นส่วนใหญ่ (นภา วรรณ 2527: 89-91)

การใช้โหราศาสตร์ไทยประเภทเลข 7 ตัว ผู้พยากรณ์จะต้องนำเอาวันเดือนปีเกิด
และเวลาเกิดมาเทียบปฏิทิน 100ปี เพื่อหาวันเดือนปีเกิดทางจันทรคติ แล้วนำมาเขียนเป็นดวง
พยากรณ์เลข 7 ตัว ตามที่กล่าวมาแล้วซึ่งเป็นขั้นตอนที่แพทย์แผนไทยอาจต้องเสียเวลาและการ
เขียนที่รีบเร่งอาจเกิดความผิดพลาดได้

ความรู้ทางโหราศาสตร์ที่นำมาใช้ในการวินิจฉัยโรค ที่ได้นำมาวิเคราะห์ตาม
หลักการแพทย์แผนไทยในบทนี้ มี 1) จักรราศี 2) วิชาหัตถศาสตร์ 3) วิชาเลข 7 ตัว เป็น
ความรู้ที่บันทึกอยู่ในคัมภีร์ตำราที่หมอดูหรือนักพยากรณ์นำมาใช้วิเคราะห์เรื่องโรคภัยไข้เจ็บ
สืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ผ่านการวิเคราะห์การพยากรณ์มาครั้งนับไม่ถ้วน จนกลายเป็นสถิติ
ที่ถูกบันทึกจดจำไว้ เมื่อพบลักษณะเส้นลายมือและเครื่องหมายต่างๆในวิชาหัตถศาสตร์ หรือพบ
เห็นตำแหน่งดวงดาวตามภพต่างๆในวิชาเลข 7 ตัว ที่เหมือนเดิม จึงสามารถพยากรณ์หรือ
วินิจฉัยโรคได้ตามความรู้ที่เล่าเรียนกันมา ดังนั้นการนำความรู้ทางหัตถศาสตร์และเลข 7 ตัว มา
ใช้ในการวินิจฉัยโรค จึงน่าจะมีประโยชน์ต่อวิชาการแพทย์แผนไทยเป็นอย่างยิ่ง

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การใช้ความรู้ทางโหราศาสตร์มารักษาโรคตาม
หลักการแพทย์แผนไทย

บทที่ 4

การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอความรู้เกี่ยวกับการใช้โหราศาสตร์มาประกอบการรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความรู้ทางโหราศาสตร์ที่ใช้ในการรักษาโรค จำแนกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) การรักษาตามธาตุ 2) การรักษาโรคประจำฤดู 3) การรักษาโรคตามอายุสมุฏฐาน 4) การรักษาโรคตามกาลสมุฏฐาน ดังนี้

1.การรักษาโรคตามธาตุ

การรักษาตามธาตุ หมายถึง การรักษาอาการเจ็บป่วยที่เกิดความผิดปกติในร่างกาย ได้แก่ ธาตุกำเริบ ธาตุหย่อน และธาตุพิการ ให้กลับสู่ภาวะปกติ

ธาตุกำเริบ เป็นภาวะที่ธาตุใดธาตุหนึ่งทำหน้าที่มากผิดปกติจนทำให้เกิดโทษขึ้น เช่น ธาตุไฟกำเริบ ทำให้เกิดอาการตัวร้อน มีไข้

ธาตุหย่อน เป็นภาวะที่ธาตุใดธาตุหนึ่งทำหน้าที่น้อยผิดปกติจนทำให้เกิดโทษขึ้น เช่น ธาตุไฟหย่อน จะทำให้อาหารไม่ย่อย เกิดอาการท้องอืดเฟ้อ

ธาตุแตกหรือพิการ เป็นภาวะที่ธาตุใดธาตุหนึ่งหรือหลายธาตุในร่างกายสูญเสียหน้าที่ไป เช่น ธาตุไฟแตกหรือพิการ จะทำให้ซัดในอกในใจ ให้อบวมมือเท้า ให้ท้องขึ้นพะอืดพะอม เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 2550: 47-53)

ขั้นตอนการรักษาโรคตามธาตุ จะต้องทราบ ธาตุสมุฏฐานก่อน แล้วจึงมาปรับธาตุในร่างกายให้เกิดสมดุล จึงทำการรักษาต่อไป ดังนี้

1.1 ธาตุสมุฏฐาน

ธาตุสมุฏฐาน คือ ที่ตั้งของธาตุ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคประการแรก แบ่งออกเป็น 4 กอง คือ ปถวีสมุฏฐาน ดินเป็นที่ตั้ง จำแนกได้ 20 ชนิด อาโปสมุฏฐาน น้ำเป็นที่ตั้ง จำแนกได้ 12 ชนิด วาโยสมุฏฐาน ลมเป็นที่ตั้ง จำแนกได้ 6 ชนิด และเดโชสมุฏฐาน ไฟเป็นที่ตั้ง จำแนกได้ 4 ชนิด รวมทั้งหมด 42 ชนิด หรือเรียกง่ายๆว่า ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ (พระยาพิศณุประสาทเวช 2513: 4)

ภาพที่ 4.1 รูปภาพแสดงธาตุทั้ง 4 ในร่างกายมนุษย์

ตามทฤษฎีการแพทย์แผนไทย มีฐานคิดอยู่ว่าร่างกายของคนเราประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 นี้รวมตัวกันทำให้เกิดสมดุล ถ้าธาตุใดธาตุหนึ่งกำเริบมีมากเกินไป หรือหย่อนมีน้อยเกินไป ก็จะทำให้เกิดธาตุพิการ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ป่วยไข้ ดังนั้น แพทย์จึงจำเป็นต้องมีความรู้และทำการปรับธาตุให้คนไข้ก่อน จะทำให้การรักษาได้ผลดีขึ้น ธาตุที่ประกอบอยู่ในร่างกายมนุษย์จะผันแปร

ไปตามอายุ ตามวันเดือนปีที่เปลี่ยนไป เมื่อต้องการทราบว่าในช่วงอายุเวลาใดจะมีธาตุไหนกำเริบหรือหย่อน จะต้องมีการคำนวณตามหลักโหราศาสตร์ โดยเอาวันเดือนปีเกิดของคนไข้มารคำนวณ เมื่อทราบธาตุใดหย่อนหรือกำเริบแล้ว จึงให้การรักษาตามอาการต่อไป โดยแยกเป็นหัวข้อดังนี้

1.1.1 การปรับธาตุในร่างกายและการดูแลสุขภาพ

การปรับธาตุในร่างกายเริ่มจากการหา วัน เดือน ปีเกิด ของผู้ป่วย ทางจันทรคติ แล้วนำเอาวัน เดือน ปีเกิดนั้น มาคำนวณตามขั้นตอนวิธีดูแลสุขภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คนเกิดวันอังคาร เดือนยี่ ปีชวด อายุ 44 ปี จะมีธาตุเป็นอย่างไร ชั้นแรกต้องเทียบ วัน เดือน ปีเกิด ตามหลักโหราศาสตร์ จะได้ วันอังคาร ตรงกับเลข 3 เดือนยี่ ตรงกับเลข 2 และปีชวด ตรงกับ เลข 1 เอามารคำนวณได้ดังนี้

วันเกิด	+	เดือนเกิด	+	ปีเกิด	+	อายุ	+	ทวารทั้ง 9		คูณ 3 ฤกษ์	
3		2		1		44		9		3	= 177
ฐานที่ 1		177 + ดิน 20		หาร 4		ได้ 49 เศษ 1				ธาตุดิน	ขาด 3
ฐานที่ 2		177 + น้ำ 12		หาร 4		ได้ 47 เศษ 1				ธาตุน้ำ	ขาด 3
ฐานที่ 3		177 + ลม 6		หาร 4		ได้ 45 เศษ 3				ธาตุลม	ขาด 1
ฐานที่ 4		177 + ไฟ 4		หาร 4		ได้ 45 เศษ 1				ธาตุไฟ	ขาด 3

เมื่อธาตุที่ขาดหรือบกพร่องตามตัวอย่าง ให้ประกอบยาสมุนไพรรักษาตามลักษณะของธาตุที่บกพร่องนั้น หรือประกอบยาสมุนไพรธาตุที่ขาดตามที่ได้ผลลัพธ์จากการคำนวณ โดยถือว่าธาตุเต็มจำนวนกำหนดให้เป็น 4 (4 บาท) ตามตัวอย่างจะเสริมธาตุที่บกพร่องได้ดังนี้

ปถวีธาตุ (ธาตุดิน) ขาด 3 เสริมด้วยสมุนไพรรักษาธาตุดิน คือ ดิปลี 3 บาท

อาโปธาตุ (ธาตุน้ำ) ขาด 3 เสริมด้วยสมุนไพรรักษาธาตุน้ำ คือ รากข้าวปลู 3 บาท

วาโยธาตุ (ธาตุลม) ขาด 1 เสริมด้วยสมุนไพรรักษาธาตุลม คือ เถาสะค้าน 1 บาท

เตโชธาตุ (ธาตุไฟ) ขาด 3 เสริมด้วยสมุนไพรรักษาธาตุไฟ คือ รากเจตมูลเพลิง 3 บาท

เพื่อให้สรรพคุณยาดีขึ้น ควรเพิ่มด้วยยาสมุนไพรรักษาธาตุ คือ จิงแห้ง 10 บาท และให้อาผลมะตูมอ่อน พริกไทย เกสรบัวหลวง ดอกมะลิ ดอกสารภี สิ่งละ 1 บาท รวมด้วย ยานี้ให้ดื่มเอาน้ำรับประทานวันละ 2 ครั้ง เข้าเย็น ก่อนอาหาร

ในคนปกติ หากปรับธาตุอยู่อย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน หรือป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้ระดับหนึ่ง ถ้าเกิดป่วยไข้ขึ้นมาเนื่องจากธาตุพิการ ก็จะจ่ายยา สมุนไพรรักษาไปตามอาการที่ปรากฏนั้น การคำนวณหรือการดูธาตุตามวิธีการดังกล่าวนี้จะต้อง ทำกันทุกทุกปีตามอายุที่เพิ่มขึ้น แต่ถ้าหากไม่ทราบอายุหรือวัน เดือน ปีเกิดของผู้ป่วย อาจจะใช้ สูตรยาเจริญธาตุเป็นการปรับธาตุรวมทั้งหมดก็ได้ โดยใช้ ดิปลี รากข้าวพลู ผักแพรวแดง เถา สะค้าน จิงแห้ง เมล็ดผักชีล้อม ว่านน้ำ หัวเห็ดหมู ลูกพิลังกาสา ผิวมะกรูด แก่นขี้เหล็ก สิ่งละ 1 บาท รวมกับพริกไทยล่อนเท่ายาทั้งหลาย ต้มเอาน้ำกินประมาณ 1 ถ้วยชา วันละ 2 ครั้ง เช้า- เย็น ก่อนอาหาร (ขุน โสภิตบรรณรักษ์ 204: 102-103)

การปรับธาตุในร่างกายด้วยวิธีดูธาตุ ในมุมมองของแพทย์แผนไทยมี ความเห็นแตกต่างกันบ้างพอสมควร จากการสัมภาษณ์ ฉลอง พันธุ์ศุภผล (2557 กรกฎาคม, 27) ให้ความเห็นว่ายาสมุนไพรที่ใช้ปรับธาตุส่วนใหญ่เป็นยารสร้อน แล้วยังเพิ่มสมุนไพรอากาศธาตุคือ จิงแห้ง เท่ายาทั้งหลาย ทำให้ร้อนมากขึ้น จึงควรใช้กับคนไข้อย่างระมัดระวัง สอดคล้องคล้ายกับ ชาตรี เจตนธรรมจักร (สัมภาษณ์ 2557 สิงหาคม, 20) กล่าวว่า ยาปรับธาตุเป็นยารสร้อน เช่นเดียวกัน จากคำว่า “ธาตุ” อาจจะหมายถึงปรับเสริมธาตุที่เกี่ยวกับอวัยวะในช่องท้องหรือระบบ ทางเดินอาหาร สำหรับโรคทั่วไป แพทย์บางคนที่ปรับธาตุให้กับผู้ป่วยเป็นประจำกล่าวว่า ทำให้ รักษาโรคหายง่าย บางคนที่ไม่เคยปรับธาตุเลยก็บอกว่ารักษาหายเหมือนกัน แล้วแต่วิธีการรักษา ของแพทย์แต่ละคน

อย่างไรก็ตามเรื่องการปรับธาตุก็ยังนำมาใช้กันอยู่ทั่วไป บางหน่วยงานก็นำมาศึกษาวิจัย เช่น สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยมหาวิทยาลัยรังสิต มี โครงการวิจัยร่วมกันชื่อ “โครงการการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปในการตรวจวินิจฉัยโรค ด้วยหลักการแพทย์แผนไทย” โดยมีวัตถุประสงค์สรุปได้ว่า เป็นการตรวจธาตุกำเนิดหรือธาตุเจ้าเรือนปัจจุบัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการใช้โปรแกรม ที่สะดวกรวดเร็วในการปรับธาตุหรือ ดูธาตุ จำนวน 11 วิธี สามารถวิเคราะห์จุดอ่อนสุขภาพและพยากรณ์โรค รวมทั้งจัดยาเพื่อปรับ ธาตุเข้าสู่สมดุลได้รวดเร็วและถูกต้อง ถ้าหากโครงการนี้สำเร็จ คงจะเป็นประโยชน์ต่อแพทย์แผน ไทยในการวินิจฉัยและรักษาโรค เป็นการพัฒนาการแพทย์แผนไทยให้เจริญก้าวหน้าสืบไป (วัฒนา ชยรัช ค้นคืนวันที่ 25 กรกฎาคม 2557 จาก <http://rir.nrct.go.th/rir/?page=researching&nid=63781>)

1.1.2 การรักษาธาตุแตกหรือพิการ

ธาตุในร่างกายถ้ากำเริบ หย่อน หรือแตกพิการ ก็จะทำให้เกิดโรคหรืออาการเจ็บป่วยตามธาตุขึ้นมามากมาย แต่เนื่องจากเนื้อหาค่อนข้างมาก มีอาการของธาตุแตกหรือพิการถึง 42 ประการผู้วิจัยจึงได้ประมวลความรู้ สรุปเป็นตาราง แยกธาตุ อาการของโรค และตำรับยารักษา เป็นบางธาตุ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงธาตุพิการ อาการของโรค ตำรับยารักษา

ชื่อธาตุแตกหรือพิการ	อาการของโรค	ตำรับยารักษา
1) ฟื้น พิการ	มีอาการปวดเจ็บตามไรฟัน เหงือก เป็นร่ามะนาด	เอาเทียนคำ การบูร สีเสียดเทศ สิ่งละ 1 ส่วน กานพลู สารส้ม ชินสี สิ่งละ ½ ส่วน บดให้เป็นผงละเอียด ใช้ทาและถู
2) ใสน้อย พิการ	กินอาหารผิดสำแดง ใ้ปวดท้อง ใ้ขัดดอก บางทีอาเจียน	ใ้เอว่านน้ำ เปลือกไข่เน่า หัสศุณเทศ เปล้าน้อย พริก จิง หอม บดละลายน้ำ ร้อน กินหาย
3) เล็บ พิการ	เล็บข้ำดำเขียว เป็นตะมอย ที่เล็บมือเล็บเท้า ข้ำเลือด ข้ำหนอง ใ้เจ็บปวด เป็นกำลััง	ใ้เอาฝ้ายผิ ข้ำวสุกเผาไฟใ้โชน ขมิ้น อ้อย ยาคำ ดินประสิ่วขาว ทั้งหมดเสมอภาค ทำเป็นผง ใ้พอกเล็บหาย
4) น้ำมูก พิการ	ใ้ปวดในสมอง น้ำมูกไหล ตามัว ใ้ปวดศีรษะ วิงเวียนศีรษะ	ใ้เอาสะค้าน รากชะพลู เจดมูลเพลิง จิงแห้ง ผลมะตูมอ่อน แผลกหอม สมอไทย สมอเทศ ผลผักชี กฤษณา จันท์หอม ผลมะขามป้อม เปราะหอม ว่านน้ำ เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค เอาส่วนเท่ากัน คัม 3 เอา 1 กินแก้้ำน้ำมูกพิการ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ชื่อธาตุแตกหรือพิการ	อาการของโรค	ตำรับยารักษา
5)มูตร พิการ	ให้ปัสสาวะมีสีแดง เหลือง ดั่งขมิ้น บางทีขาวดั่งน้ำข้าว ให้ขัดเบา ขัดหัวเหน่า บางที เป็นมุตกิด มุตฆาต	ให้เอาสะค้าน ผลมะตูมอ่อน แผลกหอม สมอเทศ ผลผักชี จันทน์ทั้ง 2 โคนกระ สุน เห้าหมูเอาสีงละ 1 ส่วน เอาราก ชะพลู 2 ส่วน เจตมูลเพลิง 3 ส่วน ดี ป्ली 4 ส่วน จิง 5 ส่วน ยาเข้าเย็นจัน 10 ส่วน อ้อยแดง 3 ปล้อง ทูบใส่หม้อ ดิน ต้ม 3 เา 1 กินแก้มูตรพิการหาย
6)อโรคมาวาตา	ให้ยกมือแลเท้ามิได้ ให้ เมื่อยขบขัดทุกข้อ ทุกกระดูก ให้เจ็บปวดเป็นกำลัง	ให้เอาเปลือกมูกหลวง พริกไทย จิงแห้ง ใบสลอด ว่านน้ำ หัวเห้วหมู ว่านรังกา ผักแพวแดง สมอไทย รากไคร้เครือ เา ส่วนเท่ากัน ทำเป็นผง ละลายมูตรโคดำก็ ได้ น้ำส้มซ่าก็ได้
7)ชिरะนคคี พิการ	ให้แก่คำคร่า ตามัว นูติง ลิ้นไม่รู้รสแปรปรวนกลับ ไปมา ร่างกายเหี่ยวแห้ง ทรุดโทรมทุพพลภาพไป	ให้เอาบอระเพ็ด ลูกพิลังกาสา ผักแพว แดง ลูกโมกมัน ใบยางทราญ เอาสวน เท่ากัน ตำผงละลายน้ำผึ้งแทรกเกลือ เอามวกก็ได้ น้ำนมโคก็ได้ กินแก้เตโซ ชื่อ ชिरะนคคีแตก แล

ธาตุแตกพิการที่เหลือ ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในภาคผนวก โดยมีครบทุกธาตุ
ประกอบรายละเอียดทั้งอาการและตำรับยารักษา

1.2 ธาตุเจ้าเรือน ธาตุเจ้าเรือน หมายถึงธาตุกำเนิด และธาตุอันเป็นพื้นฐานแห่ง
การเกิดโรค ธาตุกำเนิด หมายถึงธาตุที่มาพร้อมกับกำเนิดของแต่ละคน แบ่งตามเดือนทาง
จันทรคติ เริ่มนับจากวันปฏิสนธิในท้องแม่ (ราชบัณฑิตยสถาน เรื่องเดียวกัน 2550: 47)

คำว่า “ธาตุ” และคำว่า “เจ้าเรือน” ผู้เรียนแพทย์แผนไทย จะต้องตีความภาษาของการแพทย์แผนไทยให้รู้ชัดเจน เพราะการตั้งตำรับยาของการแพทย์แผนไทยโบราณละเอียดลึกซึ้งมาก ถ้าตีความไม่ถูกต้องก็จะผิดไปหมดทั้งอาการของโรคและตำรับยา (สุพรรณ ศิริธรรมวานิช 2549: 23-24)

ในเบื้องต้น การรักษาอาการเจ็บป่วย ต้องหาธาตุเจ้าเรือน เมื่อหาธาตุเจ้าเรือนได้แล้ว จึงรักษาโรคจากธาตุเจ้าเรือนต่อไป ผู้วิจัยจะแสดงวิธีการหาธาตุเจ้าเรือนดังนี้

1.2.1 การหาธาตุเจ้าเรือน

ธาตุเจ้าเรือนประจำกายของแต่ละคน อาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป จะทราบได้ตามหลักการต่อไปนี้

1) ดูจากธาตุกำเนิด

ธาตุกำเนิดเกิดขึ้นในวันเริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดา โดยประมาณเอาเดือนทางจันทรคติเป็นที่ตั้ง หรือนับถอยหลังไปประมาณ 9 เดือน หลังจากวันเกิด ตามปฏิทินสุริยคติ ดังนั้นจะได้ธาตุกำเนิดดังนี้

ผู้ที่ปฏิสนธิในเดือน 5 (เมษายน) เดือน 6 (พฤษภาคม) และเดือน 7 (มิถุนายน) จะมีธาตุกำเนิดเป็น ธาตุไฟ

ผู้ที่ปฏิสนธิในเดือน 8 (กรกฎาคม) เดือน 9 (สิงหาคม) และเดือน 10 (กันยายน)จะมีธาตุกำเนิดเป็น ธาตุลม

ผู้ที่ปฏิสนธิในเดือน 11 (ตุลาคม) เดือน 12 (พฤศจิกายน) และเดือน 1 (ธันวาคม) จะมีธาตุกำเนิดเป็น ธาตุน้ำ

ผู้ที่ปฏิสนธิในเดือน 2 (มกราคม) เดือน 3 (กุมภาพันธ์) และเดือน 4 (มีนาคม) จะมีธาตุกำเนิดเป็น ธาตุดิน

ดังนั้นสรุปเรื่องธาตุกำเนิดได้ว่า เมื่อเริ่มตั้งครรภ์ ในฤดูใด ก็เอาธาตุในฤดูนั้นเป็นที่ตั้ง เช่น สตรีมีครรภ์ในเดือน 5, 6 และ 7 เป็นลักษณะแห่งเตโชธาตุ จึงมีธาตุไฟเป็นธาตุกำเนิด การตั้งธาตุ เป็นการให้หลักการตั้งยาผู้ป่วย เพราะทารกที่เกิดขึ้นจะมีธาตุทั้ง 4 และในธาตุทั้ง 4 นั้น จะมีธาตุหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อเด็กผู้นั้นมากกว่าธาตุอื่นๆ เป็นธาตุที่เกิดจากอิทธิพลของ ฤดูกาลในขณะที่ปฏิสนธิอยู่ในครรภ์ของมารดา การให้การรักษาในคัมภีร์

ประถมจินดา กล่าวว่า “ถ้าแพทย์วางยาสิ่งใดๆ ถ้ามีฟัง ท่านให้ดูในคัมภีร์ธาตุบรรจบ ให้แก้ตามธาตุกำเนิดนั้นด้วย” ธาตุกำเนิด เมื่อพิจารณาแล้ว น่าจะเป็น ธาตุเจ้าเรือนเดิม ที่เกิดขณะปฏิสนธิ อยู่ในครรภ์มารดา (เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ 2537: 25-26)

ตามที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า ธาตุเจ้าเรือน หมายถึงธาตุกำเนิดที่นับเอาตั้งแต่วันปฏิสนธิในครรภ์มารดา เป็นพื้นฐานแห่งการเกิดโรค การตั้งตำรับยา และการรักษา ต้องให้ดูกับลักษณะของธาตุเจ้าเรือนของแต่ละคน จึงจะถูกต้องตามทฤษฎีของการแพทย์แผนไทย

2) ดูจากเดือนเกิด

ในการดูธาตุเจ้าเรือนจากเดือนเกิด เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก เพราะผู้คนส่วนใหญ่มักจะจำได้เพียงวันและเดือนเกิดของตัวเอง คือเกิดเมื่อใดก็กำหนดเอาวันนั้นเป็นที่ตั้งของธาตุเจ้าเรือน ดังนี้

ผู้ที่เกิดเดือน 5,6,7 จะมีธาตุลมเป็นธาตุเจ้าเรือน

ผู้ที่เกิดเดือน 8,9,10 จะมีธาตุน้ำเป็นธาตุเจ้าเรือน

ผู้ที่เกิดเดือน 11,12,1 จะมีธาตุดินเป็นธาตุเจ้าเรือน

ผู้ที่เกิดเดือน 2,3,4 จะมีธาตุไฟเป็นธาตุเจ้าเรือน

(สถาบันแพทย์แผนไทย 2552: 10)

3) ดูจากธาตุประจำราศี

ในระบบสุริยคติตามหลักของโหราศาสตร์ไทย ได้แบ่งการโคจรของโลกรอบดวงอาทิตย์เป็น 12 ส่วน แต่ละส่วนเรียกว่า 1 ราศี แต่ละราศีใช้เวลาโคจรประมาณ 30 วัน นักโหราศาสตร์ได้กำหนดธาตุประจำราศีไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ภาพที่ 4.2 แสดงธาตุประจำราศี

(1) ธาตุไฟ (เตโชธาตุ) คือ

ผู้ที่เกิดในราศี เมษ (ระหว่างวันที่ 13 เมษายน - 13 พฤษภาคม)

ผู้ที่เกิดในราศี สิงห์ (ระหว่างวันที่ 17 สิงหาคม - 16 กันยายน)

ผู้ที่เกิดในราศี ฤษภ (ระหว่างวันที่ 16 ธันวาคม - 13 มกราคม)

(2) ธาตุดิน (ปถวีธาตุ) คือ

ผู้ที่เกิดในราศี พฤษภาคม (ระหว่างวันที่ 14 พฤษภาคม - 14 มิถุนายน)

ผู้ที่เกิดในราศี กันย (ระหว่างวันที่ 17 กันยายน - 17 ตุลาคม)

ผู้ที่เกิดในราศี มังกร (ระหว่างวันที่ 14 มกราคม - 12 กุมภาพันธ์)

(3) ธาตุลม (วาโยธาตุ) คือ

ผู้ที่เกิดในราศี เมถุน (ระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน - 15 กรกฎาคม)

ผู้ที่เกิดในราศี ตุล (ระหว่างวันที่ 17 ตุลาคม - 15 พฤศจิกายน)

ผู้ที่เกิดในราศี ๒๓ (ระหว่างวันที่ 13 กุมภาพันธ์ - 13 มีนาคม)

(4) ธาตุน้ำ (อาโปธาตุ) คือ

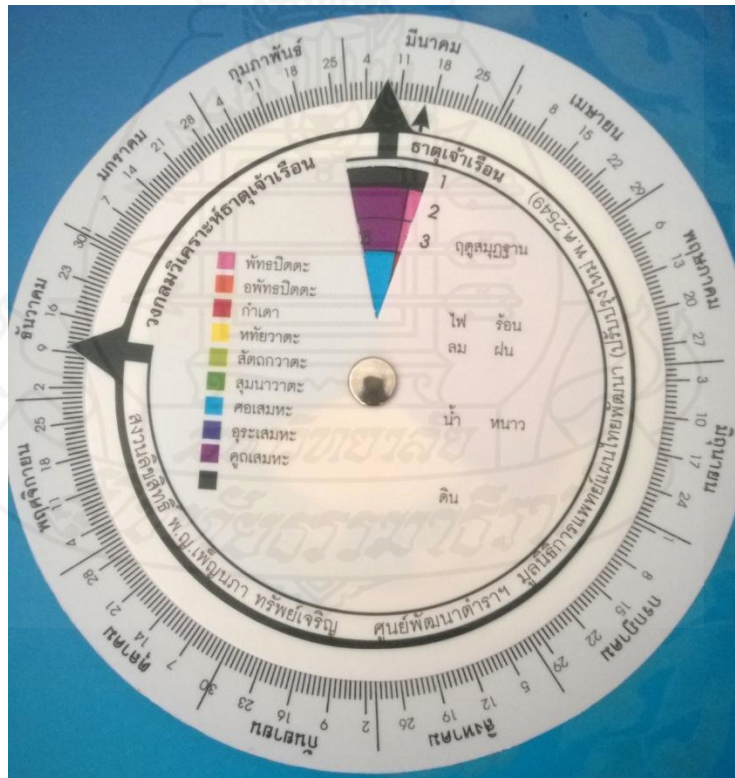
ผู้ที่เกิดในราศีกรกฎ (ระหว่างวันที่ 16 กรกฎาคม - 16 สิงหาคม)

ผู้ที่เกิดในราศี๒๔ (ระหว่างวันที่ 16 พฤศจิกายน - 15 ธันวาคม)

ผู้ที่เกิดในราศีมีน (ระหว่างวันที่ 14 มีนาคม - 12 เมษายน)

4) การหาธาตุเจ้าเรือนโดยใช้เครื่องมือ

เป็นการหาโดยใช้แผ่นวงกลมตรวจสอบธาตุเจ้าเรือน หรือแผ่นวงกลมธาตุกำเนิด เป็นเครื่องมือในการบอกช่วงเวลาแห่งการปฏิสนธิของผู้ป่วย โดยอาศัยข้อมูลจาก วัน เดือน ปีเกิด นำมาพิจารณาตามปฏิทินร้อยปี แล้วนับถอยหลังไป 280 บวกลบอีก 7 วัน จะได้ช่วงเวลาของการปฏิสนธิ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ได้ใช้ข้อมูลนี้ในการกำหนดอายุครรภ์ของมารดา เมื่อสามารถประมาณช่วงเวลาปฏิสนธิได้แล้ว จึงพิจารณาหาความสัมพันธ์ของช่วงเวลานี้กับฤดูกาล เพื่อหาธาตุกำเนิดโดยอาศัยค่าแรมเป็นหลัก จะสามารถแบ่งธาตุเจ้าเรือนได้เป็น 4 แบบ เครื่องมือนี้นี้จะช่วยแพทย์แผนไทยในการพิจารณาผู้ป่วยและประชาชนทั่วไป ในการพิจารณาธาตุเจ้าเรือนด้วยตนเอง (เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ เรื่องเดียวกัน : 27)

ภาพที่ 4.3 แผ่นวงกลมหาธาตุเจ้าเรือน

ตามที่กล่าวมาข้างต้น การหาหรือตรวจสอบธาตุเจ้าเรือนมีอยู่หลายวิธี ได้แก่ วิธีดูจากธาตุกำเนิด วิธีดูจากเดือนเกิด วิธีดูตามจักรราศี และวิธีตรวจสอบจากวงกลม แต่ละวิธีอาจถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง และอาจจะไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจจะตรวจสอบเทียบกับวิธีสุดท้ายคือคุณลักษณะเจ้าเรือนประจำธาตุ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการหาธาตุเจ้าเรือนตามวิธีที่กล่าวมาเปรียบเทียบให้เห็นจริง คือ

เกิดวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2500 ปฏิทิน 100 ปี ตรงกับ เดือน 1 จะได้ธาตุเจ้าเรือนดังนี้

- (1) วิธีดูตามธาตุกำเนิด เดือนปฏิสนธิ (นับถอยหลังไป 9 เดือน 10 วัน ตรงกับ มีนาคม เดือน 4 ธาตุกำเนิด หรือธาตุเจ้าเรือนเป็น ธาตุดิน
- (2) วิธีดูตามเดือนเกิด เกิดเดือน 1 ธาตุเจ้าเรือนคือ ธาตุดิน
- (3) วิธีดูตามจักรราศี เกิด 10 ธันวาคม ราศีพิจิก ธาตุเจ้าเรือนคือ ธาตุ
น้ำ
- (4) วิธีตรวจสอบจากวงกลม (ตามคำแนะนำวิธีใช้) ธาตุเจ้าเรือนคือ ธาตุ
ดิน วิธีนี้จะทราบธาตุเจ้าเรือนรอง คือ ธาตุน้ำ

ในแต่ละวิธีของผู้เกิดวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2500 ส่วนใหญ่มีผลลัพธ์ที่ตรงกัน แต่ถ้าเกิดในวัน เดือน ปีอื่นอาจจะแตกต่างกันก็ได้ ซึ่งไม่แน่นอน อย่างไรก็ตามแพทย์แผนไทยที่ต้องการทราบธาตุเจ้าเรือนเพื่อประกอบในการพิจารณาวินิจฉัยโรคและจัดยารักษาคนไข้ มักจะใช้ตรวจสอบจากแผ่นวงกลม ส่วนวิธีดูตามจักรราศี จะเป็นการพยากรณ์หรือทำนายเรื่องโรคของโหราศาสตร์มากกว่า นอกจากนี้ถ้าไม่ทราบ วันเดือนปีเกิด หรือต้องการดูเปรียบเทียบให้เกิดความแน่นอน อาจดูได้จากรูปร่างลักษณะและบุคลิกของคนไข้ที่มาให้การรักษา ดังหัวข้อต่อไป

1.2.2 ลักษณะของคนตามธาตุเจ้าเรือน

1) **ธาตุดิน** มักเป็นคนที่ มีรูปร่างสูงใหญ่ ลำสัน กล้ามเนื้อกระดูกแข็งแรง เสียงดังฟังชัด หมดค ผิวหนังค่อนข้างหยาบ เป็นคนที่มีแนวโน้มชอบปฏิบัติ ชอบทำงานที่มีจุดหมาย และทำอะไรแบบคิดดิน เป็นตัวของตัวเอง เป็นคนมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น

2) **ธาตุน้ำ** มักเป็นคนที่ มีรูปร่างสมส่วน สมบูรณ์ ไม่อ้วน ไม่ผอม มีผิวพรรณสดใสเต่งตึง ดวงตาเข้มหวาน มีท่าทางเดินที่มั่นคง ช่างเจรจา ถ้าธาตุไม่สมดุลอาจทำ

อะไรเชิงซ้ำ ก่อนข้างเก็จกร้าน ตัดสินใจซ้ำ อารมณ์เสีง่าย คนธาตุน้ำมีแนวโนมที่จะใช้
อารมณ์เป็นหลัก แต่มีความเข้าใจในสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวได้เป็นอย่างดี

3) *ธาตุลม* มักเป็นคนที่มึ่รังโปรง ผอมบาง ผิวหนังแห้งและหยาบ เป็นคน
หุ่นหันปลันแล่น แบบเจ้าอารมณ์ ไม่ค่อยทนร้อนทนหนาว ข้อกระดูกหลวม เป็นคนทำอะไร
รวดเร็ว ไม่ชอบอยู่นิ่ง ฉลาดมีไหวพริบ รักง่าย หน่ายเร็ว

4) *ธาตุไฟ* มักจะมีรูปร่างผอม ผิวคล้ำ ผิวหนังแห้ง มีไฟฝ่า กล้ามเนื้อไม่
ค่อยแข็งแรง เป็นคนเคลื่อนไหวคล่องตัว ผมหงอกเร็วและมักหัวล้าน มีกลิ่นตัวแรง ใจร้อน ทน
ร้อนไม่ค่อยได้ มักจะหิวง่าย จึงเป็นคนกินเก่ง คนธาตุไฟเป็นคนฉลาด รู้เท่าทันผู้อื่น มีความ
ซื่อตรง มั่นใจในตัวเอง ทำงานอะไรจะทำจนสำเร็จ เป็นคนอารมณ์ร้อน หงุดหงิดง่าย

1.2.3 การรักษาโรคตามธาตุเจ้าเรือน

การบำบัดรักษาโรคตามธาตุเจ้าเรือน ในเบื้องต้นจะทำการตรวจร่างกาย และ
สอบถามวันเดือนปีเกิด เพื่อตรวจดูว่ามีธาตุเจ้าเรือนเป็นอย่างไร มีอาการของธาตุใด คือดูความ
สมดุลของธาตุทั้ง 4 ว่ามีธาตุอะไรหย่อน กำเริบ หรือพิการเป็นประการใด หากพบเป็นกลุ่ม
อาการที่ไม่ชัดเจน จะใช้ทฤษฎีตรวจสอบธาตุที่เรียกว่า “การคูณธาตุ”(คำนวณธาตุ) แล้วแต่งยา
หม้อให้ผู้ป่วย ดังนั้นยาหม้อแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน นอกจากนี้การแพทย์แผนไทยยังเน้นการกิน
อาหารตามธาตุเจ้าเรือน และละเว้นอาหารที่ไม่สอดคล้องกับธาตุ (เพ็ญญา ทพยัเจริญ 2540 :
13-14)

การรักษาโรคตามธาตุเจ้าเรือน นอกจากกินอาหารตามธาตุ ผู้วิจัยยังพบว่า
การรักษาแบบอื่นอีกหลายอย่างที่เน้นเรื่องธาตุเจ้าเรือนเป็นหลัก คือการรักษาแบบองค์รวม
(holistic) ตามหลักการแพทย์แผนไทยที่เน้นการรักษาคนมากกว่าการรักษาโรค แพทย์แผนไทย
มองว่าคนไม่ได้มีแต่ร่างกาย หากแต่รวมถึงจิตใจ อารมณ์ สังคม สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และ
การใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสม ดังนั้นการรักษาโรค จะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ควบคู่กันไป โดย
รักษาให้สัมพันธ์กับลักษณะของธาตุเจ้าเรือนของแต่ละคน และจุดอ่อนที่เป็นเหตุให้เกิดโรค เมื่อ
ทำการรักษา ร่วมกับการกินอาหารตามธาตุจะช่วยเสริมจุดอ่อนทำให้ร่างกายแข็งแรง มีอำนาจ
ต้านทานโรค ถ้าเจ็บป่วยอยู่แล้วก็จะเป็นการรักษาช่วยให้โรครกยไ้เจ็บหายเร็วขึ้น อาหารประจำ
ธาตุที่ควรรับประทานในชีวิตประจำวัน เพื่อป้องกันและรักษาโรค มีดังต่อไปนี้

1) *อาหารประจำชาติดิน* . คือ ผัก ผลไม้ และอาหารที่มีรสฝาด หวานมัน เค็ม เช่น มังคุด ฝรั่งดิบ พักทอง เผือก ถั่วต่างๆ เงาะ แดงโม ลำไย มะม่วงสุก สมอไทย หัว คอกโสน บวบ น้ำผึ้ง น้านม กล้วย มะละกอ กะหล่ำปลี ใบบัวบก ผักกวางตุ้ง ขนุนอ่อน หัว ปลี ต้นหอม รากบัว น้ำอ้อย เกลือ เป็นต้น อาหารรสหวานทำให้ชุ่มชื้น บำรุงกำลัง อาหารสมัน แก่เส้นเอ็นพิการ ขัดขอก อาหารรสฝาด ช่วยสมานธาตุ บำรุงกำลัง อาหารรสเค็ม ช่วยดูดซึม สารอาหาร ป้องกันการเสื่อมของเส้นเอ็นและกระดูก

ปัญหาสุขภาพของคนชาตินี้มักเกี่ยวข้องกับระบบย่อยอาหาร โครงสร้าง ของร่างกาย กล้ามเนื้อเส้นเอ็นต่างๆ เสี่ยงต่อการเป็นโรคเกี่ยวกับโครงกระดูก ปวดตามข้อ ระบบ ทางเดินอาหาร โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน เส้นเลือดตีบ ควรหลีกเลี่ยงอาหาร ประเภทแคลอรีสูง อาหารใหม่ (อุทริยะ) ที่รับประทานเข้าไป เหมือนธาตุภายนอกที่เข้าไปบำรุง และปรับธาตุภายใน การกินไม่ถูกต้องกับธาตุจะเจ็บป่วย กินไม่ถูกต้องกับโรคทำให้อาการแย่ลง ดังนั้น หลักการแพทย์แผนไทย จึงใช้วิธีกินสมุนไพรมาแก้ไขอาการเสียสมดุลนี้

2) *อาหารประจำชาติน้ำ* ควรรับประทานผัก ผลไม้ ที่มีรสเปรี้ยว เช่น มะกรูด มะนาว ส้ม สับปะรด มะเขือเทศ มะกอก มะดัน มะขม กระเทียม มะขามป้อม มะม่วง มะเฟือง ชมวง ยอดมะกอก ยอดมะขาม กระเจี๊ยบ เป็นต้น อาหารรสเปรี้ยว ช่วยทำให้ชุ่มคอ ขับเสมหะออกจากร่างกาย

คนชาตินี้มักมีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับการขาดสมดุลของชาติน้ำ มีมากหรือน้อยเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบด้านทานโรค การหมุนเวียนโลหิต น้ำมูก น้ำเหลือง เสมหะ ของเหลวต่างๆในร่างกายรวมถึงน้ำอสุจิ ทำให้เกิดอาการไม่สบาย โรคที่พบบ่อยๆของคน ชาติน้ำ คือ โรคภูมิแพ้ เป็นหวัด ท้องผูก โรคปอด หลอดลมอักเสบ เนื้องอก ชาติน้ำหย่อนขาด ความชื้นอาจทำให้กระดูก เปราะ ผอมแห้ง และมักเป็นโรคที่เกี่ยวกับชาติน้ำ คือความดันโลหิตสูง เบาหวาน คนชาติน้ำควรหลีกเลี่ยงอาหารรสร้อน อาหารรสมันจัด และอาหารรสเค็ม

3) *อาหารประจำชาตุดม* ควรรับประทาน ผัก ผลไม้ และอาหารที่มีรสเผ็ด ร้อน ตัวอย่าง เช่น จิง ข่า ตะไคร้ กระชาย พริกไทย โหระพา กระเพรา กระเทียม สะระแหน่ พริกขี้หนู ผักชีลาว ยี่ห่วย กานพลู ขมิ้นชัน ชะเอม เป็นต้น อาหารรสเผ็ดร้อน ช่วยปรับสมดุล ให้แก่ร่างกาย แก้อักเสบ ช่วยขับลม และช่วยระบบการย่อยอาหาร

คนธาตุลมจะมีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับระบบย่อยอาหาร ระบบย่อยไม่ดี ท้องอืด จุกเสียด มีกรดในกระเพาะมาก ยังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบประสาทและปอด ระบบการหายใจ การหายใจที่มีประสิทธิภาพทำให้ร่างกายเกิดสมดุล คนที่มีธาตุลมมาก มักจี้ตกใจ และตื่นตัวง่าย โรคที่พบเห็นบ่อยๆของคนธาตุลม คือ การไหลเวียนของโลหิต ไ้ไขมันในเลือดสูง มีอาการหน้ามืด วิงเวียน นอนไม่หลับ โรคข้อกระดูก ไ้สันหลัง สมอง ปวดตามเส้น ปวดเจ็บหลัง ชักกระดูก

4) **อาหารประจำธาตุไฟ** ควรรับประทานผัก ผลไม้ และอาหารที่ทีรสขม เย็น จืด ตัวอย่าง เช่น ผักบั้ง ผักโขม ยอ สายบัว แดงไทย แดงกวา พักเขียว มะคูดม ใบบัวบก หัวไชเท้า ถั่วฝักยาว บวบ ผักกาดขาว มะขี้เฒ่า ผักกะเฉด ตำลึง แดงโม บัวบก พักข้าว สะเดา มะระ จี่เหล็ก อบเชย กระเทียม เป็นต้น อาหารรสขม แก้วโลหิตเป็นพิษ ดิพิการ รสเย็น แก้วร้อนใน และดับพิษร้อน รสจืด ช่วยปรับสมดุล

คนธาตุไฟจะมีปัญหาเกี่ยวกับความร้อน ในฤดูร้อนจะเจ็บป่วยง่าย ต้องรู้จักระบายความร้อนออกจากร่างกายหรือลดธาตุไฟ โดยการดื่มน้ำที่สะอาด หมั่นออกกำลังกาย พักผ่อนให้พอเพียง รับประทานอาหารรสเย็นบ้าง เช่น สลัด ผักสด ธาตุไฟที่มากเกินไปอาจมีผลเสียระบบย่อยอาหาร และเป็นแผลในกระเพาะอาหารได้ ธาตุไฟที่น้อยเกินไปทำให้อาหารไม่ย่อย การดูดซึมไม่ดี โรคที่พบบ่อยเกี่ยวกับกระเพาะอาหารอักเสบ ร้อนใน มีแผลในปาก ริดสีดวง ปวดท้อง จุกเสียดอืดเฟ้อ ท้องผูก ปวดศีรษะ ความดันโลหิตสูง น้ำดีอุดตัน ถุงน้ำดีอักเสบ ตับอักเสบ เกิดอาการตัวเหลืองตาเหลือง ปัสสาวะกะปริดกะปรอย เป็นนี้ว

2. การรักษาโรคประจำฤดู

ตามที่กล่าวมา ฤดูหรือฤดูตามฤดูกาล เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ป่วยไข้ ดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดหนึ่งปีตามการหมุนเวียนของโลก ธาตุในร่างกายมนุษย์ย่อมจะผันแปรเปลี่ยนแปลงไปเหมือนกัน แต่ถ้าธาตุหมุนเวียนไม่ทันกับสภาพอากาศฤดูกาลภายนอก ร่างกายมนุษย์ย่อมมีเจ็บไข้บังเกิดขึ้น (พระยาพิศณุประสาทเวช 2513: 11)

การรักษาโรคประจำฤดู จะมีวิธีการรักษาไม่เหมือนกัน ในคัมภีร์ธาตุวิภังค์ ได้แบ่ง ฤดู ออกเป็น 4 ฤดู รักษาโรคโดยใช้ยาตามตำรับ ส่วนในตำรายาสรรพคุณเภสัช แบ่งการรักษา เป็น 3 ฤดู รักษาโรคโดยใช้รศยา โดยมีรายละเอียดเป็นดังนี้

2.1 การใช้ตำรับยารักษาโรค 4 ฤดู

2.1.1 เดือน 5 เดือน 6 เดือน 7 (ตรงกับเดือน เมษายน, พฤษภาคม และ มิถุนายน) ฤดูนี้ เตโชธาตุชื่อว่า “สันตปป์คิพิการ” อาการให้เย็นให้วังเวียนนอก มักให้กิน น้อยลง ถ้าบริโภคอาหารอิมมักให้จุกเสียด ขับในอก อาหารพลันแหลกมิได้อู่ท้อง ให้อยาก บ่อยๆ จึงให้เกิดลม 6 จำพวก พัดแต่สะดือถึงลำคอ พัดให้ขัดดอก พัดให้น้ำลิกตึง พัดให้หายใจ ขัดดอก พัดให้หายใจขัดไป และลมมหาสดมภ์ ทั้งหมดนี้ทำให้เตโชธาตุพิการ ให้แก้ด้วยตัวยาชื้อ กาลาจิร เอาโกฐสอ โกฐพุงปลา ดีปลี หัวแห้วหมู เปลือกมูกมัน ผลผักชี อบเชย สะค้าน จึง ผลเอ็น อำพัน ยาทั้งนี้เอาส่วนเท่ากัน ตำเป็นผงละลายน้ำร้อนแลน้ำผึ้งก็ได้ กินแก้เตโชธาตุพิการ

2.1.2 เดือน 8 เดือน 9 เดือน 10 (ตรงกับเดือน กรกฎาคม, สิงหาคม และ กันยายน) ฤดูนี้ว่าด้วย วาโยธาตุ ชื่อ “ชิรคิพิการ” อาการให้ผอมเหลือง ให้เมื่อยทุกข้อทุกลำ ท้วสรรพางค์กาย ให้แตกขึ้นแตกลง ให้ลั่นโครกๆ ให้หาวเรอวังเวียนหน้าตา นุหนัก มักให้ร้อน ในอก ในใจ ให้ระทระทวย ย่อมให้หายใจสั้น ย่อมให้เหม็นปากแลหวานปาก มักให้โลหิตออก ทางจมูกทางปาก กินอาหารไม่รู้จักรส ให้แก้ด้วยตัวยาชื้อ กุทจิร เอาดีปลี แฝกหอม เปราะหอม พริกไทย หัวแห้วหมู ว่านน้ำ ยาทั้งนี้เสมอกาก รากกระเทียม เท้ายาทั้งหลาย ตำเป็นผงละลายน้ำ ร้อน หรือน้ำผึ้งก็ได้ กินแก้วาโยธาตุพิการหาย

2.1.3 เดือน 11 เดือน 12 เดือน 1 (ตรงกับเดือน ตุลาคม, พฤศจิกายน และ ธันวาคม) เป็นอาโปธาตุพิการ มักกินอาหารผิดสำแดง ดีพิการมักให้ขี้โครธ เสมหะพิการกิน อาหารไม่รู้จักรส หนองพิการ โลหิตพิการ เหงื่อพิการ มันขื่นพิการ น้ำตาพิการ น้ำมันเหลว พิการ มูตรพิการ จนครบ 12 ประการ รวมเข้าด้วยกันชื่อว่า อาโปธาตุ เมื่อพิการ ถ้าจะแก้ให้เอา รากเจตมูลเพลิง โกฐสอ ลูกผักชี ขิงแห้ง ดีปลี ลูกมะตูมอ่อน สะค้าน หัวแห้วหมู ลูกพิลังกาสง รากคัคเค้า เปลือกมูกมัน จันทน์ทั้ง 2 สมุลแว้ง กกลังกา ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง รากขจัดมอญ เอาส่วนเท่ากัน ต้ม 3 เอา 1 กินแก้อาโปธาตุพิการหาย

2.1.4 เดือน 2 เดือน 3 เดือน 4 (ตรงกับเดือนมกราคม, กุมภาพันธ์ และ มีนาคม)

ฤดูนี้นอนผิวดเวลา ทำให้ปลั้วธาตุกำเริบ เช่น ผมพิการ หน้งพิการ ขนพิการ เล็บพิการ จนถึง สมองสีระชะพิการ รวมปลั้วธาตุ 20 ประการ ใช้อยันเดียวกัน ชื่อ ยาตรีชาวาสังข์ แก้วปลั้วธาตุ พิกการ ให้เอากระเทียม ใบสะเดา ใบคนที่สอ เปลือกดินเป็ด เบญจกูด 5 จันทน์ทั้ง 2 สมอทั้ง 3 ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระจวาน กานพลู ตรีภูก 3 ยาทั้งนี้เอาสิ่งละ 1 ส่วน เปลือกกันเกรา 2 ส่วน เปลือกสมุลแว้ง 3 ส่วน ตำเป็นผงละลายน้ำผึ้งกิน แก้วปลั้วพิการ

2.2 การใช้รสยารักษาโรค 3 ฤดู

ในตำรายา สรรพคุณเภสัช ได้กำหนดรสยาเพื่อใช้ในการรักษาโรค ซึ่งมี รส 3 ประฐาน 3 รส และยังแบ่งออกเป็น 4, 6, 8, และ 9 รส ตามลำดับ การใช้รสยารักษาโรค 3 ฤดู จะถูกต้องเหมาะสมกับดินฟ้าอากาศประเทศไทย โดยมีการใช้รสยารักษา ดังนี้

2.2.1 คิมหันตฤดู (ฤดูร้อน) เกิดโรคเพื่อเตโชกำเริบ โรคปิตตะพิการคือคิพิการ ฤกษ์น้ำคิอักษะบ ด้บอักษะบ เกิดโรคเกี่ยวกับระบบย่อยอาหาร ควรใช้รสเย็น และจืด รสสุขุม ตาม ตารางยาสมุนไพร ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 การใช้รสยารักษาโรคฤดูร้อน

ชื่อสมุนไพร	รสยา	สรรพคุณ
ต้นชองแมว	ขมเย็น	ดับพิษร้อน ถอนพิษไข้
ต้นตองแตง	รสจืด	แก้เสมหะ แก้ฟกบวม
ต้นระงับพิษ	รสเย็น	แก้ไข้ตัวร้อน ดับพิษร้อน กระจายน้ำ
ต้นมหาสะคำ	รสเย็น	แก้กาฬ แก้ไข้ตักศิลา
เถาอระเพ็ด, เถาชิงช้าชาติ	รสขมเย็น	บำรุงน้ำดี ดับพิษร้อน
เถาตำลึง	รสจืดเย็น	แก้ไข้ที่มีพิษร้อน
เถามะระ	รสขมเย็น	บำรุงน้ำดี ดับพิษทั้งปวง แก้ไข้เพื่อคิ
เนื้อไม้กฤษณา	รสสุขุม	แก้ไข้ บำรุงตับปอด บำรุงกำลัง
ดอกบุนนาค	รสขมสุขุม	แก้ไข้ แก้ตามัว แก้ลมวิงเวียน
ใบเงินใบทอง	รสจืด	แก้ไข้เพื่อกำเดา ไข้หวัดน้อย หวัดใหญ่

2.2.2 **วสันตฤดู (ฤดูฝน)** เกิดโรคเพื่อวาโยธาตุพิการ คือ โรควาดะ โรคลม อัมพฤกษ์อัมพาต เส้นเลือดหัวใจตีบ เส้นเลือดในสมองแตก โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง โรคของมดลูกกระเพาะปัสสาวะ ควรใช้ยารสเผ็ด รสร้อน และรสสุขุม ตามตารางยาสมุนไพร ต่อไปนี้ ตารางที่ 4.3 การใช้ยารักษาโรคฤดูฝน

ชื่อสมุนไพร	รสยา	สรรพคุณ
ใบเจตมูลเพลิง	รสร้อน	แก้ลมในกองเสมหะพิการ ขับผายลม
ใบแมงลัก	รสร้อนอ่อนๆ	แก้ลมวิงเวียน บำรุงหัวใจ
ดอกกานพลู	รสเผ็ดร้อน	แก้ท้องขึ้น กดลมให้ลงเบื่องต่ำ
ลูกปลั่งกาสา	รสร้อนสุขุม	แก้ลมพิษ
เม็ดข่อย	รสร้อน	แก้โลหิตและลม ขับลมในลำไส้
แก่นจันทน์ชะมด	รสสุขุม	บำรุงหัวใจ แก้ลมวิงเวียน
กุ่มน้ำทั้ง ๕	รสร้อนเผ็ด	แก้สะอึก แก้ลมขึ้นเบื่องสูง
เถาสะค้าน	รสเผ็ดร้อน	แก้ลมในกองธาตุ แก้ลมจุกเสียด
เถาพริกไทย	รสร้อน	ขับลมในท้อง แก้ลมอัมพฤกษ์

2.2.3 **เหมันตฤดู (ฤดูหนาว)** เกิดโรคเพื่ออาโปธาตุพิการ คือ สมุฏฐานเสมหะ โพรงจุกอกอักเสบ ท้องร่วง ควรใช้ยารสสุขุม หรือรสเปรี้ยว ตามตารางยาสมุนไพร ต่อไปนี้ ตารางที่ 4.4 การใช้ยารักษาโรคฤดูหนาว

ชื่อสมุนไพร	รสยา	สรรพคุณ
รากมะกล่ำตาหนู	รสเปรี้ยว	กััดเสมหะ แก้อ่อนใน แก้อาเจียน
ใบมะขาม	รสเปรี้ยว	ฟอกโลหิต ขับเลือด ขับลมในลำไส้
ใบชะมวง	รสเปรี้ยว	กััดฟอกเสมหะ ระบายอุจจาระธาตุ
ใบมะขามแขก	รสเปรี้ยวหวานสุขุม	ระบาย ถ่ายน้ำเหลืองเสีย ถ่ายพยาธิ
ลูกมะขามป้อม	รสฝาดเปรี้ยว	แก้เสมหะ ทำให้ชุ่มคอเสียงดี แก้ไข้
ลูกมะยม	รสเปรี้ยวสุขุม	กััดเสมหะ แก้ไอ บำรุงโลหิต ระบาย
ลูกมะไฟ	รสเปรี้ยวหวาน	กััดเสมหะ แก้เลือดออกตามฟัน

ในการป้องกันอาการป่วยไข้ที่มีสาเหตุมาจากธาตุหย่อน หรือกำเริบ โดยทั่วไป อาจป้องกันได้ด้วยการปรับธาตุในร่างกายให้เกิดการสมดุล แต่การป่วยไข้ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากฤดูกาลที่เปลี่ยนไปนอกจากจะทำการรักษาด้วยการกินยาประจำฤดูตามที่กล่าวมานี้ เราก็อาจกินป้องกันโดยใช้ยาตัวเดียวกันในแต่ละฤดู เพียงแต่ต้องลดปริมาณยาและจำนวนครั้งให้น้อยลงรวมทั้งระยะเวลาหรือจำนวนวันด้วย

3. การรักษาโรคตามอายุสมมุติฐาน

ตามที่กล่าวมา เป็นการรักษาโรคโดยพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดโรค ได้แก่รักษาธาตุทั้ง 4 ที่แตกพิการ กำเริบ และธาตุเจ้าเรือนประจำกาย รวมทั้งโรคที่เกิดประจำฤดูกาล เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของลมฟ้าอากาศ ต่อไปจะแสดงให้เห็นถึงการรักษาโรคตามอายุสมมุติฐาน ซึ่งเป็นการรักษาโรคที่เกิดตามวัยหรือตามช่วงอายุ ที่มักจะมีโรคหรืออาการเจ็บป่วยที่แตกต่างกัน การทราบอายุหรือวัยของผู้ป่วยจะช่วยให้แพทย์ปรุงยาและจ่ายยาได้อย่างเหมาะสม เช่น ถ้าคนไข้เป็นเด็กควรใช้ยาอย่างไร หรือเป็นคนแก่ที่มีอายุมาก ควรใช้ยาอย่างไร เป็นต้น

จากการค้นคว้าเอกสาร ผู้วิจัยพบว่าการแพทย์แผนไทย ได้แบ่งช่วงอายุของคนออกเป็น 3 ช่วง แต่ละช่วงมีอาการของโรค และการใช้ยารักษา ดังนี้ คือ

3.1 ปฐมวัย หมายถึงวัยเด็ก มีอายุตั้งแต่คลอดจากครรภ์มารดา จนถึงอายุ 16 ปี มีธาตุน้ำ เป็นสมุติฐาน เสมหะ เป็นที่ตั้งแห่งโทษ การเจ็บป่วยของคนในวัยนี้มักมีสาเหตุผิดปกติเกี่ยวกับเสมหะ เช่น เป็นหวัด น้ำมูกไหล ท้องเสีย เป็นต้น การรักษาควรใช้ยารสหวาน รสเปรี้ยว และรสขม ได้แก่ น้ำอ้อย ใบส้มป่อย บอระเพ็ด

3.2 มัชฌิมวัย หมายถึงผู้มีอายุ 16 ปีขึ้นไป จนถึง 32 ปี ในวัยนี้จะมีปิตตะเป็นเจ้าสมุติฐาน หรือเจ้าเรือนหลัก เมื่อมีการเจ็บป่วยขึ้น ธาตุไฟจะกระทำร่วมด้วยทุกครั้ง และกระทำโทษหนักกว่ากองธาตุอื่น การรักษาควรใช้ยารสเปรี้ยว ฝาด เปรี้ยวเย็น และรสขม ได้แก่ ลูกมะดัน เถามะระ

3.3 ปัจฉิมวัย หมายถึงผู้มีอายุ 30 ปีขึ้นไป จนถึงสิ้นอายุขัย มีวาตะเป็นเจ้า สมุติฐาน เมื่อมีการเจ็บป่วยขึ้น ธาตุลมจะกระทำด้วยทุกครั้ง และกระทำโทษหนักกว่ากองธาตุอื่น มักมี

อาโปแทรก คือเสมหะกับเหงื่อแทรก ไข้ยารสขม ร้อน เค็ม ฝาด หอม ใต้เก้ ดอกจันทร์ ดิน ประสิ่ว สมอพิเภก เกสรทั้ง 5

การรักษาผู้ป่วยให้ดูช่วงของวัยหรืออายุของผู้ป่วย จะทำให้ทราบที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากสมุฏฐานใดมากระทำในระยะเริ่มแรก เมื่อใช้ดำเนินไปอีกระยะหนึ่งมีสมุฏฐานใดมากระทำเพิ่ม การรักษาจะต้องรักษาจากสมุฏฐานที่มากระทำนั้น โดยให้ดูตามอายุ เรียกว่าใช้รสยาแก้ตามวัย

ตารางที่ 4.5 การรักษาโรคตามอายุสมุฏฐาน

วัย	อายุ	ความเจ็บป่วย	การรักษา
ปฐมวัย	แรกเกิด – 16 ปี	เป็นหวัด น้ำมูกไหล ท้องเสีย	ไข้ยารสหวาน เบรียว และรสขม
มัชฌิมวัย	16 – 32 ปี	ปวดบวม เป็นไข้ ความดันโลหิต เบาหวาน	ไข้ยารสขม เบรียว ฝาด เค็ม
ปัจฉิมวัย	32 ปีขึ้นไป	หอบเหนื่อย วิงเวียน ศีรษะ ปวดตามข้อ ปวดเมื่อย นอนไม่หลับ	ไข้ยารสเผ็ดร้อน หอมเย็น ขม เค็ม ฝาด

4. การรักษาโรคตามกาลสมุฏฐาน

การหมุนรอบตัวเองของโลก 1 รอบ เป็นเวลา 24 ชั่วโมง หรือ 1 วัน ทำให้อากาศเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา เช่น กลางวัน มี แสง สาย บ่าย เย็น ร่างกายของมนุษย์ก็จะกระทบกับการเปลี่ยนแปลงของอากาศ มีผลให้ธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เมื่อร่างกายปรับตัวไม่ทันเกิดความผิดปกติ เสียสมดุล จะเป็นเหตุทำให้ป่วยไข้ เรียกว่า

ไปเกิดตามกาลสมุฏฐาน การให้การรักษา แพทย์จะทำการรักษาตามธาตุที่มากระทำในช่วงเวลานั้นๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ช่วงเวลา ดังต่อไปนี้คือ

4.1 เวลากลางวัน

4.1.1 เวลา 06.00 – 10.00 น. เป็นช่วงเสมหะ หรือธาตุน้ำกระทำโทษ ใช้น้ำกระสายยารสเปรี้ยว เช่น น้ำมะนาวแทรกเกลือ

4.1.2 เวลา 10.00 - 14.00 น. เป็นช่วงปิตตะ หรือธาตุไฟกระทำโทษ เกิดโรคเพื่อโลหิตและดี ใช้น้ำกระสายยารสขม เช่น น้ำก้านสะเดา บอระเพ็ด

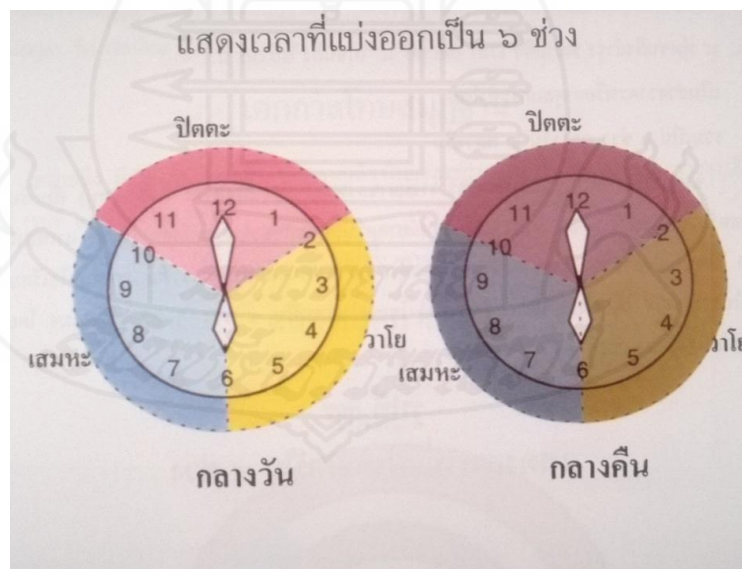
4.1.3 เวลา 14.00 – 18.00 น. เป็นช่วงวาตะ หรือธาตุลมกระทำโทษ เกิดโรคเพื่อลม ใช้น้ำกระสายยารสร้อน เช่น น้ำขิงต้ม

4.2 เวลากลางคืน

4.2.1 เวลา 18.00 – 22.00 น. เป็นช่วงเสมหะ หรือธาตุน้ำกระทำโทษ

4.2.2 เวลา 22.00 – 02.00 น. เป็นช่วงปิตตะ หรือธาตุไฟกระทำโทษ

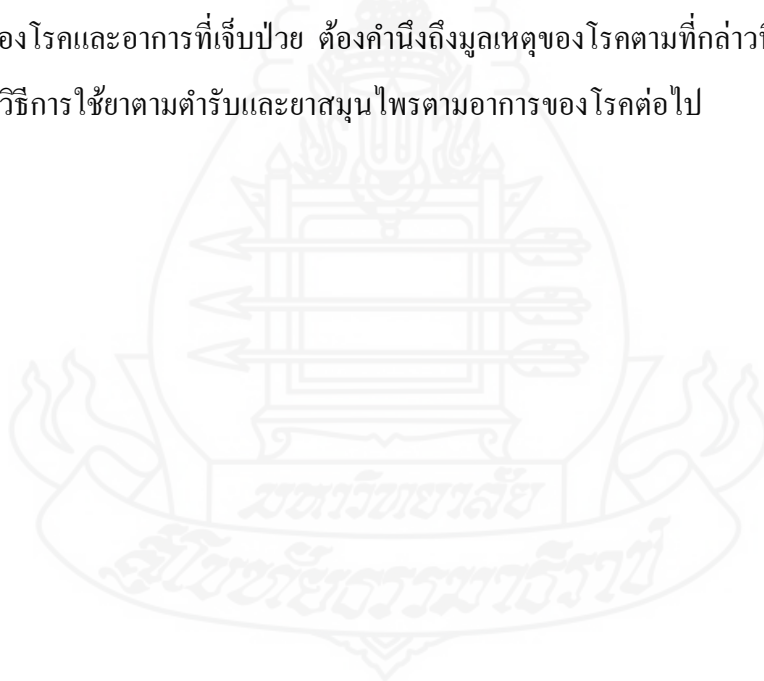
4.2.3 เวลา 02.00 – 06.00 น. เป็นช่วงวาตะ หรือธาตุลมกระทำโทษ

ภาพที่ 4.4 แสดงการแบ่งเวลาตามกาลสมุฏฐาน

ในช่วงเวลาที่ต่างกัน ทำให้ทราบธาตุที่มากกระทำโทษในแต่ละช่วง จึงสามารถจัดยารักษาได้เหมาะสมและถูกต้องแตกต่างกันไปตามเวลา เช่น ตอนเช้า (06.00 – 10.00 น.) เป็นช่วงเสมหะ เป็นการกระทำของธาตุน้ำ ต้องเพิ่มยาแก้ธาตุน้ำ ตอนเที่ยง (10.00 – 12.00 น.) เป็นช่วงปิตตะ เป็นการกระทำของธาตุไฟ ต้องเพิ่มยาแก้ธาตุไฟ เป็นต้น

การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบในรักษาโรคของแพทย์แผนไทยตามที่เสนอมานี้ เป็นการรักษาที่เกี่ยวข้องเนื่องมูลเหตุทำให้เกิดโรค ได้แก่ ธาตุสมุฏฐาน อุตุสมุฏฐาน หรือฤดูกาล อายุสมุฏฐาน กาลสมุฏฐาน ที่มากกระทำต่อธาตุในร่างกายมนุษย์ ซึ่งแต่ละคนมีธาตุประจำตัวแตกต่างกันออกไป ที่เรียกว่า ธาตุเจ้าเรือน อันประกอบด้วย ธาตุดิน น้ำ ลม และไฟ เมื่อธาตุใดธาตุหนึ่งเกิดแตกหรือพิการ จะทำให้ร่างกายเสียสมดุล เกิดอาการเจ็บป่วยขึ้น การเจ็บป่วยเนื่องจากธาตุพิการย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับอายุของคน ฤดูกาล และกาลเวลา ซึ่งเป็นมูลเหตุสำคัญที่จะทำให้อาการเจ็บป่วยนั้นมากหรือน้อยเพียงไร การรักษาของแพทย์แผนไทยนอกจากคุณลักษณะของโรคและอาการที่เจ็บป่วย ต้องคำนึงถึงมูลเหตุของโรคตามที่กล่าวนี้ แล้วจึงทำการรักษาด้วยวิธีการใช้ยาตามตำรับและยาสมุนไพรตามอาการของโรคต่อไป

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยและรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ 1) การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย และ 2) การนำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ในการรักษาโรค ตามหลักการแพทย์แผนไทย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.สรุปการวิจัย

1.1 การนำโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการวินิจฉัยโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

ผู้วิจัยพบว่า ความรู้ทางโหราศาสตร์ที่นำมาใช้วินิจฉัยโรค ตามหลักการแพทย์แผนไทยมีดังนี้

1.1.1 จักรราศี การใช้ความรู้ตามจักรราศี มาวินิจฉัยโรค เป็นการนำเอาวัน เดือน ปีเกิดของผู้ป่วยมาเทียบจักรราศี เมื่อทราบราศีเกิด จะทำให้ทราบถึงอวัยวะในร่างกายที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดโรค เนื่องจากอวัยวะจะมีส่วนสัมพันธ์กับราศี อาทิ คนที่เกิดราศีกันย์ จะเกิดโรคบริเวณตับ ม้าม ลำไส้ กระเพาะอาหาร และท้อง จึงมักจะเป็นโรคท้องเสีย โรคพระเพาะอาหาร ลำไส้พิการ ปวดหลัง ปวดเอว ฯลฯ แพทย์แผนไทยจึงนำเอาความรู้นี้มาเป็นวิธีการใช้วินิจฉัยโรคเป็นแนวทางพื้นฐาน เมื่อทราบถึงตำแหน่งที่เกิดโรคของร่างกายในเบื้องต้นแล้ว จึงวิเคราะห์ลักษณะของโรคตามอาการให้เป็นที่แน่นอน และจ่ายยารักษาต่อไป

1.1.2 วิชาหัตถศาสตร์หรือลายมือ เป็นการใช้ความรู้การดูลายมือมาวินิจฉัยโรค เนื่องจากลายมือ สามารถบอกเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่เจ้าของลายมือ ได้ ทั้งในด้าน ฐานะ อาชีพ หน้าที่การงาน โชคลาภ ความรัก ชีวิตสมรส การศึกษา จนกระทั่งปัญหาสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บ บนฝ่ามือจะประกอบไปด้วยเนินฝ่ามือ เช่น เนินพุช เนินอาทิตย์ เนินศุกร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยเส้นต่างๆ เส้นที่สำคัญ คือ เส้นชีวิต เส้นสมอง เส้นหัวใจ

และเส้นพुरुที่จะบอกถึงปัญหาสุขภาพมากกว่าเส้นอื่น การอ่านจากเส้นลายมือสามารถบอก รายละเอียดเกี่ยวกับอาการและชื่อโรค บอกความหนักเบาของโรค และบอกระยะเวลาที่จะเกิดขึ้น ยังมาไม่ถึง การพยากรณ์ทางลายมือยังสามารถพยากรณ์ได้ตลอดชีวิต

1.1.3 เลข 7 ตัว เป็นโหราศาสตร์ประเภทหนึ่งที่นักพยากรณ์และแพทย์แผนไทย นำมาใช้ การพยากรณ์เลข 7 ตัว ในขั้นแรกต้องทราบ วัน เดือน ปีเกิด ของผู้ป่วย จากนั้นจึง คำนวณหาตำแหน่งของเรือนภพซึ่งอาจอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ดีหรือชนเสีย หรืออยู่ในตำแหน่งที่ดีมี ฐานเป็นดาวศุกเคราะห์ แล้วจึงพยากรณ์ โดยสามารถวินิจฉัยได้ทั้งโรคทั่วไปและโรคร้ายแรง และอาจบ่งบอกให้ทราบถึงตำแหน่งอาการของโรค อาการหนักเบา เป็นโรคเรื้อรังรักษายาก หรือ เป็นโรครักษาง่าย อีกทั้งสามารถบอกถึงโรคภัยที่จะเกิดขึ้น แต่ยังไม่ถึง หรือเรียกว่าทำนายอายุ จรได้เช่นเดียวกัน

1.2 การนำโหราศาสตร์มาใช้ประกอบการรักษาโรคตามหลักการแพทย์แผนไทย

จากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ทำให้พบว่า แพทย์แผนไทยก่อนที่จะรักษาโรคให้กับ ผู้ป่วย จะมีการหา มูลเหตุอันเป็นที่ตั้งของโรค คือ ธาตุสมุฏฐาน อุดสมุฏฐาน อายุสมุฏฐาน กาล สมุฏฐาน เมื่อทราบที่มาหรือเหตุที่ทำให้เกิดโรคจึงทำการรักษาตามมูลเหตุอันนั้น ถ้าเกิดความไม่ แน่ใจในการวินิจฉัยโรคหรือเป็นโรคเรื้อรังที่รักษายาก แพทย์จะทำการดูธาตุโดยอาศัยวัน เดือน ปีเกิดของผู้ป่วย หาธาตุที่แตกหรือพิการ เพื่อปรับธาตุในร่างกายให้เกิดสมดุล ต่อจากนั้นจึงทำการ รักษาต่อไป โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่อไปนี้

1.2.1 การรักษาตามธาตุ

ในร่างกายมนุษย์มีอยู่ 4 กอง คือธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ ธาตุทั้งหมดจะต้องมีอยู่อย่างสมดุลพอเพียงในร่างกาย จึงจะไม่มีอาการป่วยไข้ หรือถ้าเกิดป่วย ขึ้นมาก็รักษาง่ายหายเร็ว ธาตุที่ขาดสมดุลหรือเรียกว่า กำเริบ แดก หรือพิการ จะทำให้ร่างกายมี อาการเจ็บป่วยตามลักษณะของธาตุนั้นๆ กล่าวคือ ถ้าน้ำมูก พิการ จะทำให้ปวดศีรษะ เป็นหวัด ปวดสมอง น้ำมูกตก ให้ตามัว ให้วิงเวียนศีรษะ แพทย์แผนไทยจะทำการรักษา โดยการทำยาสูม ศีระะ สูมกระหม่อมหายภายใน 3 วัน ถ้าไตแตกหรือพิการ จะมีอาการท้องขึ้นท้องพอง แน่น ท้อง กินอาหารมิได้ แพทย์แผนไทยจะให้ยาบำรุงธาตุก่อนแล้วให้ยาตามตำรับรักษาต่อไป

1.2.2 การรักษาตามธาตุเจ้าเรือน

ธาตุเจ้าเรือน หรือธาตุกำเนิด เป็นธาตุที่มีมากกว่าธาตุอื่นในร่างกาย ส่งเสริมให้มีลักษณะอันเป็นบุคลิกลักษณะประจำตัว ในขณะที่เดียวกันก็เป็นจุดอ่อนเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ ที่ต้องเอาใจใส่บำรุงธาตุเจ้าเรือนอยู่เสมอ การหาธาตุประจำตัวของแต่ละคน อาจหาได้จากแผ่นวงกลมสำเร็จ ผลที่ได้เรียกว่าเป็น ธาตุเจ้าเรือน ทำให้ทราบทั้งเจ้าเรือนหลัก และเจ้าเรือนรอง อีกวิธีหนึ่งหาได้จาก วัน เดือน ปีเกิด ตาม จักรราศี เมื่อเราทราบว่าเกิดในราศีใดก็จะทราบว่าธาตุประจำตัวตรงกับราศีนั้น เช่น เกิดวันที่ 13 เมษายน จะเป็นราศี เมษ ตรงกับธาตุไฟ หรือเตโชธาตุ เป็นต้น การรักษาโรค หรือการเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง ก็คือการรับประทานยา หรืออาหาร ผัก ผลไม้ ที่ถูกต้องเหมาะสมกับธาตุนั้นๆ หรืออาหารตามธาตุนั้นเอง

1.2.3 การรักษาโรคตามฤดู

การรักษาโรคตามฤดูกาล ในคัมภีร์ธาตุวิภังค์ จัดแบ่งเป็น 4 ฤดู แต่ละฤดูจะมีดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้โรคภัยหรือปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนไปด้วย เมื่อเกิดโรคในฤดูใด แพทย์แผนไทยจะมียาการรักษาประจำฤดูนั้น กล่าวคือ ใช้น้ำชื่อ กาลาจิจร รักษาโรคใน เดือน 5, 6 และ 7 ใช้น้ำชื่อ ฤทธิจิจร รักษาโรคใน เดือน 8, 9 และ 10 ใช้น้ำ แก้อาโปธาตุพิการ ในเดือน 11, 12 และ 1 ใช้น้ำชื่อ ยาศรีชาวาสังข์ รักษาโรคใน เดือน 2, 3 และ 4 นอกจากจัดยาตามธาตุที่ป่วยใช้ อาจจะใช้รสยาเข้าทำการรักษา ซึ่งสมุนไพรรสแต่ละชนิดมีรสยาที่แตกต่างกัน รสยาที่แตกต่างกันนี้จะเหมาะสมในการรักษาอาการป่วยที่ไม่เหมือนกันในแต่ละฤดูกาล ประเทศไทยมี 3 ฤดู เช่น ในฤดูฝน ส่วนใหญ่จะเกิดโรคเพื่อวายุพิการ หรือโรคลม ดังนั้นจึงควรใช้สมุนไพรรสเผ็ดร้อน และรสสุขุม เข้ารักษา คือ ลูกกระวาน จิงแห้ง กฤษณา โหระพา กระเพรา เป็นต้น การใช้รสยา รักษาโรคยังเหมาะนำไปใช้ตาม ธาตุเจ้าเรือน ของผู้ป่วยใช้ได้อีกด้วย

1.2.4 การรักษาโรคตามอายุและตามกาลเวลา

การวิจัยพบว่าการรักษาโรคของแพทย์แผนไทยจะต้องคำนึงถึงวัยหรืออายุของคนที่ใช้ในการวินิจฉัยและจ่ายยารักษาโรค ผู้ป่วยแต่ละวัยจะมีโรคภัยที่มารุมเร้าแตกต่างกัน เป็นมูลเหตุการเกิดโรคที่เรียกว่าตาม อายุสมุฏฐาน การใช้น้ำก็แตกต่างกันไปตามวัย เช่น ในวัยเด็ก หรือ ปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง อายุ 16 ปี การเจ็บป่วยของวัยนี้มีสาเหตุผิดปกติมาจากเสมหะ มีธาตุน้ำเป็นสมุฏฐาน มักป่วยเป็น หวัด น้ำมูกไหล ท้องเสีย การใช้น้ำควรมีรสหวาน รส

เปรี้ยว และรสขม ได้แก่ น้ำอ้อย ส้มป่อย บอระเพ็ด ฯลฯ นอกจากนี้การรักษาโรคต้องพิจารณาถึงมูลเหตุของกาลเวลา หรือกาลสมุฏฐาน ที่เปลี่ยนแปลงในวันหนึ่ง มี 6 ช่วง ของแต่ละวัน ทำให้อาการของโรคปรับเปลี่ยนไปตามเวลา ทำให้ร่างกายของคนเราปรับตัวไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของอากาศ ทำให้เกิดป่วยไข้ได้ การรักษาต้องหามูลเหตุให้พบแล้วจ่ายยาหรือรักษาไปตามมูลเหตุที่พบนั้น

2.อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยในเรื่องนี้ ได้พบการนำเนื้อหาวิชาทางโหราศาสตร์มาใช้เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ซึ่งผู้วิจัยจะอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การวินิจฉัยหรือพยากรณ์โรคโดยทางโหราศาสตร์

ที่ใช้อยู่ทั่วไปในนักพยากรณ์ นอกจากจะพยากรณ์เรื่องปัญหาสุขภาพ ยังพยากรณ์ในเรื่องอื่นๆตามที่ผู้มารับบริการจะสอบถาม โหราศาสตร์ที่นำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นประเภทจักรราศี วิชาหัตถศาสตร์หรือลายมือ และ วิชาเลข 7 ตัว จักรราศี เป็นการนำเอาราศีเกิดของผู้มารับบริการหรือผู้ป่วยมาเทียบกับข้อมูลทางโหราศาสตร์ ทำให้ทราบอวัยวะในร่างกายที่เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ หัตถศาสตร์ หรือลายมือ เป็นการนำเอาความรู้เกี่ยวกับฝ่ามือในวิชาโหราศาสตร์ วิเคราะห์เรื่องของเนินในฝ่ามือ เรื่องของเส้น และเครื่องหมายต่างๆ จะทำให้ทราบโรคภัยไข้เจ็บที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะเป็นในวันข้างหน้า สำหรับ วิชาเลข 7 ตัว เป็นการนำเอา วัน เดือน ปีเกิด ทางจันทรคติของผู้มารับบริการหรือผู้ป่วย มาเขียนตามหลักของเลข 7 ตัว จำนวนหาผลบวก วิเคราะห์จุดดวงดาวที่สถิตในตำแหน่งเรือนภพ จะทำให้ทราบเรื่องโรคที่กำลังเป็นอยู่ จะหนักเบาเล็กน้อยเพียงใด หายยากง่าย หรือเรื้อรังรักษาไม่หาย จะทำให้ทราบตามวิธีการหลักการของเลข 7 ตัวนี้ การใช้จักรราศีมาใช้ นับเป็นการวินิจฉัยโรคเบื้องต้น ที่ไม่ได้ให้รายละเอียดมากนัก นอกจากจะทราบตำแหน่งของโรคที่น่าจะเกิดเท่านั้น ถ้าใช้วิชาหัตถศาสตร์หรือเลข 7 ตัว จะทำให้ทราบอาการเจ็บป่วยที่แน่นอนมากขึ้น

จากการวิจัยยังพบว่า การไปหานักพยากรณ์เพื่อวินิจฉัย หรือการพยากรณ์โรคภัยไข้เจ็บโดยตรงมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่จะไปหานักพยากรณ์ในเรื่องอื่นๆ ถ้ามีปัญหาสุขภาพก็จะถือโอกาสสอบถามไปพร้อมกัน หรือบางครั้งนักพยากรณ์ก็แจ้งให้ทราบโดยไม่ต้องสอบถาม การ

พยากรณ์หรือการวินิจฉัยโรคโดยใช้วิชาการทางโหราศาสตร์ ทำให้ทราบโรคภัยที่กำลังเกิดขึ้นทั้งแสดงอาการและยังไม่ปรากฏอาการ และที่จะเกิดในอนาคตหรือวันข้างหน้า จากการวิจัยเรื่องนี้พบว่าแพทย์แผนโบราณหรือแพทย์แผนไทยในปัจจุบันไม่ได้นำมาใช้มากนัก แต่ในบรรดานักพยากรณ์อาชีพที่รับให้การพยากรณ์ยังใช้กันอยู่ เมื่อทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพในดวงชะตาที่ทำนาย หรือผู้มารับบริการสอบถามก็จะบอกให้ทราบว่ามีปัญหาทางด้านสุขภาพอย่างไรบ้าง สาเหตุที่แพทย์ไม่ได้นำความรู้ทางโหราศาสตร์มาใช้ ส่วนใหญ่เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ และบางคนไม่ได้ทราบว่าโหราศาสตร์สามารถนำมาใช้วินิจฉัยโรคได้ รวมทั้งบางคนไม่ได้ให้ความเชื่อถือ แต่จากการสอบถามจากอาจารย์ที่สอนโหราศาสตร์หลายท่านกล่าวว่า ปัจจุบันมีผู้สนใจและนำมาใช้กันมากขึ้น โดยมีผู้มีอาชีพหมอหรือแม้แต่แพทย์แผนปัจจุบันก็พากันมาลงทะเบียนศึกษากันเรื่องนี้ และนำความรู้ไปใช้

2.2 การรักษาผู้ป่วยไข้โดยทั่วไป

พบว่าสถานพยาบาลของรัฐหรือของเอกชน ในขั้นแรกจะมีการซักประวัติ สอบถามอาการ และตรวจร่างกายประกอบ เพื่อวินิจฉัยโรค ให้ทราบถึงมูลเหตุที่มาของโรคที่ทำให้เกิดอาการตามที่ปรากฏ หากแพทย์ที่ไม่มีความรู้ทางโหราศาสตร์มาประกอบในการวินิจฉัย ก็จะทำให้การรักษาตามวิธีการทางการแพทย์ ถ้าอาการไม่มากนักก็ให้กลับบ้าน ส่วนคนไข้ที่มีอาการหนัก ถ้าเป็นสถานพยาบาลที่รับคนไข้ใน ก็ให้นอนรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อดูอาการต่อไป

สถานพยาบาลทางแพทย์แผนไทยบางแห่ง ก็คงจะมีการรักษาแบบเดียวกันที่กล่าวข้างต้น หากแพทย์ผู้รักษาได้ศึกษาเล่าเรียนกันมาจากคัมภีร์ที่ตกทอดกันมาจากสมัยโบราณไม่ได้ สอดแทรกวิชาการทางโหราศาสตร์ คัมภีร์แพทย์แผนไทย ไม่ว่าจะเป็นตำราเวชศึกษา ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ได้กล่าวถึงมูลเหตุของโรคที่เกิดจากธาตุสมุฏฐาน อุดสมุฏฐาน อายุ สมุฏฐาน กาลสมุฏฐานและประเทศสมุฏฐาน ทำให้แตกรายละเอียดไปถึงการหมุนเวียนของโลก ตามระบบสุริยคติ ก่อให้เกิดจักรราศี เกิดฤดูกาล วัน เดือน ปี กาลเวลา กลางวัน กลางคืน การปฏิสนธิ ธาตุเจ้าเรือน ราศีเกิดตามสุริยคติ ธาตุประจำราศี ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความรู้ทางโหราศาสตร์ ทั้งเป็นเนื้อหาทางโหราศาสตร์ที่มีประโยชน์ในการรักษาโรคของแพทย์แผนไทยเป็นอย่างยิ่ง เริ่มตั้งแต่การตรวจวินิจฉัยโรค การวิเคราะห์อาการ การจัดหรือการจ่ายยาให้คนไข้ การให้คำแนะนำ จนเสร็จสิ้นกระบวนการรักษา แม้ความรู้ทางโหราศาสตร์ที่เกี่ยวกับการรักษาตาม

กรรมวิธีของแพทย์แผนไทย จะมีสอดคล้องอยู่มากมายในคัมภีร์ ในตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ แต่ก็มีแพทย์แผนไทยจำนวนมากที่ไม่ได้ศึกษาเนื้อหา จึงไม่นำความรู้เหล่านี้มาใช้ในการรักษาโรคให้กับคนไข้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 หน่วยงานของรัฐ ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้การจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโหราศาสตร์ไทย

3.1.2 นำไปจัดการเรียนการสอนทางด้านโหราศาสตร์ เพื่อพัฒนาเป็นการรักษาอาการป่วย ซึ่งเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาการใช้การนำความรู้ทางโหราศาสตร์ประเภทอื่น เช่น โหราศาสตร์จีน เพื่อวินิจฉัยและรักษาโรค

3.2.2 ควรศึกษาทัศนคติของผู้ป่วย ที่มีต่อความเชื่อในการวินิจฉัยโรคตามหลักโหราศาสตร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2549)ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป
สาขาเวชกรรม เล่ม 2 กรุงเทพมหานคร ไทภูมิ พับลิชชิ่ง
- ขุนโสภิตบรรณลักษณ์ (2504) คัมภีร์แพทย์แผนโบราณ เล่ม 3 กรุงเทพมหานคร
อุตสาหกรรมการพิมพ์
- ขุนโยธาพิทักษ์ (2493)ตำราแพทย์แผนโบราณ ชั้นที่ 1 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์วัฒนา
พานิช
- ขุนนิเทศสุขกิจ (2516) อายุรเวทศึกษา เล่ม 1 – 2 พิมพ์โดย พีศรี พุ่มชูศรี (เล่ม 2)
เจษฎา คำไหล และจารึก เพชรจรัส (ม.ป.ป) ตำรายากรรมเลข ๗ ตัว ๕ ฐานประยุกต์ ม.ป.ท.
ชูศักดิ์ จงชนะพิพัฒน์ (2551) กุญแจไขปริศนาโหราศาสตร์ ม.ป.ท.
- ชยันต์ พิเชียรสุนทร และคณะ (2544) คำอธิบายตำราพระโอสถพระนารายณ์
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อมรินทร์
- ชลอ อุทกภาชน์ (2522) คู่มือยาสมุนไพรและโรคประเทศร้อนและวิธีบำบัดรักษา
กรุงเทพมหานคร แพร์พิทยา
- เขาว์ กลิพันธุ์ (2524) ตำราแพทย์ศึกษา พระคัมภีร์เวชศึกษา ม.ป.ท.
- ณัฐ ธรรมชาติ (2548) “อิทธิพลของโหราศาสตร์ที่มีต่อการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญของ
นักศึกษามหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตล้านนา” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ
ศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 80-86
- ณัชชา ชินธิป (2548) “โหราศาสตร์กับการตัดสินใจทางธุรกิจ” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี
- ทัศนีย์ นิมสุต (2542) “แบบแผนการดูแลสุขภาพตนเองด้วยวิธีการแพทย์พื้นบ้าน ของชาวเขา
เผ่ากระเหรี่ยง บ้านมอร์เกอร์ยาง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก” การค้นคว้าอิสระ

ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เทพ หิมะทองคำ (2556) *ไทรอยด์พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นติ้ง

แอนพับลิชซิ่ง (มหาชน)

ธัญมณ รักสกุลชาญชัย (2547) “ความเชื่อเรื่องดวงและการปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ของ
นักศึกษาปริญญาโท”วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นภา วรบุตร (2527) *เลข 7 ตัว 4 ฐาน ฉบับไทยประยุกต์* ม.ป.ท.

นิเวศน์ บวรกุลวัฒน์ และคณะ (ม.ป.ป) งานวิจัย “การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย :
กรณีศึกษาของหมออจรรูญ ดอนคำไพร จังหวัดพิษณุโลก”

นิโรจน์มวัตร ชินปัญช์ชนะ (2555) *ลายมือกับปีขง* กรุงเทพมหานคร เพื่อนกันพับลิชซิ่ง
ประเวศ วะสี (2547) *ทฤษฎีใหม่ทางการแพทย์* พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักงานหลักประกันสุขภาพ
บัณฑิตวิทยาลัย (2550) *ปฏิทิน 100 ปี พ.ศ. 2468-2568* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไพลิน
ปรีชา หนูทิม และคณะ (ม.ป.ป) งานวิจัย “การศึกษาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย : กรณีศึกษา
ของหมอพาร์กนุ้ย จังหวัดพัทลุง”

ประยงค์ ล้อมตระกูล และคณะ (2536) “ความเชื่อแผนโบราณและพฤติกรรมการรักษาเยียวยา
แบบพื้นบ้านของชาวบ้าน บ้ายห้วยสะแพท อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่”
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ไพโรจน์ รุจิวิชัยกุล (2524) “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอของ
สมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคม
สงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรทิพย์ อุดุภรณ์ (2536) “การรักษาโรคด้วยยาแผนโบราณ กรณีศึกษา : ร้านขายยา
เจ้ากรมเปือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขามนุษยวิทยา ภาค
มนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร

พิสิฏฐ์ บุญชัย (2545) “ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชาวยุ จังหวัด
มุกดาหาร”งานวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจาก โครงการวิจัยวัฒนธรรม

ปีงบประมาณพ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ

เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ และคณะ “การศึกษาการดำรงอยู่และบทบาทของหมอฟันบ้าน ด้านการ
ดูแลสุขภาพ : กรณีศึกษา พ่อทองอ่อน สิทธิไกรพงษ์

เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ (2540) การแพทย์แผนไทย การแพทย์แบบองค์รวม พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร สถาบันการแพทย์แผนไทย

----- (2550) ประวัติวิวัฒนาการและการประยุกต์ใช้การแพทย์แผนไทย

กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาตำราการแพทย์แผนไทย มูลนิธิการแพทย์แผนไทย.

----- (2537)ประมวลทฤษฎีการแพทย์แผนไทย พระคัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย

กรุงเทพมหานคร มูลนิธิธรรมานามัย สถาบันการแพทย์แผนไทย

พลลภ อัมพันกุล (2550) หัตถลักษณะศาสตร์ฉบับวิธีดูลายมือแบบกูรู พิมพ์ครั้งที่ 2

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์เต้าประยุกต์

พ.ต.หลวงเสนานิติการ (2511) วิทยาการลายมือสงเคราะห์ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร

ป.พิศนาคะการพิมพ์

พระเอกลักษณะ ปญญาโคโม และคณะ (ม.ป.ป) ตำราพยากรณ์ 7 ตัว 9 รฐาน ชั้นสูง และ

คู่มือพยากรณ์ ชมรมอาศรมเจษฎาจารย์

พระยาพิศนุประสาทเวช (2513) เวชศึกษา แพทย์สังเขป เล่ม 1, 2, 3 ธนบุรีโรงพิมพ์

ดำรงธรรม

ภิญโญ พงศ์เจริญ (2543) “บทบาทของโหรในสังคมไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ไมราล์ ลอเรนซ์ ฟินิจมีมือวิเคราะห์คน แปลจาก HAND ANALYSIS โดย “ดาวพลูโต”

(2533) กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดอกหญ้า (1988)

ยูจิน ไชมันน์ และนาธานเนียล อัลท์แมน วิเคราะห์มือสี่สุขภาพ แปลจาก MEDICAL

PALMISTRY โดย ศิริชัย ธรรมวานิช (2534) กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์

อักษรกราฟฟิค

รักอักษร (2550) นิตยสาร *Be well* กรุงเทพมหานคร เอส พี เอส ฟรินดิง

วัฒนา ชยธวัช “โครงการการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปในการตรวจวินิจฉัยโรคด้วย

หลักการแพทย์แผนไทย” คืบคืบวันที่ 25 กรกฎาคม 2557 จาก

<http://rir.nrct.go.th./rir/?page=researching&nid=63781>

วาสนา จันทภาษา (2518) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโหราศาสตร์ไทย* ม.ป.ท.

วรมัย กบิลสิงห์ (2551) *คู่มือคุณ เล่มที่สอง* กรุงเทพมหานคร ต่อสงยาม

วิพุธโยคะ รัตนรังสี และคณะ (2541) *เพชรน้ำเอก กรวยอดตำรับยาสมุนไพร* พิมพ์ครั้งที่ 2

กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น

วิจารณ์ อินทรักษ์ (2550) *ศาสตร์แห่งพิธีกรรม* กรุงเทพมหานคร พี ซี พรินเทค

ศิริริน ปิตะวัน (2549) *ลายมือแสนสนุก* สำนักพิมพ์อัศจรรย์

ศิริชัย ทรวงแสง (2548) “ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์กับพฤติกรรมการดำเนินธุรกิจ :

กรณีศึกษากลุ่มนักธุรกิจของหอการค้า จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศักดิ์ชัย จันทร์สงเคราะห์ และสมบุญ รุ่งจวนจร (2549) *ตำนานแพทย์แผนไทยสงขลา*

สงขลา สมาคมเภสัชและอายุรเวชแผนโบราณ จังหวัดสงขลา

ศ. ดุสิต (2550) *ชีวิตบนฝ่ามือ* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน

----- (2557) *มติชนสุดสัปดาห์* ฉบับที่ 1539 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน

สิงห์โต สุริยาอารักษ์ (2526) *โหราศาสตร์ไทย* กรุงเทพมหานคร เกษมบรรณกิจ

สม สุจิรา (2557) *นิตยสาร ชีวิตจิต* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

สุรพรรณ ศิริธรรมวานิช (2549) *ปรัชญาการแพทย์ตะวันออก โหราศาสตร์ในวิชาการแพทย์*

แผนไทย กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สยามอินเตอร์บุ๊คส์

สุดารัตน์ ต้นทะอาริยะ (2548) “การวิเคราะห์ตำรายาแผนโบราณจากสมุดไทยของจังหวัด

พังงา” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สุภกิจ ปันมุล (2549) “การถ่ายทอดความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านในชุมชน

ชนบท” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอนุรักษนิยม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สมพร ภูติยานันต์ (2542) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ว่าด้วยสมุนไพรกับการแพทย์แผนไทย* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โครงการพัฒนาตำราสถาบันการแพทย์แผนไทย

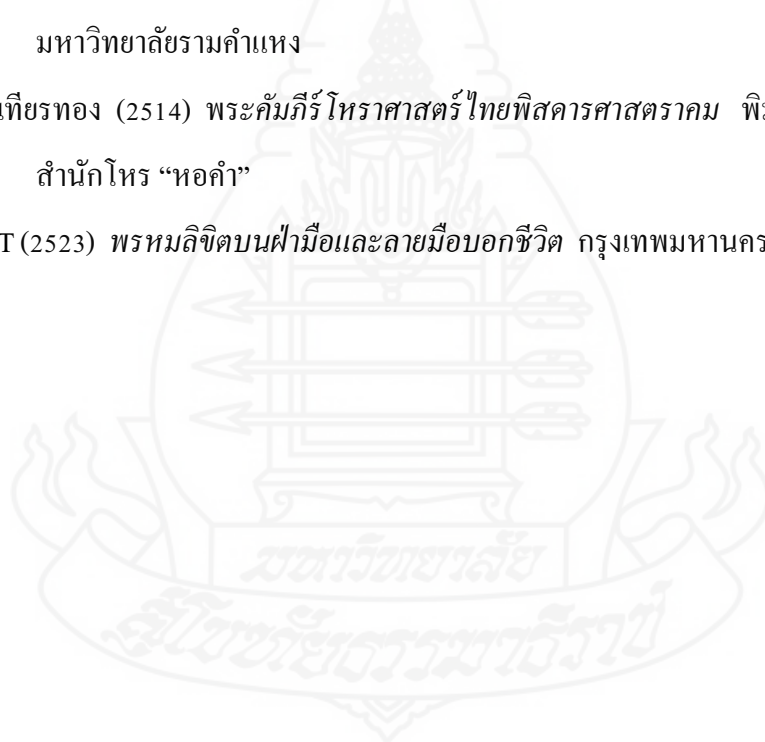
หมอตัน (2556) *กินน้อยอยู่นาน* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร SMART BOOK ในเครือสนุกอ่าน

โหรญาณศิลป์ (2510) *วิชาการอ่านโค้ววิทยุแห่งจักรวาล เล่มที่ 4* กรุงเทพมหานคร ประเสริฐอักษร

อารีรัตน์ ทองแพง (2547) “บทบาทนักศึกษาและหมอคู่ : ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยรามคำแหง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เอื้อน มนเทียรทอง (2514) *พระคัมภีร์โหราศาสตร์ไทยพิสดารศาสตราคม* พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักโหร “หอคำ”

OPTIMIST (2523) *พรหมลิขิตบนฝ่ามือและลายมือบอกชีวิต* กรุงเทพมหานคร เกษมบรรณกิจ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บทสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยจากแพทย์แผนไทยและนักโหราศาสตร์ จำนวน 6 คน

1. หลวงพ่อครูบาธรรมชัย (2554, มิถุนายน) เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์ธรรมชัย ตำบลไชยสถาน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ในระยะเวลาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เดินทางไปจังหวัดน่าน เข้าพบหลวงพ่อครูบาธรรมชัย พระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ช่วยดูแลรักษาคนไข้โครงการดูแลสุขภาพขององค์กรรวมแนวพุทธ ที่คำนึงถึงการรักษาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณ โดยวิธีทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ หลวงพ่อจะช่วยดูแลรักษาคนไข้ทั้งที่โรงพยาบาลน่าน และที่สำนักสงฆ์ธรรมชัย การวินิจฉัยโรคของหลวงพ่อ จะใช้วิธีสอบถามอาการของคนป่วยที่เข้ามารับการรักษา พร้อมทั้งวัน เดือน ปีเกิด เมื่อทราบแล้วจึงบอกสาเหตุของโรค และวิธีการรักษา ซึ่งส่วนใหญ่จะให้ปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัด และกินยาสมุนไพร กรรมวิธีการรักษามีการเสกด้วยเจี๊หว หมุดัน โดยจุ่มน้ำมันต์ และยาสมุนไพร เช็ดตามร่างกายในส่วนที่เป็นโรค เช่นเจ็บปวด ชาตามมือเท้า กระดูกหัก ปวดหัวเข่า เป็นต้น นอกจากนี้จะมีการอาบน้ำยาสมุนไพรให้กับผู้ป่วย สัปดาห์ละ 3 ครั้ง และมีพิธีแก้กรรมด้วยการบังสุกุลตายเป็นทุกวันเสาร์

ผู้รักษาโรคต้องบวชชีพร้าหมณ์ ปฏิบัติธรรมตามแนวของสำนักสงฆ์ ควรบวชให้นานจนกว่าโรคจะหาย อย่างน้อยในครั้งแรก ควรจะให้ได้ 21 วัน ครั้งต่อไปอาจลดลงเหลือ 15 วัน 10 วัน 7 วัน ตามลำดับ เพื่อให้เข้าใจในเชิงลึก ผู้วิจัยจึงได้อยู่ร่วมปฏิบัติธรรมเป็นเวลา 3 วัน

กิจวัตรประจำวัน ของผู้ที่มารักษาโรคของสำนักสงฆ์ธรรมชัย (โดยย่อ)

เวลา 04.00 น. ตื่นนอน ทำวัตรเช้าพร้อมกันในวิหาร

07.00 น. ใสบาตร รับประทานอาหารเช้าพร้อมกัน

- 08.00 น. เดินจงกรมกลางแจ้ง ตามเส้นทางที่กำหนด 1 รอบ
- 08.00 น. เริ่มรักษาโรค แสกเช็ดตามร่างกายผู้ป่วย
ใช้ท่อนด้ายขาวหุ้มเชือกดำ ทูบไล่สิ่งที่ไม่ดีออกจากร่างกาย
- 11.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 14.00 น. เดินจงกรม
นั่งสมาธิประมาณ 30 นาที
- 17.00 น. รักษาโรค
- 19.00 น. สวดมนต์ ทำวัตรเย็น

นอกจากนี้ ผู้ป่วยที่มาปฏิบัติธรรม จะช่วยกันดูแลและสถานที่ กวาดลานวัด ทำความสะอาดห้องน้ำ และช่วยกันต้มยาตามที่สำนักสงฆ์จัดไว้

การวินิจฉัยโรคและรักษาของหลวงพ่อกฐาธรรมชัย เป็นการนำเอาวิธีการหลายๆ วิธีการมาใช้ เป็นทั้งแนวทางพุทธศาสนา เป็นทั้งวิธีการทางโหราศาสตร์ ทางไสยศาสตร์ และการใช้สมุนไพรมาอาบ รับประทาน เป็นวิธีการรักษาแบบผสมผสานที่ให้ผลในลักษณะองค์รวม ตามหลักการแพทย์แผนไทย

2. ฉลอง พันธุ์สุกผล (2557 กรกฎาคม 27) คลินิกหมอฉลองการแพทย์แผนไทย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ฉลอง พันธุ์สุกผล เป็นแพทย์แผนไทย เป็นผู้ประกอบการ ผู้ดำเนินการคลินิกการแพทย์แผนไทย ที่มีใบประกอบโรคศิลป์และใบครูแพทย์ครบถ้วน อดีตเคยเป็นแพทย์ประจำตำบล มีประสบการณ์การรักษาคนไข้มายาวนาน ได้กล่าวถึงเรื่องการปรับธาตุที่เกี่ยวข้องกับวิชาการโหราศาสตร์ว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ที่จะนำมาใช้รักษาคนป่วยไข้บ้างพอสมควร เพื่อช่วยในการปรับธาตุให้เกิดสมดุลในร่างกาย สูตรในการปรับธาตุมีหลายแบบหลายสำนัก ควรพิจารณาเลือกใช้ตามความเหมาะสม โดยการนำมารักษาคนไข้แล้วสังเกตดูผลของการรักษาที่จะทำให้อาการป่วยหายเร็วขึ้น และอาการข้างเคียงที่จะตามมา การใช้ยาปรับธาตุต้องดูโรคที่เป็นและอาการ

ที่ปรากฏ โรคบางอย่างไม่เหมาะสมกับรสบางอย่าง ยาปรับธาตุส่วนใหญ่เป็นยารสร้อน เช่น เจตมูลเพลิง ดอกคิปลี ช้าพลู เถาะสะค้าน จิงแห้ง พริกไทย หัสคุณเทศ กานพลู เบญจกูล ตรีภูกก เป็นต้น สูตรยาปรับธาตุบางสูตร ใช้ตัวยาประจำธาตุอยู่แล้ว ยังมาเพิ่มจิงแห้งเท่ายาทั้งหลาย จะเป็นการเพิ่มยารสร้อนมากขึ้น สำหรับคลินิก ถ้ามีการการใช้ยาปรับธาตุ จะเลือกใช้ยารวมธาตุ คือ เบญจกูล มากกว่า

การรักษาตามธาตุเจ้าเรือน ส่วนใหญ่ตำรับยาของคลินิกมีส่วนผสมของยาตามธาตุอยู่แล้ว แต่จะให้คำแนะนำเพิ่มเป็นบางเคสที่จำเป็น โดยให้ไปรับประทานผักผลไม้และอาหารที่มีรสบยาในอาการป่วยไข้ที่เป็นอยู่ เพื่อให้การรักษาได้ผลดีและหายจากป่วยไข้เร็วขึ้น การวิเคราะห์ธาตุเจ้าเรือนจะดูจาก วัน เดือน ปีเกิด ของผู้ป่วยที่ได้สอบถามจากการทำเวชระเบียน และดูจากรูปร่าง ลักษณะ ผิวพรรณตลอดจนพฤติกรรมที่ได้จากการสอบถามอาการ

3.ชาตรี เจตนธรรมจักร (2557 สิงหาคม, 20) แพทย์แผนไทยประจำคลินิก

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชาตรี เจตนธรรมจักร เป็นแพทย์แผนไทย เป็นผู้เขียนตำราแพทย์แผนไทยและผู้สอนให้กับมหาวิทยาลัยหลายแห่งทั่วประเทศ เป็นเจ้าของผู้รวบรวมคัมภีร์เก่าโบราณชื่อ “สุดยอดตำราการแพทย์โบราณ” อาจารย์กล่าวว่าไม่เคยนำโหราศาสตร์มาใช้ในการวินิจฉัยโรค แต่เท่าที่ทราบมีแพทย์แผนไทยหลายท่านยังใช้อยู่ โดยเฉพาะแพทย์แผนไทยรุ่นเก่าที่มีอายุมากแล้ว ท่านเหล่านี้สามารถบอกโรคได้เลยที่เห็นหน้าผู้ป่วย และสามารถบอกได้ว่าจะรักษาหายหรือไม่หาย ถ้าเห็นว่าไม่มีทางรักษาหาย ท่านจะไม่รับรักษา บางท่านสามารถพยากรณ์ถึงวันตายของผู้ป่วยได้อีกด้วย แต่ท่านจะไม่บอกให้ทราบเท่านั้น

เรื่องการปรับธาตุเพื่อให้ร่างกายเกิดการสมดุล ได้กล่าวว่า มีแพทย์แผนไทยจำนวนหนึ่งได้นำมาใช้และจัดยาปรับธาตุให้คนป่วยไข้รับประทานก่อนการรักษาด้วยยาตำรับตามโรคหรืออาการที่เป็นมา ปรากฏว่าได้ผลดี รักษาโรคให้หายเร็วขึ้น และใช้เกือบทุกครั้งที่ทำการรักษา ส่วนแพทย์แผนไทยอีกจำนวนหนึ่งบอกว่า ไม่เคยใช้ยาปรับธาตุ เพียงรักษาด้วยยาตำรับ คน

ป่วยก็หายจากโรค จึงไม่มีบทสรุปที่แน่นอน อาจารย์ให้ความเห็นอีกว่า คำว่า “ธาตุ” อาจจะไม่ได้อ้างถึงธาตุทั้ง 4 ในร่างกายที่ประกอบด้วยธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ แต่อาจหมายถึงธาตุที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินอาหาร ความผิดปกติในช่องท้อง ภาวะอาหาร ลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่ ทำให้เกิดอาการอาการไม่ย่อย ท้องเสีย ท้องผูก ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปวดท้อง แน่นท้อง อาการเหล่านี้ อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ระบบต่างๆ ส่วนอื่นของร่างกายเกิดแปรปรวนทำให้ป่วยไข้ จะเห็นว่าการผลิตยา “ธาตุ” รักษาโรกระบบทางเดินอาหารมาตั้งแต่สมัยโบราณ

ชาตรี เจตนาธรรมจักร ได้กล่าวถึงการนำโหราศาสตร์มาใช้ในการแพทย์มีอยู่จริงและใช้กันมานานแล้ว รวมทั้งเคยเห็นตำราที่เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง เรียกว่า โหราศาสตร์การแพทย์ และเคยเป็นเจ้าของอยู่เล่มหนึ่งด้วย แต่ไม่ทราบว่าหายไปไหนแล้ว

4. ทรงพล แซ่ตั้ง (2557, มิถุนายน 12) หมอดูเลข 7 ตัว ศูนย์อาหารเมืองทองธานี ตำบลบ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ทรงพล แซ่ตั้ง เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพยากรณ์เลข 7 ตัว ที่ทำนายได้ทุกเรื่องของผู้มารับบริการต้องการทราบ ด้านปัญหาสุขภาพหรือโรคร้ายไข้เจ็บ จึงสามารถให้การพยากรณ์และอธิบายได้เป็นอย่างดี ส่วนใหญ่ผู้ที่มารับบริการจะสอบถามเรื่องสุขภาพที่มีในอนาคตมากกว่าที่เป็นอยู่แล้ว หรือกำลังทำการรักษาอยู่ ในวันที่สัมภาษณ์ ทรงพลได้ยกตัวอย่างดวงชะตาคนป่วยพร้อมคำอธิบายดังนี้

เกิดวันพุธ เดือน 4 ปีเถาะ

4	5	6	7	1	2	3
4	5	6	7	1	2	3
4	5	6	7	1	2	3
12	15	18	21	3	6	9
5	1	4	7	3	6	2
3	2	1	7	6	5	4

6	4	2	7	5	3	1
5	3	1	6	4	2	7
4	6	1	3	5	7	2

สำรวจตำแหน่งเสี่ย คือ หินะ (5) อริ (2) มรณะ (4) และ พยายะ (1)

เลขประกบ คือ ฐาน 5, 6, 7 จะเห็นว่า หินะ (5) ประกบกับ (1) เป็นคู่มิตร ผ่อนหนักเป็นเบา

เกณฑ์อายุ 40 ปี ตกภพพยายะ (1) มี (5) จากฐาน 7 เป็นคู่มิตรประกบ พอจะเอาตัวรอดได้ แต่ (1) ตั้งอยู่บนฐาน (3) เป็นคู่ศัตรู (1) คือ หัวใจ ตา เลือด กระดูกสันหลัง และ (5) คือ กระทบะลำไส้ (ระบบย่อยอาหาร) สมอง หัวใจ

พยากรณ์ได้ว่า อายุ 40 ปี ถ้าไม่เป็นโรคกระทบะ ก็เป็นโรคเกี่ยวกับความเครียด (ไมเกรน) แต่อาการไม่มากนัก ไปหาหมอรักษา 1-2 ครั้งก็หาย

อายุ 47 ปี ตรงกับ มาตา (1) ชนพยายะ ฐาน (3) อีก ระบุได้ว่าต้องถึงขั้นผ่าตัด หรือนอนโทรมเป็นเดือน เนื่องจากเป็นคู่ศัตรู และประกบตำแหน่งอยู่เป็นคู่ศัตรูอีก (ฐาน 3)

ข้อสังเกต ทำไมจึงต้องใช้ พยายะ (1) เป็นเกณฑ์ทาย เพราะถ้าดูดาวประกบของ มรณะ(4) ดาวประกบไม่เสี่ย ส่วน อริ (2) ดาวประกบก็ไม่เสี่ย ฐาน (6) ก็ไม่เสี่ย ก็มีเพียงดาว (1) กับ (5) เท่านั้นที่ต้องพิจารณา ดาว (5) ตำแหน่ง หินะ ก็ได้ (1) คู่มิตร เป็นตัวประกบ ฐาน ก้ำกึ่งเพราะดาว (5) ฐาน 15 ถือเป็นคู่ธาตุคู่ศัตรูร้ายพอกัน (1) ฐาน 15 เป็นหยินหยางเกื้อกูลกัน ดังนั้น หินะ (5) จึงห่างน้อยกว่า

5.สิริภพ อาตมยา (2557, มิถุนายน 15) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยากรณ์ศาสตร์ โหราศาสตร์ไทย ลายมือ โหงวเฮ้ง เลข 7 ตัว 9 ฐาน อาจารย์ประจำสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ

อาจารย์สิริภพ อาตมยา ได้ให้ความเห็นในการวินิจฉัยเรื่องโรคร้ายไข้เจ็บ หรือเรื่องสุขภาพให้เน้นในการดูมือขวา เพราะเป็นมือที่บ่งบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมหรือประสบการณ์ในชีวิตของมนุษย์หรือเจ้าของดวงชะตา โดยเส้นลายมือสามารถบอกโรคที่เป็นหรือตำแหน่ง

ของโรคในร่างกายคล้ายกับที่เราทราบส่วนต่างๆของร่างกายที่มีส่วนสัมพันธ์กับ จักรราศี การวิเคราะห์ของหมอดูลายมือจะพิจารณาจากเส้นสำคัญ 4 เส้น คือ

1.เส้นชีวิต เป็นเส้นที่แสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่ราบเรียบ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและอุบัติเหตุ วิธีสังเกตที่เห็นง่ายก็คือดูจากเครื่องหมายเกาะที่ปรากฏอยู่บนเส้น เกาะที่เล็กหมายถึงโรคที่เป็นไม่ร้ายแรงมากนัก หรือเป็นแล้วกินยาไม่กี่ครั้งก็หาย ถ้าเกาะใหญ่แสดงหรือเป็นโรครื้อรัง รักษายาก หายแล้วก็มีโอกาสกลับมาเป็นอีก การที่จะทราบว่าโรคที่เป็นนั้นเกิดที่ตำแหน่งใดของร่างกาย ก็ให้แบ่งเส้นกำหนดตำแหน่งให้ส่วนบนของเส้นทางด้านปลายมือเป็นส่วนศีรษะ ต่ำลงมาก็จะเป็นส่วน คอ ไหล่ หน้าอก ท้อง อวัยวะเพศ ขา หัวเข่า ข้อเท้า ตามลำดับ เช่น ถ้าเกิดตรงกลางเส้น ตรงบริเวณส่วนท้อง อาจเป็นโรคกระเพาะ เกิดต่ำลงมาบริเวณหัวเข่า อาจเป็นโรค เกาต์ เป็นต้น

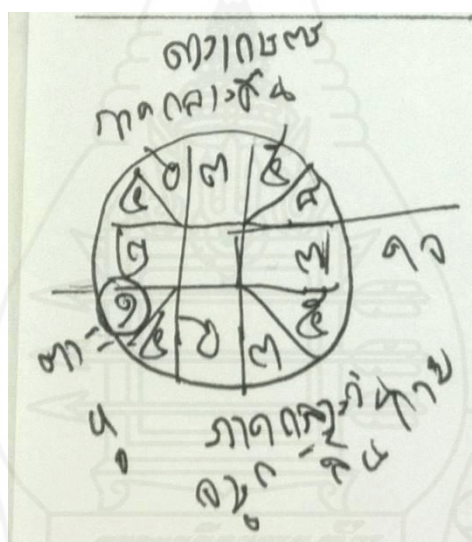
2.เส้นสมอง แสดงถึงความคิด สติปัญญา ความเชื่อมั่นในตนเอง การตัดสินใจ ถ้าพูดถึงเรื่องสุขภาพจะแสดงถึงอาการเจ็บป่วยบริเวณศีรษะทั้งหมด โดยแบ่งเส้นสมองเริ่มจากด้านเดียวกับนิ้วหัวแม่มือไปังเป็นส่วนบนของศีรษะหรือมันสมอง ไล่ออกไปก็จะเป็นส่วนของ ตา จมูก ปาก และ คาง ตามลำดับ การดูโรคก็จะดูจากเครื่องหมายเกาะเช่นเดียวกัน ว่าปรากฏตำแหน่งใด ก็จะหมายถึงความผิดปกติของอวัยวะส่วนนั้น

3.เส้นใจ ให้ดูเครื่องหมายเกาะบนเส้นใจ ว่าตรงกับเนินใดในฝ่ามือ จะบอกโรคของเนินนั้นที่มีส่วนสัมพันธ์กับจักรราศีในวิชาโหราศาสตร์ไทย อาจารย์ได้ยกตัวอย่างดวงเกษตรของจักรราศีภาคกลางวันที่มีดวงดาวเริ่มจาก ดาวอาทิตย์(1) ดาวพุธ(4) ดาวศุกร์(6) ดาวอังคาร(3) ดาวพฤหัสบดี(5) ดาวเสาร์(7) ซึ่งตรงกับชื่อเนินในวิชาลายมือ เช่น ถ้าเกาะบนเส้นใจตรงกับเนินอาทิตย์(1) แสดงว่ามีปัญหาเกี่ยวกับดวงตา ถ้าตรงกับเนินพุธ มีปัญหาเกี่ยวกับหู เค้นศุกร์เกี่ยวกับจมูก เนินอังคารเกี่ยวกับลิ้น เนินพฤหัสบดีเกี่ยวกับกาย และเนินเสาร์เกี่ยวกับใจ

4.เส้นพุธ เส้นนี้ให้ดูเรื่องกระดูกสันหลังตั้งแต่ท้ายทอยลงมาจนถึงก้นกบ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกตั้งแต่ปลายเส้นบริเวณเนินพุธถึงเส้นใจ แทนกระดูกสันหลัง 7 ข้อ ข้อแรกตั้งรอยปุ่มตรงท้ายทอยลงมา ช่วงที่สองแบ่งเป็นเศษ $\frac{3}{4}$ ของที่เหลือ แทนกระดูกสันหลัง 12 ข้อ ที่ต่อจากช่วงแรก ส่วนที่เหลือจนสุดบริเวณข้อมือแทนกระดูกสันหลังที่เหลือ 5 ข้อ ทุกช่วงแบ่งตามจำนวนข้อให้ได้ระยะเท่ากัน จะทราบตำแหน่งข้อทั้งหมด เมื่อมีปัญหาเจ็บปวดหรือ

กระดุกทับเส้น หรือข้อไหนทำให้มีอาการชาปลายมือปลายเท้าก็จะทราบได้ โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องแสกนหรือเอกซเรย์ อาจารย์บอกว่ามีแพทย์แผนปัจจุบันหลายคนมาเรียนและนำไปใช้วินิจฉัยให้คนไข้ เป็นการประหยัดเวลาและทุนค่าใช้จ่าย

อาจารย์ได้กล่าวถึงระบบสุริยะจักรวาลที่มีดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง จะมีแรงดึงดูดซึ่งกันและกัน และก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับร่างกายของมนุษย์อย่างมากมาย ที่เป็นเหตุให้เกิดอาการเจ็บป่วย แต่บางครั้งก็ทำให้เกิดความรู้สึกสบายขึ้น เช่น ในช่วงเวลาข้างขึ้น ดวงจันทร์จะมีแรงดึงดูดกับโลกมาก เป็นการดูดทั้งสองด้าน นอกจากจะดูดให้น้ำทะเลขึ้น ยังดูดเอาของเหลวคือน้ำและเลือดในร่างกายให้กระจายไปทั่วร่างกาย ดังนั้นในเวลาข้างขึ้น ทุกคนจึงรู้สึกสบายสดชื่นทั้งทางกายและจิตใจ การหมุนเวียนของโลหิตที่ดีทำให้ผิวพรรณสวยงามผุดผ่องเพิ่มขึ้น

รูปภาพ แสดง “ดวงเกษตร” ที่ตำแหน่งของดวงดาวมีส่วนสัมพันธ์กับร่างกาย

6.กมลธร บุญเลี้ยง (2557, มิถุนายน 15) ผู้เชี่ยวชาญพยากรณ์ดวงชะตา วิชาดูลายมือ และ โหงวเฮ้ง ปัญหาการงาน การเงิน ความรัก โชคลาภ 9 ถนนเทศบาล 2 อ.เมือง จ. อ่างทอง

กมลธร บุญเลี้ยง เป็นอาจารย์สอนวิชาลายมือระบบโหรา “ฉานศิลป์” ที่ชมรมอาศรม เจษฎาจารย์ วัดสุวรรณคีรี ได้กล่าวถึงการวินิจฉัยโรคจากลายมือของระบบนี้ ไม่ได้คำนึงถึง ลักษณะมือ สีของฝ่ามือ และจุดดำแดงต่างๆ แต่มุ่งดูลักษณะของเส้น และรหัสหรือเครื่องหมายที่ปรากฏอยู่เป็นสิ่งสำคัญ และการการเจ็บป่วยจะมากหรือน้อยอยู่ที่ว่าเครื่องหมายนั้นจะเล็กหรือใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สิริภพ อาศรมยา (บทสัมภาษณ์ 2557, มิถุนายน 15) การดูโรคภัยไข้เจ็บจากฝ่ามือ สามารถวิเคราะห์ได้จากเส้นลายมือ ต่อไปนี้

1.ดูได้จากเส้นชีวิต ถ้ามีเกาะใหญ่ตรงปลายเส้นชีวิตบริเวณข้อมือ เรียกว่าชีวิตอุบาทว์ เจ้าชะตาจะมีจิตใจห่อเหี่ยว มีปัญหาทางด้านที่อยู่อาศัย ชีวิตไม่ดี โรคภัยเรื้อรัง ถึงขั้นเป็นอัมพาต บริเวณนี้ถ้าเป็นเกาะเล็กอาจมีปัญหาเรื่องหัวเข่า และโรคสีดวงทวาร อาจารย์ได้ยกตัวอย่าง คนไข้หญิงมารับบริการ หลังจากพิมพ์ลายมือ ปรากฏเป็นรูปเกาะเล็กๆ 3 เกาะบริเวณดังกล่าว จึงบอกว่า กำลังเป็นโรคสีดวงทวารมีลักษณะเป็นตุ่มขึ้นสามตุ่ม ซึ่งเจ้าตัวก็ยอมรับว่าเป็นจริง

รูปภาพ ลายมือหญิงอายุ 27 ปี ที่เป็น โรคโรคสีดวงทวาร

เครื่องหมายเกาะถ้อยอยู่บนเส้นชีวิต ตำแหน่งที่ต่ำกว่า 35 ปีลงมา แสดงว่าเป็นโรค ภาวะอาหาร ต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง ไปหาหมอเป็นประจำ ถ้ามีเส้นโยงจากเกาะไปตัดเส้น สมอง เวลาเป็นโรคภาวะจะทำให้ปวดศีรษะด้วย นอกจากนี้ถ้าบนเส้นชีวิตปรากฏเครื่องหมาย สามเหลี่ยม แสดงว่าเมื่อถึงวัยที่มีเครื่องหมายอยู่ ชีวิตจะเกิดการเจ็บป่วย แล้วแต่ว่าเครื่องหมายนั้น จะเล็กหรือใหญ่เช่นเดียวกัน

2.เส้นสมอง เส้นสมองเป็นเกาะขึ้นตรงกลาง แสดงว่าเจ้าของมือ นั้นจะเกิดพิการ ขึ้นกับสมอง เช่นมีอาการปวดหัวอยู่เป็นนิจ และมักปวดอยู่กลางศีรษะ หรือแถวๆหน้าผาก ความคิดเลอะเลือน ความจำไม่ค่อยดี แต่ถ้ามีรูปดาวต่อไปติดกับปลายเกาะ เจ้าของมือจะประสบ อุบัติเหตุ เจ้าของมือที่มีเส้นวาสนาพุ่งตรงมาจากบริเวณข้อมือขึ้นไปชนกึ่งกลางเส้นสมอง บ่งบอก ถึงอาการเส้นเลือดในสมองแตก

3.เส้นวาสนา เกิดจากที่ใดก็ตาม ถ้าปลายของเส้นวาสนาพุ่งขึ้นไปถึงเนินร้อนรน และมีเส้นตัดเป็นรูปกากบาทอยู่ด้วย แสดงว่าเจ้าของมือ นั้นจะมีอาการเป็นไข้ หรือมีความร้อนจัดขึ้น สมองจนมีอาการเพ้อคลั่ง หรือมีผู้ทำร้ายให้ได้รับบาดเจ็บ เส้นวาสนาที่เกิดจากเส้นชีวิต เป็นเส้น สั้นๆ ตอนปลายของเส้นวาสนานั้นมีเกาะทับอยู่ตอนบนด้วย แสดงว่าเจ้าของมือ นั้นจะต้องมีการ ผ่าตัดที่ร่างกายในระยะนั้น ถ้าเส้นวาสนาเป็นเส้นใหญ่และเกาะชิดมาก หมายถึงจะถูกบาดเจ็บ ที่ร่างกายถึงกับเสียชีวิต หรืออาจเสียชีวิตเพราะการผ่าตัด

4.เส้นวาสนาร้อนใจหรือเส้นโรค คือเส้นที่งัดออกจากเส้นชีวิต พุ่งปลายไปตามเนิน โรค และ เนินลับเป็นแนวเฉียง บางลายมือไปต่อกับเส้นศตวรรษก็มี ต่อกับเส้นวาสนาก็มี เส้นวาสนา ร้อนใจที่เกิดจากเส้นชีวิตพุ่งไปตัดกับเส้นวาสนาบนเนินโรค กลายเป็นรูปกากบาทไขว้ แสดงว่า เจ้าของมือ นั้นเกิดมาจะต้องเป็นบ้า หรือมีลักษณะที่ผิดปกติ

สำหรับเครื่องหมาย หรือบางทีเรียกว่า สระ ในลายมือ ที่ให้ผลในทางไม่ดี ทำให้ชีวิต ลำบากและเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ จะปรากฏให้เห็นก่อนล่วงหน้า บางครั้งโรคหายแล้ว เครื่องหมายก็ อาจยังมีอยู่ เครื่องหมายที่ให้ผลในทางที่ไม่ค่อยดี เช่น เครื่องหมายรูป กากบาท เครื่องหมายรูป สามเหลี่ยม เครื่องหมายรูปเกาะ เครื่องหมายที่เป็นรูปเชื่อมโยง และเครื่องหมายรูปดาว แต่ เครื่องหมายรูปดาวอาจปรากฏในทางที่ดีก็ได้

ภาคผนวก ข

การรักษาธาตุแตกหรือพิการ

การรักษาธาตุแตกหรือพิการ

1.3.1 **ธาตุดิน (ปถวีธาตุ)** แบ่งออกเป็น 20 อย่าง มีอาการโดยย่อ และยารักษา ดังนี้

1. **ผม พิการ** อาการให้เจ็บสมอง ชาศีรษะ ผมร่วม ตัวยารักษา คือ ทางตาลสนไฟบิเด เอน้ำ 1 ถ้วย ไบคราม หญ้าแพรก ขมิ้นอ้อยตำเอน้ำลึ่งละ 1 ถ้วย น้ำมันงา 1 ถ้วย หุงให้เหลือแต่น้ำมัน แล้วปรุงดิกา ดิตะพาน้ำ และดินกาน้ำลงไป ทาผมพิการหาย

2. **ชน พิการ** อาการให้เจ็บทุกเส้นผมทั่วสรรพางค์กาย และชนร่วม ยารักษา เหมือนกับยารักษาผมพิการ แต่ให้ต้มยากินภายใน มีตัวยาดังนี้ รากข้าวปลู ข่าแห้ง รากส้มป่อย รากพุดลา มะกรูด 1 ลูก ยาทั้งนี้เสมอภาค ต้มรับประทาน แก้วผมหรือชนพิการ

3. **เล็บ พิการ** อาการให้ต้นเล็บชำดำเขียว บางครั้งเป็นตะมอยที่เล็บมือเล็บเท้า ให้เจ็บชำเลือดชำหนอง ให้เจ็บปวดเป็นกำลัง ยารักษา มีดังนี้ ฝ้ายผิ ข้าวสุกเผาไฟให้โชน ขมิ้นอ้อย ยาตำ ดินประสีขาว ทั้งหมดเสมอภาค ทำเป็นผง ใช้ออกเล็บ หาย

4. **ฟัน พิการ** อาการเจ็บปวดฟกบวมเป็นกำลัง เจ็บตามไรฟัน เหงือก ตลอดสมอง เป็นร่ามขนาด ยารักษา คือ เทียนดำ การบูร สีเสียดเทศ ลึ่งละ 1 ส่วน กานพลู สารส้ม ชินสี ลึ่งละครึ่งส่วน บดให้เป็นผงละเอียด ทาและถู

5. **หนัง พิการ** อาการหนังซาสากไปทั้งตัว แม้ว่าแมลงวันจะเกาะหรือไต่ก็ไม่รู้สึก ให้แสบให้ร้อนเป็นกำลัง ยารักษา คือ แป้งข้างหมาก เปลือกเคียงพรัานางแอ สังกข์เผา โกรฐสอ โกรฐหัวบัว ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง ยาทั้งนี้เสมอภาค ทำเป็นผง บั่นเป็นแท่ง ละลายน้ำดอกไม้ ทั้งกินทั้งชโลมหาย

ขนานที่ 2 เป็นยาต้มกินภายใน มีตัวยาคือ จิงแห้ง รากมะแว้งทั้ง 2 กระจดอมทั้ง 5 รากขี้กาแดง ลูกสมอเทศ ลูกสมอพิเภก ลูกสมอไทย ลูกมะขามป้อม หัวแห้วหมู บอระเพ็ด หญ้าดินนก โกรฐสอ โกรฐก้านพร้าว จันทน์ทั้ง 2 เอาเสมอภาคต้ม 3 เอา 1 ปรุงขันทศกรแล น้ำผึ้งใส่ลงกิน แก้ไขอันเกิดแต่ผิวหนังนั้นหายแล

6. **เนื้อ พิการ** อาการมักทำให้เสียวชานไปทั่วทั้งกาย และฟกบวมเป็นพิษ บางทีร้อนดังไฟลวก บางทีฟกขึ้นดังประกายคาด ประกายเพลิง ยารักษา คือ ก้ามปูทะเลเผาไฟ ฟางเสน

รากลำโพง รากหมีเหม็น รากทองเหลือง รากบัวหลวง โกงูบ้านพร้าว ดินประสิวขาว
ดินสอพอง เอาส่วนเสมอภาค บดละลายน้ำดื่มทางจรเข้ ทาตัวแก้เนื้อพิการหาย

ขนานที่ 2 แก้วฟกบวมแตก มียาทา คือ ข้าวใหม่ ใบจี้เหล็ก ยาดำ ขมิ้นอ้อย เอา
เสมอภาค บดละลายน้ำปูนใสทาหาย

ขนานที่ 3 ชื่อยาสังฆเภท กินภายใน มีตัวยาคือ สังข์เผา วานเปราะ สมอเทศ
เทียนดำ ไพล รากหญ้าพันงู ดอกดิปตี เมล็ดพริกไทย เหง้าชิงแห้ง ยาทั้งนี้เอาเสมอภาค บด
เป็นผงละเอียด ละลายน้ำส้มซ่า น้ำมะนาว น้ำมะกรูด หรือน้ำร้อนก็ได้ ราหัดเกลือ กินหายแล

7.เอ็น พิการ อาการให้โทษหนักคือ เส้นสุมนา ผูกดวงใจ ให้ทุรนทุรายสวิงสวายหิว
โหยเป็นกำลัง เส้นอัมพฤกษ์ ทำให้กระสับกระส่าย ให้ร้อนให้เย็น ให้เมื่อยเสียวไปทั่วทุกเส้น
ทุกเอ็น ทัวทั้งตัวแต่ศีรษะตลอดถึงปลายเท้า ให้เจ็บเป็นเวลา เส้นประธาน 10 เส้น เส้นบริวาร
2700 เส้น ให้หวั่นหวาดไหวไปทั้งนั้น ที่กล้าก็กล้า ที่แข็งก็แข็ง ที่ตั้งดานก็ดาน ที่ขอดก็ขอด
เข้าเป็นก้อนเป็นเถาไป ยารักษา มี เมล็ดพริกไทย ชิงแห้ง เทียนดำ มหาหิงค์ วานน้ำ โกงู
พุงปลา ใบกระวาน เถาสะค้าน เกสรบัวหลวง เกสรบัวขาว หญ้าตีนนก เกลือสินเธาว์ แก่น
จี้เหล็ก พญามูลเหล็ก ยาทั้งนี้เอาเสมอภาค ทำเป็นผงละลายน้ำมะกรูด น้ำมะนาว น้ำส้มซ่า
น้ำส้มสายชูก็ได้ แก้วเส้นพิการหาย

8.กระดูก พิการ อาการเนื่องจาก น้ำมันอยู่ในแห่งกระดูก ในข้อ ละลายออกแล้ว
ให้เจ็บปวดแห่งกระดูกเป็นกำลัง จะรักษานั้นยากนัก กระดูกมี 300 ท่อน ยารักษา มี ไบมหา
ประสาร 300 ใบ ไบมะนาว 108 ใบ สามใบต่อ 1 ประดงข้อ เทียนดำ เทียนขาว สิ่งละ 2 บาท
โกงูกระดูก เถากระทิงติด สิ่งละ 1 ตำลึง ขมิ้นอ้อยหนัก 10 บาท ต้มกินแก้กระดูกพิการหาย

9.อัฐมิถุขัง (เยื่อในกระดูก) ให้ไขมันข้นเข้า มีอาการเป็นเหน็บชา รักษาด้วยตัวยา ชื่อ
ยาพรหมภักตร์กลาง เอาผลจันทน์ ดอกจันทน์ กระวาน ดิปตี เอาสิ่งละ 1 ส่วน มหาหิงค์
การบูร พริกไทยล่อน สิ่งละ 4 ส่วน ยาดำ รงทองปิ้งไฟ สิ่งละ 12 ส่วน น้ำสุราเป็นกระสาย
บดปั้นแต่งเท่าลูกมะแว้งเครือ กินประจุเสมหะลมแลเลือดเน่า ไซข้อข้นเข้าแก้ธาตุคุดินพิการหายแล

10.ม้าม แดงหรือพิการ มีตัวยารักษา คือ โลกกระสุน 1 กำมือ มะกรูด 1 ลูก ผ่า 4
เอา 3 ขมิ้นอ้อย 5 ชิ้น น้ำปูนใสเป็นน้ำดื่ม ต้มกิน 3 วันๆละ 3 เวลา หายแล ขนานที่ 2 ยา

ต้มประจำธาตุคินคือ ม้ามแตก ให้เอาต้นหางรอก หัวหมู จันทน์ทั้ง 2 รากมะตูม รากเห้วหมู
เอาส่วนเท่ากันห่อผ้าขาวต้ม 3 เอา 1 กินแก้จับแก้ร้อนแก้หนาว แก้พิษต่างๆหาย

11. หัวใจ แดกหรือพิการ มักให้คนนั้นเป็นบ้า ถ้ายังอ่อนอยู่ให้คัมคิคุ้มร้าย มักซึ่ง
โกรธ บางทีให้ระส่ำระสาย ให้หิวโหยหาแรงมิได้ ให้เป็นไปต่างๆนานา ให้แก้ด้วยตัวยาคือ มูล
จิตรใหญ่ เอาผลที่สอ ใบสะหัดสุคน ผลตะลิงปลิง จันทน์ทั้ง 2 ดิปลี เทียนข้าวเปลือก เทียน
ตาตึกแต่น เทพทาโร เอาส่วนเท่ากัน บดบั่นแห้งละลายน้ำดอกไม้แทรกพิมเสนกินหาย ใช้ได้
108 แล อีกขนานหนึ่ง ยามหาศกมภ์ แก้มจับหัวใจ แก้โลหิตกำเริบ ลมกำเริบ จับหัวใจให้
นอนแน่นิ่ง แลลิ้นกระด้างคางแข็ง เรียกไม้อัดยีนอ้าปากมื่ออก ท่านให้เอา ชะมดเชียง พิมเสน
การบูร เทียนดำ ดองดึง เจตมูลเพลิง เอาสิ่งละ 2 ส่วน กฤษณา กะลำพัก จันทน์เทศน์ สิ่งละ
3 ส่วน กำยาน 4 ส่วน ขิง ดิปลี สิ่งละ 8 ส่วน สนเทศ 4 ส่วน บดด้วยน้ำมะนาวเป็น
กระสาย บั่นเป็นเม็ดเท่าเม็ดข้าวโผด ผึ่งในร่มให้แห้ง แล้วใส่ขวดปิดไว้อย่าให้ลมเข้าได้ ถ้าลมจับ
แน่นิ่งไป ฝนด้วยน้ำมะนาว 7 เม็ด กัดปากกรอกเข้าไป ฟืนแล

12. ตับ แดกหรือพิการ อากาโรให้ระส่ำระสายเป็นกำลัง บริโภคอาหารมิได้ ให้หายใจ
มิถึงท้อง วิธีแก้เอายาชื่อเบญจอัมพฤกษ์ชำระลงแก้ปถวิธาตุแตกก่อนแล้วจึงแต่งยาสำหรับธาตุคิน
คือ รากมะตูม รากมะคูด รากทองพันชั่ง โภศทั้ง 5 เทียนทั้ง 5 สมอทั้ง 3 ผลผักชีทั้ง 2
สารส้ม น้ำประสานทองสะตุ ดินประสีขาว เปราะหอม เอาสิ่งละ 1 ส่วน เจตมูลเพลิง ขิง
แห้ง รากขี้กาแดง เทพทาโร จุกโรหิณี เปลือกสมุลแว้ง โคลกกระสุน เอาสิ่งละ 2 ส่วน
สะค่าน ซ้ำพลู ดิปลี เอาสิ่งละ 3 ส่วน เปลือกมูกมัน 4 ส่วน หัวหมู 5 ส่วน หรือ 8 ส่วน
ต้มก็ได้ ถ้าจะดำเป็นผงละลายน้ำมะนาว หรือน้ำมะกรูด น้ำส้มซ่า หรือน้ำฝิ่งก็ได้ กินหายแล

13. พังศืด พิการ อากาโรมักให้ออกแห้ง กระหายน้ำ อย่างนี้คือโรคริดสีดวงแห่งนั่นเอง
ถ้าจะแก้เอา รากเปล้าน้อย 1 รากหญ้างวงช้าง 1 พริก 7 ขิง 7 หอม 7 กระเทียม 7 เกลือ 7 เม็ด
บดให้กิน ถ้ามีพังเอาผาดเหลืออง ดินประสีขาว สลอด บดด้วยน้ำกล้วยดิบบั่นเท่าเมล็ดพริกไทย
ใส่ในมะนาวกินทีละ 1 เม็ดหายแล

14. ไต พิการ ให้ช่อดอกท้องขึ้นท้องพอง ให้แน่นในอกในท้องกินอาหารมิได้ ถ้าจะ
แก้เอา เบญจกุล ขมิ้นอ้อย บอระเพ็ด ผลมะตูมอ่อน รากข้ดมอญ ผลผักชี หัวหมู ส่วน

เท่ากันต้มกินบำรุงธาตุ ถ้ามิฟังเอา รากพันงูแดง รากมะตูม รากไถ้ให้ รากเบญจมาศ ใบพลูแก ต้มน้ำอาบ หายแล

15. *ปอด พิการ* อาการคุดคั่งไข้พิษ กากขึ้นในปอด จึงให้ร้อนในอก กระจายน้ำ ให้หอยคุดคั่งสุนัขหอบแคะ ให้กินน้ำจั้นปอดลอยจึงหายอยาก บางทีกินจนอาเจียนน้ำออกมาจึงหายอยาก ถ้าจะแก้เอารากกระถินพิมานต้มกิน ถ้ามิฟังเอาเปลือกขี้ไต้ย เชือกเขาพรวน ต้นคิง รากทรงบาดาน รากพิลังกาสา ต้ม 3 เอา 1 กินหายแล

16. *ไส้น้อย พิการ* อาการให้กินอาหารผิดสำแดง ให้ปวดท้อง ให้ช้ดอก บางทีให้ลง ให้อาเจียน ถ้าจะแก้ให้เอา ว่านน้ำ เปลือกไข่เน่า หัสคุณเทศ เปล้าน้อย พริก จิง หอม บด ละลายน้ำร้อนกินหายแล

17. *ไส้ใหญ่ พิการ* อาการให้วังเวียนหน้าตา จะลุกขึ้นให้หาว่าให้เรือ ให้ช้ดอกแล เสียดข้าง ให้เจ็บหลังเจ็บเอว ให้ไอให้เสมหะขึ้นคอ ให้ร้อนคอร้อนท้องน้อย ให้เป็นลมเรอโอก ให้ตกเลือดตกหนอง ถ้าจะแก้ขนานหนึ่งท่านให้เอา ดีปลี เปล้าน้อย สะค้าน รากจิงจ้อหลวง พลุป่า ช้าพลูก็ว่า จิงแครง เกลือสินเธาว์ เอาส่วนเท่ากันกินผงละลายน้ำร้อนกินหาย

18. *อาหารใหม่ พิการ* อาการกินอิ่มแล้วเมื่อใดให้ร้อนท้องนัก บาที่ให้ลงคุดคุดกินยา บางทีให้สะอึกช้ดหัวอก ให้จุกเสียดตามชายโครงพะอืดพะอม กินอาหารดิบ ลมพัดไม่ตลอดให้เป็น พรตึก ให้ลงท้องแตกขึ้นแตกลงกินอาหารมิได้ ถ้าจะแก้ให้เอา รากไถ้ให้ จิง พริก กระทบ พริกเทศทั้ง 5 บดปั้นเป็นลูกกลอนกินหายแล

19. *อาหารเก่า พิการ* อาการชางขโมยกินลาไต้ ถ้าพันกำหนดชางแล้ว คือเป็น ริดสีดวงนั้นแล ถ้าจะแก้ให้เอา พระยาลำแพน รากหนามแดง ฝ้ายแดงทั้งรากและใบ หนาม ขี้แรด อย่างละเท่ากันต้ม 3 เอา 1 แล้วปรุงพริก 7 จิง 7 กระทบ 7 กินหาย

20. *เยื่อในสมองศีรษะ พิการ* อาการให้เจ็บกระบานศีรษะดั่งจะแตก ให้ตามัวหูตึง ปากแลงมูกให้ช้กขึ้นเฟ็ดไป ให้ลิ้นกระด้างคางแข็ง เดิมเมื่อจะเป็นเพราะโทษแห่งลมปะกังปวด หัวตอนเข้าๆ ถ้าจะแก้ให้เอาเมล็ดผักกาด ผลผักชี หอมแดง กระทบ ขมิ้นอ้อย ไพล ยอด กุ่มทั้ง 2 บดพอกกระหม่อม 3 วัน ถ้ามิฟังให้เอาเลือดร้ายออกเสีย แล้วเอาใบฝาง ใบตุ้มกา ต้น ขี้แรด บดด้วยน้ำมะงั่วห่อผ้าขาวอุ่นไฟให้ร้อน ประคบที่เจ็บนั้น 3 วันหายแล

ขนานที่ 2 ประกอบยากินเอา เปลือกโลด หนักรังกา เห้วหมู มุกมุก ผลผักชีทั้ง 2 สมุลแว้ง การบูร เอาสิ่งละ 1 ส่วน จิง 2 ส่วน รากข้าวพลุ 3 ส่วน สะค้าน 5 ส่วน คีปี้ 6 ส่วน เจตมูลเพลิง 7 ส่วน ตำเป็นผงละลายน้ำผึ้งกินหายแล

1.3.2 ธาตุน้ำ (อาโปธาตุ) แบ่งเป็น 12 ประการ ถ้าแตกหรือพิการ จะแสดงอาการ และมียารักษา ดังนี้

1. **ดี ถ้าพิการหรือแตก** จะทำให้ผู้นั้นหาสติมิได้ ถ้าจะแก้ไขเอา เทียนดำ เทียน ตาตักแตน เทียนข้าวเปลือก เปลือกมะขาง เปลือกไข่น้ำ เทพทาดร หนักสิ่งละ 2 บาท แทรก ดีจระเข้ บดบั่นแห้งไว้ละลายน้ำดอกไม้แตรกพิมเสน กินแก้ลมเพื่อพอกคลั่งไคล้หายแล

2. **เสมหะ ถ้าพิการหรือแตก** ให้สะบัดร้อนสะบัดหนาว ให้จับไข้เป็นเวลา บางทีให้ ลงเป็นโลหิตเป็นเสมหะนำ ให้ปวดมวน ถ้าจะแก้ไขเอา ผลผักชีลา ลำพัน เปลือกมูกหลวง น้ำเต้าขม กระจคอมทั้ง 5 แก่นขี้เหล็ก ต้ม 3 เอา 1

3. **หนอง ถ้าพิการหรือแตก** ให้ไอเป็นกำลัง ให้กายชุ่มพอมหนัก ให้กินอาการไม่รู้สึก มักเป็นฝีในท้อง 7 ประการ ถ้าจะแก้ไขเอา รังมดแดง ใบมดกา เทียนดำ สมอเทศ ราก ตองแตก ยาทั้งนี้เอาสิ่งละ 1 ตำลึง หัวหอม 1 ตำลึง 1 บาท ขมิ้นอ้อยยาวองคูลี ต้ม 3 เอา 1 แทรกดีเกลือตามธาตุหนักเบา

4. **โลหิต ถ้าพิการหรือแตก** เป็นไข้กำเดาให้ปวดศีรษะ ให้ในตาแดงเป็นสายโลหิต ผุดภายนอกให้เป็นวงแดงเขียวหรือเหลือง แล้วทำพิษต่างๆให้สิ้นกระด้างคางแข็ง บางทีให้ลงให้อาเจียนเป็นโลหิต บางทีให้โลหิตแล่นเข้าจับหัวใจ ให้คลั่งทูลนทูลายละเมอเพื่อพอก ชักมือกำเท้ากำ ให้ร้อนให้หนาว ยาแก้โลหิตพิการ คือ ยาเชียวมหาพรหม ใบขี้หนอน ใบสมิ ใบชิงช้าชาติ ใบ ขี้เหล็ก ใบผักเค็ด ใบแคแดง ใบทองหลวงใบมน ใบมะเฟือง ใบพุ่มเรียงทั้ง 2 ใบนมพิจิตร ใบแทงทวย ใบพริกไทย ใบน้ำเต้าขม ใบปีบ ใบมะระ ใบหญ้านาง ใบเท้าขมอม ใบ น้ำดับไฟ ใบระงับ ใบตำลึงตัวผู้ ใบพรมมิ ใบผักข้าว ใบหมากรู้ ใบหมากรูมิ ใบพิมเสน ใบสันพร้าวหอม ใบสะเดา ใบถั่วแระ ใบบอระเพ็ด เถาวัลย์ด้วน ขมิ้นอ้อย จันทน์ขาว เอา ส่วนเท่ากันบดบั่นแห้งไว้ น้ำกระสายยักไว้เอาตามที่ควรแก้โรค ทั้งกินทั้งพ่น แก้โลหิตกำเริบแล

5. **เหงื่อ ถ้าพิการ** ให้เหงื่อแตกแลเหงื่อตก ให้ตัวเย็นแลขาวซีดสาक्षाไปทั้งตัว ให้ สวิงสวายหากำลังมิได้ ถ้าจะแก้ไขเอา เจตมูลเพลิง โกรฐสอ ผลผักชี จิงแห้ง คีปี้ ผลมะตูม

อ่อน เปลือกกลุ่มน้ำ รากทองหลางน้ำ รากถั่วพู เอาส่วนเท่ากันต้ม 3 เอา 1 กินแก้เหงื่อตกน้ก หายแล

6. **มันขี้** ถ้าแตกหรือพิการ เหมือนโลหิตเสียจะเดียวกัน ออกผิวหนึ่งผูกเป็นวง บางทีแตกเป็นน้ำเหลืองให้ปวดแสบปวดร้อนเป็นกำลัง ถ้าจะแก้ท่านให้เอา ผักปลังแดง ใบกะเม็งแดง ใบถั่วระ เทียนดำ เทียนขาว สิ่งละ 1 ส่วน เปลือกกันเกรา ขาข้าวเย็นเหนือ สิ่งละ 7 ส่วน ต้มกินหายแล

7. **น้ำตา พิการ** คือให้น้ำตาตกหนักแล้วก็แห้งไป ลูกตาเป็นดังเชื้อผลลำไย ถ้าจะแก้เอา รากคนที่สอ รากเสนียด ลูกมะตูมอ่อน จิงแห้ง เอาส่วนเท่ากัน ต้ม 3 เอา 1 ให้กินแล้วจึงแต่งยาหยอดตา ให้เอาหินในหัวปลาช่อน หินส้ม บัลลังก์ศิลา พิมเสน ผนหยอดตาเข้าดู ถ้ามีน้ำตา ใช้นั้นจะหาย ถ้าไม่มีน้ำตา ใช้นั้นรักษามิได้เลย

8. **น้ำมันเหลว** ถ้าแตกกระจายออกทั่วตัว ให้ตัวเหลืองตาเหลือง บางทีให้ลงแล อาเจียนตั้งป่วงลม ถ้าจะแก้ให้แก้ด้วยยาฝาด คือ เอาตริกฏุก ตริผลา ผลสมอเทศ รากข้าวปลู ข่าแห้ง สะค้าน ผลจันทร์ เอาส่วนเท่ากันตำผงละลายน้ำใบมะระก็ได้ กล้วยดิบก็ได้ แก้วธาตุน้ำคือมันเหลวพิการหายแล

9. **น้ำลาย** ถ้าพิการให้ปากเปื่อย คอเปื่อย น้ำลายเหนียว บางทีให้เป็นเม็ดขอดขึ้นในลิ้นในคอ ทำพิษต่างๆ ถ้าจะแก้ให้เอา จันทน์ทั้ง 2 ผลจันทร์ ดอกจันทน์ ว่านทิวเรศ ว่านร้อนทอง ผลประคำดีควาย รากทนต์ สมอเทศ โทศสอ โทศขมา ติงสุเหลื่อม เอาส่วนเท่ากัน บดละลายน้ำมะนาวเป็นกระสายทาแลกินเท่าผลพุทรา แล้วจึงแต่งยาอมยาบ้วนปากหายแล

10. **น้ำมูก** ถ้าพิการให้ปวดในสมอง ให้น้ำมูกไหลตามัว ให้ปวดศีรษะ วิงเวียนศีรษะ ให้เอา สะค้าน รากข้าวปลู เจตมูลเพลิง จิงแห้ง ผลมะตูมอ่อน แฝกหอม สมอไทย สมอเทศ ผลผักชี กฤษณา จันทน์หอม ผลมะขามป้อม เปราะหอม ว่านน้ำ เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค เอาส่วนเท่ากันต้ม 3 เอา 1 กินแก้ธาตุน้ำคือน้ำมูกพิการแล

11. **ไขข้อ** ถ้าพิการหรือแตกก็ดี มักกระทำให้เมื่อยในข้อในกระดูก ดูดั่งว่าจะคลาดออกจากกัน ให้ขัดดั่งทุกข้อ จะแก้เป็นอันยากนัก ท่านให้เอา โทศกระดูก โทศกัศถ์ โทศกัศตรา รากแฝก เอาสิ่งละ 1 ส่วน แก่นมะหาด แก่นปฐุ สนเทศ ลักชี ผลเมื่อย รากมะคัน รากประดง อย่างนี้เรียกว่ารากคิปลี กระดูกงูเหลื่อม เอาสิ่งละ 2 ส่วน เหมือนคน สัมเสี่ยว

ส้มสันดาน พริกไทย จิง เอาลี่ละ 3 ส่วน รากคนทา 5 ส่วน ยาข้าวเย็น 10 ส่วน ต้มกิน
หายแล

12.มูตร เมื่อพิการก็ดีแตกก็ดี ให้ปัสสาวะวิปลาศ คือให้เบามีสีแดง เหลืองดั่งขมิ้น
บางทีขาวดั่งน้ำข้าว ให้ขัดเบาขัดหัวหน้า หัวหน้าฟก บางทีเป็นมูกติด บางทีเป็นมูตฆาต ให้
พลิกแปรไปต่างๆ ยาแก้มูตรพิการให้เอา สะถ้าน ผลมะตูมอ่อน แฝกหอม สมอเทศ ผลผักชี
จันทน์ทั้ง 2 โศกกระสุน แห้วหมู เอาลี่ละ 1 ส่วน รากข้าวปลู 2 ส่วน เจตมูลเพลิง 3 ดิปลี 4
จิง 5 ยาข้าวเย็นจิง 10 อ้อยแดง 3 ปล้อง ทูบใส่ลงต้ม 3 เอา 1 กินแก้มูตรพิการหาย

1.3.3 ธาตุลม (วาโยธาตุ) แบ่งออกเป็น 6 ประการ ถ้าแตกหรือถ้าแตกหรือ
พิการ จะแสดงอาการ และมียารักษา ดังนี้ คือ

1.อุทฺธังคมาวาตา ถ้าแตกให้คันร่น มือและเท้าขวกไขว่ ให้พลิกตัวไปมา ให้ทุรนทุ
ราย ให้หาวเรอบ่อยๆ ถ้าจะแก้ท่านให้เอา โศกสอ โศกขเมา ลูกราชคัศ ลูกสารพัดพิษ ลูก
มะแว้งทั้ง 2 รากจิงจ้อทั้ง 2 ผลจันทน์ ดอกจันทน์ เทียนดำ เทียนขาว มหาหิงคุ์ เอาส่วน
เท่ากัน ทำเป็นผงละลายน้ำมะจั่วก็ได้ หรือน้ำมะนาว น้ำนมโคก็ได้ กินแก้ลมอุทฺธังคมาวาตาแตก
หายแล

2.อโธคมาวาตา เมื่อแตกนั้นให้ยกมือแลเท้ามิได้ ให้เมื่อขบขัดทุกข้อทุกกระดูก ให้
เจ็บปวดเป็นกำลัง ท่านให้เอา เปลือกมูกหลวง พริกไทย จิงแห้ง ใบสลดกินลง ว่านน้ำ หัว
แห้วหมู ว่านรังกา ผักแพวแดง สมอไทย รากไคร้เครือ เอาส่วนเท่ากัน ทำเป็นผงละลายมูตร
โคดำก็ได้ น้ำส้มชาก็ได้ กินแก้ลมชื่อว่า อโธคมาวาตาแตกหายแล

3.กุกฺกิสยาวาตา แยกนั้นให้เจ็บท้อง ให้ท้องขึ้นท้องพอง ให้ลั่นอยู่จ้อๆ ให้เจ็บใน
อก ให้สวิงสวาย ให้เจ็บแตกขึ้นแตกลง ถ้าจะแก้ให้เอา มหาหิงคุ์ ดิปลี เมล็ดในลูกสวาด ลูก
ราชคัศ ชะเอมเทศ โศกสอ โศกขเมา ใบยางทราย กรุงขเมา เอาส่วนเท่ากันตำผง ละลาย
น้ำผึ้งก็ได้ น้ำร้อนก็ได้ กินแก้ลมชื่อว่า กุกฺกิสยาวาตาหายแล

4.โกฏฐาสยาวาตา แยกนั้นให้เหม็นข้าว ให้อาเจียน ให้จุกอก ให้จุกเสียดแลแน่น
หน้าอก ถ้าจะแก้ให้เอาใบสลดกินลง ต้มด้วยน้ำเกลือผึ่งแดดให้แห้ง ชะเอมเทศ เจตมูลเพลิง
รากตองแตก รากจิงจ้อใหญ่ จิงแห้ง ลำพันแดง พริกไทยล่อน ใบหนาด การบูร เอาส่วน

เท่ากันตำผงละลายน้ำนมโคก็ได้ น้ำผึ้ง น้ำร้อน หรือน้ำมูตรโคก็ได้ กินแก้ลมชื่อว่า โกฎฐาสยามา ตา หายแล

5. *อังกมังกานุสารีวาทา* เมื่อแตกให้โสดประสาทตั้งคนเจรจามีไต้ย่น แล้วก็ให้เป็น หึ่งห้อยออกจากลูกตา ให้เมื่อยมือแลเท้า เมื่อยแข้งขาทั้ง 2 ข้าง ดังกระดูกจะแตก ให้ปวดใน กระดูกสันหลังดังว่าเป็นผี ให้สะบัดร้อนสะบัดหนาว ให้คลื่นเหียนอาเจียนลมแปล่า กินอาหารไม่ รู้รส ถ้าจะแก้ให้เอา ผักเป็ด ผักเสี้ยนผี ผักกราด หญ้ารังกา ลูกผักชีทั้ง 2 เมล็ดผักกาด ดอก จงกลนี้ สะค้าน เมล็ดแดงโม เอาส่วนเท่ากันตำเป็นผงละลายน้ำผึ้ง หรือน้ำร้อน หรือน้ำสุราก็ ได้ แก้ววาโยธาตุที่ชื่อว่า อังกมังกานุสารีวาทา แตกหายแล

6. *อัสสาสะปัสสาสะวาทา* นั้นจะได้แตกหามีได้ ลมอันนี้คือลมธาตุอันพัดให้หายใจ เข้าแลออก ถ้าลึนลมหายใจเข้าแลออก หรือลมหายใจเข้าแลออกขาดแล้วเมื่อใด ก็ตายเมื่อนั้น

1.3.4 **ธาตุไฟ (เตโชธาตุ)** แบ่งออกเป็น 4 ประการ ถ้าพิการจะมีแสดง อาการ และมียารักษาคือ

1. *ปรินามัคคี* ถ้าพิการให้ร้อนในอกในใจ ให้บวมมือแลเท้า ให้โอบเป็นมวงคร่อ ให้ ท้องจืดท้องพอง ให้หะอืดหะอม ถ้าจะแก้ให้เอา ผักแพวแดง โภศสอ โภศขมา ชะเอมเทศ มะขามป้อม ตะไคร้ต้น เปราะหอม รากสวาด หญ้ารังกา เอาส่วนเท่ากันตำเป็นผงละลาย น้ำนมโคก็ได้ น้ำร้อนก็ได้ แก้วเตโชธาตุชื่อว่า ปรินามัคคีแตกหายแล

2. *ปริทัยหัคคี* ถ้าพิการให้มือแลเท้าเย็น ชีพจรไม่เดิน ประการหนึ่งชีพจรขาดหลัก บางทีให้เย็นเป็นน้ำ แต่ภายในร้อน ให้รดน้ำมิได้ขาด บางทีให้เย็นแล้วให้เหงื่อตก เป็นดั่งเม็ด ข้าวโพด ถ้าจะแก้ให้เอา เขากกระบือเผือกเผาไฟ นอแรด เปลือกหอยขม เปลือกหอยแครง เขี้ยวจระเข้ หัวเห้วหมู รากขจัดมอน เอาสิ่งละ 1 ส่วน กระเทียม 3 ส่วน พริกไทย 5 ส่วน ตำเป็นผงละลายน้ำร้อนแทรกพิมเสนกินขับไฟธาตุ ให้ร้อนตลอดปลายมือปลายเท้า ชีพจรเดินได้ ตลอดแล

ขนานที่ 2 แก้กะหายน้ำให้ร้อนภายในแลให้หอบ ท่านให้เอาสังข์หนามเผาไฟ ราก บัวหลวง ฟันจีน รังหมาล่าเผาไฟ ซาดก้อน ดอกพิศุล ดอกสารภี ดอกบุนนาค เกสรบัว หลวง การบูร รากสลอดน้ำ รากคันทรง ก้ามปูทะเลเผาไฟ ดินประสิ้วขาว ยาทั้งนี้เอาส่วน

เท่ากัน บดเป็นแท่งละลายน้ำดอกไม้สด ทั้งกินทั้งพ่น แก้วร้อนแก้กระหายน้ำ เสโท (เหงื่อ)ตกก็หาย

3. *ชิระนัคคี* ไฟสำหรับเผาให้แก่คร่ำคร่า ตามัว หูดิง ลิ่นไม่รู้รสแปรปรวนกลับไปมาร่างกายเหี่ยวแห้งทรุดโทรมทูลภาพไป ถ้าจะแก้ให้เอา บอระเพ็ด ลูกพิลังกาสา ผักแพวแดง ลูกโมกมัน ไปย่างทราย เอาส่วนเท่ากันตำผงละลายน้ำผึ้งแทรกเชือกถามวกก็ได้ น้ำมันโคก็ได้อินแก้เตโชชื่อ ชิระนัคคีแตกแล

4. *สันตปปักคี* ถ้าแตกแล้วเมื่อใด แพทย์ทั้งหลายจะแก้มิได้เลย ตายเป็นอันเที่ยงแล.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายพัฒนพงษ์ กมลดิลก
วัน เดือน ปีเกิด	14 ตุลาคม 2489
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
ประวัติการศึกษา	ป.กศ. วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พ.ศ. 2508 พม. กรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2515 พท.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2549 ศษ.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	บริษัทพัฒนาคุณภาพชีวิตแพทย์แผนไทย คลินิกการแพทย์แผนไทย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการและแพทย์แผนไทยประจำคลินิก

